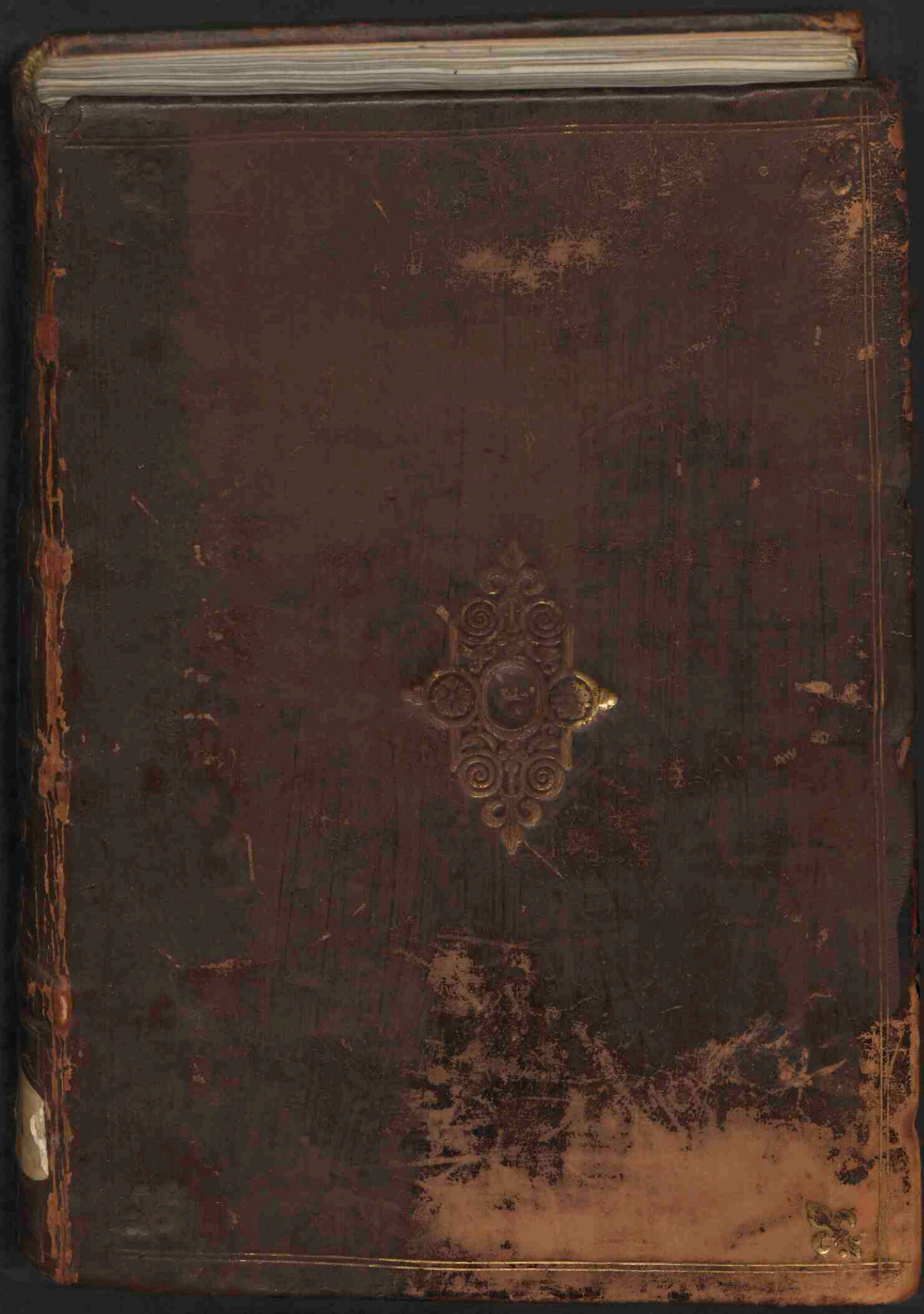

Sinte Franciscus leven

<https://hdl.handle.net/1874/325698>

Co

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.

N°. 237.

Kastl

Pl. II N° 9

1018

1018 (*Eccl. 237, antea 278m.*) *Membr. 4°. 140 ff. 2 col. Saec. XV.*
S. Bonaventura, Sinte Franciscus Leven. Lessen van S. Fr. leven.
Een spiegel der volcomenheit, vergadert wt somige legenden
van S. Fr. gesellen.

Fol. 1a. Dit sijn die capittelen etc. . . . Hier beghint sinte franciscus leuen, also
alst die eersamighe vader bonauentura vergadert heuet etc. Fol. 81a. Hier eyndet
s. f. leuen, also alst . . . bonauentura vergadert heeft . . . Hier beghinnen die lessen
van s. f. leuen also als mense pleghet te houden. (Explic. fol: 88a.) Fol. 89a. Hier
beghint een spiegel der volcomenheit daer der minrebroeders staet in begonnen
is. Dit werc is vergadert wt sommigen ouden legenden die sinte franciscus gesellen
in alrehande steden screuen ende scriuen deden. Fol. 140a (in fine) . . . die die
melike dingen godes verberghet in sinre herte.

Dit boeck hoert . . . Delft." (De overige woorden zijn uitgeschrapt).

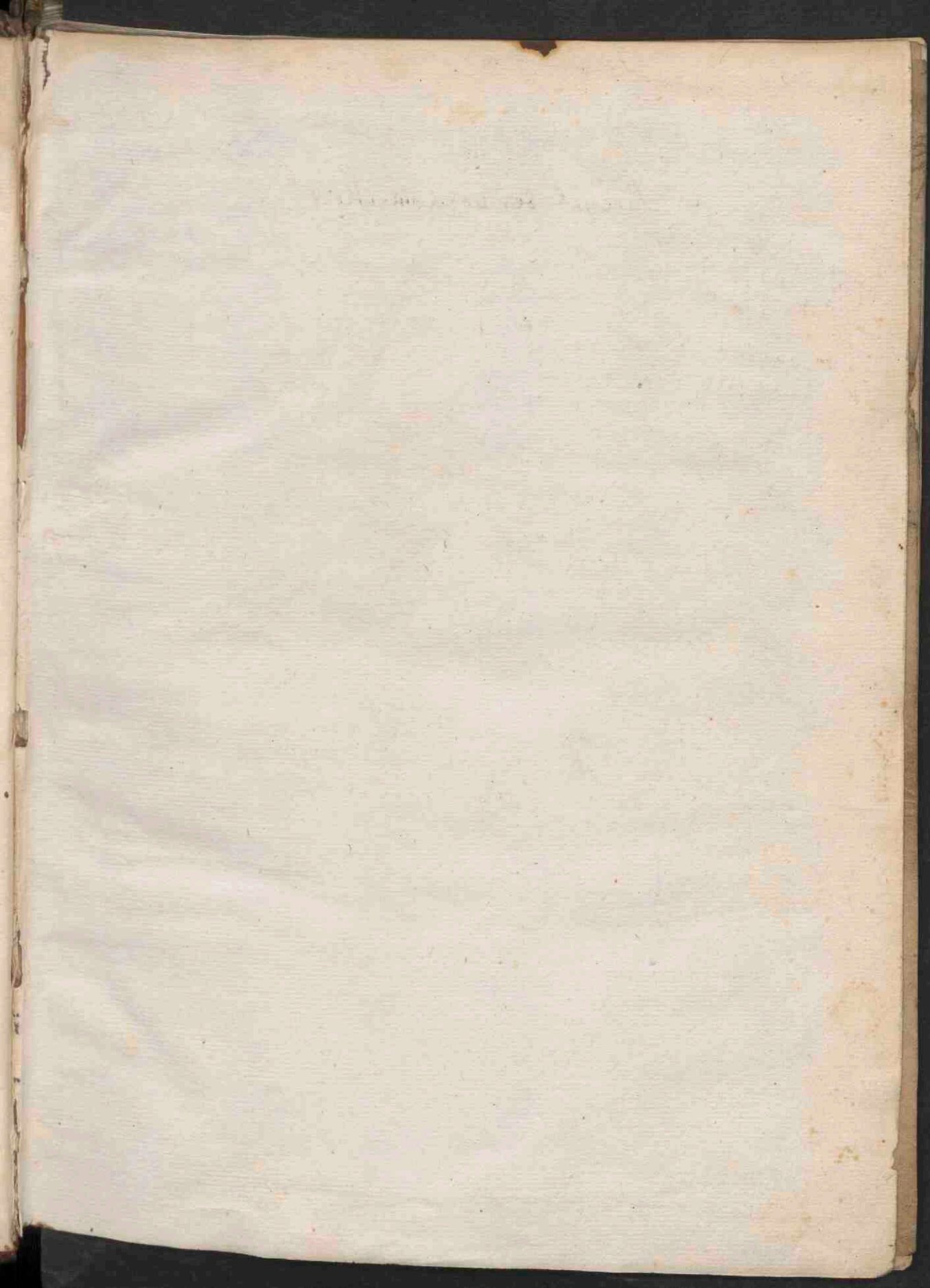
Een HS. van dezelfde geschriften, van 1455, bezit de Maatsch. van Ned. lett.
(Catalogus 1877. p. 14 N° 264). Het Leven van S. F. is gedrukt in 1491 te Ant-
werpen bij Ger. Leeu (Campbell, Annales p. 89). — Vergelijk ook hiervóór N° 167,

Hs.

1 M 9

De taal en hand van dit werk schijnt
mij toe, te zijn van voor de veertiende
eeuw, en wel kort na het jaar 1215 of daar
ontruant. Men make dit op uit fol. 96. a. reg.
12, 13. in vergelijking van den leeftijd van
S. Franciscus Seraphicus van Assise, den
Stichter der Franciscaner orde: de Paul,
van welken hij bl. 97. ver. a. gewaagt, moet Gre-
gorius de 14 of 15 geweest ^{zijn}
zijn.

De aetate scriptoris, g^o f. fol. 8. b. reg. 5. in 4.
gregorius, quo de Supra, fuit ^{quintus} nonus
decimus; quod colligere mihi posse videat
ex fol. 71. a.

Spiegel der vollkomentheit

Alleen de werken lessen miraculen en regulen
van Sinte franciscus

Een Spiegel der volcomenheit vant begin der
minderbroeders order. alles mit oude legenden

N° 237.

N° 270 m.

Dit is s^{te} franciscus naer leuen

**C. Dit sijn die capittelen van
sint fransiscus leuen . . .**

1 **H**oe dat hi leuede doe hi
nochtan in sine waerlike
staet was.

2 **V**an sijne volcomene beke
ringhe tot gode en hoe hi due v
uallē kerckē weder op maecte.

3 **V**ander insettinghe sijns gees
telics leuens en hoe sijn regel an
ghenome wert en ontfanghen.

4 **V**anden voutganghe der or
dene onder hē en hoe die anghe
nome regel gheconfirmeert wort.

5 **V**ander strengicheit sijns le
uens en hoe dat alle creaturen
mit hem blide waren.

6 **V**an sijne oetmoedicheit ge
houfsamicheit en vanden godli
kē gauen die hem na sine wille
ghegeuen waren.

7 **V**ander minne die hi totter
armoeden hadde en vander wo
derliker vuollinghe van alle
dien dat hem ghebrac.

8 **V**an sijne godliker goeder
tierenheit en hoe dat alle onre
delike creaturen minne tot hē
scenen te hebben.

9 **V**an sijne vuerigher min
nen en hoe dat hi een marte
lur begheerde te steruen.

10 **V**ander blacheit en vander
anchticheit sijns ghebedes.

11 **V**an sine claren vstande der
heilighe scrifture en vanden
gheest der ppheten die hi hadde.

12 **V**an sinen achtighe vrucht
baren predikē en hoe dat hi ve
le ziecken ghesont maecte.

13 **V**ande heilighe litten ons
heer vyf wondē die hi ontfinc.

14 **V**an sijne lydzaamicheit en
van sinen steruen.

15 **H**oe hi ghecanonizeert wort
ende verheuen.

16 **E**n lesten van sommighe
miraculen die na sijne doot
ghesceden.

**Hier beghint sinte fran
scus leuen. also alst die
eersamighe vader bonauen
tura vergader heuet // . . .
Hoe dat hi leuede doe hi in
sinen wereltlike staet was
Teerste capittel . . .**

MEt was een
man in die
stat vā assise
die eerst van
sinen moeder
Johanes en daer na fransiscus
vā sinen vader ghenome was

wies ghehuechmissen inder be
uedynghe is **O**mnis datte god
in die benedynghe d' godliker
zoetichheit goedertierlike voor qua
en vlossede vande anxtelike val
te des teghewouydinghe leuens.
en vullede oueruloedlike mitte
gaue der hemelscher ghenaden.
War al was hi onder die ydel
kunder der mensche in synre io
ghet in ydelen dinghe op ghe
uoedet en na dat hi redelic in
die lettere gheleert was totter
comanscap gheset. **N**ochtan
omnis die ghenade gods die he
woech hi slont so en vdiwaelde
hi niet onder die ionghelunghe
al was hi daer toe gheneghet
inden vleyscheliken leuen.

Noch en sette syn hope niet
mitten ghenighen coopluden
al was hi totter winninghe
gheneyghet inden ghelde en
inden scatte. **W**ant va sinen
kynstchen daghen was hem
in die inderste syns herten
een milde ontfemherticheit
totten armen inghepmit.
Die mit hem van synre ion
ghet ionghet op wies en had
syn herte mit also groter goe
dertiericheit vult also dat
hi in dier tyt niet als een d'
doef hoerre der ewangelien
op settede en vernam enen
veghelike die hem bade te ge
uen en sonderlinghe als die

bedelaer om die minne gods
bade. **O**p een tyt doe hi om
sijn comanscap wt was ende
enen armen mensche die om
die minne gods een aelmusse
bat teghen synre ghelwoente
ghetwegert hadde bedochte
hi hem seluen rechtewout en
liep hem na. **E**nde doe hi den
armen een aelmusse ghegeue
hadde louede hi gode onsen he
nemmermeer armen mesche
te weygheren die om die min
ne gods bade also verre als hi
wat te ghenen hadde. **E**n ouer
mits dat hi dat in godliker
goedertierenheit tot synre d'
doot toe hielt so verreech hi
oueruloedighe gaue der min
nen ende der ghenaden gods.
Want hi ghelpedes daer na
dat hi xpm volcomelic aen
ghedaen had dat hi doe noch
tan in sine waerliken leuen
was die vermaninghe der
minen godes sonder verwan
delinghe syns herten selden
tot engher tyt horen mochte.
Syn sachtmoedicheit syn g'
goedertierenheit sin goede ze
den syn lydsamheit syn grote
mildicheit bouen dat syn goet
draghen mochte daer hi in
sinen ionghen daghen in op
wies die schenen recht een be

Wiften en teyken te wiften dat hi
 namaelo mit ouerzulbedigen ge
 naden trodes begraue foude wor
 den. **E**n seer fimpel man in die
 stat van assifa was als te vmoede
 is van gode daer toe vmaent als
 hi franciscus in die stat gemoete
 wt dede en sprade dat daer ons
 sine voete en seide dat franciscus
 alre reuendien en eren waerdich
 waer als een die cortelike grote
 dinge werken foude en daer om
 waer hi van allen menschen
 in groter erentz hebben. **N**er
 sinte franciscus en wiste noch
 niet wat god mit he werken
 woude ouermits dat hi van be
 dwange sine vaders tot vutbe
 digen dingen vrogghen wort en
 ouermits sinte ergenre nat
 liker brodestheit totten nedste
 dingen geneyget en en hadde
 noch die hemelsthe dinge
 niet leren stouwen noch en
 was die godlike dinge niet
 geloude te smake en wat ver
 dretelike moeylicheit de gees
 teliken oren die wil tot ken
 nisse plegget te brengen so viel
 hi mit godes vheynisse in
 groter zuchten sine lufftoms
 daer hi dand hant gods in ver
 wandelt wort op dat sin sul

bequaem moeste worde die salu
 ge des heiligen geestes te ontfu
 gen. **D**oe hi genesen was en
 mede cleder na sinte geloude
 had doen make qua he te gemoe
 te een edel ridder die seer arm
 was en qualic gherleet. **D**oe hi
 sin famel armoede sach had
 hi grote ontfermherticheit op
 hem en rechtenuort dede hi die
 nyelde cleder wt en toechse de
 ridder an op dat hi mit eenre
 aelmissen rlike werken d'god
 liker ontfermherticheit vualle
 moeste. **D**at een was die famel
 heit des edelen ridders te dake
Dat ander was den ridder in
 sinte armoeden te hulpe te co
 men. **D**es naesten nachte d'
 na vrogghede hem die goeder
 tierensheit gods in sine slape
 een groot ruym palaca mit
 ridderlike wapen en al mit
 ten teiken des cruceu ppi be
 set. In welken visioen he te
 kenne ghegheue was dat hi
 don die ontfermherticheit die
 hi om die minne des ouerste
 comme den armen ridder be
 wylt hadde onprekehe loon
 weder ontfangen foude. **W**at
 doe hi vragede wien al dat hi
 daer sach toe besonde. **W**as he

van gode geant wort dat dat
altemael hem en sine ridders toe
behoude **D**es morgens vroe doe
hi ontfprant en noch sine
gemoede godlike heymelicheden
te ondiunden niet geoeft en
was en die onfienlike waerheit
doer die gedaente der fienlicher
dinghen niet fcoulden en mocht
te fo vmoede hi dat dat vifioen
van gouter vrompoedicheit pou
de wesen alfo dat hi die noch d'
godliker ordinanen oncodich
was hem fackede en bereyde tot
enen edelen mlden graue te trec
ken in apulien en fpoote in sine
dienst ridderslike onde fcrighen
als dat vrompe vifioen fceen te
belifien **D**oe hi corto daer na
begonste derwaente te reyse en
toter maester stat gecome was
fonde hi den he' des nachts mit
heymeliker toefprake tot hem
feggen francifce wie mach di
bet lonen weder die heer of die
knechte weder die rike of die
arme **D**oe fceide francifceus **V**e
de die he' en die rike mogen mi
bet doen dan die arm en die knecht
Doe fceide die heer **W**aer om wil
tu dan den heer laten om des
knechts willen en den rike god
laten om ene armen menfche
Doe fceide finte francifceus /

Heer wat willen dat ic doe die
heer fceide tot he' kecer weder tot
dine lande want dat vifioen dat
du fagefte berekent een grefte
lic volbrengen niet na menfche
liker niet na godliker ordina
nen ouermits di gebrocht te
worden **D**es morgens vroe
fceerde hi blidelic en wel getroost
tot affte waerts en vdaefrede
den wille des he' rufft als een
die rede waer alraints een ex
emplar der gehoufannheden
ge worden was **V**an dier tuc
vort en hantierde hi geen comā
fchap meer mer bat oetmoedelic
die godlike goederdienfcheit dat
fi he' vrogghen woude wat dat
hi doen foude **E**n doe in hem
ouermits oefeninge fime bli
tigen gebede die vlamme der
hemelfcher begheerten crachte
lic began te wiffen en doe hi om
die minne des hemelfchen va
derlants alle aertfche dinghen
vfmade recht als met doe wort
hi gelbaer dat hi een vborgen
fuit geuonden had **E**n docht als
een wond roopma alle dinc te v
ropen en dat aendie geuonden
margarite te leggen noch fan
dat hi noch niet en wifte hoe hi
dat begheerne foude mer sine
ghoeft wt van binne geuonden

dat alle conuincap en geestelike
neringhe vā vsmadinge der we
relt te beghinne en dat een yeghe
lic die ridderschap ppi vā sijn sel
uec uōwinnen moet beghinnen

Op een tūt vret hi vter stat vā
assise daer hē een malaerssch men
sche te gemoete quam daer hi dā
natuurlike wederpeggen seer of
vstricket placht te wesen. **D**oe
keerde hi hē selue tot sijnz her
ren en totten oppet des volcomene
leuens dat hi vōr genome had
en dachte dat hi hē seluen eerst
uōwinne moest soude hi een rōd
der ppi worden. **H**i sat bandē
paerde en om hem selue te ver
winne liep hi en cuffedē den ma
laersschen man en gaf hē ene
pēnne om die minne gode. **D**oe
hi op sijn paert was gese
ten en weder omē sach wort
hi des malaersschen mēsche quāt
hē uōwonderde en dincte gode
mit blider herte en sette in hē
altōis vā dier tūt wort meer
re dingen te doen. **H**i sochte
hymelike steden die der deuonē
vorderlic sijn daer hi mit on
sprukeliken vīuchten sijn ge
bet plachte doen en na wel ge
bede wort hi bandē heer ghe
spōrt. **W**ant doe hi op een tūt

allene in sijnē gebede was wt hi dā
groter vuerichheit altemael in go
de ontgheestet daer hē xpc ihesus
openbande recht also als hi an
den cruce hinc. **I**n welke visioen
sijn ziele recht mit allen ghe
sinsouten wort en die gedencke
nisse der passien ppi in dat inder
ste sijnz herten also inderlic in
geprunt wort dat so wāneer
dat liden ppi in sijnē gedachten
quam hi hē dā tranē en vā
versuchte dā buten met ontjou
den en conste als hi namaelē met
lange dor sijn doot selue placht
te seggen en verstant daer in
dat tot hem gesproken was dat
wort der ewangelien. **W**iltu
na mi comen so verpake di sel
uen en boer op dinn cruce en
volge mi na. **O**uermits dien
der cruce hi den gheest der ar
moeden dat deuolen der oemoe
dicheit en minne der inderlik
goedertierenheit. **W**ant al n
wast dat hi te borzen der ma
laerscher lude geselschap met al
lene en stulde mer die gru
welde hem daer dor dat hē
vā verren sach. **H**i dā had hi
hē seluen also uōwinne en also
volcomelic vsmadet dat hi om
des getruusten pps willen die
als een pphete seit malaers seer

den malactiffen luden mit gro-
ter goedertierenheden diende /
Want dieſelue viſiteerde hi haer-
huſe en hi gaf hem ſijn aelmuſſe
milidelic en mit grote mededoghe
cuſſede hi haer aenſichte en haer
hande **D**en arme biſſende lude
en gaf hi met allene dat hi hadde
mer hi begheerde he oer he ſelue
te geuen. Comtut toech hi ſijn
cleder wt comtut ontroyde hiſe
comtut ſneet hiſe outſee ende
deildeſe alſo den armen mede als
hi anders met reders bou hande
en had te gheuen **D**en armen
prieſteren quam hi mit groter
reuerentien goedertierlic te hul-
pen ſonderlinge in verueringe
en ornamenten des outaers d'
hi des godliken dienſts mede
declijſtich of begheerde te weſe
en punde hem te vualken na ſi-
nen vmogen ſo wat den dienre
gode ghebruc **O**p eenre tuit
we hi wt yminger deuotie ſint
pieter en ſinte poulbels vpoſt
te ſach hi een groot deel armer-
lude bou die kercker ſitten
en eens deels van godliker ont-
formelicheit en eens deels
wt minnen d'armoeden dan
hi toe getogen wort ſo gaf hi
ene banden armiſten die daer
ſaten ſijn eygen cleder en wort

des armen menſchen ſnode cle-
derkinne weder an en bleef al
ſo alle dien dach mit groter vro-
licheit ſijn geſte onder die ar-
me ſitten op dat hi die glorie en
die ere der werelt alſo mocht
vſmaden leren en allenkelkes
mit graden op te clymme totet
heiliger elbingelien volcomē
heit **E**en vleiſchelic begheer-
licheiden punde hi he ſeer ond'
die voete te treden en te dode op
dat hi dat cruce ppi dat hi da
binne ſtadelic in ſijnre herte
droech oer mede van buten in
ſine lichaem mochte bewyſen
Die man gods franciscus de
de alle deſe dinge we hi nocht
mit ſijnre wiſe en mit ſijnre
wanderinge van buten noch
met vander werelt geſeide en
was **V**an ſijnre volcomenre
bekerunghe tot gode ende hoe
hi drie vernallen kercke weder
op maecte **D**at ander capitel
ende want die knecht
gods franciscus in al
duſdaminge ducchele-
ken beginne anders gheuen
meester en had van onsen he
iſm ppi ſelue ſo wort hi noch
naerre tot meerre begauninge
godes ghetoghen. **W**ant op

een tuit ghinc hi wt wanden op
 enen acker om wat goets van
 gode te dencken en het was nef
 fens suite danmaens kerckie die
 van outheden stont recht of si
 vallen soude. **H**i ghinc daer in
 om sijn gelwoonlic gebet te doen
En doe hi dor dat cruus neder
 kanelde wort hi mit grote gees
 teliken troost in sijn gebede be
 grauet. **W**ant doe hi mit frey
 enden ogen tot ons heren cruus
 waert sach houde hi mit sijn
 lichamelike oren een stemme
 tot heren sprekende aldus. **F**ran
 ciscus ganc en maec min huius
 weder op dat alte met gaet en
 vuallet alstu wel sien mogeste
Franziscus wort vnaert wat
 hi alleen daer in die kerckie was
 en hem verbonderde van dier
 wonderliker stemmen en doe
 hi vnam dattie stemme van gode
 quam wort hi mit allen van
 hem selue vureent en opge
 rogen. **T**en lesten doe hi we
 der tot hem selue quam bou
 de hi geloufjam wesen en be
 reyde hem nader vmaninge
 gods die materilike kerckie
 weder op te maken al was die
 meninge des woordes meer
 te verstaen van dier kerckie

die cristus mit sijn heilige bloe
 de verregen heeft also hem die
 heilige geest te kinnen gaf en
 hi selue namaels sijn broeden
 openbaerde. **D**aer na stont
 hi op en segende heren mitte teken
 des heiligen cruces en toech
 haestelic mit veel lakens in
 een ander stat ter mare. **D**oe
 hi dat al vrost had en oec dat
 paert daer hi op reet nam die
 salige coepman dat gelt en keer
 de weder en ghinc in die kerckie
 die hem gheseten was weder op
 te maken daer hi ene armen
 priester in dant die hi reuen
 die en waer dierheit belijnde en
 boot heren dat gelt toter armen
 lude behoef en die kerckie weder
 mede op te make en dat hem
 oetmoedelic of hi ter tuit mit
 heren moeste wonen. **D**ie arme
 priester vshengedet dat hi
 mit heren wonen mocht mer om
 vrese vande oudero pen woude
 hi dat gelt met ontfange. **D**oe
 namit franziscus die een w
 achtig vsmader der dingen
 was en woijt in een duster
 recht oft stubbe of sijn had
 ghesest. **D**oe franziscus
 die kerckie gods mitte vourf
 priester een wile gewont

had vnaunt sin vader en liep mit
grotten toorne totter kercken daer
hi was **E**n doe hi van sinre toem
ste vnam want hi noch een ridd'
ppi was woude hi den toorn en
die dreyffinge sinne vuolgers
wiken en verberst hem seluen
in een heymelike spelunke daer
hi een conlinc in vborge lach
en bat den he setmoedelic mit
veel tranen dat sine vande han
den sinre vuolgers vlosse wou
de en die goede meninge die hi
hem gegeue had tot ene goeden
eynde woude helpen volbringe
Lort daer na wort hi mit
onprikkeliker godliker vroech
den vuollet en berippede hem
selue van alsulker cleymmoed
dicheit hi werp alle drese van
he en liet die stede daer hi he
melic in vborgen was en ginc
tot assisen waert **D**oe hem
die borgeren mit ene versalude
aensichte sagen en dat sin ge
moede was udbandelt en daer
om waenden of hi sten sinne had
gelweest worpen si hem mit
stiecke vander straten en mit
stiene en gelieten op he mit
veel roepens recht also op ene
ontsinningen rasenden man
mer hi ghinc daer daer also
een doef mensche en en toech

hem der confusien met an **D**oe
die vader dat geruchte vnam
liep hi rechtouert daer toe mer
om sine poente vlossen mer om
meer scanden te doen en sonder
alle ontfermherticheit toech hi
ne tot sine huse en gaf he eerst
in veel confuselike woorde en
daer na veel slage en also leyde
sine in die vangenisse **S**aper
hoe dat hem die vader meer scan
den dede hoe dat hi in dien dinge
die hi bou genomē had sterker
en crachtigher wort en ghe
dachte dies woorts dat inder
wangelien staet **S**alich sin si
die veruolginge liden om die
gerechticheit want dat rike der
hemelen is haerre lude **L**ort
daer na reysede die vader van
hius en want sin moed' haers
mans hardicheit met en copen
teerde en gheen hope en hadde
darmen haers poene stantach
ticheit yet belbeken mochte
dede sine vter vangenisse ende
lieten op sin vryheit gaen
en hi dancte den almachtinge he
en hi ghinc weder tot dier ste
den daer hi mitten priester een
eul gelweest had **D**oe die va
der thuus quam en sine poen
met en vant daer sine gelate

had gaf hi sinte fransiscus moed' veel uitspreker. woerde en liep tot dier stede als een beruuet man mit sulker meninghe wt dat hinc met weder bruyghen en mochte dat hinc doch wt si nen ogen en vten lande vdrinc

Siker fransiscus was doe also van onse heren gestaruet dat hi sine veruueden vader tieghens ghemc **E**n vrep mit byrer stemme dat hi sin woerde en sin slage en sin dange met en ontfage **E**n seide wort dat hi alle pine en alle vriet blidelic om die minne xpi woode liden **D**oe die vader sach dat hinc mit ghemc dincinge van sine opsette wed' raden en mochte doe woode hi mit persen dat gelt vande laken weder hebben **F**rancisc' ghemc toten venster daer hi dat gelt in gelworpen had en gaff sine vader ouer **D**oe wort sine uilboetheit wat gesanghet en die dorst sinne ghemerichheit wort vande gelde een deel gelesstet **D**aer na pynde hem die vader des gleysschen zoen der genade dien hi vanden gelde berouet hadde wort den bisscop vande stat te brengen en sin vader

like erue te doen vhyen en in sine handen te setten en ouer te doen ghemc al dat hi hadde **D**ie waerachtige minne der armoeden gaf hem willichlike daer toe ouer **D**oe hi vort de bisscop quam en veruuechte hi sine vaders aensprake met noch en seide oec selue met. mer rechtewort sonder merren en sonder beract toech hi al sin cleder wt en gaffe sine vader sonder een cilicium datte man gods naest sine linc onder sin cleder plachte dragen **D**oe wort hi van wonderliker vuerichheit also dronckte nae geest dat hi hem vort alle die linc al naest maecte en seide tot sinen vader **T**ot noch toe hebden myn vader ghesieten opter aerden. wort an mach ic vric seggen **V**ader onse die bismiden hemel daer ic al minne scat bi ghemelt heb en alle hope en betrouwen in geset heb **D**oe dat die bisscop sach verwonderde hem van dier ouerdragerender ouerichheit des mans en stont rechtewort op en nam he mit veel screyens in sine armē want hi een goedertieren ontfermser

tuch bisscap was en dede hem si
nen mantel omē en geboot sine
gesinde dat si hem cleder haelde
daer hi sin ledē mede bedeckten
mochte **D**oe wort hē een arm
snede mantelkin gebracht vā
enē bouddeman die den bisscap
plachte dienen dat hi blidelic
ontfinc mit wat anders dat
hē daer toe gegeue was daer hi
enē roc pelue crūstōne mitter
hant of maecte tot behoef eens
armē gecruustes mēschē en
half naect aldus was die knecht
des ouersten conny naect en
bloot gemaect op dat hi den
naecten gecruusten hē dien hi
minmede na mochte volgen
hi was oer mitten cruce gelba
pent op dat hi sin ziele dē hou
te des saligen cruces mochte be
uelen daer hi mede sand sijn bre
kinge dē werelt behouden
mochte bliuen **D**oe dese ver
smader der werelt van dier
tūt dōt van allen bande der
werelt hebbelicheit vlosset
was ginc hi dier stūt seker
en vry tot eenliken steden op
dat hi dat heymelike toepre
ken gods alleen en al stille mocht
te horen **E**n doe hi op een
tūt daer enē bissch ginc ende
in dalscher talen dat lof gods

mit volherteliker bliscap zanc
quamen hē mochten aen en
brageden hē mit sellen gemoede
wie hi waer **D**ie man gods was
vol betrouwend en andwontē
hē mit eens ppheren stemme ende
seide **I**c bin een bodē eens grote
conny **D**oe sloegen sine zeer
en worpen meen gūe die dol
snees was en seiden legge daer
rust hier knecht gods **D**oe si
wech waren stont hi op vuollet
mit groter hemelscher broech
den en began dōer dat den seep
per alre creaturen mit noch
luderre stemmen te louē **D**oe
hi dōnt quam tot enē closter
dat daer bi gelegen was dat
hi die aelme als een arm bede
law en ontfinge als een onbe
kent versmaect mensche **I**
Daer na quam hi tot eenre stat
daer hi van enē sine oude orient
bekent en ontfungen wort en
mit enē armen roc als een
arm mēsche die xpo toe behou
de gededet **I** Daer na wānt
hi een minre alre oetmoediche
den was ginc hi onder die ma
laetschen en diende hē alle bli
telic om die minne van gode
en wiesch haer doete hi wānt

hōr slderēn hi dūwēt die sul
 mīse daer wōt en dēchēde van
 der onreynhēit en van wōnd
 liker ymchēit plāch hi or hōr
 zērighe slderēn te cussen recht
 als een die cōrt een meester
 vānd' eūgēliēn medīcīn
 pōnd' wōrdēn **W**aer om hi al
 sō grote genade vāndēn hē ont
 fīnc dat hi beyde in gēestelike
 en in lichamelike zēcten te ge
 nēsen grote genade vercrecht
Een mirakel vān hēlen zel
 ic zēggen dat den man gods
 geuēl dat or namaels wīde
 condūch wōrt **H**et wās een
 mēsche tot eenre stede wīes
 mont en kinnēbar vān enen
 anpēlikēn euēl gēghēte en
 vērtēert wōrdēn also dattet
 zēer cypeliken wās aen te sēn
 mēn en mochte hēn mit geen
 re meysterien te hulpen comē
 hi vērpechte sīntē pieter ende
 sīntē pouwels en riep haer
 hulpe aen **E**n doe hi vānder
 pelēgrīmaedzēn dēfen kīnecht
 godē te gēmoete quān wōu
 de hi vān ymīgē setmoedich
 sīn doetstapen cussen mē
 die setmoedige man frāncī
 cus en ghehēngēdes an sīnē

doeten met mer cussen mit
 ten monde **E**n doe frāncīcus d'
 malactīsser lūde dīenre wōt
 wōnderliker goedertīenheit
 dat vreselike zēer mit zīc hē
 ligen monde wēde wōrt die zū
 ke mensche rechtēuort gēnēzē
Ic en wēet met wēlc vā dēfen
 wōden meer te vōndēren is
 wēder die afgrōndige setmoē
 dīcheit in dīen goedertīerē cūsse
 ne of dat openbaer mirakel
 daer die zēctē rechtēuort
 in gēpōnt wōrt **F**rāncīcus
 die mēder setmoēdīcheit xpi sīn
 fundāmēt gēleit hādē wō
 der gēhōr sāmchēit die hē vān
 den cruce beuolen wās gēdēn
 kēnde als vān sīntē dāmaēn
 kērtē wēder op te makē en
 gēhōr als een wācrachtich ghe
 hōr sāmchē mēsche wēder tot
 assīse **O**p dat hi doch ten mī
 sten mit aelīnssen te bīdē dē
 vīmāngē gods mochte ghe
 hōr sāmchē wēsen **H**i pētēde
 alle ont sīch en sīcēte an die
 een zīde en bāt om die mīne
 des armen ghecrūstē xpi
 aelīnssen vāndē gheēne daer
 hi mōuerulōediger rīctom
 onder plāch te lēuē **H**i droecht

zelue die steen aen die kercke mit
ene tederen lichaem dat mit duse
en anden arbeide zeer onder geo
men was **D**oe die kercke nutter
hulpe gods en die burgghere van
assise die hem holpen weder ghe
maect was op dat hi met vtrage
en soude ghyne hi om een ander
vualen kere oec mede weder
opte maken die sinte pieters was
en border vander stat gelegen
en dat woude hi doen om sonder
linge ynnichheit wullen die hi had
tot sinte pieter die een prince
en ouerste al der apostolen was
En lesten doe hi sinte pieters
kere had op gerecht quam hi
tot eenre steden die portuicula
hiet daer onser vrouwe kere
si ouden tiden gemaect was mer
op die tuit also vualen dat si sa
nyemant gheacht en was **D**oe
sinte franciscus die man gods
also veruallen en gheslagen sach
began hi daer sin woonstede te
make om onser vrouwe kere
weder op te rechten daer hi son
derlinge minne toe te hebben
plach **D**ie kere plach sa oute
te hieten tot sinte marien van
den engghelen **E**n want hi na
dien name der engghelen visoen

en visiteringe die wint gheschaw
plach te worden so sloecht hi hem
aldaer neder om die reuerencie
der engghelen en sonderlinge om
die minne die hi tot marien der
moeder xpi hadde en verroes
die stede vour alle ande steden
die inder werelt waren want
hier began hnt oetmoedelic
hier ghyne hi sterckelic dourt in
duchden en al hier eynde hnt
salichlic **D**ese stede beual hi si
ne broeden inder doot recht als
een stede die die maghet maria
wtuerore hadde **V**an desen
sach een deuot broeder een vi
sioen vour sinre beheringe dat
wel vourt segghene waerdich is
hi sach inden omegant vande
per kercken staen een ongetellet
volc die al blint waren mitte
aensichte opghelieert en mit ge
boghene kimen die alle mit wt
gerecten handen te hemel wro
weenliken riepe tot gode onsen
he begheerende sin ontfermher
ticheit en sin licht op dat si sien
mochte **E**n rechte vourt quam
daer een onbegripelic scrupel
des lichtes vanden hemel ouer
he allen wtstortende daer een
yeghelic mede verlicht wort

en verrecht die grane der salicheit die hi begheerde. Dit is die ste de daer die minnebroeder werden van sinte fransiscus ouermits der godliker openbaringe eerst begonen is. Het quam wt godliker bouwusticheit daer die knecht gods m allen dingen of gertgert wort dat hi drie materielike kerken vmaecte en oprichtede eer hi die onden begun en eer hi dat ewangelium predice op dat hi niet alleen van sijnlike dinghe tot v standeliken dinghen en vande minsten toten meesten in recht ordmanctien wort op en clome mer dat hi oer heymelic bewisen mochte mitten werken va bute wat dat hi namaelic geestelike volbringen zoude. Want geliker wone als daer drie materielike kerke vualen kerke ouermits hem weder op gertcht worden also wort wt die gheestelike kerke nader regule en nader leringe cristen ouermits hi in drie hande ondene vmesdet daerme gode salichlic in dienen mach.

15. Als nader minnebroeder onden en sinte claren onden en in die ondene vanden broeden en den justere van penitencien die bi den drie vonsiden materielike

ken kerken heymelic betelket zyn vander insettinghe sijn gheestelike leuens en hoe sijn reghel angenome wt en ontfange . m.

De sinte fransiscus die knecht gods in onfer vrouwe kiert ghelwoont hadde en va haer die dat wort vol genaden en waerheden ontfinc mibele bedinghen verregghen had dat si zyn aduocet en vortpreeker wesen woude verrecht hi vande moeder der onfermherichden rechtten gheest der waerheit die in die volcomenheit der heiligher ewangelien verborgghen is. Want doe hi tot eenre tinnighe vanden apostolen oetmoedelic horen zoude wort dat ewangelium ghelesen daer cristus sijn discipulen doe hysc wpende te prediken een forme en een mate gaf hoe zi nader ewangelien pouden leuen als gheen gout noch ziluer te besiten noch gheen gelt noch sterp inden wege noch gheen t wic rocken en zonden hebbe noch ghesceyde en poude dringhen. Doe dat sinte fransiscus der armoeden vrient honde en verstant en dat was te in sijnre memorien sielt

wort hi mit onspitzeliker n
gheesteliker blispap begaue
en seide **D**at ist dat ic mit alle
crachten beghere en dat ist d'
mi na alre herten na vlanget
En verstuort toech hi die scoen
van sine doete hi leyde sine stor
neder en en woude wort an
noch sterp noch ghest dragen
hi liet hem mit ene roc genoe
gen hi werp zimen riem sa se
en gorde hem mit eene worde
Mit alre blitgher portuoudich
des herten punde hi se te vol
brenghen dat hi inder ewange
lien geshont hadde en scutiede
hem in allen dingen nader re
gule die den apostolen gheghe
uen was **n** te louene **W**an
dier mit wort began die man
gode vier godliker aenwysinge
van binne een nauolger der
ewangelien volcomenheit te
wesen en ander mensche tot
penitencie te trecken **E**n le
ringhe en was niet licht ghe
laden noch ydel aler vol van
genaden des heilighe gheestes
die dat inderste des herten der
sontes also roerden en doerden
ghen dat in dinc of bedreger
worden en bekeert van grote
wonder **I**n allen zine per

moene pluch hi den vrede te con
digen en seide **D**ie heer gheue
v vrede **E**n dier pluch hi dat
volc altoes eerst mede te groete
Want alfulke groete den volke
te doen hadde hi dande heer ge
leert als hi zelue namaels tu
ghede **H**ier om ghespedet dat hi
nietten gheest der ppheten bega
uet was also een pphete seit **D**en
vrede boortcapre die salicheit
predicte en mit sinre stichti
gher vmaninghe deel mesthe
nietten waerachtigen vrede ber
emchde en vsoende die vwidrach
tich van cristo plughen te wese
en verre van haerre salicheit
vshelden **D**oe des heilichs
mans simpel seringhe ende
waerachticheit sijn seuen ond
deel luden bekent wort begon
den in om zim heilich exempel
van seue penitencie te doen en
lieten alle dinc en volghden se
na inden habite van buse en
oec mede inden seuen daer die
alre eerst of een eersamich ma
was en herte bernardus die o
uermits der godliker vma
ninghen des heiligen vaders
die alre eerste geboren en na
uolgher verdiende te wesen
beide nader tuit en inder hey

licheit sijn leuens **W**ant doe
 dese bernardus des knechttes xpi
 heilicheit aenomen had beroyde
 hi hem na des heiligen baders ex
 empel. die werelt volcomelic te
 laten en te vsmaden en begheer
 de raets van he hoe hi dat alre
 best mochte volbringē **D**oe dat
 die knecht gods soude wort hi
 van dien eersten nauwger mit
 ten troost des heilighen gheestes
 vuolt en zeide **D**esen raet moer
 men aen gode zoeken **I** Doe
 ghynghen zi in sinte mylaco ker
 ke en des morgghens drae doe zi
 haer ghebet ghedaen hadden in
 sloech sinte franciscus dat ewan
 geli boec op en begheerde van
 onsen heren gode dat dat heili
 ghe opset des manes mit drier
 hande ghetughe gherafirmeert
 mochte worden **D**oe hi dat boec
 eerst op dede bereghende he ons
 heren wort dat hi seit **W**iltu
 volcomen wepen so ganc ende
 verroop al dattu hebste en ghyf
 dat den armen en volch mi **I**
Doe hi dat boec ander werf
 op dede want hi en draghet
 niet inden weghē **I**n die derde
 oplukinge want hi die na mi
 come wil die vpsake hem selue
 en bore sijn cruis op en volch

m na **D**oe seide die heilige man
 dit selue is ons leuen en onse re
 gule en alle der gheente die van
 onser gheselschap wepen willen
In daer om wiltu volcomē we
 pen so ganc en volbringhe dat
 mitten werke dattu ghespirt
 hebste **W**iet lange daer na
 worden daer vanden selue geest
 onf manen gheroeven also dat
 sinte franciscus onf nauwger
 creech daer die derde die heilige
 vader sinte egidius of was vol
 gods en die wel waerdich is
 in memorien te hebben **W**ant
 hi daer na in die oefeninge der
 volcomente doechden also ouer
 groot wort **A**ls die knecht go
 des franciscus van hem te horen
 geset hadde al was hi onghē
 leert en simpel dat hi totten
 ouerhoghen godsondende le
 uen comen soude **W**ant hi lan
 ghe mit ouermits opder kinge
 van binnen te gode waerts sond
 ophouden sijn oefeninge maecte
 dat hi die wel ontgheestet wort
In also ic selue van hem mit
 heymelic vernam so schein hi
 meer eens enghēle leuen dan
 menschele leuen onder die me
 schen te leiden **I**n dier seluer

tut was een priester tot assise
die siluester hiet en van goeden
leuen was een visioen vande he
gheopenbaert dat met te ver
schuyffen en is want doe hi sin
te franciscus en sinne broedere
manier van leuen na meeste
liken ondel in hem selue ver
smade op dat hi vander vmetel
heit sinne on-dels sinne zielen
ghenen scade doen en zonde so
wort hi vander ghenaden der
hemelster gracen dier of ge
wilt **Want** hi zacht in enen
visioen dat alle die stat van assise
van enen groten eyfeliken
draet omme vermaghet was. Van
wie vreseliker groetheit al
dat land dier omtrent seuen
ghereyset te wesen **Daer** na
sach hi een gulden cruce wt sin
te franciscus monde omme dier
dat ouerste deel den hemel vort
de en die armen vanden cruce
waren also lanc dat si die eyen
den vander werelt saken ouer
te reynken ouermitte welken
clair blinckenden cruce die so
te veruaelike draete mit al
len verdruen wort **Doe**
dien priester dat also derdewf
gheopenbaert wort dichte
hi dattet een godlic bewisen

was en vreseliet daer na sinte frim
cisco en sine gesellen altemant wat
hem beuoghet was **En** met lan
ghe dier na liet die priester die
werelt en volgheden die doet
stappen xpi also stantachtelike
na dattet sin leuen bewysde
dat dat visioen waerachtelic
van gode was also als hi in
die werelt ghesien hadde **Doe**
die man gode dat visioen ghe
hoort hadde en versuef hi he
met in enigher meestteliker
vmetelheit. mer hi bekende
en ouerdrachte die goetheit gode
mit dincbaerlicheiden in sinen
werken en wort sterfeliker
ghemoedet die stalcheit des ouer
serpente te verdruen en die
glorie des cruceu cristi te pre
diken **Eene** dichte doe hi
in ene heymelike ofghesceide
stede sin uren in bitterheden
ouerdrachte en bestrepede wt
hi mitter vricaden des heilige
ghesste wonderlike begaue
en vskert van gheheeler ver
ghiffemisse alle sinne sonde
Daer na wort hi ghegrepen
en op genome bouen he selue
en in enen wonderliken licht

mit allen vflonden dat hi inde
vutghespannen stoer sine ge
moedes claerliken zacht al dat
hem en sine nauolgers in toets
menden tiden poude ghesien **C**
Daer na keerde hi weder tot si
nen broeden en zeide hem we
set staer en vblidet s inden he
en en wepet daer niet in bedruet
dat uwer niet seke en is en
en wepet daer niet in bedruet
of veruacert dat ghy en is sim
pel en plecht sin want alst
in vanden heer in die waerh
ghesopenbaert is so zel s god
tot eente groter memeste doen
waffen en sel s mitter ghena
den sinre benedictien memest
uoudelic vmeeren **E**n die
selue tint quam een ander goet
man tot haren gheselschap al
so datet ghetal der mannen
gode tot zeuen toe gheromen
was **D**oe riep hise alle tot
hem en seide en leize vande
rike gode vander versinadi
ghe der werelt vanden vafam
ghe des eyghen wille vanden
custringhe haere lichaems
en vanden goetheit hontre sin
en en openbarde he va sin
re meninghe die hi hadde

hem luden te pendem toten vier
hoeken vanden werelt **O**p die
tint en had die simpel plechtich
des heiligen vaders mer zeue
nauolghere verregghen ende
begheerde nochtan alle die we
relt tot penitencien te roepen
en cristo onsen he gode te wenne
Daer sprac die goedertieren
vader toten kinden dootstap de
menschen vrede prediet peniten
cie in verlatemisse der zonde we
set linsamich in allen drucke
wepet wacker inden ghebede
wepet blinich inden ar beyde
wepet zachtich inde woorden we
set strickich inden zeden wepet
dancsamich van allen den gracie
die s ghegheue worden want
vour al dit sal s dat ewige ruc
beryt worden **D**oe velen
zi oetmoedelic vour den knecht
gode op die aerde neder en ont
finghen dat ghebot der heiliger
ghelou samichheit mit groter
broechden des gheestes **D**oe
seide sinte franciscus enen ve
gheliken van sine broeden bi
sond **B**roeder werp dm ge
dachte inde heer en hi zel di
voeden dat woort plecht hi te

segghen so wanneer hi enige
broeder tot gheson-samichheit
plact te wien. **E**n want hi wis
te dat hi selue den anden tot ene
eyempel ghegheue was eer te
doen dan te leren so ghinc hi
mit een simz broeden tot ene
hoer sand' werelt en die ander-
sege stichtede twee en twee te
gader cruus wns totten anden
drie hoeken. **W**ort dnr na be-
gheerde hi sin broeden te sien
en want hi bi hem seluen te
gader met roepen en mochte
so bat hi datter ouermits den
ghene poue ghesien die die v
stroyde van israhel te vgaeden
pleghet. **E**n het gesiede dat
si cart daer na diuersienlic son-
der emiche menschen te doen
na des heiliche mannes begeer-
te te sime vergaderden daer
he allen seer of verbonden
En dnr int quame daer-
noch dnr een saminge manne
te also dat haerre twalene
wort. **D**oe die knecht gods
sach datter tyghetal der broe-
den allenlielkinnu began te
wassen soez hi hem seluen

en sine broeden mit simpelen
slechten woorden den dorne
en een maner van he leue dnr
hi dat leue der heiliger ewange-
lien wort een vast fundament
in petere. **E**n sijnge and poyn-
ten daer onder die tot eendracht
ticheden en tot gheselchheit des
leuens stenen wort sacht te we-
sen. **E**n want hi ghescreue had
vanden paeus ghesentenert
begheerde hi te hebben p beride
hi hem mit dien simpelen ghe-
selchap den stoel van rome dnr
om te verpeken. **E**n sette sin
betrouwen alleen in die godli-
ke goedertiericheit. **W**ies be-
gheerde onse heer god anlich
vanden hoesten en sterfte sin
te ghesieden ghemoece die o-
uermits haerre simpellheit
bedruet waren mit enen vi-
sioen dat sinte fransiscus ghe-
openbaert wort. **W**ant hem
dachte dat hi bi ene weghe n
ghinc daer een zeer hoerch
boom bi stont. **D**oe hi daer bi
quam en daer onder ghinc
sien v'vonder te hem alte seer-
sand' haerheit des booms ende
rechtswort wort hi dander

godliker crachten also soecht van
 der aerden opstebont dat hi
 dat soochste banden boom mocht
 te raken en tromme dat ouerste
 banden boom lasteliken neder
 totter aerden **W**t desen di
 soen verstant die knecht godes
 dattie paues hem goedertieren
 wesen soude. **H**i wort vblider
 inden gheeste en sterte sin broe
 dere bont en auentuerdet
 mit hem daer te wandere. **D**oe
 hi mit hof van romen quam
 en bou den paues ghebrocht
 wort openbaerde hi sin begeer
 te en dat oetmoedelic en stan
 tustichlic dat hi die regule
 en die manier van leue don
 seit woude bestighen en con
 firmeren. **D**ie paues inose
 nus die derde vicarius xpristi
 was wns en sach aen mid na
 me gods wonderlike puerheit
 en eenuoudicheit sine gemoe
 des stantachticheit sine open
 en die ouerichheit sine heilige
 wille en wort daer toe ghe
 neyghet sin begeerte te vol
 bringhen inderstan sette hi dat
 op een vertret en op een be
 riet ouermits dattet somige
 banden cardmalen wat nye

wes en boue der mensche cracht
 seen te wesen dat hi begeerde
Hier onder die cardmalen was
 een eersamich man en hiet heer
 Jan die alle duechde minne en
 was een trouwe hulper alre
 armer menschen die gode toe be
 hoerden. **H**i wort bande geeste
 godes begauet en seide totten
 paues en tot sine cardmalen
Ist dat wy deses armes mans
 begeerte recht of si alte sbaer
 en te myne waer met wien
 en wullen en hi begeert een
 dorme en een wyse des leuens
 gecofirmeert te hebben nader
 ewangelien te leue so behoene
 wy ons wel te hoeden dat wite
 ghen dat ewangelium xpi met
 en misden want so wie in die
 begeerte en in dat leuen der
 volcomenheit der ewangelie
 wat mynnes of onredelics of
 onmoghelics te houden seit die
 sint xpm te blasphemeren
 die dat ewangelium selue beleest
 en gheleert heeft. **D**oe die car
 dmaal dat geset had keerde he
 die paues totten knechte gods
 franciscus en seide kint bid
 der god onsen he dat hi ons

ouermits di sine wille openbar
En als wi dien bekennen so mogen
wi te sekerliker dinen goede wil
consentere **D**ie knecht gods
sinte franciscus verrecht mit sine
otmoedighen ghebede dattie paeus
willichlic sine begheerte consen
tierde en seide onder anden woor
den **D**uer en is ghene grefe don
te hebben dattie kinder des eldi
gen conincs van hongher beder
uen sellen want die erfgenaem
die totten beelde des conincs xpi
die van eenre armer moeder ge
boren was ghestepen sin die ma
ten die ouermits den gheest
der armoeden in dat arm leue
ghebaert worden want ist dat
die coninc der hemelen sinen na
uolgers dat ewighe ruc belofte
gele te meer zel hi hem die din
ghen verlenen die hi den ghe
den en den quaden plegghet te
ghenuen **D**oe die paeus die een
vicarius xpi is dit mit naern
stijffer aendachte gheschort
had verblonderde hi hem zeer
en bekende dat cristus onder
twiel in die man franciscus
was en sette dit in he dat dat
dissoen dat hi in dier tuit vande

hemel vnomen had ouermits
inradighe des heilighe geeste
in dien man goede vuollet
goude worden want die paeus
sach in ene drame als hi selue
vertellete dat sinte ians kiert
te latranen biden dalle was
die een arm vsmact mensche
en onghesacht mit sine stouden
ondersoude dat si met en
suel **W**aerlic duto die man sel
ue die mit leuen en mit lern
ghe die kerke xpi onderstore
sel **O**uermits desen wort
die paeus mit groter ymchheit
veruolt en dede al dat sinte
franciscus begheerde en hadde
den knecht gods altoes ba dier
tut wort in groter waerdich
aldus gaf die paeus dat sinte
franciscus eyschede en louede
hem noch meer te geuen hi co
firmeerde die regule hi gaf he
orlof en gheswoot die peniten
cie te prediken en dur toe dede
hi alle die lecke broederen die
den knecht gods ghevolghet
ware cleyn cruynkinnis ma
ke op dat si dat woort gods bri
like zonden prediken **V**ande
voirtganghe der oerdene ond

hem ende hoe die anghe-
men reghele ghesconfirmeer-
wort Dat vierde capittel

De sinte fransiscus be-
uelinghe ende machte
sanden paues hadde
pote hi sin betrouwen in die ont-
fermherticheit gods en keerde
weder op dat hi dat ewangelium
ppi machte beleuen en oec ande-
re leren En doe hi inden ewege
mit sinen ghesellen menich
sine vertallete hoe zi die regel
die si ontfanghen hadden alre
best mochten houden. hoe zi in
alre heilicheit en in alre duerch-
den vour gode mochten wanden
en hoe zi zelue in duerchden
machten wortmen en anden
luden goet exempel wesen
En doe zi hier of langhe ghe-
sproken hadden en vande ar-
beide des weges vmaeyet wa-
ren hongherde hem en bleue
in een heymelike stede bi mal-
cander juten En doe zi gheue
werck noch raet en wisten hoe
si hoer noturste mochten cri-
ghen worden zi rechteuort
sant' vonsiemelikeit gode wor-
jorghet. Want rechteuort

quam daer een mensche en brocht
te broet in sinne hant en grift
den armen diemec cristi dien si
rechteuort wt horen ogghen ver-
loren en en wisten niet waen hi
quam of waar hi ghinc En wat
die arme broeders daer in beken
neden dat ouermite fransiscus
die hulpe gods mit hem inden ewe
ghe was so worden si meer ghe-
troost en gheuoedet vander ga-
uen godliker mildicheit dan
vander matiliker spisen En
ouermite die vonsorghinge go-
des setteden zi dat vaste in hem
en confirmeerden dat eweliken
vaste en onghetroken te houde
dat zi om gheene armoeden
noch ghebrees noch tribulacien
wullen hem vander belousten der
heiligher armoeden souden ke-
ren // Daer na doe si in dat dal
van spoleten mit dien heiligen
opset gecomen wuren begonne
zi mit malcander raet te bra-
ghen weder dat zi onder die
menschen wonden bliuen of
dat zi heymelike ofgescieden
steden wonden zoeken alre
ouermite dattie knecht ppi
in sinen eyghen goetdumliche-
geen betrouwen zetten en

11
dorste so keerde hi hem tot sinen
ghebede en begheerde daer of de
Wel behagghenden Wille gods van
gode te weten. **H**iden ghebede v
stont hi vander mlichtinghe go
de in dat heymelic sine herten
dat hi daer om vanden heer ghe
puit was op dat hi cristo die ier
sen mochte winnen die die vint
van hem pinde te trecken. **O**m
deze vinnunghe Wille van om
nen woude hi lieuer leuen tot
alre menschen behoef dan alle
ne sine selst waer te nemen.
En daer wort hi toe gheleust
vanden exemplar des gheens
die allene hem seluen waerdich
de vor alle menschen te sterue.
Doe began dese man godes
bider stat van assise mit sinen
anden ghesellen in een out ver
uallen huise te wonen daer si
vander formen der heilighe ar
moeden mit veel arbeit huer
noturste wonden en pinnden
hem meer vanden brode der
tranen dan vanden brode der
welken ghesoet te worden. **H**
Hant pander ophoude warz
st aldaer altoes doende inden
loue godes veel meer mitten

ghemoede in dat heymelike en
binne dan mitten vutspraken
der woerde mitten ghebede van
buten ouermits dat si noch geen
woer en hadden daer si die peul
ghetiden wt mochten houden
mer daer vor namen si dat
woer des cruceu cristi daer si
dichen nacht in lasen en die
wyl die blade dme keerden en
dit deden si wt aenwysunghe sin
te francisi speere baders die
hem die vol vanden cruce xpi
plachte prediken. **O**p een
tut baden hem sin brueders
dat hi hem woude leren hoe si
pouden bidden. **D**oe seide hi he
Alo ghi bidden selt so leet dit
pater noster en segt voort
O heer ihesu criste wy aenbe
den di tot alle dme kerken die
in al die werlt sin en benedi
en di want du die werlt ouer
mits dme heiligken cruce v
losset hebste. **V**ort leerte hie
gode louen in allen dinghen en
hem eer te doen van allen cre
aturen. **P**riesten in pondersin
ghe reuerencie te hebben en
dat rechte gheloue na ditte
heilige roomsche kerke hout

en leert vast te gelouen ende
 sterfelic te belven. **H**i hielden
 m allen dinghen des heilichs va-
 ders lerninge en neygheden hem
 oetmoedelic op haer knyen tot
 allen kercken en tot allen cruen
 die si van verre zien mochten
 en deden haer ghebet derliuerts
 na dier wijsen als hem geleert
 was. **D**oe sinte franciscus mit
 sinen broederen in die vyfste
 de woende ghinc hi op enen sa-
 terdach in die stat van assise
 op dat hi daer des sommendaechts
 broech als ghelwoonlic was in
 die haest kerke soude prediken.
En doe hi in een arm hupelinn
 dat uader canoniken hof stont
 in sinen ghebede oetmoedelic
 na sinre ghelwoonten vruach-
 ten soude en een luttel van sine
 broederen mitten lichaem ver-
 seiden was en die broederen
 somich rusteden en somich noch
 haer ghebet deden so quam
 daer een ouerich waghē van
 wonderliken blinkenden stem-
 pel tot dier drien banden hupē
 in en wort herliuerts ende
 ghinselbaerts drieluyf daer
 dat hūis ghelept en bouen
 dien waghē hinc een licht

sinende daer die recht der sonne
 gheleert en ghelike der sonnen
 dien nacht verlichte. **D**ie broe-
 ders die daer noch wafieden ver-
 wonderden zeer. die met en wa-
 fieden worden gheliet en beide
 worden si vruert. **E**n also als si
 een cluerheit des lichaems vā bu-
 ten zaghen. also genoecken zi oec
 een cluerheit des herten van bin-
 nen. **D**oe ouermis die cracht
 des wonderliken lichts eens yegē
 lico consciencie den anderen ont-
 decket wort. want si vstonden
 alle eendrachtelic doe si alle mal
 anders herte saghen dat sinte
 franciscus haer vader mitten
 lichaem met mer mitte geest
 bi hem was. **D**oe hi in alsulliker
 ouerforminghe mitten godlike
 stempel dier schone bouē natuere
 begraet inden blinkenden ouer-
 rughen waghē hem vande hē
 vertoghet was. op dat hi recht
 als een ander helyas volghen
 soude die beyde die waghē ende
 wagheman sinre nauolghere
 vande heer ghemact was. **D**
 het is te vermoeden dat onse hē
 god die ghyen deser simpelre
 broeden om sinte franciscus bede
 wil op loer. op dat si die grote

dinge goede souden sien. Die out
 wantint eens kintē ontfen oploot
 en sach enen berth vol puerde ende
 euerigher waghē bi heynzeum
 den yphete. **D**ix dese heilighe
 man weder tot sinen broederen
 quam began hi die heymelicheit
 haerre consciencien te onderpeke
 en van dien wonderliken visoen
 te troosten en beel toecomender
 dinghen vanden voortvringhe haer
 re onden te boren te segghen.

En want hi hem beel dinghes o
 penbaerde die boue menschelic
 verstant ghinghen bekende die
 broeders waerachtelic dattie geest
 goedes malsullker volheit der ge
 miden op sinen knecht francisco
 ghecomen was dat hem gheen
 dinc sekerre wesen en mochte
 dan sin leuen en sin leringhe
 na te volghen. **D**uer na quam
 sinte franciscus des cleyne en
 dekims leytman en harde tot sin
 te marien de portuicula daer
 hier te woren of gheset is ende
 brocht daer dat gheset sinre
 yn broederen op dat der minre
 broeder onden al dan wort pou
 de gaen daer si ouermits ver
 dientē der moeder gode een be
 ulim hadden gheonomie. **E**n al

daer wort hi een boec der heiliger
 elbangelien en ghinc steden en
 dorpen omē prediken en lezen
 met mit gheleerden woorden
 der mēscheliker wijsheit mer
 in die crachtē des heilighe geesto
 bootsapte hi dat vike gods en
 sstheen recht den ghene die se
 ontfanghen een mensche te we
 sen vander ander werelt die
 mitter herten en mitten hoofde
 alhoec totten hemelwaerts ghe
 neygher was en punde se alle
 menschen opbaerte te trecken.

Van dier tūt wort began die
 wimgant xpi te bloyen dat
 bloylee der roken des herte en
 inden bloylee der zoerichut bet
 te bruchten der eien en der strich
 ticheit wort te brenghen wat
 ouermits ouerichheit sinre le
 re worden dan beel mēschē
 mit ymicheden ontfenghet die
 na dier formen die si vanden
 manne gods ontfingen had
 den tot enen melven leuen der
 penitencie hem selue vbonde
 wico maner van leue dese
 selue knecht cristi die ordene
 der broeder kin penitencien
 woude ghenoeit hebbe. **W**at
 gheliker wne als die peniten

ne een ghemeen werck is allen
 den ghene die toten hemel tiden
 willen. al des ghelinc ontfanget
 dese staet of dese ordene van pe
 ntenen alle die ghene niepste
 alse clerken en lepen maechde
 en bedelven en aer die inder
 schifcap jn beide mannen en
 vrouden. **E**n hoe belem desen
 staet ouermits der ghesonfa
 mcheit te verdienen is. dat mach
 men bekennē vut veel miracu
 len die god oer haere pinnich
 gheselvrocht heeft. **S**omme ma
 gheden worden oic bekeert ende
 trauen hem totter heiligster rey
 nicheit onder welke die lieue
 maghet des heten sinte clara
 die eerste plantē was en gaf
 recht alse een blyende blinkē
 de rose een goede roke der rey
 nicheit en schein recht in dat
 leuen der reynicheit als een o
 uerblenkende sterrē. **D**ese is
 nu inden hemel gheslorificeert
 en wort op die aerde vander hei
 lighet kerken waerdelic ghe
 zert en was een dochter in xpo
 des heiligghen baders des armē
 francisci en een moeder der ar
 moeden. **D**ie waren daer be
 le die met allene mit ynnicheit

bedeecht en worden mer ouer
 mits der minnen cristi alsulke
 begherte totter volcomenheit cre
 ggen dat si alle ydelheit der we
 relt vsmiden en volghden die wet
 stuppen sinte francisci na. **E**n wie
 sen op en ghinghen alle dage also
 wort dat si in korter tūt totten
 eynden der werelt quamē. **K**ant
 die heilighe armoede die si allene
 begherden maechte wne al wa
 ren si simpel. stant totten arbeide
 al waren si crinc. **O**bercomert den
 werck gode te wandren en tot alre
 ghesonfamincheit beryt. **E**n wat
 si met sand' aerden en hadden so
 en munden si met aertstho. en en
 hadden oic gheen drise dat si yet
 verhepen mochten. **O**uer al wa
 ren si zekker en mit gheemz ampt
 uoudicheit beromert. **E**n en wa
 ren mit gheemz porgghen vbeel
 der recht als die ghene die pond'
 berominge des ghemoeedes le
 ueden en pander porgghoudich
 den sach van merghen en die
 herberge des auents verblach
 teden. **T**e veel eynden vander
 werelt plachme hem veel sijn
 den en lachters te doen recht als
 onbekende en vsmadelike men

scifen die die werelt huten Mer-
ya doch die minne der ewangelie
ypp hadde also liden gemaect
en also van minnen begauec dat
si lieuer wonden wesen dan si
sande en vusloghtighe nade lich-
aem dan buten leden dan daer me
haer goese leuen kenne ende
vander werelt ginst hem vblh-
den mochten En soberheit ende
armoede der dinghe dochte hem
grote rijkheit wesen also si hem
na des wijen mans rade won-
dat grote mitten cleynen liete
gheweyghen **D**oe sijnich van
den broederen om die heiden te
beheren in die heydenstap waz
ghewaren gemelt dat een farra-
sim van goedertierenheden boot
te gheue haer noturste of te ne-
men **D**oe si dat gelt niet neme
en wonden verwonderde hem
die heydenstap man want hi
sach wel dat si arm en bespeftich
waren En namaels doe hi ver-
stont dat si om die minne gods
arm wazn ghesworden ende
ghen gheselt noch gaet hebben
en wonden wort hi mit alful
ker minnen tot dien broederen
gheskeert dat hi hem boot te

besorgen al dat si behoede al
so lange als hi enich goet hadde
Onbelkende costelicheit der
armoede ouermits wies wond
like crucht dies wreden heyden
gemoede in also groter ontferm-
hertigher goedertierenheit ver-
wandelt wort **H**ier om ist ver-
uaelike bose sonde dat enich
ghestelic kersten man dese cos-
telike margarite onder die we-
te tredet die die ongelouige far-
rasim mit also groter waer-
dicheit verheuen heeft **I**n
die selue tyt was een gheeste-
lic man vander cruce draghers
orden in een hospitaal bi assise
also cranc en also zier dat hem
alle die meesters van medicme
sonder hope des leuens ouer-
gauen te sterue **D**ese zieke
man hadde sonderlinge minne
tot sinte fransiscus en bat hem
oetmoedelic bi enen boede dat
hi onsen heren gode voor hem
woude waerdighen te bidden
Die goedertieren vader had
mededoghen mit hem en doe
hi daer voor ghebeden hadde
nam hi cruncken van brode en
mengghede die mit olien ver-
lampen die voor onser vrou

Wen almer hinc en zende dat
 den zieleken man mit sine brude
 deren recht als een medicijn en
 seide **B**renghet dit onsen brude
 der die cracht cristi en selo hier
 mede met allene ghesont make
 mer dan toe zel hi een starr
 voruerster der duectiden wor
 den en sel hem mit ene volhar
 den tot onser gheselstap lieren
Vercheten wort doe die zieleke me
 sche die medicijn die vter uen
 wysinghe des heiligghen mans
 ghesmaect was smaecte stont hi
 ghesont op en wort also sterre
 beide inden lichaem en in de ge
 moede dat hi corto daer na in
 sinte franciscus orden ginc
 en liet hem mit enen tot ghe
 weeghen daer hi langhe tuit een
 pansier onder al bloot op sin
 bel droech en leuede alleen da
 ongheroofter spisen als da al
 rehande crude en wortelen die
 opter aerden liepen **E**n al wast
 dat hi in veel uren gheen broot
 en at noch gheen wim en druc
 noch nijn bleef hi ghesont en
 starr te doen al dat and' brude
 ders deden **D**oe dat goede ge
 rucht der duectiden en die goe

derolke des heiligghen mans en
 sinre broederen ouer al ver
 maert wort begheerden veel
 menschen wt veel eynden da
 der werelt des heiligghen vaders
 personen en tegghenborrichheit
 te zien daer een subtil dichter
 onder was die ouermits sonder
 limghe abelheit van berpen te
 maken en sproken vanden key
 ser een coninc der daersen was
 ghescheten **D**ese begheerde sond
 limghe den man godes den versma
 der der werelt sinte franciscu
 te sien en ghinc daer hinc waen
 de vanden **E**n doe hinc bi sinte se
 uermis casteel in een closter pre
 dikende vamt sach hi ouermits d'
 vhengghempe godes den predicat
 des cruzen cristi franciscus ghe
 tekent mit twien sterpen blen
 kenden vwaerden ouer maland
 gheleit als een cruce **D**at een
 swaert ginc vanden hoofde ne
 der totten voeten waerts en dat
 ander swaert vand' eenre hant
 tot die ander vour die borste ou
 dat ander gheleit **D**ese man
 en kenne de den persone fran
 cristu tot dier tuit toe met ouer
 mits dien mirakel dat he ver
 toghet was wort hem te kenne

ghegheuen dat sint was. **N**hem
verwonderde vanden visioen en
begun hem rechtenuort and sine
te scrijken. Want hi wort sumits
der cracht van sinte franciscus
woorden beweghet / recht als of
hi mitten swaerde des gheestes dat
vut sinen monde ginc. dan ghe
wort had ghescheest. hi liet en
versmaede alle die pompen der
werelt en volghede den heiligen
vader na. En want sinte fran
ciscus sach dat sine van alre on
rusticheit der werelt toten vze
de cristi volcomelic om gekeert
was so hiet sine broeder paci
ficus. dat is also vele als vreed
sinnich te segghen. Dese man
ginc in alre heilicheit. wort
eer hi minister in brancru
wort daer hi die eerste minis
ter in was. Dese broeder ver
diende ander twaef een groot
reyken van thau dat aldus ge
maect was in sinte franciscus
wonschoest te zien dat mit me
nigerhande verelde gemaect
was en sin aensichte wonder
like vercierde. **S**inte francis
cus plach dat teken mit gro
ter waerdicheit te eren ende
sich wil hoghe te prisen en

inden brieue die hi seynde plach
hi dat teken mit sine selve hant
te scriuen recht als een die grote
vliccheit had allen menschen
daer mede te tekenen. **A**ls een
pphet seyt. **D**an die wonschoede
der mannen die zuchten ende
raulde hebben en dat teken heb
ben dat sin die gheue die waer
achtelic tot cristu bekeert sin
die en selu met doot slaen mer
laten leuen. **I**n vortgangen
der mit doe die broeders vust u
mensschoudicht worden. **W**oud
se sinte franciscus toten ghe
menen capittel te gader. roe
pen ap dat hi enen yeghelike
in sine speer bunder werelt
mit ghehou sannicheden soude
senden. **D**oe daer totten capic
tel meer dan enf dusent broe
ders vergadert waren en van
notursten met versien en wa
ren quam hem die goedertiere
heit godes te hulpe dat he met
en ontbrac in die noturste des
lichneme van buten. ende die
gheestelike brolicheit. vloyde
hem toe van binnen. **D**en pro
uincuel capittelen. want hi
dant selue lichamelike met

bi wepen en moeste so quam hi
 daer mitten gheeste bi ommits
 zinnz porthoudicheit en mit
 zinen ghebede en mit sinre be
 uelinge der benedictien godes //
Der mede so openbarde hi hem
 mitter vshenghemste godes som
 tit sic zuelic sine broeden in
 dien capitel. Want die een groot
 edel predicaer en nu een ouer
 claer martelan een van sinen
 broeden vanden opgrifte des cru
 ces **I**hesus nazarmus conin
 der wden den broeden in enen ca
 pitel predice. was daer een
 broeder van goeden leue die mo
 naldus hietz siende van godlike
 vmaninghe nader doren des ca
 pitels. dar hi mit sine vleische
 liken ogghen sinte franciscu in
 die lucht verheuen sach en sin
 hande recht als inden cruce wt
 gercket en also sin broeds be
 nediede **D**oe gheuoelden si
 hem allen mit also groten on
 ghelboonliken troost vuolt
 dat hem haer gheest dan bin
 nen een seker ghetughe gaf
 dattie teghenwoordicheit haers
 heiligen vaders waerlike bi he
 was dat namaels met allene

mit openbaren tekenen mer
 sic wt woorden des heiligen vaders
 mit vutwendighen ghetughe be
 wonden wort **H**et 10 gauselic
 te gheseloue dattie almachtighe
 cracht godes die ambrosiu den he
 lighen bisscop verhenghede bi
 sinte martino begravinghe te
 wepen om he dienste en waerdicht
 te bewysen dat hi sic sine knecht
 franciscu vshenghede ond sin
 broeds te comen in sulker wi
 sen als vonsereue is. Want hi
 een knecht en een dienz sine
 heilighen ghescrusten was /
Doe die ordene vast vmeert
 wort en die maner van leuen
 vanden pacus moretus aenghe
 nomen en gheseloue was arbeide
 hi dar om dat si vanden pacus
 honorius die na morentu qua
 eldelic gheuesticht en ghesu
 meert moeste worden **D**oe wt
 franciscus mit aldusdanghe o
 penbaringe godes vermaent
 want hem dachte dat hi veel cley
 ne crumenne van brode vande
 aerden op ghelesen hadde ende
 dat hi die sonde gheue en dey
 len veel hongherige broeds
 die om hem stonden **E**n want die
 crumen also cleyen waren die

hi velen soude en bresede dat si
hem ruffchen den dinghen fouden
ontuallen sprac tot hem een ste
me en seide **F**ranciscus maec van
alden crumen een broot en gif
dau of allen den ghesenen die dat
eten willen **D**oe hi dat dede se
wie dat hi dau of gif en dat
met ynnichlic en ontfinghen
of die ontfanghen gaue ver
smaden die worden rechtewont
malactisch **D**es morgghene
vroech vertelled hi sinen broe
ders alle dese dinghen en hadde
groten roude dat hi die beduden
ghe van desen bissoen met en
verstont **D**es daghes dau na
die hi wackerlic in sine gebede
langhe ghearbeit hadde hou
de hi aldus danighen stemme
die vanden hemel tot he qua
Franciscus die crumen vander
wvledemz nacht sin die wor
de der ewangelien **D**at broot
is die regule die malacticheit
is die boosheit **E**n hier om doe
hi die regule diemen cofirme
ren soude en van velen woer
den der ewangelien vergadert
was in sene corten formen
zetten woude na dat hem dat
visoen besude clam hi mit tbben

zine ghesellen op enen berch dau
hi allene te brode en te watter
vastede en dede die regule van
welcke mit corten woerde scri
uen na dat he die gheest godes
in sine ghebede in sprac dat hi
se scriuen soude **D**oe hi se van
den berghe neder brocht ende
ene sine broeden beual te bella
ren wort si cort dau na mit
onachtfamicheden verloren
Entz franciscus ghinc wou
tot dier senhiket steden ende
strefse recht als sten monde
godes van woerde te woerde als
die eerste was en vertreth van
den paens honorius dat si in
sin achtende ghecofirmoert
wort na sinre begheerten **I**
hi leerde sin broeders en trooste
se dau toe dat sise buerichlic
fouden houden en seide he dat
hi na sine selve wngheit met
dau in gheset en hadde mer
alle sine also dier in den scri
uen alst hem van gode gheope
bant was **E**n op dattet ouer
mito den ghetughe godes te sien
liker wesen soude s om sine
hi cort dau na die luttike w
one heren vnf wonden mit
ten dingher des leuenden go

des recht als mitten bullen des
ouersten paeus cristo bestruen
en bezegghelt om die reghel dan
mede te confirmen en sin wer-
ken mede te bestighen als hier
namals op een ander stede bet
vercluert sel worden **Van der
strengheyt sijnis leuens.**

**en hoe dat alle creature mit
se blide waren. dat vnfte cap**

Die sinte fransiscus sich
vele menschen oimite
sijnen exempel te rade worde
dat cruce cristi te draghen wt
hi die selue als een groet worgun
gher des cruden cristi te bet ge
moedet totter palmen der vic
torien mit volcomenen werche
te ghemaken. Want hi sich an
sinte pouwels wort dair hi
seit. Die cristo toe behote die
hebben haer bleijch mitten son
den en mitten begheerlicheit
gherucet. En op dat hi die
wapen des cruce selue don
michte draghen so leuede hi
also strengelic en beswanc
sijn belike begheerlicheit
dat hi nauwe nam dat sinte
notursten behoefstich was wat
hi plach te segghen datter stb
te doen was dier notursten

des lichaems ghenoechte doen
en der begheerlicheit der sinne
met te dienen. En daer om also
hi ghesont was woude hi selden
ghedoorte spise nemen en also
hise nemen soude vmenghede
hise also mit asschen of mit wa-
ter dat si met alte smatelic en
was. En wat sel ic seggen vande
winn also hi soment al hadde hi
dorst met jar waters en dranc
Chengherhande maner van
abstinentien nam hi aen en se
fende hem daghelijc daer in recht
of hi een wrede begheerlicheit
mensche had gheleest die sijn
natur behoefde onder te hou-
den. **S**ter als hi die ghene pre-
diken so at hi also die ghene de-
den dair hi mede ghescherbert
wort en also hi weder thuu-
quam so hilt hi die ghelwoont
van sinte sander strengheyt
aldus was hi hem selue hart
sijn euen mensche onderdanic
en der ewangelen ghesoufa-
nich dat hi met allene mit
gasten mer oec mede mit eten
enen regheliken goet exem-
pel gaf. **D**ie blote aerde was
die wnt sijn bedde als hi ruste

zoude en placht veel sin hooft al
sittende aen een hout of aen een
stien te neyghen en also te slape
hi liet hem mit ene rot ganoeghe
en diende den he in maectheden
en in couden. **I**als he soment ge
uuyghet wort hoe hi hem des
winters mit also dunnen cleden
van couden mocht ontfouden.
Andwoude hi in groter ouerich
sime gheestes en seide. **H**ier dat
sake dat wy vander blamme
des hemelschen vaderlandes mit
ter begheerten van binnen ghe
ruert waren wy souden dese
roude van buten wel vdragen.
Hi scrulde der cleden sachtrich
heit en begheerde die sterpich
ouermits dat sinte iohann bap
tist daer of vanden heer ghelo
uet was. **E**n ghemelt als hi
ene rot an dede en sachtrichheit
dier of gheuoelde so benayde
hi den rot mit coerden en seide.
Die mit sachten cleden gheleet
sin en wonen met in armer
luden huyfennid mer in die pa
layse der princen hi wast mit
ouderunden gheleuer worde
dattie vande sterpichheit plege
te scrulben en mit sachte woelde

liken cleden sterckelic te beare
Het gemel op wint nachst dat
hi om die cranchheit sine hoof
des en sinre ontfen op een oer
cussen van plumen tette sin
re gheuoente was gien leynge
dat een vrant dier in ghinc en
moeyden al totter mettentut
also dat hi sin ghebet met wien
en mochte thent hi sin ghesel
le riep en dede dat onrussen
nitten bopen gheest verze vrie
cellen draghen. **D**oe die brde
der bter cellen mitten cussen
ghinc verdoe hi alle sinre leden
cracht en ghebruic thent
dier tut toe dat hi ouermits
sinte franciscus stemme die
dat inden gheest bekende was
tot hem seluen quinn. **H**i was
stryngher in alre disciplinen
en stont altoes in hoeden hoe hi
die puertheit beid in gheest
en in natuer alre best mochte
belwaren. **E**n om des willen so
placht hi in dit beggin sinre
bekeringhe des winters dages
in snee en in water. **H**e selue
te werpen op dat hi sine huus
vrant mochte verblinnen.
en dat blinckende cleet der
reymheit onbeuulkeret mochte

houden En placht te seggen dat grote conde lichter wort te liden van buten dan enighe vrzse der vleyschelijckheit te ghesloene van binne. **D**oe hi in een of ghesterden gheestelike stede op eenre nacht poude in een celle sin ghebodt doen riep die oude diant hem di welberuen toe en seide **F**ranciscus franciscus franciscus En doe hem sinte franciscus andwoorde en vrachtede wat hi sochte seide die bose gheest om hem te bedrieghen het en is gheen soude hier so groot inder werlt wort hi bellegert en bekeert god en wilsse hem vergheuen mer so wie hem seluen mit onbeseydenre hardicheit toter doot bringhet die en sel nymme meer ghena de moghen vercrighen. **S**inte franciscus verstant ouermits den inspreken godes rechtewort wel dat hem die diant gaerne bedrieghen poude en trecken weder tot enen ladden leuen alst wel daer na ghesriede. **D**ant sinte franciscus rechtewort nader in blissinge des diants wec ademdocht tolen ontsteken doet mit groter

vleyschelijcker becominghe begauct wort En doe dit die minre der reynheit ghesdant wort dede hi sin cleeter vut en began hem seluen hardelic te slaen mit coerden en seide tot sinne selso natuer. **H**ij broeder esel aldus **B**ekont di te bliue en moeste nutter ghemeente di onder die ghespel gheue. **D**in rot dient den gheestelike leue en bebuyst een reiken der heilicheit ende nyemant die onsuuer is moeste stelen. **W**iltu er gheue gnen so ginc. **D**aer na wort hi in groter duerichit. **D**us ghessto bet ghemoedet en ginc buten der cellen in een hof en werp sin blote lichaem inden snee al miset. en maecte zene hooplics mit sinen handen dante snee die hi kon hem seide en spe zue vieren mensche. aldus toe. **E**ich seide hi dit meeste is din wnf. **S**inden anden diere zinn die elue din zonen ende die elue din dochterz. **v**ande anden eluen is die een din knecht en die ander din ma ghet die di dienen moeten. **D**och hem haestelic wat an

3te Jan. 1507
by P. B. v. p.

2te Jan. 1507
m. v. l. p. v. p.
by 2007 v. p. p.

of zi sollen alle van sonden ster-
uen en ist dat di haer sorsuou
dicheit te zeer moeyet so pmi
di enen heer te dienen **V**erchte
uort seide die temptiere ver-
winnen van dien en die heili-
ghe man ghmē weder in sin
celle **W**ant doe hi die grote cou-
de van buten leet wort die be-
coringhe van binnen also ghe-
lesschet dat hi dan of met meer
en gheuoelde **M**er een broed'
die in sinen ghebede was sach
en hōrde alle die dinghe die
clærre manensghim **D**oe dat
die man godes franciscus ver-
nomen had openbare hi hē
zine becoringhe en gheboot
dat hi dat nyement also lange
also hi leefde sōnt en seide **H**i
leerde hem oec datmen niet
allene vleyschelicke becoringhe
op breydele en dāden soude
mer oec maē alle wtwendige
zmlichheit en zinnen dā die
doot doer toter zielen in come
machte datmen die mit alre
wackerheit soude kēburen **H**i
gheboot oec datmen der wi-
ue heymelike gheselschap en
aensien die beel menschen

11
een onzaec des valles sin bli-
uelic zonden stulden **H**i seide
dat hier mede durbul die cran-
ke vallen en die sterfē vernur-
ket worden **H**i keerde zelue
zinn dāghen hier of op dat hi
gheen ydelheit en zaghe **E**n
na dat hi sinen gheselle som-
tut plāch te segghen so en kēn
nede hi haerre gheente aen-
sicht van hem allen **W**ant hi
en rekende dat niet zeker te
wēpen die beelde van haerre
ghedaenten in te trecken daer-
dat daer der onghete meder-
natur mede verwerket mocht
te worden of daer die puerst
des scamelen ghemoesdes ble-
ken of mochte ontfanghen
Hi seide oec dattet gheen or-
baer en wan beel mede spra-
ken mit hem te hebben wt-
genomen nider bierste of in
ghesesteliken vermaninghe
en dat in corten woorden na
dattet haerre salichheit dienē
macht en oec stichtich en eer-
samich is van buten **W**ant
wat poudenen daer beel wā-
de maken dan alst hem tot
hōrte salichheit dienen mocht
te **H**edichheit is een onspide

alre quader ghesachten en
bouen al te stulden En dan om
salmen dat wederspange tra
ghe vleysch mit astrynghe en
mit bruchtbarighen arbeide
in dwanghe houden **D**aer
om dat sinte fransiscus den
lichaem sinen broeder ezol pluch
te sieten diene alzo mit ar
beide soude belusten en mit ghe
selen dicke bedwingghen ende
mit snoden woeder houden /
Eo wat broeder ydel ende le
dich was en van ander lude
arbeit woude leuen dien hie
te hi broeder blyghe te we
sen om dat hi niet goets en
dede mer ander wercken be
ulerte en hem selue snod en
harelc maecte onder allen
menschen **D**aer om seide hi
somme Ic wil dat mijn broe
ders arbeiden en oefennghe
hebben op dat zi ouermite
ledicheit mit ghesachte of
mit woorden niet en dwalen
en dat zi oec inden ewangie
liu silentiu houden als die
ghene die van elken ydelen
Woorde inden daghe des on-

delo reden souden gheuen En
so dat broeder veel ydelre woer
de ouer hem hadde dien berispe
de hi sterpelic en seide dat een
sattich zwinghen en behoetheit
des herten een ouer grote ruget
was **O**uermite als die wysemā
seit dattie doot en dat leuen
in die macht der tonghen gele
ghen sijn niet allene ouermite
den sinlike mer oec ouermite
der sprake En al wast dat hi
zijn broeders op sterke handicht
des leuens wnsde nochtan en
beshaghe hem die werckheit
der zeden niet die mit geene
goedertierenheit ghemenget
en was noch die niet gesoute
en was mitten soute des onder
steite **M**ant op eenre nacht
doe een van sine broeden van
grotten hongher niet slapen
en mochte en die goedertieren
vader vernam dat sijn snep
ken in vresen was riep hi dien
broeder tot hem en liet hem
spise boue halen En op dat
hem die notu-ftighe broeder
te min soude stamen so began
sinte fransiscus eerst selue

te eten en node hem goedertierlic
dat hi mit hem eten woude. Die
besoefstige broeder trooste hem
der samenten en at en wort seer
verblit dat hi ouermits den me-
deliden en den ondersteide des vaders
die bresen sin sinnen te verliesen
ontgvinghen was en en wt met
luttel ouermits den exempel
des vaders goedertierenheit ver-
betert. Des morgens vroech
riep hi sin broeders te gader-
en seide hem wat in dier nacht
ghesiet waer en vmaendse al
dus. **O** broeders en laet die
spise gheen exempel wesen met
die minne daert wt ghesiet
is. **W**ont leerde hi se dat si ond-
scit volghen souden recht als
een wagheman der wercke met
mit alsulc ondersteit als die
natuer begheert mer dat xpus
leerde wies heilich leuen een
exemplar is van alre volcomē-
heit. **E**n want den mēsche
die noch mitter cranchheit des
vleisches behanghen is met mo-
ghelic en is dat onbeulerte ghe-
cruinte lam also volcomelic na-
te volghen hi en moet onderti-
den blicken ontfangen. daer-

om leerde hi en riet allen de
ghenen die om die volcomēheit
des leuens arbeiden dat si da-
ghelijc hou ghebreke en hou-
ontbluen souden bestreyen.
Want al wast dat sinte fran-
ciscus tot wonderliker puer-
heit des herten en des lichaems
ghecomē was nochtan plach
hi die wnt mit veel tranen sin
gebroken of te wasschen al sou-
de hi ont blit dair of ghesbor-
den hebben. **W**ant doe hi op
een tuit van veel streyens een
swaer zette der onghen had ge-
creghen en hem die meester-
riet dat hi sin streyen liete
also verre als hi sin natuerli-
ke licht met mit allen en wou-
de verliesen. **A**ndwoorde die hei-
lighen man en seide. **O** broeder
medicus dat ghesicht des ewichē
lichts en is met achter te sette
om die minne des naturlike
lichts dat wt mitten beesten
en mitten vlietghen ghemēen
hebben want die gheest en
heest sin licht om des vleisches
willen met ontfanghe. mer
dat vleisch is stuldrich de geest

te dienen. **M**er om had hi lie-
 uer te verliegen dat licht vā
 den vutwendighen ghesicht
 dan die tranen daer dat oghe
 van binnen mede gherzymacht
 wort god te dienen after te
 laten en die ynnichheit des gees-
 tes te deruen. **W**ant doe he
 op een tuit banden meeste raet
 ghesghenueen was en van sinen
 broeden zeer ghebeden wort
 dat hi he mit ene brande van
 ene ghegloyden yser liet te
 hulpen comen. dat consenteerde
 hi oetmoedelic. **W**ant hi wiste
 wel dattet goet was mer hart
 en sbaer te liden. **D**oe die mees-
 ter quam en dat yseren instru-
 ment in dat ouer dede glocpen
 om den brant te maken wort
 sin lichaem recht van natur-
 liker bresen beuende. **M**er hi
 troostede sin lichaem en sprac
 der herten des vuers toe recht
 als sin orient en seide. **O** mī
 broeder ouer du biste vor al
 le ander dinghen blinkende
 en verriet. du biste crachtich
 en soon en ordanlic na dat
 di die ouerste ghestepen heeft
 woe m in deser oren ghesma

dich en hoest. **I**c bidde den grote he-
 die di en m ghestepen heeft dat
 hi m dnn herten tempen wil dat
 ic se so. **W**anneer si m bernt ghe-
 nadelic liden mach. **D**oe hi sin
 ghebet ghesuen had sloech hi een
 teiken des heiligghen cruces ouer-
 dat ghegloyde yseren instrument
 en bleef wort an ouernaert in
 hem selue. **D**at ghegloyde yser
 was in dat vleysch ghestelc en
 een brant ghemact bandē ore
 opwaerts en hie veel woos dat
 hi dur of doelde maecte hi sine
 broeden conduct en seide. **L**ouet
 den ouersten heer want ic seg
 s kon. **W**an dat ic noch herten
 banden ouer noch gericht mē
 vleysch gheuselt en hebbe. **E**n
 seiden totten meester. **I**st niet
 ghesoect ghebrant so ster dat
 yser weder in. **D**oe die meester
 die cracht des gheestes so star-
 vernam in dien tederen lichaem
 veruonderde hem zeer vā dien
 mirakel en seide. **B**roeders ic
 heb liden wonderlike dinghen
 ghesien. want sinte franciscus
 was tot also grote puerheit
 ghesomen dattet vleysch mitten
 gheest en die gheest mit gode

in eenre wonderliker vreden
mit milanten ouer dreghen
Het gheschiede van gods ghena
den dat dat ouer die den crea
tuer gods is sinte fransiscus die
sinen stepper diende na sinen
wille en na sine gheboide won
derlike onderdanch was **E**
Het gheschiede op een ander tijt
dat sinte fransiscus in groter
zietten sach en ouermits crinc
heit der naturen wim begheer
de en wemen hem andwonde
dat daer gheen wim en was die
men hem gheuen machte siete
hi datmen hem water brachste
hi een teken des cruces ovsloech
en benediede dit welc water
rechtenuort in goeden edelen
wim veruandelt wort en dat
die armoede der woester steden
met en vromste dat vertzech
die puerheit des heiligen mans
fransiscus / **D**oe hi den wim ge
smaect hadde wort hi rechtenuort
gheneuen also dat mellichheit
des smaets en vmeelunge der
ghesondicheit den ghene die
daer dyant en dat daer ghesch
ken wort dat ghetughe gaue
dat hi volcomelic den oude me

ste had vutghedaen en den
melken weder in also dulle
wim met allene den sinecht
godes te wille in diende mer
dat ou die wonsichticheit des
ghene die den wim ghesce
pen heeft ouer al tot sinen
ewighe was **W**ant op een
ander tijt die hi van meniger
hand zietten inden lichteem zeer
bestuert was en om wat ver
makinge des ghesce begheer
de wat gheslyte van smaet
spel te horen en wantet sin
re eerfammgher strichticheit met
toe en soude dat dat van ein
ghen mensche soude ghesien
so quamen die enghelen daer
bi om sin begheerte te veruol
len want op eenre nacht doe
hi sach en waecte en die goest
des heren vernam en ouerdoch
te so soude hi haestelic een ge
lyt van smaetspel dat dan **N**
wonderliker zoeter melodyen
was. daer en was nyement
ghesien mer het gheen recht
ander veruandelinge des ho
rene of daer een speclre gheue
en weder gheswandert hadde
Hi keerde zyn inderste tot

fransiscus man
ny van die dng

gode waerte en wort vā dien
 gheuoertliken gelude mit alful
 ker zoetheit begaueit dat he
 recht docht of hi dese werelt
 om dat toecomende leuen ver
 wisselt hadde. **D**at en mocht
 oec zinen broeders die he hey
 melic waren met verborren
 bliue die dicke mit seken lit
 telken gheswaer worden dat hi
 in menighe gheesteliken troost
 vā binnen vanden he begaueit
 plach te worden also dat hi dat
 oec selue met verberghen en
 conde. **O**p een and' tūt de die
 kinest gods om dat elampeliū
 te prediken mit enē broeder
 die zyn gheselle was tot cenre
 stat poude vanden wort hi op
 den weghe vā d' dinstre nach
 ten belopen. **E**n want die wech
 al amptelic was en vreselic te
 vanden ouermits der ruue
 ren en der broeckien die am bi
 ghelegghen waren so seide sin
 gheselle tot hem. **V**ader bidt
 dat wy vā deser vresen dier
 wy in zyn verlosset moeten
 worden. **E**ntz fransiscus ant
 woerde he mit goeden betrou

wen en seide. **G**od yppe wel mach
 tich of hi wil dese duystinisse in
 claren lichte te verbrandelen hi
 en had nauwe dat wort geseit
 dier en quam rechtswort ommet
 hem also claren licht vā boue se
 nende dattie duysternisse d' nacht
 haestelic verdras dat si met al
 leen claerlike den wech en zagen
 mer oec mede veel dinghen ouer
 al. **O**uermits welken licht dat
 zi vāden lichaem ghesleit worde
 vā binnen en vāden ghesest ghe
 troost en ghestart worden vā
 binnen en ghsinghen also enē
 luytchen wech vāden loue godes
 eer si behouden totter herberge
 quamen. **D**at zu merke vā
 hoe wonderliker reynheit
 en vā hoe groter doctien dese
 man godes was tot des wille
 en wensch dat ouerighe yper
 zyn herten temperde. dat water
 sine smaet vāvandelde der en
 gheselen melodie troostede ende
 dat godlike licht den wech wuf
 de ap datmen dan also mede
 proeue mochte dat he om sinre
 puertheit alle die werelt diende.
Vā sinre oetmoedicheit

**gheson fanncheit en vande
godliken gauen die hem na
sinen wille ghegheue waren
Dat sesste capittel**

Under oetmoedicheit die
alre doechten veruyerm
ghe en behoerster is. Was dese ma
gde mit alre vruchtbaerheit
vuollet. Want in sinne selues v
moeden en was hi andere met
dun een groot pondier nochtan
dat hi inder wantheit alre heilich
een spiegel en een stimpel was

Op dese oetmoedicheit pinde
hi he selue als op een vast fin
dament dat hi van cristo geleert
hadde te setten en seide dathe poen
gode dier om kinder hoerheit
sinne vaderlike soote tot onse
armoeden neder daelde op dat
hi als een heer en als een meyst
beide mit leuen en mit leringe
ono die oetmoedicheit soude le
ren. Daer om pinde hi hem
als een waerachtich discipel
cristi in sinne selues oghe ende
von alle menschen deyn ende
swed te wesen ghedenckende
datter ghescreuen staet. Dat
groot von den mensche stint
is dicke von gode ghesaet. En

plach sich enl dit wort te segge
also groot als die mensche inden
oghen gode is also groot is hi
en met meerre. Hier om rekende
hij d'wiesheit te wese vnder
mensche grinst verheue te wor
den en verblide he in stonde en
bedroefde hem vander werelt
prno. hi had lieuet da he selue
stande en lachter te sporen dan
emot prno der menschen want
hi wiste wel dat confusie of spot
een sake der oetmoedicheit ende
der beterminge was. en eer der
werelt een on sake des valles

En dier om ghemelt sich enl
als he yemant amghe doechte
der heilichheit toe streef so gebot
hi enen van sine broederen dat
hi he lachterlike swede woerde
dier weder teghens gheuen
soude. En als die broeder al dede
hij notte hem verweet dat hi
een rustier en een huerlinc en
een onnutte mensche was dan
in verblide hi he beide van bin
nen en van butzen of en seide
lief kint god moets di lonen
want du segste da mi datter
waer is. En alsulke dinghen be
hoere wel pieters bermaer dome

zoon te horen also hiet sijn va-
 der. En op dat hi hem seluen
 con alle menschen cleyn ende
 snode mochte make so en ontsach
 hi hem der scanden niet hi en
 plach andertiden con alle dat
 volc sijn meeste ghebreke in si-
 nen seruenen te openbaren /
Met ghemel tot eenre tuit dat
 hi om sijn crachtē van eenre
 groter zichten weder te verrijse
 die strengheyt sijn abstinē-
 tien een luttel moest verlichte
 En doe hi een luttel die cracht
 sijn lichaem weder verhaelt
 hadde woude hi hē selue als een
 waerachtich versmader sijn
 selue wat scanden doen en seide
 Dit en hoort dan niet toe dat
 ic heymelic wel naden lichaem
 leue en dat volc wanen zel
 dat ic grote abstinencie doe
 Dan om stont die minne der-
 heiliger oetmoedicheit op en
 ghinc door een strate in die
 strac van assise Doe daer veel
 volc vergadert was mitten
 broeden die hi mit hem ghe-
 brocht hadde totter groter-
 kerken waerte bi na al naect
 mit enē bast om sijn hals

ghesonden en liet hem dan-
 mede door alle dat volc leyde
 tot dier steden daermen die
 misdadighe lude plach te zetten
 en te pinnen **H**i dan op een
 hoghe stede al was hi cranc vā
 een quarteyn in enen colden
 weder en produce mit groter
 vliticheit daert vele lude hoor-
 den en seide **D**armen hem gheen
 eer bebbeyen en soude als enen
 gheesteliken man mer scande
 en laster soude doen als enē die
 naden sleych standelic en gul-
 schelic en ouertallichlic leefde
Hem allen verwonderde zeer
 die dan waren en want si sijn
 strengheyt niet en kenden
 so worden si bebbeyet en seiden
 dat al sulke oetmoedicheit maer
 te verwonden waer dan na te
 volghen **E**n al seken al sulke wi-
 se wat wonderlic te wesen in
 onsen oghen nochstan wast een
 waerachtighe leringhe der vol-
 comens oetmoedicheit daer-
 die nauolgher cristi in geleert
 was der menschen verganchic-
 lof te vsmaden **D**ie verheffin-
 ghe die ghemoeses neder te druc-
 ken en vut te veruuen alle

dat gheueynst sijn te wesen
al des ghelike dinghe plach hi die
he en veel te doen op dat hi dan
bute recht als een verlorē dat
worden soude en den gheest der
sermoedicheit van binnen te
bet te behouden. **H**i pinde he
die gauen gods in dat heymeli
ke sijn herte te verberghe en
die vā bute met wt te bare dar
hi lichte een onfacke des valles
of vā binne mochte crighe. **W**at
die vūl als hi ghepriset wort
plach hi aldus weder te segge
Drijet mi niet want ic en bin
des niet vsekert ic en mochte
noch zonen en dochten crighe
Wen zel nyemant louē die des
onfacke is hoe dattet noch mit
eynde mit hem vgaen mochte
En plach dan tot he seluen te
zegghen **F**rancise had onse
he god enen dief of enē morde
naer aldus veel ghenaden ge
daen als hi di ghedaen heeft hi
soude hem danckbarliker ghe
weest hebben dan du biste. **I**
Hi plach ouer die vūle te seggen
sijn broeden van allen sien
werken die een sondaer also

Wel doen mach als een gherech
tich mensche daer en sal hem
nyemāt op verlaten want
een sondaer mach wel vasten
hi mach wel bedden hi mach
wel strepen hi mach sijn elijch
wel beddinghe mer hi en
mach sijn heer niet ghetrouwe
wesen. **E**n hier om moghe wy
ons daer in verbliden. **I**t dat
wy den heer alle eer beuyen
yt dat wy hem trouweliken
dienen en sijnment hem allen
toe al dat wi goets vsmoghe
En op dat dese heilighe man
in meniggherhande wyen na
der ewangeliē veer neringhen
doen mochte en alle die teghen
woordighe tut he verdienlic
mochte worde so en woude hi
allene bouē wesen als een ou
ste mer ouer mede beneden als
een nederste. **E**n met allene ge
bieden mer ouer mede ghesou
samich te wesen dan om graf
hi die officie des ouersten in
mistero ouer en begheerde een
gardiaen daer hi in allen dē
ghen ghesoufamich ond' mocht
te wesen en seide dattie bruct

der heiligher gheloufammich
 also groot waer dat een recht
 gheloufammich mensche nym
 medmeer sonder vrucht der
 verdiensten wesen mochte en
 gheen tuit sonder gheschm
 bi en ghinghe. en daer om plach
 hi den broeder daer hi mede
 plach te gaen alsoe gheloufa
 micht te louen en te houden
 hi plach somtme zme gefelle
 als die toe te segghen. **U**nder
 die ander gauen die in die goe
 dertierensheit godes verlient
 heeft so heeft hi in dese ghena
 de ghegheue dat ic also guern
 enen nouuo van eenre vran
 also gheloufammich woude wese
 worde hi in tot ene gaudaen
 ghegheue also den ahren outste
 bestendsten broeder want een
 onderdammich gheloufammich
 mensche en sel zinen prelact
 niet aensien also een mensche
 niet dien zel hi aensien om
 wies minne willen hi ghelou
 fammich ghelouwen is. want hoe
 dat een prelact deynre en sno
 der is hoe die oetmoedicheit
 van enen gheloufammich me

sche gode besaechliker is. **D**ie
 hem op een tuit gheurnget was
 die een recht gheloufammich
 mensche te rekenen. waer. selde hi
 van eenre ghelike nisse eens do
 den lichaeme tot ene exempel
In dem sprac hi een doot lichae
 en legghen dat waer dattu wil
 ste du selste zien dattet hem
 niet en woert waer dattment
 woert en niet en murmurert
 waer dattment neder leit. noch
 hem niet en berlijstet waer dat
 ment laet ligghen serment op
 ene hoghen stoel het en niet
 niet opwaerte noch neder. also
 behanghet ment mit pinzen
 het wort veel te mishaggheliker
 den ogghen al des gheloue is dit
 een waerachtich gheloufammich
 mensche niet met en ondelst. **D**
 darmen sent. die niet met en acht
 waer dat hi blift. die daer niet
 om dit en is versendet te wor
 den die hem niet en vheffet
 niet bi sinre ghelouwenliker
 oetmoedicheit blift alsme he
 emghe offrae beueelt en hoerne
 he meer eeren doet hoe hi hem
 zeluen sunder acht te wesen

Hi plach somtijt tot sinen ge-
fellen te zegghe **A**n dunct dat
ic gheen minnebroeder en bin
het en waer dat ic in alquicken
stiet stonde also ic di zegghe zel
Ench ic bin een prelaet ouer die
broeders gheset ic ga te capittel
ic predike ic vermaen en lere
die broeders mer ten leste tot
mi gheset **D**u en biste ons niet
nutte **W**ant du biste een onge-
leert man du en conste niet
spreken du biste simpel en on-
wetende sonder letteren en ten
lesten werde ic mit stande ge-
worpen en vsmadet en ghesa-
tet van he allen **I**c segghe di dat
hoer ic die woerde mit enen
eenuoldighen aensicht mit een
moedigher vrolichheit des heren
en mitten zeluen opzet mi te
beteren en also wel te doen also
ic te horen gaerne ghedien had
so en bin ic noch gheen minne
broeder **I**n seide daer toe **I**n
die prelaetstap is een neder-
den ghelegghen inden loue der
menschen con val mer in die
vnedermighe des gheschouwsam-
ghen menschen is minne ziele
ghewin verduynghen **W**aer

om willen wy dan meer wt we-
sen om onse stande dan om on-
se bate en wy doch den tyt om
ghewins willen ontfanghen
hebben **O**ndese jaer der oet-
moedicheit so en woude sinte
franciscus sin broeders min-
ne broeders hieten en die prelate
vans' andere ministers op dat
hi die woerde der ewangelien
daer in volghen mochte die hi
ghelouet hadde te houden **E**n
op dat ouermits dien namen
zijn broeders zouden weten
dat hi om oetmoedicheit te le-
ren toter stelen des oetmoedige
cristi waren ghescomen **W**ant
hi die selue meester d'oetmoe-
dicheit is op dat hi zyn discipu-
len volcomen oetmoedicheit
mochte leren seide alens **D**oe
wie die meeste onder d' woerde
wil die hi d' minister dat is
d' diener en so wie die eerste
wesen wil die zel d' kenerst
wesen **D**oe hem op een tijt
een cardinael vnaechte die een
ander band minne broeders or-
den was en een besterman en
sonderlinge orient daer of
plach te wesen en namaelo also
sinte franciscus te horen ghe

sut had tot enen paco ghero
 ren coort en hiet gregorius die
 neghende oft hem yet behaghe
 de dat zyn broede tot prelaet
 stap in die heilighe kerke ver-
 heuen worden **A**ndewonde hi
 hiet daer om sijn minn broede
 minn broeders ghesete op dat
 si hem met en pouen vermieren
 meere te worden **E**n wou dat
 zi brucht en orban in die heil-
 ghe kerke doen so houtse ende
 belwaertse inden staet daer zi
 in gheropen zyn en en laetse
 in gheente wne tot engher hoort
 heit op chymmen **E**n want
 hi die oetmoedicheit in he zel-
 ue en in zinen broeden mit al-
 re eyn placht te vheffen so wou-
 den onse he god die een minn
 der oetmoedigher is mit hoge
 ren dinghen begauen na dat
 ene oetmoedighen broeder een
 hemelstij visoen vertoghe was
 want doe die broeder mit sin-
 te francisco meere verdoest
 kerken was en in zine vueri-
 ghen ghebede een hemelstij bi-
 soen vertoghen was sach hi
 onder veel stoelen inden hemel
 enen stoel die bouen alle die

ande hoortlic mit costelike stre-
 nen en mit alre glorien blente
 en versiert was **H**em uillon
 derde in he zelue dard' vieringe
 en began mit anproudighe-
 ghedachten ouer te legghen in
 hem zeluen wie dat daer in sitten
 zoude **D**oe hoorde hi een stemme
 tot hem spreken en seide **D**ese
 stoel placht enen toe te horen die
 eten hemel viel en is hi tot
 des oetmoedighen franciscus be-
 hoef ghehouden **D**ie broeder
 quam weder tot he zelue en vol-
 ghede sinte franciscus na danc-
 hi ghinc **E**n doe zi biden wege
 wanderden en van onse heren
 gode mit makanden spraken
 so ghedachte die broeder des bisi-
 dens en brachse maerstelic da
 hem wat dat hi van he zeluen
 gheuoelde **D**oe seide die oet-
 moedighen knecht cristi francis-
 cus tot hem **A**n dinct van mi
 zelue dat ic die alre meeste bi
 allen pondaren bin **E**n doe die
 broeder he weder seide dat hi dat
 mit goeder consciencie met
 zeyghen en mochte noch also
 gheuoelen **S**eide sinte franciscus
 dourt **H**ad onse heer god enge

sondaer hoe misdadich dat hi co-
mt also groter ontfermhertich-
worden en gevolghet. Ic ver-
moede ganselic dat hi he veel
danckeliker ghescheest soude heb-
ben dan ic bin. **Doe** verstande-
de dien broeder van sinre groen-
deloper oetmoedichheit en doch-
te dat zyn visioen van sinte fru-
cibus volbront soude worden.
Als dat ewangelium seit. Dat so
wie hem seluen vernodert die
zel verheuen worden. En inde
stoel der glorien daer die ho-
uerdighe wt ghesworpe is daer-
sel die oetmoedighe weder in
verheue worden. **O**p een and-
tut doe dese heilighe man in een
verwoeste kerke sin ghebet dede
berstont hi vanden gheeste godes
datter heilighe reliquien ware
ghebleuen. En doe hi mercte en
berlaghede dat he in lange tūt
gheen reuerencie noch laerdich-
gheden en was gheboot hi sine
broeden dat sijn mit eerbaer-
dicheden tot eenre andere stede
souden draghen aser doe hi van
he om pnderlinghe zaken wil-
len ghescheiden was vergaet zi
des vaders ghebet en versume

den dat zi bleue darsen waren.
Op enen dach daer na doe si
nisse doen zouden en dat ouerste
cleet vanden outuer of gheden
was vonden zi aldun soon ge-
beente dat wonderlike wel ru-
kende was en zaghent mit gro-
ten wonder en dattie reliquie
gheemre menschen hande mer-
die cracht godes mit innikel d'
ghebrocht had. **L**ortzuer na
quam hi weder tot zine broe-
deren en draghede he of zi mit
ten reliquien also hi he beual
gheden hadden. **E**n beheden
haer stout der onghesoufannich-
en vaden oetmoedelic om ver-
ghiffemisse. **Doe** vergaf hū-
hem en seide. **G**hebenedicte zi
minn he minn god die hi hem
seluen veruollet heeft dat ghi
schuldich had ghescheest te doen.
En merke die profuoudich-
godes die hi tot onsen stubbe
heeft en die ouer grote mach-
te des oetmoedighen mans bou-
den ghesen godes want wico
ghede die mensche met ghe-
soufannich en was woude god
zyn begheerte vullen. **O**p
een ander tūt quam hi tot

enen bisscop van eenre stat ende
 dat oetmoedelic of hi mit sine
 onloue dat volc te prediken
 mochte roepen **D**ie bisscop and
 woerde hem hardelic en seide
Broeder het is daer mede ghe
 noech dat ic selue minen volcke
 predike **S**inte franciscus als
 een recht oetmoedich mensche
 neyghede hem toe en ghinc wt
En doe hi wort daer na weder in
 quam wort die bisscop zeer ver
 stoert en draghede hem dat hi
 anderberf bidden woude **D**oe
 andwoorde hi he oetmoedelic bei
 de mitten herte en mitten wor
 den en seide **V**her al waort
 dat een vader sin kint oter
 eenre dorc iagghede het soude ter
 ander doren weder in comen
Doe wort die bisscop va daer oet
 moedicheit verbonne en nam
 he mit enen bliden aensichte in
 sine armen en seide **D**u ende
 alle din broeders selc wort
 aen mit minen ghemenen on
 loue in minn bisscopdom predike
 want dat heuet die heilighe
 oetmoedicheit verdient **E**
Het gheueel ap eenre stat dat hi
 soude come tot eenre stat die al
 remael in alfulker partymge

was gheset also no en no male
 ander op te sluen **D**aer hi bunte
 ghelkerbergghet was sach hi dat
 die lose gheesten ouer die sinte
 vele vrechden sinnen te hebbe
 en dattu burgghers he bereyden
 tensens malcanden te striden
En op dat hi die macht der bi
 ande die die tbystringhe maerte
 verdruien mochte so zonde hi
 ene simpelen broeder die sil
 uester hiet recht als enen boede
 vor he en seide **G**anc vor die
 porre vand' stat en ghebiede
 den bopen gheesten bider macht
 der ghelhou samcheit van de
 almachtighen gods **W**eghe dat
 zi haestelic vand' stat seyden
Die ghelhou samnghe broeder
 haestede he sinne vaders ghebot
 te volbrenghen en but en loofde
 onsen he te voren der hi vor
 die porre quam **E**n doe began
 hi crachtelike te roepen va des
 almachtighen gods **W**eghen
 en van sinte franciscus sinne
 knechte ghebede **W**eghen ver
 seidet herre van deser stat ghe
 lose gheesten allegher **D**ie
 stat quam haestelike weder tot
 hier seluen en die burgghers
 verbrachten alle hant jaken mit

groten vrede ond' makend' also
dat alle die houerdighe t'wysten
ghe der diende die die stat swaer-
liken belegghen hadden van eno
arme mano wysheit dat was
sinte franciscus oetmoedicheit
verdreuen wort en maecte vre-
de en behult die stat die te vorz
mauontiken was Want die g
te cracht der oetmoedigher-
ghe houersamtheit had ghebot en
macht ouer die boppe rebelle
gheesten dat si haer wretheit
bedwang en al haer crachtighe
gheldest verdreef Want die ho-
uerdighe dianden stulden die
oetmoedighe mensche het en
waer dat se onse heer god om
meer oetmoedicheit te leren
ter tuit halfligghen liet also
sinte pouelle van hem selue
scrift en sinte franciscus mit
ouderuuden ghesam- wort
Want op eenre tuit was hi
van ene cardmael ghebede dat
hi een corte tuit te rome mit he
wonen woude hi consenteerde
oetmoedelic om des cardmaels
eerbaerheit willen en minne
die hi tot he hadde **E**nt
ten nacht doe hi na zinen ghe-
bede een luttel rusten zoud' qua-

men die boppe gheesten en stonde
wretheit regghens hem op ende
doo zine luttel en zwaerlic ge-
flegghen hadden lietzen zine ten
lesten half ouer doot legghen
Doe zyn gheselle tot he qua
en hem sinte franciscus gheso-
penbant hadde he datter ge-
uaren was zende hi wort **E**ro-
der ic vermoede dattie boppe ghes-
te die gheen macht vorder en
hebben dan hem god verghen-
ghen wil no ter tuit also wre-
delic op mi gheuallen zyn ou-
mits dat minn' wongghen in
groter heren houe minne arme
broederen gheen goet exem-
pel en is Want zi die in arme
stedekenne wonen en hoze dat
ic mit cardmalen om magghen
licht wamen dat ic mitter we-
relt eer wtghekeert om ghe-
worden en oueruloende in
weelden **W**aer om dunt in
beter so wie dat ene anderen
tot ene exempel gheset wort
dat hi der heren houe sculde
en dat hi oetmoedelic onder-
die oetmoedighe in oetmoedige
steden wone op dat hi die ghe-
ne die hem te liden hebbe sterc
mach make also hi mit hem

liet Des morgens drie ginge
 zi toten cardinael en ontfuldich
 den he oetmoedelic en namen on-
 lof want dese heilige man gru-
 welde bou die houaerdye die alre
 zonden verspront en begijn is
 en van die ongheshoufameit
 haer bose wachter en also zeer mi-
 nede hi die oetmoedicheit daer te
 gheno **H**et geuel eens dat een
 broeder die teghen die ghesou-
 fameit gheduen had bou he
 ghebracht wort om sin correctie
 te ontfanghen En die hi mit
 openbaren teykenen juch dattie
 broeder recht beroude hadde had
 hnt he gaerne wt minne der
 oetmoedicheit mit allen vghse-
 uen nachtan op dat alre lichtel-
 ke te vghseuen den anden gheen
 onzake wesen en zoud te mis-
 doen so gheboot hi datme zme
 rouel vanden hoofde name en
 worpen mit ouer en lieten ber-
 nen op dat si alle daer an zou-
 ren merken hoe hardelic datme
 die ongheshoufameit is seul-
 dich te werken **D**oe die rouel
 een wyltute in die blamme ge-
 leyte hadde gheboot hi datmen
 daer weder wt toghe en gaue

den broeder weder die hem oetmo-
 delic beliet hadde **H**et is wonder-
 lic te seggen die rouel wort mit
 den dien daer ghetoghen daer hi
 lange in lach en was altemael on-
 ghebrant ghebleuen also dat on-
 se heer god in ene mynuel des
 heiliche mans dorchden en die oet-
 moedicheit der penitencien be-
 wonsde dat zi hem ontfunctic
 edaren **H**ier om is sinte fran-
 ciscus oetmoedicheit zeer te lo-
 uen en na te volghen die alsoe
 wonderlike machte inder aerden
 hadde dat hi god tot sinre be-
 gheerten beroude en des men-
 schen wille uddandelde en ber-
 oude die bose gheesten mit zme
 gebode en den ouer zme bernen
 benam **W**aerlic die oetmoedich-
 vheffet haer besiters en als
 zi allen menschen eer belidyt
 so verdient zi va he allen weder-
 gheert te wesen **V**ander min-
 nen die hi tot der armoeden
 hadde ende vander wonderlik
 veruollinghe van alle dien
 dat hem ghebrac **D**at
 penende capitel - - -
Onder ander godlike gaue
 daer sinte franciscus va

cristo den milden gauer mede be
gruet was so was hi in sonderlin
ghen ruydom der simpelheit op
ouermito minne die hi toter hoger
armoeden hadde **H**i merite dattie
armoede mitten zoon altoos zeer
na by en heymelic was en anders
hi na tot alle der werelt verzue
en hadde also in die ewighe cari
tate gods ghetrouwet dat hi met
allene vader en moeder en alle
ander dinghe om haren wille
en liet mer oer daer toe al dat
hi hadde of veruyghen rone en
wech gaf en en behielt niet tot
zonne selve behoef **N**iemant
en mochte also ghyerich om gelt
wegen als hi ghyerich was om
armoede te hebben **E**n niemant
en mochte forsquidigher wese
om zinen stat wel te beheden.
als hi was die costelike margari
te der heilighe ewangeliën
wel te bewaren **S**o wanneer
hi yet sonder zyn broeden sach
dat der armoeden altemael niet
wel en gheliet. dat was zinen
oghen zeer staer en onghelue
En hi selue liet hem daer om
vanden begynne sijnre beke
ringhe mit enen rot en mit
sijnre woorden als een rike min

Wel ghenoechjen **D**ie armoede
de z cristi en sijnre moeder ma
rien plach hi die wille in sijnre
herten mit tranen ouer te dencke
en plach te segghen dattie armoede
de een coninghinne va alle dier
denis want z biden coninc der
coninghen en bider coninghinne
sijnre moeder also recht na en
heymelic heeft gheselwest. want
als hi sam zinen broeders mit
heymelic ghemaghet wort soor
hi die heymelicheit sijnre herten
op en seide **B**roeders weet dat
armoede een sonderlinge wech
is toter salicheit mede te comen
En is recht als een moeder der
setmoedicheit en een wortel alre
volcomenheit daer deel vruchte
wt comen mer z zyn vborghen
want dit is die vborghen stat
des ackers der ewangeliën daer
men alle dinghe om vercoopen
sel om dien te veruyghen **E**n
so datmen niet vercoopen en
mact dat zelman versmaden
En so wie tot desen stat der wil
liger armoeden comen wil die
en sel niet alleen waertlike
wysheit mer oer konst en ge
leertheit der letteren versaken
op dat als hi darr of ontbloet

dat vloeset is in die moogheit
 des heeren mach men en offerē hē
 seluen abbloot een armen one he
 ren ihesu xpi. Want so wde heyme
 like sime eyghene sinned in dat
 vburgheen sime heeren houder
 die en heeft die werelt noch niet
 volcomelic veruuliet. **D**ie wile
 plach hi als hi vander armoeden
 predictz dat wort der ewangeli
 en con te vmanen hoe durtie
 bossen hou hosen hebben en die
 voghelen des hemels hou neste
 mer des menschen zoen en he
 uet niet daer hi sime heest op
 legghen mach. Daer om leerde
 hi sime broeders dat si arme cley
 ne onostelike husekinnē poude
 make en thonen daer in niet als
 in hore selfs mer also als pelagri
 ne en vrende lude plegghen te
 doen. Want het hout den pelagri
 nen toe seide hi in vrennden he
 bergghen te rusten alsoe na haer
 lantstap te vlangghen en vrede
 he doet die lande te vbanden. **H**i
 plach ondertiden gemaecte
 huse ghebeden neder te legghē
 en die broeders dair wt te vori
 uen als hi vnam dat si te coste
 he waren of dat sise ouer haer
 selfs eyghen hielden of yet de

den dat der ewangelien armoede
 continri was en seide. Dathe ar
 moede was van sime oertene
 een fundament en dat alle stich
 tinghe der oerdene daer alsoe op
 leent dat so wāneer hem dat fun
 dament ontogghen wort alle dat
 daer op ghestimert is neder vullen
 zel. **H**i seide oec als he dā onsen
 heiz ghespeghbaert was dat alle
 begghin van gheordende leuen
 op dat wort one heeren begōnen
 is daer hi seit. **W**ilstu volcomen
 vbesen ganc en veruoop al dattu
 hebste en ghief dat den armen.
En daer om en woude hi niemant
 toter oerden ontfangghen die en
 ghe eyghenscap behouden woude.
Beide om dat don seide wort
 der ewangelien en oec inede op
 dat dat goet dat si behielden he
 inden. **W**eghe gode gheen hinder
 en waer. **H**ier om andwoorde
 dese waerachtighe vader der armen
 enen man die die oerden begheer
 de en seide. **W**ilstu mitte armen
 vbesen die cristo toe behoren sie
 ghief den armen der werelt dattu
 hebste. **D**oe die mēsche dat hoor
 de en tot sime vlystheleken ma
 ghien gheneuygher was gaf hie
 hem en den armen niet. **D**oe

hi quam en sinte fransiscus dat
hoorde berispede hinc hardelic en
peide **B**roeder d'heghe ginc hene
dinen wech want du en biste noch
vut dinen huzen en dinre maech
sacp met ghegeuen **D**u hebste din
goet dinen maghen ghegeue
en den armen onrecht ghegeuen
du en biste met waer d'ich onder
die rechte arme te wepen **E**n
want du din begijn vanden
vleysch begonnen hebste so heb
stu een cranc fundament ond'
die gheestelike bouwing gelat
Doe ginc die belike mensche
vanden tot dinen maghen en
yphede jim goet weder dat
hi den armen niet laten en wou
de en liet den goeden wille mit
allen achter **O**p een ander
tut was op die stede daer hi die
seiden eerst began also groot
ghebrek datmen den vreemden
broeden die hem ouer quamen
haer noturste niet berichte en
mochte **D**oe ginc jim dicke
tot hem en peide hem vanden
armoede en begheerde of men
wat behouden moeste vanden
der d'inghe die eerst als nou
ue nader seiden quamen daer
die broederen een toenerlaet toe

mochten hebben also zno behoeft
den **D**oe peide hi also een man die
des godliken rades een mede we
ter was lieue broeder dat hi
verre van ons dat wy om emche
menschen wille ieghen onse re
ghel souden doen **I**c heb lieuer
dattu der glorioser maghet ma
rien alraer al bloot maeste
alst noot is din yet te beghinne
hoe d'ern dattet hi dat ieghen
der beloften der armoeden en
iegghen dat leuen der ewangeli
mochte wepen **W**ant het zel d'ic
heiligher maghet d'ancheliker
wepen datmen den raet der ewan
geliem volcomelic volghet ende
haer outaer onder die van den
raet hoore zoene achter te laten
en hou outaer ghescheet te bli
uen **D**oe sinte fransiscus op
centre int doer apulien ginc
vanden hi enen groten budel inde
weghe rechte of hi al vol gelte
ghestecken hadde ghesceet die
hi gemeenlic een s'ingher plach
te lieten **E**n gheselle vmaen
de hem en riet he naerstelic dat
hi den budel op souden nemen
en gheue dat ghele den armen
Sinte fransiscus en woude des
niet doen en peide dat in dien

budel des viants bedriechme waer
 en woude hem inden gheene doech
 de mer zonde te doen als ander
 luden dinc te nemen en dit wort
 te gheuen. Doe zi van daen ghem
 ghen en den budel ligghe hieten
 en zyn gheselle hem met wel te
 vreden zetten en conde verweert
 hiet sinte franciscus als dat hi d'
 armer armoede met en achte
 want hi he daer wel te hulpe me
 de comen mochte. Sinte francis
 cus was goedertieren en liet he
 tot dier stede weder omme gaen
 daer zi den budel zughen met
 dat hi yet woude dat zyn broed'
 na zinen wille daer in dede mer
 op dat hi des viants bedriechme
 mochte lezen kennen. **D**oe hi
 mit ene ionghen broeder die d'
 oer inden weghe was weder tote
 budel quam en haer ghebet eerst
 ghedaen hadden hiet hime zine
 gheselle geboren. Doe began he
 te verwonderen en wort ontbe
 uende en worte verstaent ghe
 waer datter des viants bedriech
 me was nochtan om der gheson
 samtheit willen sette hi dat in
 rouwel sine herten da he en
 sloech zyn spant anden budel

en verstaent spranc daer een
 groot serpent wt die si wt horen
 ogghen verloren daer hi bekenden
 zi den viants bedriechme. **D**oe
 seide die heilighe man tot zine ge
 selle. **V** broeder dat gheft en is
 den knechten gode andere met dan
 een bose gheest en een serpent
 vol venimus. **D**oe ghemuel doe
 hi tot een ander stat wanderen
 zoudt dat he drie arme conkinnen
 die van grootsheden en van outse
 den en van aensichten en in alle
 anden dinghen euen ghelinc ste
 nen te wesen he te ghemoete qua
 men en groeteden mit eene nye
 wer groeten en zelden. **W**illcome
 moet die vrouwe armoede wesen.
Doe wort die waerachtighe mir
 re der armoeden mit onspreke
 liker vrolicheden vult als die
 ghene groete lieuer vanden me
 sthen en hoorde dan daer zi he
 mede toe ghesproken hadden.
Doe hi die arme conkinnen haef
 telic weder quint ghesworden
 was verwonderen zyn broeden
 van dier wonderliker groeten
 die he so wel gheleert en oec daer
 zye so haest weder quint wor
 den en dochten dat daer wat

sonderlinghes vborghens in dien
man gode mede berekent Was
Want ouermits dat drie arme
wifkins van ene aensicht se
nen te wesen en he also mylbelike
groeden en also sner weder ver
loren worden. **D**aer is die suuer
licheit der ewangelen wihome
licheit wel te rechte mede berey
kent die in die vermytheit ghe
houfsmicheit en armoede ghe
leggen is. **E**n inden manne godes
alle drie ghelinc volcomelic ghe
weest hebben. **A**l ist dat hi die
armoede mit sonderlinghe vour
del alre meest wtuertoren had
en plachse sommit een moeder
sommit een kint en sommit een
vrouwe hieten te wesen en daer
om manne hi haer alre meest
Want hi ouermits haer alre me
schen minste en dierste gere
kent wort. **E**n wast dat hi
yemant nader wipen dan bute
armer zach dan hi was rechte
uort berispte hi he selue en
begheerde sinne ghelinc te wese
en en had niet gaern dat he ye
mant in armoede boue ghinge
Het gheuel dat he eens een
arm meeste inden weghe te ge
moete quam. en doe hi jim naert

heit en sin armoede zach wort
hi bedeghet van herten en seide
tot zinen ghelinc mit claghende
woorden. **D**ese manne armoede
heuet ons grote scande ghedaen
Want wy hebben vour grote
yndom die armoede vertoren
en dese arme man heester meer
of dan wy doen en daer om wou
de hi om die minne die hi totter
armoeden hadde lieuer vander
uelmissen leuen die hi vour der
luder dore bat dan of meese hem
ghebicht had. **W**ant al wort
hi sommit dan riken luden ghe
beden daer die dinghen oueruloe
delic ter tafel quam. nachstan
ghinc hi totter meester ghebue
ren huze en bat stucken broods
en ghinc daer mede bider tafe
len zitten. **E**n doe hi dat sommit
dede also hi gheuoet was va ene
andmael die der minne broed
sonderlinghe vrient en vader
was en hem die bissop beclach
de dat hi om aelmissen ghinc
also hi tot zinen huze eten sou
de. **A**ndwoorde hem die knecht
godes en seide. **O** heer minn
ic heb v groot eer ghedaen in
dien dat ic ene meerten heer

gheceert hebbe. Want gheswilt
 ghe armoede die om cristus wille
 is. is den heer wel behaghele
 suernits dat onse heer ihesus
 cristus dese connelike waerdich^t
 der armoeden an nam op dat hi
 ons mit sinre armoeden ruc
 poude make en daer toe cominge
 des hemelrijs. **A**lle die ghene
 die arm van gheest zyn en pou
 den billic die armoede niet after
 laten om dat seen des valschen
 rickoms die v een corte tuit ge
 leent is. **D**icwilt plach hi
 sin broedere mit aldusdumge
 woorden te troosten als zi die
 aelmissen poude bidden. Gaet
 sprac hi want in deser lesce
 bren zyn die minnebroedere ter
 werelt gheleent op dattie ver
 corene godes an hem vullen
 en verdienen moghe dat zi in
 den btersten ondel vande rech
 ter of bedant moghen worden
 als zi dat ghenoechlike woort
 zellen horen. **S**o wat ghi ghe
 zuen hebt ene van desen minne
 minste broeden dat hebden mi ge
 daen. **D**aer om zeide hi dattet
 jeer vrolic waer onder den na
 me der minnebroede te bidden

welke naem die meester der waer
 heit als die goede ghelouont zelle
 worden mit sinre selse monde al
 so claerliken sprac vut. **I**nde
 meesten feesten als hi vestup d'
 toe hadde plach hi te bidden en sei
 de dat des gheeren woort inden
 heilighen arme veruolt moeste
 worden daer hi seit. **D**ie men
 ghe heuet der enghelen broot
 ghegheten. want dat heit hi der
 enghelen broot te wesen dat om
 die minne godes ghebeden is en
 vut vade der heiligker enghelen
 om zinne curieren wille ghege
 uen is. en dattie heilighe armoe
 de van huse tot huse v gaderet
Op ene paeschdach gheueit
 eens dat hi in eens heremiten
 huus was also verre van allen
 huse ghesceiden dat hi op die
 hoochrit met bidden en mochte.
 doe wort hi des gheens ghetent
 kende die den discipulen die in
 emaus gheinghe op dien seluen
 dach als een pelegriem opedaer
 de en bat aelmissen da zine ey
 ghen broeden als een pelegriem
 en een arm man. **D**oe hi die ont
 fanghen had leerde huse setmoe
 delic dat zi die doer die woestine

der werelt recht wanderden alse
peregrino en breemde lude ende
waerachtighe kinder van israhel
den paesthen des heren dat is een
ouerhiden van deser werelt totē
vader in die armoede des gheestes
altow sieren souden sonder ophou
den **E**n want in die aelmissen
te bidden gheen neringhe van
ghiericheden en was mer een
ghelom inder bryheit des geestes
so seent dat god een vader der
armen is sonderlinghe forschou
dicheit kon hem droech **W**at
het ghemel eens dat hi mit gro
ter zueten tot assise ghebrocht
wort mit eersamghen boden
die dat volc vand stat vut mi
nen om hem ghesent hadden
en quamen doer een arm dorp
kinn op die eten int daer si met
oels om gheelt en vonden **D**oe
seide sinte franciscus tot hem
daer om en hebdi niet gheuon
den want ghi meer betrouwē
ghet hebt in ulden vliegghen
dan in gode hi plach dat gheelt
en die penninghe vliegghen te he
ten mer keert weder tot dien
huzen daer ghi gheleest hebt
en biet hem die minne godes

voor dat gheelt en eycht die ael
missen oetmoedelic en en waent
niet datet stande of ommeer is
Want god die grote aelmo ghe
uer heeft mit milder goedertie
renheit alle dinghen inder zon
den den goeden en den quaden in
aelmissen ghegheuen **E**n leiden
die stremte of en vaden die ael
missen oetmoedelic en cregghen
meer om die minne godes dan zi
te horen om haer gheelt mochten
copen **E**n dat arm volcken dat
daer woonde wort van gods ge
naden also beroert dat zi allene
dat zi hadden mer oet hē selue
mede mildelic tot haren dienste
boden en also gheschiedet dat zi
dat ghebrek dat zi mit horen
ghelde met beten en mochte dat
die mit sinte franciscus riker
oetmoedicheit vuallet wort
Op een tuit lach sinte francis
cus seer zier en een medicus die
daer ouer ghinc plach en trou
welic te visiteren **E**n want sin
te franciscus hem met lonē en
mochte na sinte verdiente so
en woode die milde god zinen
trouwen dienst die hi den arme
man ghedaen had van des armo

mans Weghen met ongelooft
 laten want dies meesters huys
 dat hi cortelic al melde opghē
 maket hadde en al zyn goet d'
 an gheleit daer begonden die mu-
 ren of van bouen tot beneden
 also te storen en den walle also te
 ghenake dattet recht gheleer-
 ofmen hē gheens sine te hulpe
 mochte comen **A**ler die medicus
 had groot betrouwe in sinte frā-
 ciscus en dat mit groter begeer-
 ten van zinen broeden dat si hē
 yet gauen of deden dattie man
 godes mit zine handen ghehan-
 delt had **E**n doe zi hem een lut-
 tel gheuen hadden van zinen
 haer en hi dat des auonts in
 die storen vand' muren leyde
Des morgghens doe hi vordich op-
 stont want hi die muren recht
 en die storen also toe ghegaen
 dat hi dat haer met wt trecke
 en mochte noch gheleuer worde
 waer die rite gheleest hadde
 also dat die medicus den cranche
 lichaem mit sine dienste te hul-
 pe quam **E**n sinte franciscus
 des meesters huys mit sinre
 verdienten staende silt **O**p
 een ander tūt soude die māne

godes tot eenre woestinen wāden
 op dat hi aldaer te licteliker
 hem te gode mochte kerren **E**n wāt
 hi cranc was so voerden een arm
 man darwaerts mit zinen ezel
 en doe zi op ene berch soude d'm
 men en dat weder heet was en
 die arm man vanden ezel dūmito
 den langhen serpen werch ziet
 vermoeyt was en van groten
 dorst met meer en mocht began
 hi te roepen tot sinte franciscus
 en seide **G**ich ic sterue van dorst
 het en zi dat ic yet hebbe dat ic
 drincken mach **D**ie man godes
 sat rechtswaert vanden ezel hi
 sette sin kimen op die aerde hi
 buerde zyn handen opwaerts
 ten hemel en en silt met op vā
 bidden thent hi verstont dat sin
 bede ghespurt was **E**n inden ge-
 bede seide hi tot dien man **S**anc-
 haestelic tot dien steen daer sel-
 tu leuende water vanden dat di
 cristus op dese tūt wt dien steen
 van zynre ghenaden verleent
 heeft **O** wonderlike waerdichst
 godes die also lictelic tot zine
 knechtste gheneyghet wort **D**ie
 dorstighē mensche drinc water
 wt dien steen dat mit ghebede
 vercreghen was en vercregh

dranc vter harder lipen daer
voor noch na myc Water gheuen
den en was. **E**n hoe dat cristus o
uermits sine franciscus verdien
te die spise op die zee vmenich
woudiche dat bliuet hier na te
zegghen. **H**ier also deal op deper
tur dat hi van zente cleme ael
missen die hem ghegheue was
sciplide van dootsongher men
ghen dach ontseft en verlossede
vander doot. **W**ier wt datmen
clerliken merken mach dat hi
naden Water des steens moyses
gheloeft en inder noturste daer
hi die sciplide mede ontseft den
pphere helz zeno. **H**ier ome
moet alle mistroutden verre
binden armen wesen die ppō
toe besprezen. **D**ant ist dattie ar
moede sinte finncisi also ouer
uloedich was dat hi ghebreec
alle der gheemre die hem te hul
pe comen wouden also wonder
lic vnuolde dat hem spise noch
dranc noch huue en ghebrac
daer hem gheselt en const met
toe helpen en moest veel re
meer zel hi die dinghen ber
crighen die vander godliker
ordinancien sadelic mit ghe
meen worden ghegheuen. **W**at

yt dattie harden stien om sinte fii
ristus ghebet den armen dorsti
ghen man oueruloedelic dranc
ken gif so en zel hi oer den ghe
nen met weygheren die om
sine wille alle sine ghesluten
hebben. **V**an sinte godliker
goedertierenheit ende hoe
dat alle onredelike creature
minne tot hem schenen
te hebben dat achtende cap
Die godlike goedertieren
heit die tot allen dinghe
goet is hadde sin herte also ver
uollet en sin inderste also wer
dinghen dat hi alremael heer
eyghen was ghe worden en stont
aloes tot haren ghebode. **D**ur was
hi die hem ouermits ynnichede
opwaerts brochte in gode ouer
mits medeliden transformeer
de in cristo ouermits ene mede
beuoelen toech tot zine euen
menschen. **E**n ouermits zente
ghemeente roenlicht tot alle
dinghe so wort hi ouermits
dier goedertierenheit tote staet
der onnoselheit en puertheit
ghelidiset. **E**n want hi ouer
mits dier tot allen dinghe be
beghet wort en sonder dinghe

foren zielen die mitten bloede ons
 heren ihesu cristi v'losset zinn
En als hi die mitten zonde be-
 ulecker quach so plach hi se mit
 also groter onfermherticheit te
 bescreyen dat hi se recht als een
 moeder in cristo dinghen plach
 te baren **E**n dat was een sonder-
 linghe zake waer om dat hi die
 predicatoers des woorden godes
 plachte hebben in groter waer-
 dicheit ouermits dat hi die son-
 derys mitten woorden godes tot
 cristu deden bekeren **E**n seide dat
 alsulke werc an vader der ont-
 fermherticheit bouen allen sa-
 crificien ghesenamen en ontfinc-
 lie waer en sonderlinghe alsmer-
 vut rechtster caritaten dede en in
 dier officien meer in beide mit
 enen goeden exempel van leuen
 dan mitten woorden en meer
 mit oetmoedighen ghebeden dan
 mit besaechelicheit der sermoe-
 nen **H**i seide oec mede dattie
 leerre te beclighen waer als
 een die van alre minnen berouet
 is die in die leringhe meer sin-
 eyghen glorie soeket dan der zie-
 len salicheit of dier mitten leue-
 weder dine plaet dat hi mitten

woorden der waerheit gheselomen
 hadde **E**ndat een simpel broeder
 die mitten woorden niet prediken
 en oec verre daer bouente setten
 waer die ander lude mit sinen
 goeden exempel totter d'ghet to-
 ghe **H**i plach oec dicke dat
 woort daer een pphete of seit
Die duruchtbaer van veel kin-
 der aldus te beduden **D**ie durucht
 daer is een arm snode broeder
 kin die gheen officie der leringhe
 van bute en heuet kinder inder-
 heiligher kerken te winne dese
 seke veel baren inden virsten
 on-del **W**ant die nu ouermits
 zine ghebede en zinen goeden
 leuen tot gode ghekeert worde
 die sel die rechtster dan zinn
 eren en sinre glorien toe stri-
 uen **E**n die veel kinder heeft
 die sel ghescranchter worden
Want een ydel leerre mit veel
 woorden die he nu verblint
 recht of hi mit sinre wijsheit
 veel kinder v'zaghen hadde
 die sel dan bekennē dat hi niet
 rechts daer an en heeft **W**uer-
 mits dat sinre fructus inderlike
 minne en ouerighe begheerte
 totter zielen salicheit had so plach

hi te segghen dat hi mit zoete
he begaueet was en mit costeliken
saluen besuluet wort also hi hoorde
dat veel menschen tot veel steden
ouermits sinre broeden goede ge
ruichte toten beghe der waerheit
bekeert worden en van sulke ma
ren plach hi inden gheest mit ve
le poenicheden te verbliden ende
toech alfulke broeders tot hem
en benediede die mit werken
en mit woorden die sonduers to
ter minnen cristi mochte trecke
Al de ghebrug plighen zi in
een swaer penitencie van hem
te vullen die die heilighe ordene
mit bosen leuen beulecheden
en plach te segghen **O** heilige
god van di en van allen dine he
melstien ghesellen en van mi
dinen suoden diemre moete si
vermaledyt worden die mit
haren quaden exempel verder
uen en te stunden maken dattu
mitten goeden broeders deser
ordene ghestraftet hebste en
noch huden des dages met of en
laetste te straffen **A**lso also god
ter droefheit van herten wort
hi begaueet also dat cleyn cudekum
inden beghe gods ghesmider
wort dat hi waende inden lich

aem daer om te veruen had hem
die goedertierenheit gods met te
sulpen ghescomen **D**oe hi op
een tuc van quaden exemple som
ger broeders zeer gestoert was
en den vader der onfermhertich
mit enen bedrueten gheeste wor
de kinder bat wort hem aldus
vanden he ghesantfloort **D**u ar
me mensschelken waer om by
tu aldus verstraet en begange
waenstu dat ic di alfulke herde
ouer dese ordene gheset hebbe
dat ic die ouerste putzoen niet
ghebleuen en bin **D**aer om
heb ic di die een simpel mensche
byste daer toe ghesentmeert om
des willen dattie vruchte die
ic daer di werke der menscheit
wensheit met toe ghestreuen en
worde mer der ghenuden van
louen **I**c hebse geroepen ic selse
ontspuden en bewaren **E**n also
daer een valler zel ic ene anden
in haer stede zetten **E**n ist dat
zi niet gheborn en zyn ic sel
doen dat zi gheborn zellen
worden **E**n hoe zere dese arme
ordene aen ghestoren zel wor
den ic selse altois staende hou
den **E**nter fransiscus plach

die achter sprake recht als een
viant der godliker goedertieren
heit en als een bein der graec
te stulden en seide dat zi van gode
gheseyt was ouermits dat een
achterpreker ghesuoet wort
vanden bloede der zielen die hi
ninten stuerde der tonghen ver
staet. **E**ne hoorde hi ene broe
der op ene anderen preken en
zinen naem vermindere. **D**oe
seide hi tot zinen vicarius. **E**ant
op stant op onderzoeke die za
ken en vintstu dinen broeder
saer dat quaet of gheseyt is on
schuldich so corriger den broeder
dier gheseyt heeft also merkelic
dat zine alle gheswaer worden.
Kommt ghesuelt sic so wie
den anden zinen goeden name
mit achter sprake benam dat hi
ne van zinen habite berouede
en verbaet hem dat hi zine oghe
te gode waerte met op en boerde
hi en spadder he na sinre macht
weder gheseyne dat hi he beno
men hadde. **E**n plach te zegge
dat achter sprac also veel meer
ze zonde was dan dieste als die
elke cristi die in goedertierenst
ghespuuden wort ons meer ver

bint der zielen salicheit meer te
begheeren dan der lichame. **W**it
dat vutwendighen lichamelike
verdriet yemant belast was
dier plach hi grote mededoghen
mede te hebben. **E**n wat gheseyt
was armoeden hi an yemant v
nam dat plach hi mit zoetscheden
des herten al op dat liden cristi te
wesen. **H**i was een man van inghe
boreme natuerliker goedertiere
heit die die godlike goedertieren
mit sinre gauen ghedubbel
had dat zine ghemoede recht ghe
smouten wt en sloeyde totten ar
men en dien hi ninten handen
met helpen en mochte dien bedinf
de hi nochtan dat sine gaerne
ghesolpen hadde. **E**ne gemelt
doe een arm meeste aelmissen
mit stuericheden bat dat een
vanden broeden hem hardelic we
der antwoorde. **D**oe dat sinte fr
ciscus die een minre der armer
was hoorde gheswaer hi dien broe
der dat hi hem ontrieden soude
voor des arme menschen doct en
ghene hem schuldich en bidden
he om vighissime en bidden he
dat hi oec voor he bidden wou
de. **D**oe dat die broeder oetmoe

12
d'lic ghesdnen had leude sinte fr
ristus hem goeder tierlic en seide
Vbroeder so wāneer du enen ar
men mensche zeste so wort di v
tozhet een pienghel ons herē en
sinz armer moeder **I**nde crin
ken so merke des gheslic die crā
heden die hi om onsen willen he
uet aenynghenoms also durtie goe
de arme franciscus selue in allen
armen der gheslike misse cristi
ghedochte **E**n wort hē wat tot
sinz noturften ghesghene dat
engif hi met allene an armē
mildelic mer hi ghesloot oer
darmēt hē ghesuen soude also
hier enghen proper goet **E**
Het ghesuel tot aenre tint dat hē
een arm zic mēsthe te ghesmoete
quam en hi om sinz ziedē wil
den een mantel op zyn habit
om gheslaghten hēde en sach den
armen man mit onfermherti
ghen ghesen an en seide tot sinē
gheselle **W**y moeten hē degen
mantel ghesue want hi hoort
hem toe hi is ons gheskent tent
wy enē armeren mensche vin
den dien bet behoest dan wy **I**
Die gheselle des goeder tierē in
ders wist wel dat hne selue no

turpich was en wederstont hē
hardelic en seide dat hi met sul
dichen was ander lude te besorge
daer hi hē seluen mede vsamede
Doe seide hi weder **H**et sel in
sā godē den groten achimsghewer
don d'iste verbeten worden ist
dat ic aen hebbe met en ghene
den ghesenen d'oe dat behoest **H**ier
om plach hi van allen den ghesenē
die hem tot sinz noturftē wat
gauen ontfos te bedden dat hnt
grlic ghesuen mochte den ghes
nen die armer waer dan hi /
hi en plach ghesen sine te spars
noch mantel noch roet noch be
ke noch oer mede dat den outaer
toe hōnde hi en placht al den
behoestighen mede te delen om
dat wert der onfermhertichē
mede te volbrēngghen **E**n die sel
le also hi mit armen luden mede
weghe quam die mit enghē laste
verladen waren dien last plach
hi mit sinē cranchen stouderē
mede helpen te dringghen **B**ide
want hi alre goeder tierēnheit
sol was en aensach die eerste step
pinghe der enghen so plach hi
alle creaturen hoe deyn dat si
waren broeden en justen te hie

ten ouermits dat hi wel wiste
 dat zi een begijn en enen sepper-
 mit hem hadden. En alre meest en
 alre zoetichste plach hi die te mi-
 nen die wat ghelikenissen mitter
 sachtmoedicheit cristi in haerre
 nature nader scrifture beduiden
 nisse hadden. **D**ie wile plach hi la-
 mer die ter marthen waerto ge-
 leit worden te copen en te linc te
 houden in die ghehuuchnisse en
 om die minne des goedertiere lams
 cristi die hem ter doot liet leyden
 om die pondere banden ewigen
 doot te verlossen. **H**i was eens
 gheherbercht in een clooster daer
 een sey een ionc lamekinn crecht
 op dier seluer nacht daer een wro-
 de zoch toe quam en dat onnosel
 lamekinn vstoerde. **D**oe dat die
 goedertieren vader hoorde en des
 lams dan bi ghesichte dat pander-
 vleckte is wort hi mit groten wo-
 derliken medewyghen daer of be-
 weghet en belveende des lamekins
 doot kon hem allen en seide **D**oe
 in lamekinn broeder onnosel dier
 bi di wort cristus den mesche be-
 teukent. **V**maledyt moet die on-
 ghemadighe zuch wesen die di
 ghedoot heuet en nyemat nach

mensch nach beest en moet da spon-
 eten. **H**et is wonder te segghen
 die beeste began rechtseuort zier
 te worden en starf na drien dage
 mit groter pijn tot ene belluse
 der wraken der misdaet die zi
 ghedaen hadde. si wort buten den
 clooster ghesdorpe daer si mensch
 tut also heel bleef begghen ende
 also verdorret recht also een wort
 also datter gheen dier of en at.
Hier om mach die onghenadighe
 mensche wel duchten van die pi-
 ne die hi mit eynde liden zel. **I**t
 dattie wrechtheit va eenre beeste
 mit also grutdeliken doot gheschro-
 ken wort. **E**lc goet ymich
 mesche mach mede merken dat
 in dien kinest gods een grote goe-
 dertierenheit van wonderliker
 crachten en oueruloedigher zoe-
 ticheit was in dien dattie natuer
 der onredeliker beesten na haerre
 wyse hem gheson samich was. **W**
 want eens wandeerde hi bi een
 stat daer hi een grote ruede seupe
 meere weyden vant. **E**n doe hi
 se na sinre gheselwontre goeder-
 tierlic ghesgroet had lieten zi
 die weide en quamen alle tot
 hem lopen si hieuen hou hoof-
 den op en sigghen alle op hem

en maecten also wel vrentscapen
en toekere tot hem dattet den her-
den zeer verblonderde en dien brude-
rens diet zaggen dattie scape out
en wie grote broedre in he had-
den **O**p een ander int was sin-
te franciscus een stuep gheghe-
uen dat hi om die minne der on-
nosselheit en der simpellheit die
beter nature des staeps betekent
is seer dankelic ontfinc Die
min gods vermaende en leerde
dat staep dattet gode soude loue
en dattet gheenen broeder moey-
sac en waer **D**at staep ontfinc
sin leymighe recht als een men-
sche en onthulpe blitche want
alst die broederen inden staer-
houde singhen so placht pender
yemants vmaninghe mede in
die kerke te gaen en te kintelen
en te blaten vor onser vroude
outaer die een maghet en een
moeder die lams was recht oft
haer also mit alsulker wyen
woude groeten **E**n daer toe alst
men dat heilighe lachem ons
heren ihesu cristi inder missen
op buerde so kinteldet recht oft
die yungghe menschen van
haerre cleynre reuerencien mit
sinre wyen woude berispen

Al
ynde d'vanden
als dat die woude
was heylighe ontfinc
dat hi was en heylig

en die yungghe menschen waden
toer waerdicheit des heiliggen
sacraments **O**p een int hadde
hi een lammetinn dat hi om die
minne des ombekete lammes
cristi langhe int bi hem hielt
Daer na doe hi uut reysen soude
behal hnt eenre goeder vroulden
te bewaren **S**in waer van hem
also gheleert dattet mit dier vrou-
lden te kerken ghinc en als si stont
so stont mede als si ghinc soe
ghinc mede en hielt hoer altoes
gheselschap **E**n waer dattie wou-
froude haer metten vertraech-
de so plachte dat lam mit sinen
hoornen en mit sine blaten nen-
te stoten en mit anden tekenen
te wyen dat zi te kerken gheinge
En daer om want dat lam dat
sint franciscus discipel placht te
wysen en nu een vermaent en
een meyster der doctoren ghe-
worden was so wortet vander
vroulden vut ene verblonderde
tederliken ghesouden **O**p een
ander int wort hem een leuen
de hawstam ghegheue hi hieret
ongheheft gaen dattet lopen
mocht waer dattet woude ende
alst die goeder tieren inder tot

dit franciscus
discipel
was heylig
ontfinc
dat hi was
en heylig

als dat die woude
was heylighe ontfinc
dat hi was en heylig

hem riep so quamt haestelic sprin-
ghen op zinen scoot dier hinc dan
op hieft en vermaentet mit zoe-
ten woorden datter vrilike heen
zoude gaen en en laten he met
weder banghen En al wortet
die wul heenen ghesdraghen en
onlos ghesghene wens te lopen
nochtan so quamt yimmer we-
der in zinen scoot recht oft in
enen heymeliken ghesuoelen
die goedertierenheit des vaders
vnomen hadde Ten lesten so wor-
tet but sinen gheschete van ene
broeder opt runne velt ghesdregt
uert met weder but en quamt
Al des ghelinc so ghespedet oic
van ene lamelinc dat hem ghe-
brocht was dat alle ander mesche
seulbede en mit groter bryheit
zelsmaen op zinen scoot begeer-
de te rusten Al des ghelinc so wē
hem oic van ene bisscher een w
ghelinc ghebrocht dat hi mit
water ghesuanghen had Doelhi
dat nam en mit beiden handen
weyde en onlos gaf datter he
nen poude blien en het al stille
staende bleef so sloech hi sin o
ghen op en dede lange tūt sin
ghebet En de hi recht als van
verre weder oren ghebede tot

hem zeluen quam vmaende hi
ander werue zoetelike dat woghel
kinn datter heene vloghe en wofde
zinen god en doet onlos had vbrocht
mit groter broedden van dien
En dier seluer tūt bi dien selue
water was hem oic een groot
leuende bissch ghesghenen dien
hi nu sumz ghesdromt broeder
gheted en setden mit water bi
den stepe En die bissche speelde
rechte vor den mane gods mit
water En ouermits minne die
hi toten mane gods hadde so en
woude hi vanden stepe met seide
hem en waer eerst onlos vande
manne gods ghesghene Op
een ander tūt wande die hi mit
ene broeder neuens een broec
bi benegen dier hi een grote sca-
le van vogghelen vunt zittende
en zinghen in ene boschkin vā
lughen comē en doe hie ghesien
had seide hi tot zine gheselle De
se vogghete die onse zuster sin
louen hore steper laet ons oer-
medden onder hem gaen en lesen
onse ghetide en den onse gebet
Doe zi medden onder die vogghel
kinn quamē bleue zi alle al
stille zuten datter een met

lene en vloech **E**n want si van
haren songhe en van hare cruen
in haren gheden maland met
horen en mochten keerde he die
min godes totten boghelen en sei
de **E**usteren hout op bin ullen
junghe thent wy onse gheden
vut hebben **D**oe sweghen zi
rechtuont en hielden haer si
lencu also langhe thent si hon-
gheden mitten loue gods wel
te punte wt hadden en hi hem
weder onlof gaf te singhen **D**oe
liuen zi rechtuont hare zanc
weder op en songhen als si te bo-
ren deden **Z**i sinte francys-
celle plach een eenken op ene
boghelboom te siten en te singe
ni sinte wyen **E**n wantet de
knecht godes die m allen dinghe
hoe cleyn dat zi waren die mo-
ghentheit godes leerde verlon-
deren en louen en hem dat dier-
ken die wile totten loue gods
plachte vmanen so riep hnt
ene sdaghes tot hem en recht
oft vanden hemel gheleert had
ghelbeest so quamit op zim hat
titten **D**oe seide hem sinte fr-
cistus **D**u eenken minn zuster-
singhe nu en loue dinen heer-

88
dinen steper mit volghertelk
bliscap **D**oe begant sonder mer-
ren rechtuont te singhe ende
dat duerde also langhe thent he
die vader hute weder vlieghen
tot sinte steden **H**i bleef acht
dage aldun en elp dages quamt
eene op zim hant en sanc ende
seide weder van duen alst on-
lof had **D**oe seide sinte francis-
cus tot zme ghepelle **W**et ons
onser zuster dopen eenken nu
onlof gheuen want si heeft oē
ghenoech achte dage lanc mit
haren songhe verblidet en to-
ten loue gods verblicket **E**n
rechtuont de zi den onlof
had seide si van duen en en wt
duer achter die mit mer meer
ghesien of ghehoort recht of
zi des heiliche mane ghebor-
gheen sine en hadde dorren ver-
horen **O**p eenre mit doe hi
per was wort hem een fisaen
die cort gheuanghen was van
ene edelen man al leuende ge-
pent en rechtuont doe die bo-
ghel den man godes hoorde en
sach hinc hi mit alspulker vrien
delicheit aen dat hi in gheemre
wne van he seiden en bloude

f. 12. v. 10. g. 10.

Want al wort hi die wile buren
 den huse meenen wunghert ghe-
 set dat hi wel henen vhegghen
 mocht of hi woude so bloech hi al
 toes weder-ome recht of hi alhou
 mit dien heilighe man op genoot
 had gheselwest. **D**aer na wort hi
 ene man ghegheue die da mē
 nendicwile den heilighe vader-
 plach te biterē. **D**oe en woude
 hi mit allen met eten recht of
 hi zeer bedroeft had gheselwest
 vande heiligghen man te seiden
Daer na wort hi weder- ghe-
 brocht en rechtuont doe hi sin
 te franciscus weder- juch ver-
 hief hi zjn vlogghelē en studie
 de zjn plumen en nam sin aen
 zeer begheerlic en wel. **D**aer
 na quam sinte franciscus tot
 sēre ande' ofghesceidēre stede
 daer veel voghele vā meniggher-
 hande manieren bi sinre cellen
 quamē die mit horen singe en
 mit meniggherhande wise die
 zj hadden van sinre woonste
 scēne te vbliden en hem te na-
 den om een wulstus daer te bli-
 uen. **D**oe hi dat juch doe seide
 hi tot sinē gheselle. **D**ieder-
 in dunt dat die wille gods

te wesen dat wy hier enibij
 tinc blus ouermits dat dese w
 gheslino onse justen he pthme
 van onser coemt aldus zeer te
 verbliden. **D**oe hi een tnt dier-ge
 weest had begun he een dale die
 daer nestelde zeer hymelic en
 vriendelic te worden. **D**unt des
 nachtes als die heilighe man ge-
 woonlic was te metten te gaen
 so plach die dale die tnt mit sinē
 ghespanghe en mit sinē gheslode
 als een vmaentz te vor- comen
 dat sinte friscus zeer ghesanne
 was ouermits dat hem die vma-
 ninghe des valcs vā alre traech-
 ontbonden had. **E**n doe die lincst
 cristi dat tranclier- began te wor-
 den dan hi was puerde hem die
 dale dat hinc met also vrechtē
 woude mer plach recht oft he
 vā gode gheselert had gheselwest
 nder dagheraet die doctie sinre
 stēmen al euenstien te rueren
Het sint recht een belhisen vā
 gode te wesen in dien dattie voghe-
 le vā meniggherhande maniere
 en die valke etc na sinre bli-
 sen vblide dattie oefenact en
 die louet- godes mitten vlogghelē
 der godsteuwinghe in die tnt

op gheuoert wort en inder ouer-
ter enghelen kennessen en in mi-
ne vshenen soude worden. **O**p
een ander tuit was hi ouer een
wile in een ander of ghescheiden
steede daer die ludelkens vanden
lande mit meniggherhande ver-
driet ghemoert worden. Want
daer waren also veel quader-
gripender woluue dat si niet al-
lene die beesten mer ouer mede die
menschen vsonden. **B**i oer
placht daer ier-hy een haghel
te come die beide rozen en wim-
gaert bi na mit allen versee
en doe hi dien bedrueten luden
predikte seide hi he onder anden
woorden totter eren en totten
loue des almachtighen gods loue
is dat alle dit onghenual met
meer ghesien en sal en datte
herz die trulike dinghen vmeer-
ren sal ist dat ghi in ghelouet
en ulkes selue ontfermet ende
wuerachtighen bierste te wizen
doen wilt mit ene wilsden der
penitencien. **D**ie mede seg-
ic dat dan toe ist dat ghi dier-
gaue gods ondancbaerlic tuit
en weder tot ulken sonden keert.
dat ghi bi nreelken ghesplaecht

zelt worden en te helste meer
ghespincht en het zel een meer-
re tonne gods op dat come. **V**a
dier tuit deden si penitencie na
zine rade en beide die plughen
hielden op dat zi noch vande wou-
uen noch vanden haghel met
meer onghenualen en hadden. **V**a
dat noch meer is also die haghel
op hare gheschure vruchten viel
en he ghesnaecte so hielt hi op of
die blighe des haghels keerde he
enen anden woerch sine also dat
die haghel en die woluue sinte
fransisco vordantte hielden en
en moeyden die lude met meer
die hem tot penitencien en tot be-
termighe van leue keerden also
langhe als si nader eerster wor-
den werden regghens die elde gods
ghen onrecht en deden. **H**ier-
om is goeder tierlic va des heiliche
mans godlike goeder tierenshat-
te gheswelen die van also wonden-
like zoetichheit en mogghentheid
was dat si die wrede dieren be-
dwant en wilde beeste te mede
en leerde den beesten mituer-
de weterspamighen mesche die sel-
ue onghespen samich is ghespen-
saem te wesen. **W**aerlic die god

like goedertierenheit ist die mit
allen creaturen suer draget en tot
allen dinghen goet is en heeft die
belofte des tempelwondighen le
uens dat nu is en dat toerome zel

**Van sinre buerigher minnen
en hoe dat hi een martelaer be
gheerde te sterue dat is ons**

Wle zoude die vuerighe mi
ne daer die vrient des
brudegoms mede begaueet was
te willen moghen vertellen dat
hi was altemale als een rolc vuers
vms' godliker minnen verbaekert
begaueet en ontfunt. **E**n op dat
hi van allen dinghen toter min
nen godes verbaekert mochte
worden so verblide hi hem in alle
creaturē die god ghemaeft had
en ouermits een vrolic aenstou
wen daer dinghen so versuef hi
he toten eersten begim en toter
leuendigher zake daer alle din
ghe but gheromen zyn. **H**i stou
wede mede in die schoonheit der
creaturē den alre schonsten die
daer in vborghen is en biden
wetstappen die inden dinghen
gheprunt zyn ghebleue so ver
uolchede hi sine gheminden suer
al en maecte he zelue also van
allen creaturē een leder daer

hi mede op mochte dymme om de
ghenen te ghemaken die altemael
begheerlic is. **W**ant mit onspreke
liker minnen der ynnichheit so smaer
te hi zyn goetheit in allen creaturē
recht als in vbrulogenden riuier
kens. **E**n vernam recht als enen
ghemelsthen zant die zoetichheit der
doetden en der werken die hem
van gode beuolen waren en noese
alle mit zoeticheden totten loue
godes also dattie gheeruuete pps
ihesus als een bondekm van min
ren tusschen die borsten sine ghe
moedes stadelic plach te wonen
daer hi ouermits den brande der
suer draghender minnen mit allen
in begheerde ouerformt te we
sen. **W**an dertien den dage toter
basten als in dier tnt dat cristus nu
totter woestmen was so plach hi
ofgheteiden steden te zoeken en
te wepen in eentre tellen besloten
daer hi in groter nauwicheit wa
eten en van drincken in basten
en in bedinghen sonder opspude
nden loue godes was om sonder
linge minne der ynnichheit te v
crighen dat hi recht mit bueri
gher minnen in cristu wort ge
draghen en zyn gheminnede
wonde he mit sulker heymelike

minnen weder dat dien kindeste
godes dichte dat hi die teghenbor-
dicheit sijn bespoudero cenpue-
lic dor sijn ogghen hadde na dat
hi sijn broedren somtijt heyme-
lic plach te vertellen **H**i plach
sonderlinghe minne toten lich-
aem ons heren mit allen sijnen
crachten te hebben **E**n hem ver-
wonderde alre zeer van dier-lic-
uer waerdicheit en van dier-
waerder minnen **D**ie dyle plach
hi dat lichaem ons heren te ont-
fanghen en also ymichlic dat hi
ander meesten ymichlic dier me-
de maecte als hi vanden smake
des omboulete lammes recht
droncken inder zielen wort
en die dyle te ontgheesten plach
Die moeder ons heren ihesu
cristi plach hi in groter minnen
te hebben want in den heer-
der moghentheit onsen broe-
der heeft ghemaect en wy ouer-
mits haer die ontfemilertich-
hebben verregghen naest cristu
so hadde hi sonderlinghe minne
tot haer en verdosse tot een
vorspreester van he en wou-
die ghene die he toe hoorden **E**n
plach tot haerte eren van sinte
pieter en van sinte pou velds du

ghe tot haeren hemelwaert to dach
toe te vasten **H**i was die mit
ene ouerpreidlichen bande der-
minnen ghebonden an die hemel-
sche gheeste der enghelen die in
den godliken ouer der minnen
ontrecken sijn om die ziele die
daer voren sijn dour te ont-
fundren **E**n om die minne die
hi tot he had plach hi van onser
vroullen hemelwaert to dach die
wile diertich dage te wiste en
in sijn ghebede te wopen **S**inte
sinte nichiel ouermits datter
sijn officie is die zielen van go-
de te presenteren plach hi sonder-
linghe reuerencie te bewisen
om der groter minne willen
die hi tot alre menschen salich-
had **A**ls hi alre heiligen go-
des ghedachte die rechte als ge-
gloeyde steen sijn so wort hi van
den godliken ouer ontrecken
En alle die apostolen sonderlin-
ghe sinte pieter en sinte pou
velds om die ouerighe minne
die si tot cristu hadden plach hi
alre meest ymichheit te hebben
en die ghemeen daste tot haer-
re waerdicheit te houde **D**ese
arme gods kindeste en had niet
meer dan twee steyn vierlin

ghe dat was sin linc en sin ziele die hi vut milder-
 minnen machte gheue. En dese rone plach
 hi der minne cristi also stadelic
 te offeren dat hi alle tuc den lich-
 am nutter strengheheit va bu-
 ten en den gheest ouermitte der
 vuergher minne van bute en
 va binne plach te offeren. En also
 plach hem die grote ymicheit der
 minnen opwaerts in gode te dra-
 ghen dat sin begheerlicheit plach
 tot allen dinghen vut gerecht
 te wesen. Want wat wonder-
 wast die ouermitte joerlicheit des
 herte alre creaturen broeder ge-
 worden was dat hi alle de ghe-
 ne die mitten beelde cristi ge-
 teukent en mit zinen bloede v-
 lossent waren mede totter mi-
 nen cristi brachste. // Hi en reken-
 de he zeluen gheen orient cris-
 ti te wesen het en waer dat hi
 die zielen mede sterfte en doe-
 de die hi heeft verlost. En plach
 te zegghe dat niet wor der ziele-
 len salicheit te setten en is dat
 hi daer mede beduyde want die
 enighe gheborren gods zone vor-
 die zielen anden cruce sterue
 woude. En hier om had hi men-
 gen arbeit inden ghebede en

die dwile moede lede om die men-
 schente lezen en menighe har-
 dichheit des leuens om den anden
 goet exempel te gheue. En die dwi-
 le also hi van dier hardicheit be-
 rippet wort so plach hi te and-
 warden dat hi anden luden tot-
 ene exempel ghegheue was.
 Want al wast dat zyn onbe-
 uleete natuer die haer seluen
 willigheit onder tijchelot des n-
 gheesto ghegheue had gheene
 castinghe en behoefde nachtran
 om eens exempel te willen plach
 hie die dwile te pninghe en te be-
 lasten en wonderde om ander-
 lude die harde weghe en sende
 al sprake ic mitter menschen
 en mitter enghelen tonghen
 en gheen minne in mi selue en
 hebbe en minne naesten gheen
 exempel der doechden en belbi-
 se so wider ic he luttel en meto-
 mere in selue. // Dit groter be-
 gheerten minne hi die glo-
 riose victorie der heiligher mar-
 telaren wies slame der minne
 met gheleesthet en mochte w-
 den noch haer stercheit uilbon-
 nen. // Daer om begheerde hi
 zelue die ic mitter volcomere

minnen die die vrese verdrift be
gaut was mitten martelaren
sin bloet te storten en he selue
als een leuende offerhande also
den here te offeren op dat hi
crysto die boue moe ghestorue
is gheliken en amiken mochte
en ander menschen tot sinne
minne te trecken. **W**ant inden
zesten ier na sinne bekeringe
beride hi hem in syrien te va
ren om den sarrusmen en den
anden onghelouighen kersten
gheloue te prediken en aldaer
een marteliet te worden. **A**er
de hi te stepe was ghesaen om
derduerte te baren wort he
die want ieghen en moest va
node in slauonnyen lande. **D**oe
hi aldaer een wile ghelouicht
had en gheen scip vanden en mocht
te dat ouer baren woude ende
sich dat hi sin begheerte niet
vullen en mochte vernam hi
ander sciplude die tot amisona
waren pouden dien dat hi dat
si he om die minne godde aldaer
mede waren wouden. **E**n al
dast dattet he die sciplude om
dat ghebrec vanden cost ende
den beerstut mit hardicheden
weygherden nochtan ghinc

hi op die goetheit godde al hemme
lic mede te sepe. **D**oe qua daer
een ma ale te vmaeden is om sin
te franciscus wille van gode ghe
sent die veel notorste mit hem
brochte en riep daer ene van
sepe daer die vrese godde in was
en seide he aldus. **V**el daer alle
dye dinghe trouwelic totter ar
mer behoef die inden sepe inn
en deuter hem vriendelike me
de mit eerste dat suo behreue
Het gheuel dattie sciplude
ouermits den woude die hem con
trari was binnen langher tude
gheen landen en conden ghe
maken en verteerde al dat
si hadden en nyemant en be
sicht niet sonder allene die ar
me franciscus had noch die ael
misse die hem van bouen gheghe
uen was. **E**n al en wasser die
niet veel nochtan wort si van
der cracht godde also vmeert
en vmemichoudicht dat si la
ghe tint die si in die zee waren
ser si ter hane quamen alle
ghenoech daer an hadde. **D**oe
die sciplude zagghen dat si ouer
mits den knecht godde veel
vresen band' zee en van hongere
ontgangghen waren danten

In den almachtighen gode dw. In
 nen vrienden en Inmen kinesthe
 vriendelic en trouwe plach te
 wesen. **I**n doe sinte fruchtus
 doer dat lant begim te wandelē
 en dat zaet der ewangelien jay
 de dede hi veel vruchten. **A**er o
 ueemte dattie verdiente mar
 telact te worden sin herte also
 berouwen had dat hi bouen
 allen vdierten der doctiden
 om cristus minne begheerde
 te steruen so wanderte hi noch
 toten ongheleughen waerte om
 dat ewangelin cristi daer ond
 te prediken en of hi een mar
 telact daer mochte worden
 want hi had also grote minne
 dan toe al was hi cranc inden
 lichaem dat zyn begheerte ver
 re con den lichaem mede we
 ghe liep recht also een die mede
 gheeste droncken was. **A**er
 doe hi in hispanien ghecome
 was quam hem vand' vlyen
 ghemste godes die he noch tot
 anden dinge onthoude wou
 de een swaerte zerte aen ouer
 mte welker hi anderberf
 zyn begheerte met vullen
 en mochte. **D**aer in merite

hi en wort ghewaer dat sin te
 gheleughenheit der iongher
 plantinghe die hi gheplant had
 noch noturlich waer alreken
 de hi dat steruen tot sinne selve
 behoef zyn gheleim te wesen.
Hi keerde weder om die swaep
 kens te hoeden die sinne poth
 uoudicheit beuolen waren. **A**er
 die begheerte martelact te wor
 den was also ster dat hi noch
 derdelberf om dat gheleue mit
 zynen bloede te vmeeren ond
 die sarrasme weder woude rep
 sen want in dat wertende iac
 van sinne bekeringhe doer
 hi mit veel arbeit en vresen
 tot synen waerte op dat hi to
 ter reghenwoudicheit des sol
 duens van babilomen mochte
 comen. **I**n tusschen die kerste
 en sarrasme was een swaer
 onloghe an beyden ziden also
 op ghestaen dat nyemant va
 den enen toten anden pond' vre
 se zynne luice mochte come. **W**ar
 die soldaen had een wrett bot
 gheboden dat so wie he een hoest
 van ene kersten leuerde die
 poude een gulden bysant te laen
 daer of hebben. **A**er sinte

franciscus die ouersaechte ridders
cristi soopte cort sinen wille te
verweruen en oueruaert von
den doot bestont hi den wech mit
groot begheerten hi dede sin
ghebet en wort vanden heer ge
stant en seide mit goeden betrou
wen inden heer als die pphete
sprac **A**l wandert ic in dat mid
del des streams der doot ic en sel
gheen wederheit ontsien want
du bist mit mi **D**oe hi mit si
nen gheselle dat een verlicht
broeder was den wech bestraen
had quamen he tlike staepkime
te ghemoeete daer hi seer of v
blit was en seide tot sinen ghe
selle **B**roeder zete om betrou
wen inden here **W**ant dat ewa
gelium wort in ons vuller dert
seit **H**ier ic sende v also scapen
midden onder die wolue **E**nde
de si wat vorder quame qua
men hem ghesellapende sarru
sine te ghemoeete die recht alse
wolue haestelic toten kinestte
godes liepen die recht alse staep
kime waren en omgheuse en
handeldense omghenadelic mit
deel listers en stonden en sloe
ghense en bondense in vanden

12
Daer na brochten zise nader
vhenghemisse gods toten soldaen
na sinte franciscus begheerte
En doe hem die prince gheura
ghet had van wien en waer om
en hoe zi ghespender waren en
hoe si daer ghesomen waren
Andwoorde franciscus die kinest
godes mit eenre ouersaechter
herte dat hi van ghene inephe
ghesent en waer mer vanden
ouerste gode om dat hi hem en
zmen volke den wech der salich
wisen zonde en bootschappē he
dat ewangelium der waerheit
Doe seerte hi den soldaen mit
also groot stantachticheit des
herten mit also groot sterc
het des ghemoeetes in also groot
vuericheit des gheestes datter
mer een god en waer mid we
sen en erensudich mid per
soen en ihesu cristu zine soen
besouder alre menschen op
dat dat ewangelium in hem ver
claert worde en waerachtelike
volbrocht daer ghescreue staet
Ic zel v mont en wustheit ghe
uen daer alle v wederputen
met wederstien noch weder
seghen en zullen moghen

Want doe die soldaen die won-
 derlike ouerichheit des geestes
 inden man gades gheschiedt wt
 honden hime gaerne en noden ze
 dat hi mit hem bliuen woude
Doe seide hem die knecht cristi
Wiltu di mit dine volke tot xpm
 bekeren so wil ic alte gaern om
 zinnre minnen wille mit di bli-
 uen **E**n ist dattu tduwelste mach
 ometus ebbe d om dat geloue xpi
 te laten so laet een groot ouer-
 maken en ic wil mit dinen pa-
 pen in dat vuer gaen op dattu
 doch also bekennē moghste welc
 gheloue sekere en salichliker
 is te houden // **D**oe seide die sol-
 daen **I**c vermoede dat myn mat-
 san minnen papen om sin ghe-
 loue te bestermen in dat ouer-
 soude willen gaen en laten he-
 bernnen of enighe grote pine d'
 son- liden want hi sach dat een
 vanden outsten papen daer
 meest stantachtichheit in seen
 te wesen doe hi dat woort ghe-
 hant had van dien al rede ge-
 uloghē was **D**oe seide die hei-
 lighe man weder tot hem Wil-
 tu mi con- di en con- din volc
 louē ist dat ic enighe studeer wt

den ouer come dat ghi dan dat ge-
 loue cristi an nemen wilt ic sel
 allene in dat ouer gaen en wter-
 de ic daer in verbernt dat laet
 minre zonden stout wesen **E**n
 ist dat mi die godlike moghent-
 heit bestermē en ontspout so lie-
 net en ghelouet dat cristus gods
 cracht en gods wijsheit is een
 waerachtich god en heer ende
 een besouder alre mensche / **D**oe
 andwoorde die soldaen dat hi de
 pen hore niet an nemen en dorst
 want hi die tduelachtichheit des
 volcs ontfaet nochtan boot hi
 hem veel costeliker gauen te
 gheuen die die man gades die
 om ghene tuitlike dinghe mer
 om salichheit der zielen wt was
Doe die soldaen sach dattie hei-
 lighe man also volcomen was
 dat hi der werelt rictom ver-
 smade verwonderde he zeer en
 crech ouermits dien meerre
 minne tot he **E**n al wast dat
 hi he toten kersten gheloue met
 gheue en woude of licht niet
 en dorste nochtan bat hi sinte
 franciscus vermaedelic dat hi
 die gauen name con- sin salich-
 den armen kerstene of den
 kerken wort te deplen aker-

87
suecmito dat hi die borden vande
ghelste sculdede en oer in der pol
daens herte gheue wortele der
waerachtigher godliker goeder
tierenheit en sijn so en woude
hi des gheens sine nemen Ende
Want hi oer sijn dat hi in die be
keringhe dies volp met worden
en mochte noch martelaer wor
den doe keerde hi weder miter
vinnunghe godes totter ghelo
uighe lande en alre ouermits
der ordmanen godes en des hei
liche mans varente gheschiedet
wonderlic dat die Orient xpi
con he mit groter begheerten
begheerde martelaer te ster
uen en liet en mocht hem gheen
sine gheboeren ap dat hi oer
die verdiente dier begheerder
doot met en deruede en dat hi
tot sonderlinghen wonderen
ghemide namuelo te verrijghe
omhouden worde En oer ghe
siede dat ap dat dat godlike
guet noch volcomeliker omfuit
poude worden in sijne herte ap
dattet namuelo wtbaren poude
inden lichaem **O** waerlic hei
lich man wes lichaem al wort
tet mitten swaerde der tyrannie
met gheslaghen nachtran en

Wortet kinder ghelicheit des
lames met berouet **O** waerlic
en volcomen heilich man al ist
dat he dat pweert des vusloffers
sijn leuen met en nam nachtra
en verloos hi dat loon der mar
telaren met **Vander vlijch
en vander crachticheit sine
ghebedes Dat tiende capittel**

Sinte franciscus die knecht
cristi boelde hem vanden
heer naden lichaem een pelegri
te wesen En want hi al rede to
ten aertsehen begheerten va bu
ten suecmito der minne cristi
altmael onbenoelic ghesborde
was so gaf hi hem sonder ophou
den tot sijn ghebede en sijn
de hem den gheest in die tegen
wondichheit godes alre te bie
den op dat hi sonder troest sijn
gheminden brudegomis met en
bleue Want dat ghebet als hi
alle dinc ouersacht was he een
groot troest Als hi die alchanta
een mede bingher der enghe
len ghesborde was die hemel
sche wunnghen mit gueriger
begheerten ome wanderde en
sochte sine gheminde sac
he alleen die want der nature

of ghescheiden hilt **H**i was gode die in hē werst een hulpe also hi in allen dinghen die hi dede op zyn eyghen vloochheit met en betrouwede met op die goed' tierensheit godes en overp alle zyne ghesachten inden heer want wāderde hi sat hi arbeide hi of rustede hi binne of bute so was hi alwas tot zynē ghebede ghekeert dat hi met allene dat hi mitten herten en mitten lich aem vmochte met oec mede al dat hi dede in al sinre tūt seer gode ouer ghesdranghen te hebbe

Hi en plact gheene vermaninghe des heilighen gheesta mit versumenisse son bi te laten gaen want also die quam soe volste hi haer en ghebruyte der zoetheit die hem son ghehouden wort also lange also die duerde En ala hi inden wēghe emghe begauninghe des heilige gheeste gheuoelde so bleef hi staende en liet zyn ghesellen son gaen en keerde die mylle ingheestinghe tot een ghebruyken der wercken en dede also dat hi ghene ghenade te ver

ghene en ontfinc **D**urbi le so wort hi in al sulker ouerston wēghe godes verhanghe en bouen hem selue en bouē mēsche lic gheuoelen also mit gheselst op ghetoghen dat hi met en wiste noch en gheuoelde wat bi hē en omtrent hē plact te gesien

Want eens reysde hi doer een stede daer veel volp in was al ridende om zynre crancheit wullen op enē ezel en dat volc quam hē tēghens bā minnen die zi tot hem hadden bi groten spen **H**i wort vande luden ghetocuet ghesdranghen en menichsme gheschandelt daer hi also onbenoelic in seer te wesen en en merkedes mit alle met al wat men hem dede recht oft een doer lichaem hē gheselst

En de hi dor die stede en doer dat volc gheleden was en tot enē huse quam daer malerische lude in planghen te wonen vnaethe die stouber der hemelstherdinghen recht of hi vā anders waer ghecome waer blitelic wāneer si dier stat dan si vor bi wāron soude genaken

Want sin ghemoeude was anden
hemelsthen dinsten also ghe
heft dat hi die menichfoudichheit
dier steden en der tiden en der
personen die tot hē quamen met
en gheuewede dat hem die wile n
plach te ghescrien als sin broede
wel wisten. En want hi die begier
like ten hemelwou dicheit des heili
ghen gheeste in zinen ghebede
vornomen had so plach hi gaern
toten gheneu te comen die alre
verreste hand' werelt menichsou
dicheit ghescheiden waren ende
daer om plach hi eenlike steden
en vernallen kerken te poelē
en aldaer in sine ghebede te ver
nachten daer hi vnaerlike aen
uechtunghe der vianden die wile
le plach te liden die in beuoelek'
wisen mit hē streden en punde
vut sine ghebede te storen mer
hi was mit alfulker hemelsther
wapeninghe ghebbapent hoe
duten die vianden meer an wach
ten hoe dat hi sterker en vueri
gher- inde ghebede wort en sei
de tot onsen heer. O heer be
sterm in onder die steem dinn
re vloghele von die ghene die
in pninghen. Die seide hi tote

bapen gheesten Doet in mi alle
ulde macht ghi bedriechlike bose
gheesten want ghi en hebt ghene
macht dan also vele als v god v
henghet. En wat hi van mi ghele
den wil hebben daer sta ic berzer
toe zut mit alre ghetrosticheit
te liden. Die bose gheesten en
machten die stamachicheit sine
ghenuewe met verdraghen ende
seiden van hē mit confusien en
mit scanden. Die man gods
bleef alleen en vuolde dat wort
mit suchten. hi maecte die steden
nat mit tranen. hi sloech von
zine borste mit sinre hant en
punde hem in verborghenre hei
melicheit mit sine heer sine go
de hemelike medesprake te hou
den. hi andworde onsen heer
andertiden als een rechter. hi
bat hē als oen vader. hi plach mi
hem te spreke als mit zine vrien
den. En hi wort aldaer vande
broeden die waer name sommit
ghesport mit luden vsuchten
bieden die godlike goetertieren
heit von die zontuere. Der
bestreyde hi dat liden ons heer
recht oft von hē ghestaen had

Alseer was hi oec ghesien dadden
 de op eenre nachte cruyfde in
 wiggherecten handen en mit alle
 den lichamen vshenen vande aerde
 en ombuanghen mit enen bren-
 lienden wolke op dattie verlicht-
 tinge des lichams van buten
 een ghetughe gaue wind' won
 derliker inlichtinghe die hi had
 mede ghemoede van binne. **Al**
 daer worden hem oec alst int
 sekeren lichte onderuonde te
 die heymelicheden der godliker
 wenschheit te hemme ghegheuen
 al en openbaerde hys met van
 buten dan also seel also der min-
 nen cristen en der menschen sa-
 licheit dienen mochte. **Want**
 hi soude het gheualt wel darme
 een costelic dinc om een delyn
 sake verliest en die ghene die
 dat gaf daer mede vertoert
 wort dat hi do mit licht woe
 en gheuet. **Als** hi vut zme hei-
 melike gebede quam daer hi
 recht in verwandelt wort als in
 ene anden man so punde hi hem
 den anderz mallen dinge ghe-
 sine te make op dat hys nutter
 ydelre glorien va bute met

quint en worde dat hi va binne
 verreyghen hadde. **En** also hi ont-
 dat volc dierseuelic vande heer-
 enighe beguininghe ontfinc
 so warp hi altoes den ghene die
 bi he waren dat anders don-
 op dattie heymelike inruinge
 des brudegoms va binne va bu-
 ten met ghemeliet en wort
Want spinghe verapeninghe
 swaer verpuchinghe sine adem
 diep te verpulen en alrehande
 vordendige wyse seuede hi
 altemael in sine ghebede also
 hi onder die broeders was ouer-
 mits dat hi tot sibre heyme-
 licheit minne hadde of ouer-
 mits also hi in he selue ghinc
 dat hi dan mit alle in gode ghe-
 roghen wort en plach sinen
 broeden dircbile aldusdinghe
 dinghe te segghen. **So** wauer-
 die knecht gods in sine ghebe-
 de vanden heer enighe beguini-
 ghe ontfinghet dan sel hi seg-
 ghen. **O** he desen troost hebste
 mi onbaerdighe pondaer va
 den hemel neder ghesent. **He**
 beuele dese gaue dinnre behoe-
 dinghe weder. **Want** ic geuele

en weet wel dat ic een dief en
onrouwe in dinen stalle bin en
als die knecht godes weder wt
sine ghebede coemt so sel hi he
seluen also cleyn en alsulke son
daer rekenen te wesen als of hi
gheen nyelde ghenade vanden
here ontfanghen en had **Doe**
hi eens tot eenre stede sin ghebe
de dede quam daer een bisscop
om hem te vanden als hi dierbi
le plach te aen **Doe** hi tot dier
stede quam ghinc hi rechtenuort
totter collen daer die knecht
godes 7m ghebet in dede **Doe**
hi brulike andie dorre cloppede
om in te wesen mit meerre
bontheit dant besonlic was
en sin hooft daer in star ende
sint franciscus in sine ghebe
de sach worden rechtenuort alle
sine leden beuende en vlaes oer
sin sprake **Doe** wort hi wt
ghelbeld overmits den wille
godes achterwaerts ghedron
ghen en vnz of ghelouft **De**
bisscop verwonderde en wort
vnaert en haestede he totten
broeden als hi alre meest mach
te en teerste dat hem god die

sprake weder gaf behede hi sin
scout die hi insiden hadde **Op**
een tuit doe den knecht godes een
abt te ghemogte quam sit hi oer
moedelic vanden paerde om he
waerdicheit te belligen en om
sin sinre zielen salicheit mit
hem te spreken **En** doe si lange
en ghenoechlike collorie mit
malander hadden ghehad en
die abt van he seyde dat hi sin
te franciscus oetmoedelic dat
hi bou he bidden woude **Doe**
andwoorde die lieue man godes
en seyde Ic sel gaerne bidden
En doe die abt een luttel van
ghesteiden was seyde sinte fran
ciscus tot sine gheselle **Wes**
beid hier een luttel ic wil die
scout velen die ic ghelouet
hebbe **En** hi dat wort die abt
een onghelouonlike hette en
onbeschte zoetichheit ghelouet
die hi van binne nye ghenoech
en hadde en wort also begaue
dat hi da he selue quam **Ende**
wort daer na doe hi weder tot
hem seluen quam bekennede
hi datter van sinte franciscus
ghebede ghetome was ende
crech voort aen meerre mine

tot sinte fransiscus en rekende
 dat vele luden dor een mynstel
 durt **D**ese heilighe man placht
 die zeuen genden mit vresen en
 die mit ynnicheden ghehouden
 Want al wast dat hi inde ghe
 mider maechen mider milten en
 mid' leuere siete en cranchheit had
 nochtan en woude hi an die wair
 nach angheen omc lenen als hi
 zanc mer alrow recht opstaende
 en bloote hooste met mit omc
 lapenden ghesen of die woorden
 yet te vertorten so placht hi sin
 ghetide te houden **E**n wast dat
 hi sommit reysde en inden wege
 was so bleef hi staende als hi las
 en die gheswoonte en liet hi om
 gheens reysene wil of en seide
It dat dat lichaem in stille re
 wesen sin notorste neemt dat
 een spise der wormen wesen zel
 Mit hoe sulken bredde en mit hoe
 sulker stilheit is dan die ziele
 stuldich die spise des leuene te
 nemen **D**er rekende hi zeer
 misdaen te hebben als hi in die
 tut des ghebedes in ydelen fan
 tasiën van bunnen placht te dille
 len **E**n als hem des ghelikes yet
 ghemel so placht hi dat corte

daer na nutter buechten weder
 te beteren **D**it had hi in al sulker
 gheswoonte ghebracht dat hi die
 dien fantasien zelken ghebrer placht
 te hebben **I**n eenre vaste int
 maecte hi een vaertem op dat ghe
 ne int ledich wou bi en ghemel
En eens doe hi zinn ghetide las en
 hem dat dat inden zinne quam
 en zinn ghemelde daer of vstry
 et was dat hi dat vaertem vur
 ouerheit sine gheeste en seide
It seit den heer offeren wintet
 zinn offerhand ghesindert heeft
Die salme las hi mit also groter
 uendicht des gheeste recht of hi
 ongen heren gode regheulwoudich
 had gheschadt **E**n als den name
 goedes daer inghememt wort
 so seken hi recht om zensheit
 des naems mitten lippen daer
 na te lichten **E**n want hi de na
 me goedes met allene als daer
 om ghesocht wort mer die me
 de als hi ghesproken wort of
 ghestreuen mit poudelinger
 waerdicheit eizen woude so niet
 hi zinn breeden sommit dat si
 alle die redelen daer die name go
 des in ghestreue was waer sife

vouden v'gaderen puden en leg
ghenpe in een rym stede vten we
ghe op datmen den heilighe niem
die daer in ghestreuen was mitte
voeten met en betrade alle hi sond'
linghe den name ihesus selue wt
ginc of hoorde noemen so wort
hi mit alskulck volgheteliker bli
scap van binne vuollet dat hi al
temael vā bute seen te vanderen
recht of een hontich vloeyende
smaecte sine mont ofte een wel
luidende ghesluit sin horen had
verwandelt. **D**iet ghesnel eric
naer eer hi stierf dat hi die ge
shuchtmissie der gheboorte des rey
nen kindekinne ihesu om die
ymmetheit te verbercken begaen
woude en dierz mitter meester
waer d'gher hoochheit die hi mocht
te. En op datment geene nye
lopijheit toe struen en zonde
so verberck hi ontf' anden
paens een crulle te late make
en hoeye daer mit draghen en
een offe en een ezel daer bi te set
ten die broeders worden daer
toe gherdepe dat ghemeeen volc
quam daer toe also d'artie heili
ghe nacht mit veel licht en
mit sanghe seer hoochlike be

ganghen wort. **D**oe stont die man
godes van die crulle vol godliker
minne mit tranen bestort en mit
godliker vrolicheden ouerghe
ghen aen dede die misse ouer die
crulle franciscus die dyake ppi
sanc die ewangeliē. **D**aer na pre
dide hi den volke dat daer v'gader
was vande ghebornten des armen
coninc. **E**n doe hinc noemē wou
de hie hinc van grootstet der
minne dat lunt van bethelem te
wesen. **E**ten dogghende waerach
tich ridder ouer om die minne xpi
die werelt ghesloten had en mit
sinte francisco seer heymelic ge
worden was ghetuyghede en seide
dat hi een seer scoon kindekin
in die crulle sich ligghe slape
dat die goedertieren vader fran
ciscus in beide sine arme nam en
seem of hinc vten slape wachte.
Dur dysoen en is niet allene
te ghelouen waerachrichte wese
ouermits dat die goede waerach
tiche ridder dat ghetuyghede daer
af ginc mer die miraculen be
tuyghent oer die daer na volghē
Want ist darne sinte franciscus
exempel en leue hier wel in niet
te so ist een verbaeteringhe d'

herten die inden ghehoue cristi
vertraghert zyn **E**n dat hoey d'
cribben dat vanden volke ghehou
den wort maecte wonderlijckheit
veel zueter beesten ghesont en
verdrif mengherhande eucl

En in alle dien dinghe gdrifiaer
te die here franciscus sine knecht
en bedynge die grote cracht sine
heilichhe ghebedes mit openbare
miraculen voor alle die lude

Van sinen claren verstande
der heilighe scrifturen ende
vanden gheest der propheten
die hi hadde **D**at elfte capitel.

Die vlinghe vuerighe
ghebet mit stadighe
oefninghe der zwecke
hadde die man godes tot also gro
ter puerheit des herte ghebrocht
al en had hi gheen grote conste
lijckheit in die heilighe scriftuer
nochtan **W**as hi ouermits die le
ringhe des ewighen lichte mitten
godliken scrupel also wondonge
dat hi die afgrondighe heyme
lijckheit der scrifturen mit won
derlijker sterpuchheit des vstante
plachte peche en te vanden wort
die vborghene heymelijckheit
wondanc zyn verstant dat

van alre vlocken gherymicht **W**as

En dan die meysterlike conste bu
ten bleef staen daer ghyne die be
gheerlijckheit des minne in **H**i
placht comt in die boeke te lesen
en dat hi eens verstant dat ont
helt hi en printeder zeer vast
in sinre memorien **W**ant her
was wel recht dat hi dat mitten
hore verstant dat hi alle de dach
mit begheerlijker minne ouer
dochte **D**ie broedern vrachden
hem eens oft hem lief waer dat
clerke die totter oudens ont
finghen waren die heilighe scrif
te studeerden **D**oe seide hi her
te mi lief ist dat zi naden exem
pel cristi die meer placht te bidden
dan te lesen die vlijckheit haere
ghebedes met achter en late **E**n
oer met allene daer om en stude
ren om te weten hoe si spraken
zullen mer dat zyt oir mede mit
ten wercken bedynen dat zi ghe
hont en gheleert hebbe en dat
zi dat dan mitten wercken ander
lude wort leren **E**n ic wil dat
minn broede discipule der ewan
gelien sin en also in kenneste
der waerheit wortgaen dat si
in die puerheit der simpelijckede

tsenemen en opbliffen op datse
dat scaltic serpent vander simpel
heit der duuen met en seiden
die die ouerste meester mit sine
ghebenediden monde te guder ge
uegheit heeft als wne te wesen
als dat serpent en simpel als die
duue **H**em was eens van ene
gheesteliken man ghesuraghet
die een meester in theologien was
vā sommighen swarzen subtilen
questien daer hi mit also claren
verstande op andwoorde en be
dude dat merck dat daer in ver
borgghen was dattie gheleerde
man met vermoet en had ende
placht d'wile na mit verdon
deren te vtellen **W**aerlic die
theologie des heilighen vaders
wort mitter puerheit en mitter
godstouwinghe recht mit vloge
len in dat hoghe opghenoot
gheliken enen vheghende aern
mer onse wnsheit crupet mit
ten buke op die aerde **W**ant al
en was hi met bepoest inder
letteren hi was nochtan also vol
wnsheiden dat hi subtile t'wuel
achtighe questie ontbant ende
brochtet mit licht dat daer in v
borgghen was **H**et en was on
gheen wonder dat sinte fransis

dat verstant der scrifturen van
gode ontfanghen had **W**ant hi o
uermito den nauolghen cristi
die volcomen waerheit die inder
scrifturen ghelegghen is in hem
droech en bewysde mitte werken
En oec **W**ant hi die volcomen sal
unghe des heilighen gheestes die
der scrifturen leerre is altoes in
hem droech inder herten **D**ie
gheest der ypheren was also clær
in hem dat hi toecomende dinghen
wrsach en bekennede die heime
licheide der herten also dat hi die
dinghen die verre van hē waren
sach recht of hi hem teghewon
dich hadden gheleest **E**n oec so
placht hi den sommighen die verre
van hē waren hem selue teghen
wondich te vertogghen **I**n dier
tut de die kerstene een heyden
sette strut hadden belegghen was
die man godes daer bi met mit
singhe wapen van buten mei
mitter ghelouen gheschapent
En doe hi horede dattie kerstene
hem berayden te striden vsuchte
de hi swaerlic en seide tot sinen
gheselle **D**ie hē heeft mi vroget
ist dattie strut toe gaet het en
sel den kerstene met wel vgaen

en pegghe ut. ic zel een dwaes
 gerekent worden en pblighe ic so
 zel ic daer broegghen in minre
 constienen of hebben en hier
 om wat dunct hier of **Doe** and
 woerde sin gheselle en seide **Va**
 der het is di een cleyn dinc van
 den meesthen ghesondelc te wese
 want dit en is dat eerste met
 dattu dwaes gherekent biste
 onclaste din constencie en ont
 sich gode meer dan den meesthe
Doe hi dit houte ginc die bo
 de cristen kerstene mit min
 liken vmaninghen aen en bar
 he dat si niet en zouden striden
En seide hem te vorzen **Waert** dat
 si op die tuc striden si zoud v
 liepen **En** hielden mit hare v
 handen herte hou spot dur me
 de en en woude niet gheseloue
Die strit ginc toe daer wt
 ghestreden alle die kerstene w
 den vonuluchstich dat eynde des
 strits was stude en stunde ende
 groot verlies **Want** der kerste
 re bleeffen dan wel tyghemal van
 zes duzent so daot so leuende
 ghemanghe **Duer** in seent
 wel openbarlic dat dies arme

mans wustheit niet te vsmaden
 en was want eene gherechtighe
 mensche ziel openbaert onder
 tiden meer waerheden dan zene
 wyer manen die in hoghe stoe
 len zuten en stouwen **Op**
 een ander tuc doe hi weder van
 ouermeer ghesomen was en tot
 eene steden prediken zoudc lit
 hem een ridder oetmoedelic mit
 groter ynnicheit sonder aflate
 dat hi mit he woude eten **Hi** qin
 tot de ridders huus en al dat ghe
 sinde wort verblit om dat daer
 alrukke arme gasten quame **En**
 vor die maectur dede hi also hi ge
 wone was oetmoedelic zyn ghe
 bet en loefde gode mit opgheslage
 ogghen toten hemel **Veranden** ghe
 bede riep hi den waert al heyme
 lic tot hem en seide **Euch** broeder
 op dese tuc bistu minn waert
 en om dinc beden bin ic come
 eten in din huus hou minne raet
 op dese tuc pnder vtrecken **Wu**
 du en zeste hier niet eten met
 andere **Wu** **Doch** ne miter
 waert din biecht mit waerlich
 tighen beroude en en laet daer
 niet in di bliuen onghediecht
Die heer wilt di huden amke

dattu mit also groter minnen
zijn armen in zinn huse ontfan-
ghen hebste Die ridder dede rech-
teuout also hem sinte franciscus
riet en buchte tieghen zine ghe-
pelle en seckede zinn huus en be-
reide hem toter doot also hi moest
moeste En ghyngghen ter tafelen
zitten En doe die ande begonde
te eten gaf die waert den gheest
sonder vertier na dattie man go-
des ghesent had en sterf also enen
haesteliken doot also dattie goed-
tierensent des ridders die hi an
die arme bedynse verriende dat
hi naden worden cristen eens yph-
ten loon verdiende Want hi ene
yphete ontfinc doe hi na sinte
franciscus waerstuulmghe tie-
ghen die haestighe doot hem ver-
sach mitten wapene der peniten-
tien op dat hi dien ewighen doot
ontgaen moeste en in die ewighe
tabernacule comen **O**p eenre
ander tuit die sinte franciscus
meente stut zier lach wort daer
een zier priester die ontfinc en
waerlic was mit groter zweeten
beuanghen op een bedde tot sin-
te franciscu ghebrocht die hem
mit alle den ghemen die daer bi
waren al sepende bat dat hinc

mitten teken des cruceu tekenen
woude Doe seide hi tot he wat
du tot noch toe nader begheerten
des vlesche gheleuet hebste en
dat ondel gods met ontsien en
hebste hoe mach ic di tekenen mit-
ten cruce ya doch om der ynniger
begheerten willen der gheure
die bou di bidden so teken ic di
mitten teken des cruceu mit na-
me ons heren aler waer dat te wort
dattu noch swaerre dngghen liden
zelsie ist dattu nader ghesontheit
eeder vallest in zinen ouden le-
uen Want om die jonck der on-
dancpmissie so pleecht daer een
dnggher naden argghen te comen

Hi tekenen mitten cruce en rech-
teuout die een doot zier ghele-
ghen had stont op al ghesont en
loofde gode en seide Ic bin vleset
mer sijn been en zinn zenulden
crachten daer zint alle honden
recht of men droghe houters mit
ter hant ghebrocken had **W**ort d'
na viel hi in zine ouden onreyn-
leue En doe hi op een tuit in een
canonice huus des auonts gheseghe-
ten hadde bleef hi daer des nachts
slapende en dat dach vande hu-
se viel haestelike neder en alle

die inden huse waren ontgheinge
 mitten luue sonder die onsalige
 man bleef daer ouerfienlic on
 der doot Also dat mitten rechten
 iudic godes dies menschen les
 te dinghe arghter worden dan
 die eerste ouermitte die jontē d'
 ondancfammicheit en om dat hi
 die gheenade gode versmaede **C**

Op een ander tijt quam een yn
 mach cael wuf tot sinte francis
 cus om hem haeren naot te chige
 en taet daer of te nemen **E**n had
 ene man die per onghenadich
 en lozet was en haer per hinc
 lic in allen goeden werke ende
 dat hem dat hi wou he bide wou
 de dat god mit sinre ontfermich
 ticheit sin herte woude bemor
 wen **D**oe sinte franciscus dat
 sponde seide hi totter vrouwe al
 dus **E**anc in vreden du selte son
 der twifel cortelic van dinen
 man ghetroust worden en seide
 daer toe **E**ech hem van gode we
 ghen en va minre beghe d'at
 tet nu een tijt is der goedertie
 renheit en namaels der ruste
Dat wuf nam onlos en ghinc
 daer hi haeren man saut en se
 de he die bootscap die haer beuo

len was **D**ie heilighe gheest quam
 op hem en deden recht als een die
 vermeldet was mit alre passimoe
 dicheit aldus den wue antwoerden
Vrouwe laet ons den he dienen
 en onse zielen behouden en ouer
 mitte aenlegghinghe der goeder
 vrouwen leefden hi menich jaer
 daer na in ene goeden reyne le
 uen en storuen op enen dach en
 boeren te gader tot onse hertē go
 de **D**aer was een wonderlike
 cracht des gheests der yphetien in
 den manne godes daer hi die s
 machtighe vdrrede lede ghe
 pont mede makede daer hi den
 harten herten goedertierenheit
 mede in printede **E**n der was
 daer een grote cluerheit des geests
 in hem daer hi die toecomende om
 ghen also in bekennede dat hi ou
 die heymelicheden der constien
 tien wiste recht als een ander hely
 zeus die helyus dubbelde geest
 ontfinghen had **W**ant doe hi op
 een tijt ene man die sin heyme
 like brient was somighe toeco
 mende dinghe te wren had ghe
 seit en hem daer an twelde
Doe seide hi op dat hi des te bet
 gheslowen mochte een heymelich **t**

van sinre conſtrancien dat hi ghe
nen menſche die leefde nye wt
gheſproken en had tot welken
punte hi hem ene pilioghen raet
gaf **E**n alſo als hem die knecht
gode te voren gheſeyt had en ge
raden alſo bracht hi dat punte
tot ene goeden pilioghen eynde

In die pilue tint doe hi vā ouer
meer ghecomen was hi ene
gheſelle die leonardus hiet en
het ghemel ouermite dat hi van
den beghē ghemocret was dat
hi een luttel op enen eſel reet ſin
gheſelle volghde hē na die oer v
moeyet was en began in hē ſel
uen van crancheden wat te mur
murizen opten heiligſten man en
ſeide **D**eſe māne anders ende
die minn bluzen onghelue nu
mit hi en ic moet ſinē ezel te we
te leiden **D**oe hi dat dachre ſat
ſinre franciſcus rechtewort vā
den ezel en ſeide **B**roeder het
en ſout dier met toe wel dat
ic ride en du te wete gaeste blū
du waerſte māer werelt veel e
delre en machtingher dan ic was
Doe v̄wonderde dien broed' alre
zeer en mit ſcancuz van binne
bekēnede hi hem onrecht geduen

te hebben hi maecte hem al naect
en dat mit tranen op die aerde om
vghiffenſte en ſprac alle ſin ge
woſten bloteliken wt **E**n
broeder die grote minne tot gode
had en tot ſinē knecht franciſcus
pluch die wile te dancien in ſinre
herten dattie gheue die der ghe
naden gods waerdich bluer dier
ſinre franciſcus minne toe hadde
En so wie gheen minne tot hē en
had dat hi vanden ghtale met
en waer die behonden ſonde bli
uen **E**n doe hi mit aldusſamgē
ghecrachten ſtadelic bedimert
was in ſinre herte en des heilichē
mans gheſelſcap ſeer begheerde
nochtan dat hi die hemelicheit
ſinre herten gheue menſche wt
gheſproke en had riepe die goe
dertieren vader tot hē en ſeide
kint en wil mit deſen ghedaſ
ten met toureden weſen want
ic hebdi in mi onder minn lief
ſte vriende mede gheſet en wildi
gaern minn gheſelſcap en minn
minne mede deylen **D**ien broed
verlbonderde dair of en crech
meerre ynnicheit en minne
tot gode en toten heilighe man
en wort mit groter genaden

Begruet **D**oe hi open berch vā
 aluernen in een celle beslore was
 begheerte een broeder mit groter
 begheerte yet vande waerden go
 des dat mit sinre hant cortelic
 ghescreue was want hi sloopte vā
 eenre groter becoringhe met des
 bleysche mer des gheesto daer me
 te verlost te worden of dat huse
 gemadelike soude moghen liden

Wan dier begheerten quellede
 hi mit vresen vā binne en vā scā
 ten en dorst huse den eersinnighe
 vader met ontdecken mer dient
 gheen mensche en seide dien o
 penbaerdet die heilighe gheest
 want hi liet hē van dien selue
 broeder- rzesap bringhe en streef
 dat lof godes mit sinre selve hat
 daer in also die broeder begheer
 de en ten lesten sin benedixie en
 seide **S**tem dit briefken en be
 waer dit wel tot dinnre doot toe
 Die broeder ontfinct dan hi lā
 ghe na begheert had en rechtewont
 wort hi alle becoringhe quint
 Die brief wort ghespoude en
 want hi namaele grote dinge
 dede p wort daer die macht
 mede betughet die sinte frāncisc
 vā onsen heren gode ontfangē

Had **D**it was een broeder die
 also veel almen van bute merken
 mochte zeer heilich van leue scoen
 en stichtich van zeden mer hi was
 pnderlinghe eenzhande hi was
 alsoe in zine ghebede dwende en
 hielt sin silenciū also strenghe
 lic dat hi mer mit woerde mer
 mit tekenē sin biechte plaech
 te doen **H**et ghemel dat sinte frā
 nciscus quim daer die broeder
 woonde om hem te zien en van
 hē mit andē broeders te spreke
En doe si alle dien broeder prus
 den en groet muecten **A**ndswor
 de hem die man godes **W**roeds
 laet of en en prijet in die be
 manelke bedriegghemisse met
 in hem **W**et mer waerheit
 dattet des duuels becoringhe is
 en een bedriechlike verlossem
 ghe **D**oe namen die broeders
 dat swaerlic en rekende dat o
 moghelic te wesen also dat in
 veel lutekenē en ghetughe der
 volcomenheit bedriechnisse sou
 de moghen wesen **E**n mer lan
 ghe dan na ghemē hi vter on
 den en doe wortet openbaer
 mit hē sulker claerheit vā
 binnen die man godes die hē

melichheit des broeders bekende
In deser maniere seide hi veelre
menschen val te worden die noch
tans seenen dat si buste stonden
En oec van vele verkeerder me
schen dat si noch bekeerter souden
worden En oec in seenen recht dat
sint fransiscus totzen spieghel des
ewighen lichtes ghescomen was d'
hi in stoubede ouermits welcke
wonderliken sprinckel hi lichame
like dinghe die verre van he ha
ren chaerliken zacht also of si bi
hem hadden ghesceest **O**p een
re tint hielt sin diarius caput
tel en hi dese sin ghebede inder
cellen en was op die tint in de ge
bede recht also een middelaeer en
een dady man tusschen gode
en sin broeder En doe een dan
den broeder hem met seuldich en
gaf nach sin disciplin met ont
fanghen en woude Dat sach
sint fransiscus inden gheest
en riep ene anden broeder tot
he en seide Broeder ic sach den
bosen gheest op dies onghelou
singhes broeders rugghes sit
ten en hieltzen al ruste biden
halpe en had hem den brydel

der ghespursinheit of ghesien
en leyde hem waer hi woude En
doe hi don dienbroeder dat hietzen
die vrant rechtswort mit confu
sien en mit standen Duer om
ganc en sach sine broeder dat hi
sonder merren sine hulo bughe
ander dat ic der heiligher ghe
horsinheit **E**n doe he die
broeder die baryscap brochte wt
hi rechtswort bekeert tot onse
heren gode en viel oetmoedelic
neder tot des diarius voeten.
Op een ander tint quamen
dier idie broeders van verre om
desen sineste gode te sien en te sp
ken en van he ghestucht te wor
den Doe si quame en he met
en bouden want hi dien volke cort
weder ter cellen was ghesagen
so ghesinghen die broeders al be
druct weder van daen Doe si ghesin
ghen en hi nachtran va hairen come
of van hare gaen na welwendiger
wyen met en wiste so ghyne hi
trighe sinre gheswoenten wt sin
re cellen en riep he na en ont
finge oetmoedelic En doe si mit
he na haerte begheerte ghespro
ken hadde het huse gaen mitter

benedictien ons heren **A**l die
 ander broeders pouden oec eens
 tot hem gaen en die outste vande
 telden dede den iongheren wat moy
 emste en wat omzichts inden he
 ghe **E**n doe si tot sinte franciscus
 quamen vrichtede hi den ionghen
 broeder hoe dat hem sin geselle
 ieghens hem inden beghe ghe
 hadt haede **H**i antwoorde en sei
 de wel ghenoech **D**oe seide he die
 heilighe vader **B**roeder wach
 te di wel dattu va oetmoedichede
 niet en liegheste want ic wetet
 wel mer ontbeide een luttel du
 sulstet mede weten **D**oe verho
 dede den broeder hant zec
 hoe hi die dinghen die verze va
 he gheschieden also inde gheeste
 mochte bekennen **S**iet lange
 daer na liet die broeder die den
 anden omzicht ghesien had sin
 clooster sonder onlof vanden
 vader also datme daer in twee
 punten merken mochte dat een
 is dat ondel der gherechtichede
 godes en dat ander is die clac
 derichheit des gheesto der
 ppheten **H**oe zat hi he den
 ghene die verze van he ware
 mit godes cracht teghentwoer

dach openbairde daer is te woren
 ghenoech of ghesent doe hi hem
 inden vuerighen waghden den
 broeden ghetransfigurert **E**n
 doe hi inden capittel he seluen
 also een die ghescreuet was vraghe
 de dat vter verhenghemisse godes
 ghesiet is op datme va dier wo
 derliker openbaringhe der licht
 ameliker teghentwoerdichit
 claelike mochte bekennen hoe
 teghentwoerdich en hoe doersta
 nich dat sin gheest was den licht
 te der eldigher wuntheit die bo
 ne alre belbeghelichheit belbege
 liker en berderliker is en ruit
 en raect alle sint ouer al om
 haerre puerheit willen en ouer
 noert haer seluen in die ryzn
 zuelen en maket vriende ende
 ppheten godes want die ouerhoge
 leerre pleecht den simpel en
 den clynnen sin heymelichheit
 te openbaren **A**ls wel sjoen
 eerst in dauid den hoochsten
 pphete **E**n daer na in sinte pie
 ter prince der apostolen **S**i te
 lesten in sinte franciscus de ar
 men knecht cristi want al elu
 re so simpel in die sermghe der

letten van buten nochtan sin si
ouer elier ghesloren in die form
ghe des heiligghen gheests van bin
nen **S**int dauid was een harde
ghemaect des volp van ysrahel
dat wt egypten ghebrocht wt

Sint pieter was een visscher
ghemaect op dat hi die zeggene
der heiliggher kerken mitte ge
loue vernollen soude **E**n sint
franciscus was een koopman ge
ordmeert alle dinghe om cristus
willen te vercope en te stroyen
op dat hi die margarine des vol
comen leuens der ewangeliën
soude ropen **V**an sinen crachti
ghen vruchtbaren predike **E**n
hoe dat hi vele zieken ghesont
maecte **D**at xii. capittel

Op dat sint franciscus
die trouwe kintste ende
diene cristu alle dinghe trouwe
like en welcomelike mochte vol
brenghen na dat hi vter aenbli
singhe des heiligghen gheests be
kende dat zi godt alre behaghe
lypste mochte wesen wt desen
quamt dat hi in enen groten
strut in eenre tduelachticheit
viel daer hi langhe om ghebede
hadde en ten lesten sonighen

van zinen heymelike broeden
wonderde om dien tduel te ond
sciden en seide **B**roeders wat
raet ghi wat prijer ghi meer
beder dat ic in toter bedinghe
ghene of hier en daer te predike
Ic bin een simpel snode man en
andere dan worden en heb meer
ghemaden onfanghen te bidden
dan te lezen **D**ec sintet dat
inden ghebede dat ghebede is in
veel gemiden te crighen mer in
der predikinghe is een wonsaf
finghe der gauen die god van
bouen gheghene heeft **I**nden
ghebede is een suuermighe en
een reynmakighe der inderster
begheerten en een toedinghe
totten ene waerachtighen ouer
ten gode daer die begheerlike
crachten in gheseterker worden
En die predikinghe worden
die gheestelike voere die wile be
stouen mitten scrubbe en een
versteifelinghe tot veel dinghe
en een versteifelinghe des behoe
den leuens **I**nden ghebede spre
ken wy godt toe en horen gode
en leyden recht der enghelen le
uen onder die enghelen **I**n
prediken moetmen den luden

veel gheuoert als mensche en
 menschele onder hem leuen
 en menschele dinghen dencke
 en zien segghen en horen mer
 een dinc is hier treghen dat
 meer bou gode sennit te beghe
 dan al dat ander. Dattie een ghe
 boren zoen gods die die ouerste
 wijsheit is om der zielen salich
 neder ghedaelt is vten scoot sime
 vaders op dat hi mit zine ex
 empel die werelt soude leren
 en prediken dat woort der sa
 lichheit den menschen die hi mitte
 scatte sime heilighen bloedes
 wasschen woude en verlossen
 en en heuet he seluen in ghene
 dinghen ontsouden. mer alle
 dinc tot onser salichheit mildele
 ghegheue. En want wy alle in
 ghe sculdich sijn te doen naden
 exemplar dat wy in cristo den
 hoghen berch ghesien hebben
 so sijn tot gode behaggheliker
 te wesen dat ic dat rustelike le
 uen laet en ga totten arbeide
Doe hi dese woerde en deser
 gheschiet mit sime broeden lange
 tuit had vertallt en diuile
 had ouersproken en mocht hi
 nochtan niet sekerlic vneue

Welc hi van desen tveien beste mocht
 verkiepen want al wast dat hi o
 uermits den gheest der yphesien
 wonderlike dinghe bekennede
 nochtan en mocht hi dese quostie
 bi he seluen niet ontbinden. En
 dat om des willen op dat sime pre
 dikinghe vter wonsichheit
 godes hem beuolen worde. En
 op dat hi also een knecht godes al
 toe moedichheit bleue. **H**i
 en saende hem des niet vanden
 cleyne cleyne dinghe te draghen
 als een waerachtich cleyne man
 die grote dinghe gheleert hadde
 vanden ouersten meyster. Want
 sijn gheselwante was diuile te dra
 ghen in wat beghe in wat ma
 nieren hi onsen heren gode na
 sime wel behagghen alre volcome
 lieste mochte dienen. En dat was
 also langhe als hi leefde sijn hi
 gheste philosophie sijn ouerste
 begeerte te vraghen vande wi
 sen en vanden simpelē vande
 volcomenē en vande onvolcomenē
 vanden ionghen en vande oude
 hoe hi totter volcomenheit alre
 best mocht gheseruen. **H**i nam
 tveie broedere vten broederen en
 sende tot broeder siluestri

die vut sinen monde een cruce
had **g**hespen gaen als hier te wone
gheseyt is en in dier tuit opene ber
ghe van assise stadelic in sine ghe
bede was om een andelwonde van
onse heren gode op dese vonsere
uen questie te verneme en wat
hi hem da godes begheven weder
ontbede **D**at selue ontboot hi
oec sinre claren der heiliger ma
ghet dat si doer een vanden sim
pelsten en vande puersten ma
gheden die onder haer ware en
si mitten anden maechden hier
of den wille godes soude vnamen
Et ouerdroeghen ouermits den
gheest godes diet hem openbaer
de allegander op een ale dutter dat
wel behaghen godes waer dat
de bode cristi sinre franciscus wt
soude gaen prediken **D**oe die
broeden weder quamē en den
wille godes na dit si vnamen
hadden hem openbaerde stont
hi rechtewort op en scortede he
en began den werck sonder mer
ren en ghinc mit also groter
ouerhaefte den wille godes te vol
bringhe en liep haestelic recht
als een die myesse crachte ende
hemel ontfanghen had **D**oe

quam hi tot eenre steden daer
veel boghele vergadert ware
daer liep hi mit ene violike ge
moede toe en groetete recht of si
redelike creaturē hadden gelouest
Doe quamē si alle te gader en
verwachteden sinre en die mid
gheloomte saten doe hi bi hem
quam neyghedense mit haren
hoofden tot he waerte en sagghen
an **D**oe vmaende hys dat si alle
dat wort godes soude horen en
soude **H**si wghelien min broe
ders ghe zut sculdich uiben step
per zeer te louen die d mitten
plumen gheschedet heeft en vlo
ghele ghegheue heeft mede te
vlieghē hi heeft d die vyre
rume lucht ghegheue en bute
ulde prououidicheit draghet hi
vur d die sorghe **D**oe hi hem
dit en de ghelinc vmaent had
de begonden zi in wonderliker
wijzen hare hulpe op te boren
hure vloghele wt te recken hi
re becke op te lukē en naerste
like op hem te sien **H**si v wonder
de hem zeer en ghinc daer mid
den doer wunden also dat hi daer
sonich mit sine cloderen rake
de wachran en vloecher een met

hene thent hi een cruce daer
 ouer vloecht en hem om lof ghe
 gheuen hadde doe vloeghen zi alle
 te same hene in die gheleide gode
Alle dit zaghen zyn gheselle
 en verbeden siniz inden wege
En doe die eenoudighe reyne
 man weder tot zine broederen
 quam began hi se selue bestrul
 dighen van siniz versinnelheit
 want hi den doghelen noch tot
 dier tuit toe niet ghespredit en
 hadde **D**aer na quam hi tot
 eeniz steden daer hi den volke
 dat daer vergadert was met
 prediken en mochte om der cri
 singhe willen bannen swalulde
 die daer waren **D**oe sprac die
 man gode den swalulden doe
 die daer waren **V**min zusten
 ghi swalulden het is nu tuit
 dat ic sprake en ghi hebt tot
 nu toe ghenoech ghesproke hant
 dat wort gods en zwinghet
 thent dattet wt is **D**oe sweghe
 si rechtewort recht of si ver
 standelheit hadden gheschadt
 en en veruorden se oic vā haer
 re steden niet thent al die pre
 dikinghe ghedaen was **A**lle den
 ghenen die dit zaghen verwo

derde zeer en glorificerden gode
Doe dit mirakel wide ghecondicht
 wort verdoeket veel mesthen
 tot ynnicheden des gheloues en
 tot groter reuerencien die si toten
 heilighen man verraghen **I**n
 een ander stat was een scole
 van goeder nature en um goede
 sinne **E**n doe hi se mit sine ghe
 sellen zeer ter leringhen graf
 en kinder swalulden zanghe
 zeer ghesindert wort began
 hi tot sine ghesellen te segghe
Die swalulde is een bannen des
 ghelen die francisco den man go
 des zeer moyelic was doe hi pre
 dicte thent hise hiete swinghen
Doe keerde hem die scole totter
 swalulden en seide mit goeden
 betrouwen **I**nden name sinte fr
 anco des knechte gods ghebude
 ic di dattu tot mi comes en recht
 tewort al stille zwinghete **D**oe
 die swalulde den name francis
 coe soude recht als een die die
 gode gheleert was sweghe si rech
 tewort en liet haer in sin
 hant nemen recht als in eenz
 sekere speeden **D**ie scole
 veruonderde se en liepe recht
 tewort hene vloeghen en en

hondt hont ghespal met meer
after die tuit **O**p een ander tuit
predicte hi opten oever vnder
zee en doe die scaren des volcs
vā ynnicheden tot hem quamen
mit groten dringhe om hē aen
te roepē ontfaet hi hem des volcs
groedertieren minne en ghemē al
lene in een sceepkin dat ande oe
uer lach **D**oe ghemē dat sceep
kin recht oft van binnen ene
stierman had gheschadt sonder
nemen en sonder enich instru
ment daer int alle mit wond
ansighen een stucke band' in
de legghē en daer bleest onder
die waghē band' zee al stille leg
ghen thent hi der scaren die sin
re verbaestē ghespredet hadde
En doe dat volc dat sermoen ghe
hont had en dat mirakel ghe
sien hadde en die benedictie vā
hē ontfanghe had en hē met
meer moeyelic wesen en wou
de quam dat sceepkin bi hē sel
uen weder te lande **W**ie poude
hier om also hart van ghemoe
de en also ongodlic moghen wese
dat hi franciscus predikinghe
poude versmaden die mit alsul
ker wonderliker crachte ghe

sciede dat si met allene van zine
woorden en hielden die creaturē
die gheen reden en ghebruke mer
ser die onbenoelike waren **D**at
die gheest des heren en die crach
te godes ihesus cristus die hē ghe
pauet en ghesont had was mit
hem waer hi boer **E**n gaf hem
dat hi oueruloedich in waerach
tigher leringhe was en deel in
vaculen dede **W**ant sin woort
was recht als een bernende buer
doerdringhende in dat inderste
des herten en veruolde alre me
schen ghemoe de mit groten ver
wonden ouermire dat hi die
woorde der menscheliker comste
met enachte mer sprac als hē
die gheest gode te spreken gaf
Want doe hi op een tuit bou
den paues en wu sin cardina
len ouermire toeract eens card
naels prediken poude en dat ser
moen mit groter blitichē
ghemcorporeert had en daer
midden onder stont om dat
woort gode te beghinne poe
ontuel hem wt sinre memo
rien al dat hi ghestudeert had
also dat hi met mit allen en
wiste te segghen **E**n doe hi dat

Vut rechter oetmoedicheit won-
 hem allen ghelijc had en die ghe-
 made des heiligsten gheestes aen-
 riep doe began hi rechtswort mit
 also crachtighen woorden wt te
 vloeyen dat hi dier groter man-
 nen ghemoede tot ynnighe be-
 zoulde besoghede daerme eler-
 like mede prouede dat hinc niet
 en was die daer sprac mer die
 gheest des heren dier doer hem
 brochte. **E**n want hinc eerst
 selue mitten werken besongde
 dat hi anden luden mitten woer-
 den niet so mochte hi vrlic die
 waerheit predike en en achten
 die berispen niet. **H**i en conde
 nyemant ghebricke prisen mer
 prekelen. **N**och der sondaers le-
 uen niet stercken mer mit ster-
 per berispinge berispen. **D**e
 groten en den clernen plach hi
 mit ghelijker stantachticheit
 toe te spraken en mit ghelijker
 bralicheit des gheestes so predic-
 te hi also wel luttelen luden alo-
 belen wonghe en out man ende
 wuf begheerden desen nyelbe-
 man die der werelt vande he-
 mel ghegheuen was te horen
 en te sien. **H**i ginhinc in menigter

hande landen en predice dat e-
 wangelium vuerichlic. **D**ie heer
 die brochte daer mede en confir-
 meerde die woorden mit nauwel
 ghenden tekenen. **W**ant inden
 name cristi so werp fransiscus
 die een bode der waerheit was
 die diande vut den beseren meeste
 hi maecte die zieke ghesont en
 dat noch meerre is so vermorthe
 de hi der harden mesten ghe-
 moede tot penitencien nutter-
 crachticheit sinre woerde en
 maecte beide hinc en ziel ghesont.
Alo sonninghe sin werken betu-
 ghen naden exempelien die hier-
 na volghen.

Hie was in eenre stat van
 ene ridder deuotelic ghe-
 herbericht. **W**ies sone hi die lange
 van sine kintrijen dagen ver-
 cropelt had ghelueest hi om sin-
 re bede willen nutter hant op
 boerde en maecten rechtswort
 ghesont daer sint alle aensaghe
 dat dat kint alle die bede sinre
 lichaem verderen mochte. **E**n
 wort also stat dattet opstant
 en wanderde en spranc en loue

Ide gode
 in een ander stat was een

ber ghyft mensche die sinne lede
vanden hoofde totten wete gheen
ghelbout en hadde Dien tekenende
hi van bouen tot beneden mitten
teken des heiligsten cruce en die
wort rechteuort ghesont

Op een ander stede was een
kint also gheswollen dat
tet in vier iaren nye sin been
en mochte sien Die moeder des
kint die bracht tot sinte frin-
cisen En rechteuort doet die hei-
lighe man mit sine heilighe han-
den gervert had wortet ghesont

In eenre stat was een kint
also sine gheswomet dattet
sine hooft viden doeten droech en
hem waren sommighe been te bra-
ken Doe dit kint vanden ouders
mit veel tranen voor hem ghe-
bracht wort tekenende kint mitte
heiligsten cruce En rechteuort
rechtredet he op en wort ghesont

En wif was daer in een
ander stede die beide hon-
den also gheswomet waz en
vertorret dat si met daer me-
de doen en mochte En doe hi in
den name des heren een cruce
suer gheslaghen hadde wort si
also ghesont dat si rechteuort

thius ghynt en bereide hem en
den anderen broeden teten mit
haar eyghene handen recht als
sinte pietero sbegher dede

Het was oec een derne die
al blint ghelorden was
En doe hi inden name der heili-
gher driewoudicheit haer oghe
driewarf mit sine spelkel be-
streken hadde wort si rechteuort
cluerlic siende

Det eenre steden was oec
een wif die dat licht haer-
re oghe verloren hadde Duer-
sloech hi een cruice suer en si
wort weder siende

Det bonomen was een kint
en was sin een oghe mit
alsulker blecke betoghen dattet
daer niet mede en sach noch geen
meester en mocht hem helpen
Hi sloech een teken des cruce ou-
dat kint vande hoofden totten
weten en rechteuort wortet
cluerlic siende en ghynt daer-
na nider in nize broeder oerden
en ghespede dat hi beel daerli-
ker mit dien oghe alsoes suth
dan mitte anderen dat ghesont

Was ghesleuen
Dit eenre ander steden

Was hi van enen deuoten man ge
herbergghet Was wnf vanden
vanden beseten Was en doe sin
te franciscus zyn ghebot gedien
hadde ghelewt hi den vrant vider
cracht der ghesonsamichheit dat
hi wt ghynghe en dreef he m
die maghticheit godes alsoe
huesteliken wt darme daerlic
merlic mochte dat die vrant
die cracht der ghesonsamichheit
mer wederstruen en ronden

In eenre ander stat had een
verloet bose gheest een wnf
beseten die hi mitten ghebode
der heiligher ghesonsamichheit
verdreef En dat wnf bleef
vont on van he m vreden

Het was een broeder mit
also vreseliker zichten be
swaert dat veel hude bet ghelo
needen dat hi vanden vrant beset
ten was dan dattet emghe natur
like zichte mochte wesen Want
die d'vnl wort hi mit allen neder
ghelborpe en al stumende omme
ghelborpen mit allen den leden
als nu trompen he alle sine le
de te gader als nu worden si we
der wt gheredict In te gader
gheuonden In omme gheredict

In straf In hant En punit
hoofst en voeten te gader gheuon
den en also hoghe opghesene en
rechtewort grueliken weder
neder laten vallen Doe die
knecht cristi sinte franciscus die
vol onfermherticheden was sefen
mesche also onfermelic gheru
ter sacij had hi grote onfermhert
tichheit daer op en seynde he een
broche brode daer hi of at En
doe die ziele mensche dat brot
ghegheten had wort hi also stert
dat hi van der tut wort nye die
zierte en gheuolde

Doe een wnf langhe in ar
beide van kinde ghearbeit
hadde en also na der doot was dat
ter gheen hope tot haren leuen
en seken te wesen het en waer
datpe god mit emghe mirakel
verledichde En sinte franciscus
om sinre tederheit wullen daer
dat lant mit ene paerde geuort
wort ghemelt dat dat paert
weder omme ghebrocht wort daer
dat dorp daer dat wnf in daer
naot lach Die hude die dat paert
saghen daer die heilighen man
op gheseten had namen de vrey
del en leyden ouer die vroude
En doe si d'ur of gherdert was

baerde si rechtouwt behoudelic
quers leuene onder alle vrsen

Iste eenre stat had een duuert
man die gode ontfaech die
woorde bi hem. daer die heilige
vader mede ghegordet plach te
wesen. **E**n so wat man of wif
in die stede van alrehande ziekte
siet worden daer gheinc hi tot
haren husen en leide die coerde
mit water en gaf den sieke daer
of drincken en het ghestude al
so datter veel menschen of ghe
nyen. **D**er mede worden daer
veel sieken mede ghesont die
bunden brode aten dattie heilige
man ghehandelt had. **E**n doe hi
mit desen en mit des gheliken
beel andere miraculen predice
en bekennet wort so worde sin
woorde ontfanghen en ghelouet
recht offte een enghel gods ghe
sproken had. **W**ant in he was
ouerdragghende groot von-dael
der doechden. Die gheest der pro
phetien. crachticheit der mi
raculen. stichticheit inder le
ringhen die hem vanden hemel
ghegheuen was. gheson-sinnich
eit der creatur die gheen re
den en ghebruixten. haestelike
crachtighe verbandelinge

der herten also si sin woerde hon
den want sin leringhe was vte
heiligsten gheest en niet wt me
scheliker wnsheit. en dat hi pre
dite was ouermits miraculen
bunden quere consenteert. **E**n
soe was die rzgule daer die ma
mer des predicens in bedudet
is vande ouersten vvarius cris
ti ghecoformeert. **E**n die teike
ne des ouerste comy die recht
als een zeggel in sine lichaem
ghedruket was die gheuen
al der werelt een waerachtich
ghetughe dat sinte franciscus
een waerachtich gode cristi is
verfannich in sinre officien.
ghelouelic in sinre leringe wo
derlic va heilicheden en also dat
ewangelium cristi recht als een
waerachtich gode gods predice.

**Vande heiligsten lrekenen ons
heijns wonden die hi ontfinc ca. xiii**

Die ghelboontre va sinte
franciscus was nimmer
meer bi goeden wer
ken ledich te wesen hi en plach
alregheliken den hemelsthen
gheesten die op iacob des patri
arken ledere op en neder com
men opwaerte te climme te

god mit enen dancbaerlike loue
 of nederwaerte te dymmen tot
 sine enen mēsthe daer si sinre
 in bespeiden **W**ant alle de tūt
 die hem totter verdienten ver-
 lieent was plaet hi also te deulen
 dat hi die een tūt in sinre ene
 mēsthen onban toe brochte mit
 arbeide van buten en die and'
 tūt offerde hi onsen heren go-
 de in ene stillen godstouwbende
 leue **E**n also hi hem na dattie
 tūt cysthed mit sinre enen
 mēsthen salicheit een wile be-
 comert had so plaet hi die moeye
 lichheit des volp te sculden en
 heymelike of ghescheiden steden
 te peken daer hi in ledichede he-
 totten heer kerken mochte en ve-
 ghede dat sculde van sinre her-
 ten dat hem van onder den mē-
 sthen te wesen in gheseluyet
 was **W**ant tdie iaer eer hi
 dier tūt boer en veel arbeide ge-
 daen had so wort hi van godes
 wonschicheden gheleit tot een
 re spogher heymeliker steden
 die die berch vā aluaernen ghe-
 heiten was **E**n doe hi na sinre
 gheselwont vierdach dage in sin-
 te michiele ere aldaer had be-

ghinnen te vasten so wort hi
 mit meerre zoetichheit des godstou-
 wende leuens begunet dan hi te
 wren plaet en wort mit eenre
 vuerigher vlamme der hemel-
 sther begheerten ontsteken
 en began die graue der hemelsther-
 inwendighe te gheuoelen meer
 dan hi ghesdraghen soude **W**ant
 hi wort opwaerte in dat hoghe
 ghesdraghen en ghesdracht met
 als een curiose onderpoeker der
 godliker moghentheit mer
 als een oetmoedich getrouwe
 wne knecht die den welbesaghen
 den wille godes gaerne wste
 dien hi hem in tter ouerster be-
 gheerten altemael confirmerē
 woude **D**oe wort sinre her-
 ten vande inspreke godes binne
 te kennen ghescheuen dat he-
 mede opluken des boekes daer
 die ewangeliē in ghescreuen
 staen ghesopenbaert woude sou-
 de van cristo dat in he en vā he
 god als ontfanchyste waer-
Hi dede mit groter ynnichheit
 eerst sin ghebet en liet hem
 dat ewangeli boer vanden ou-
 tuer brengghen **E**n sin gheselle
 die een denoot man was drielberf

oplukken in die ere der heilighe-
trouwdichheit. **E**n doe hem alle
die drie reysen altoes die passie
ons heren openbaerde so verstant
hi also een man die vol godes was
dat hi gheliker was als hi xxiiii
na ghenoghet was inden werke
des leuens dat hi he also gelike
medeformich soude worden in alle
wee en pinlicheden sijnne lidens
eer hi van deser werelt seyde
En al wast dat hi ouermits
veel strengicheden sijnne wor-
dens leuens dat cruce cristi mit
crusto stadelic te draghen seer
cranc en teder ghelworden was
nochtan en was hi dier niet con-
versaghet ghemartelheit te
worden na dat hi die vorseide
openbarmighe verstant. **E**n in
hem was een ouersienlic brand
der minne des goeden ihesu recht
als lampaden des ouers en der
blammen also dat veel wateres
sijn crachtighe minen niet ge-
leesthen en ronden. **M**ant doe
hi op een tuit mitten brande der
begheerte daer die ouerste se-
raphim in bernen opdaerte in
gode ghebrocht wort en mitten
medebegheender zoetheit alre

mael ghetransformiert wort
inden ghenen die van groter mi-
nen om die menschen ghecruiust
woude worden. **S**o ghesmeelt op
eenre morggenstonde omzint
des heiligghen cruus dach also alst
verheuen was dat hi an die zide
vanden berghe daer hi sijn gebet
te doen plaech sach enen seraph
dat was een enghel vanden ouer-
sten chorz die zo ouerighe blen-
kende vlogghelen hadde en also neder-
dalende vande ouersten choren
des hemels. **E**n doe die enghel
bi he in die lucht mit eenre snel-
re bluchte gherome was so sach
hi tusschen sijn vlogghelen een
ghedwente eenre ghecruiusten
mensches die sijn hande en sijn
voete wt gherectiet had en ghe-
naghet anden cruce. **E**n doe
van dien vlogghelen waren boue
sijn hoest. **E**n die ander twee wa-
ren wtgherectiet als mede te
vliegghen mer die derde twee
bedeckeden dat lichaem. **D**oe
hi dat sach verwonderde hem
hande zeer en sijn herte wort
mit droechden en mit rouwen
te samen begaue. hi ver-
bliede hem inden ghenoechliken

ghesichte des perapho dien hi sach
 en daer hi of ghesien was **H**ier
 die naghselinge anden cruce was
 he recht een sbaert des medede
 ghende rouwes dat hem doer
 sin herte suet **H**em verwo
 derde alte peer in dat aensien
 des wonderlike visioens want
 hi wiste wel datte crancheit
 des lidens mitter onsterflichheit
 der ouerster hemelstjer gees
 ten met ghemeens en hadde
Ten lesten verstont hi na dat
 ter hem die heer openbarde dat
 hem daer om dat visioen van
 gode verheghemisse kon ghe
 houden wort op dat hi als een
 vrient cristi te vozen weten
 mochte dat hi inden vleysche met
 ghemartelt en ponde worden
Aer altemael in die ghelike des
 ghescreuuste cristi ouer geformt
 ouermit den brande der mi
 ne **D**at visioen wort hi quint
 en liet een wonderlike ouericht
 in sin herte en printe een won
 derlike ghedaente der tekenen
 die zeer te verblonder was an
 sine lichaem **W**ant rechtewont
 begonnen in sine handen ende
 voere tekenen te openbare recht

na dier wijen als hi een luttel
 daer te voren in dier formen des
 ghescreuuste mannes had ghesien
Want sin hande en sin voere see
 nen mitten naghselen doernagelt
 te wijen also darmen die hoefden
 vande naghselen binne in sin ha
 de en vuten op sin voere sien
 mochte **E**n dat sterpe vande na
 ghelen an die ander zijde daer
 weder reghens ghescreuust
Die hoefden vanden naghselen
 in handen en in voeten waren
 ront en sbart mer dat sterpe
 daer of was langhselberp ront
 en plomp recht oft weder ghe
 slaghen had ghescreuust en wer
 dat vleysch ghesdronghen **E**n
 sin rechter zijde had een rode
 langhselberpel woude recht als
 mit eenre lanceen daer ghescre
 ven daer die vblee bloet ter liep
 en sin cleder al bloedich maecte
Doe dese knecht cristi sach
 dat dese grote wonden die in si
 nen lichaem ghesprint waren
 sine vreden met verborghen
 en mochte bliue en he ontfact
 die heymelike verborghen om
 ghen te openbare so stont hi in
 enen groten strint des hemels

Weder dat hinc peggien soude dat
hinc ghesien had of zwingen /
Doe riep hi sommich vanden broe
dren tot hem en in ghelikenisse
van worden en van verren so ley
de hi hē een tduelachtighe sake
te voren die deo ghelinc waert
erwech en begheerde vaete wat
hi daer best in doen mochte **D**oe
verstont een van dien broederē
die mitter granen gods vlicht
was dat hē wat wonderlyc beie
ghent waer ouermits dat hi vā
hem selue vuzemt seuen te we
sen **E**n seide totten heilighe man
Broeder weet dat di puntut
heymelike verborgghentheit go
des gheopenbaert word met
allene om dīne wille mer die
mede om ander lude wille dier
om iper wel mit rechtse bresse don
te hebben hebstu wat ontfan
ghen dat veel mēschen diene
mach dattu dat met en heelste
op dattu vanden verborgghē ta
lente met berispet en wortste
Wit desen worden wort die
heilighe man also belbeghet al
was sine ghelwante dat hi mit
ten pphete te peggien plach
al in heymelicheit in min

heymelicheit in nachstan ver
telde hi op die tint mit bresse
dat vortende busoen en seide
dier toe dattie ghene die hem
openbaerde sommighe dinghen
hē gheseyt dat hi nimmermeēt
emighe mēsche also langhe alse
hi leefde onderien soude **H**er
is ganselic te gheloue dattie me
depratie des heiligghen enghelo
die anden cruce hē openbaerde
also heymelic was dat dat licht
met gheconloft en is den mē
schen wt te spreken **I**sta dat
die waerachtighe minne cristi
den minne in dat selue beelde ge
transformeert hadde **E**n die dier
tich aughe die hi inder woestme
begheerde te wesen volbracht
waren en die hoortut des en
ghelo sinte marcielo gherome
was so clam die enghelstige ma
sinte franciscue vanden berch
weder neder en brachte die ge
likemisse en dat beelde des ge
crusten cristi mit hē mer in
stene of in houtē tafels mit
emche mensche handen ghe
maet mer mē vleyschighe
leden mitten engher des le
uendighen gods ghesprunt en

ghescreuen **E**n want mite
 is datme die heymelike sacramē
 ten des conmp verberghe Daer
 om so hude dese heilighe man die
 een medelweter des conmp hey
 melicheden was die heilighe rey
 kene als hi best mochte ajer want
 daer oec die glorie gode in vmeer
 ert wort datme grote dinghe o
 penbare die die heer ghesdaen he
 uet so bewysde hi die die teikene
 zelue in ghespremt had somghe
 openbare miracule daer in
 op dat mit openbaren miracule
 die heymelike wonderlike crach
 te daer teikene ghespendaert
 word **I**n enen lande quam
 een sterfte also groot onder die
 beesten datter met veel coeyen
 noch open noch scapen noch and
 beesten te lue en bleuen Doe
 was ene man die gode outfack
 in ene bisoen te weten gedaen
 dat hi ghemoghe daer sinte fran
 ciscus mit sinen broeden wone
 de en name banden water daer
 hi sin hande en sin boete in ge
 wassen hadde en bewyede al
 le die beesten daer mede Des
 morgheuw vrecht so ghem hi
 aldaer en creecht al heymelic
 van dien water en sprenkelde

daer mede die zieke beeste ende
 verstreuort worden die zieke
 beesten ghesont hie luttel waters
 datter op quam en stonden op
 recht of hem met ghesaert en
 hadde en hiesteden he totter wey
 den te comen also datter water
 dattie heilighe wonden ghesoert
 had wonderlike crachte hadde en
 dat enel verdreef van alle dien
 beeste **W**iden woupende berth
 van aluacrie eer sinte francisc
 daer op quam plach daer een wol
 ke banden berchte comē daer al
 sulken tempeest van hagghelen
 wt quam dat daer die vruchte
 opter aerden durbile of vderuet
 worden mer na daer saligher
 openbaringhe en haggheliet
 daer met meer daer den lude
 van dien lande per of berflon
 derde **W**at is daer anders in
 bewyst dan dattie hemel vande
 synckene der heiligher wonden
 oec mede een ghesughe gis **C**
 het ghesuel oec op comē want
 stont dat sinte franciscus om
 redersheit sinne lichaeme en om
 hardicheit des weghes hem van
 ene armen man mit sinen ezel
 een stuc weghes liet boeren al
 so dat hi te samen mitten ezel

onder enen hoer vanden berghe
moesten vernachten om besudt
te wesen vanden groten snee die
doe viel en hem hinderde dat si
totter herberghe niet en konden
comen. **D**ie arm man die die e
zel jim was versuchtede en mur
murerde en wende hem hier en
daer en en mochte recht alse
een die luttel ouer hadde van
groter couden niet rusten. **D**oe
dat sinte franciscus vernam had
hi groot medeliden mitten man
en verkeed sin arm wt en roer
den mitter hant. **H**et is wonder
lic te segghen rechtswort doe die
man gherdert was mit dier
heiligher hant daer dat won
derlike luttelen aen was so wt
alle coudē van dien man verdrē
uen. **E**n hem quam also grote
hette van binne en van buten
an also of daer een grote vlam
me wt enē ouen bi hē had ghe
comen. **E**n wort onder dat snee
en op dien strien also sachtelic
ontflaep tot de morgghene toe
also hi ye van jme leuen op sin
eyghen bedde mochte rusten
also hi d' na selue seide. **N**alens so
machmen mit waerachingen

ghetugghen kenne dattie heili
ghe tekenē van de gheene crach
te in gheprint waren die ouer
mits der ouerster enghelen me
delverken purgiert verlicht
en ontfunct ouermits dat zi
van buten die sterste dā beesten
verdreuen en die lucht reynich
den vanden haghel. **E**n den man
die van couden steruen boude
verbermden. **A**ls na sinte
doet noch daerliker mit mira
culen beboyst is die hier na
sellen volghen. **A**l wast dat hi
den gheuonden stat inde achter
mit groter blintheit verberge
boude hi en mochte nochtan niet
verborghen bliuen. **D**ie sijn
ghe en moesten die lyteken in
honden en in boeren vernemē.
Al wast dat hi bi na altoes die
honden ghedertiet droech ende
vander tme voort mit ghestoey
den boeren ghinc. **W**ant bele
broeders sagghense doe hi nochtan
lieftē diet namaels om alle tbi
uel of te doen mit horen eet ge
tuggheden dat sise mit haren
ogghen ghesien en mit haren
honden gheshandelt hadde. **D**
ec sagghense sijnighe aw

smalen die hemelic mit hem
 waren die ympten en antiffene
 en ande gheschieden tot sinre ere
 en totten loue der heilighe-
 wonden maecten. En mit woerden en
 mit scriften een ghetughe der
 wanheit daer of gauen. **D**er
 mede so ghetughet die paues
 alexander doe hi den volke bon-
 deel broeders predice daer ic
 mede onder was dat hi die hei-
 lighe wonden mit zinen oghe
 ghesien had die wile dat sinte fri-
 ciscus noch leuede. **D**er sagghense
 meer dan engh hondert broeders
 doe hi starf. en sinte clare mit
 haren zusten en veel waerlike
 liede. **A**ls hier na volghen zal
 daerre veel onder was dieze va-
 ynnicheden cusseden en handelde
 se mitten handen tot ene ghetu-
 ghe der waerheit. **A**er die wou-
 de in sinre ziden hielt hi also
 hemelic datse nyemant dan
 in stelingher wipen conde te sien
 comen. **V**alst ghesiede van ene
 broeder die hem stadelike plach
 te dienen en hem mit goedertie-
 renheit daer toe brochte dat
 hi sine cleet wt soude doen en
 latense wasschen. **D**ie sach die

woude inder ziden en star daer
 drie omgheren in also dat hi ber-
 de mit ghesichte en mit handelin-
 ghe sinre handen die grootheit
 vander wonden bekennē mochte.
Nit al des gheliker cleetheit
 so sachse oec een ander broeder
 die tot dier tijt toe zyn diarius
 was. **D**er mede doe een zeer sim-
 pel broeder die sin gheselle was
 om eenzhande zerten wille sin
 stouderen tusten soude star hi die
 hant boure in en roerder die hei-
 lighe woude mede in sinre zide
 daer hi se harde zeer aen dede.
Mandier tijt boure so droech
 hi een cleet dat van benede op
 waerts ghinc onder zyn arme
 toe om die woude mede te dachen.
En die broeder die dat cleet pla-
 ghen te wasschen en sine toe on-
 dertiden te reyne want si die be-
 bloedet wonden so vernamē si
 een openbaer teiken en kēnisse
 van dier heiligher wonden die
 si namaels in sinre doot daer-
 liken zagghen mit horen ogghen.
Hy strenghe ridder cristi no-
 drach des ouerwinnlyc comen
 wapene daer du mede ghelba-
 pent en ghetekent biste. en

selste alle dinn weder-saken u'ldin
nen **D**rachte die banner des o
uersten keyser dier alle die rid
ders des godliken heers als si die
aensien of gheschert en wel ge
maeder worden **D**racht den zegel
des ouersten bisscopo cristi dier
alle dinn woerde en dinn werke
geloeftic en onderispelic wel mit
recht mede van allen menschen
ontfanghen worden **W**ant
ouermits den wonden ons heu
ihesu cristi die du inden lichte
drachteste so en sel di billip nye
mant lustelic wepen mer elc
knecht cristi sel minne en yn
micheit tot di hebben **W**ant nu
sin ouermits desen sekeren tei
kenen met den t'wien of van
drien mer dan belen die ghe
tughe gods in di en ouermits
di gheerdformert en also ghe
loeftic ghemact dat si den on
ghelouighen alle t'wielachtich
of nemen als si die ghelouige
bestighen inden gheloue en op
waerte werken inder hopen
en ontfechten mitten ouer
der minne **I**st u is waerlic v
uollet dat eerste bispoen dattu
saggeste als dattu een toecome

de voortganger en een leidsman
soutste wepen inden stride cristi
mit hemelsthen wapene ghelwa
pent en ghetekent biste mitte
teken des heilighen cruce **E**
Ist u heuet dat bispoen des mede
daghenden rouwes dattu mede be
ghinne dinnz bekerunghe sa
ggeste **D**in herte mitten swaer
de der seicheit doerblondet en
die stemme die vanden cruce recht
als vande heghen throne cristi
ghesont was is nu na dinn sel
ues woerde sonder t'wiel vol
bracht **E**n nu is dat cruce dat
broeder sluester inden voortgaen
dinn leuens wt dinen monde
wonderlic sacht opgaen en die
zwaerde die een broeder sacht
crucstijne dinn maghedemz
doersnijdende **E**n oec dattu ge
sien waerste crucstijne ap ghe
heuen inder lucht alle dese dinn
ghe zinn nu ghesesticht en ver
uollet **E**n nu ten lesten biden
eynde so wort di gheopenliert
die ghelikeijste des heghen en
ghelo peraph **E**n dit oermoe
diche beelde des ghecrucsten
cristi dat di van binnen ont
stac van minne en van gure

teikende recht als den anden en
 ghesel die sonden opmaen der son
 nen opclan en had een teike des
 leuenden gods en dat teike ghe
 uet alle datter vortit is een
 besticheit en nemet daer een ge
 tughe der waerheit of **S**ich
 nu sinre zeuen openbaringhe
 des cruce in di en bi di nide vout
 ganghe des turo wonderlic be
 wist en gheopenbaert recht
 also mit 70 graden tot desen se
 uenden visioen mede te comen
 en eldelic daer in te rusten **¶**
Want dat cruce cristi dat di
 inden beghinne dinre bekehrin
 ghe vortgheleit was en an naem
 ste en van dier tint in dine vout
 ganghe na dinre bekehringhe
 ouermits dine heiligghen leue
 diegheste tot enen exempel
 allen menschen **D**at cruce belbi
 get daerlic dattu dat spochste d'
 ewangeliën totten eynde toe ge
 houden hebste **¶** En dat is wel be
 wist en bezegghelt mitten son
 den die du in dinen bleysche ont
 finghen hebste op dat nyemat
 dat versmaden en soude op dat
 dat nyemant weder spreke en
 soude op dat nyemant ver

werpen en soude **W**anter waer
 lic van gode ghesiet is en alre
 ontfaelicheden waerdich **van**
sinre linsamint en va sine
steruen Dat ym^{de} capittel

Dv was sinte fransiscus
 mit cristo anden cruce
 ghecrucet beide inden
 vleysche van buten en inde gheeste
 van binnen **E**n en berede met al
 leue in die minne gods also die
 ouerste seraphim plegghen mer
 dar toe so dorstede hem mitten
 ghecrucen cristo dat alle me
 schen behoude mochte **W**ordt **¶**
En daer om want hi mitte we
 ten om der nachelen en om der
 gericht der weten wille met
 wanden en mochte want sin lich
 aem voder was so dede hi he om
 me woren in steden en in dorpe
 op dat hi ander lude trooste en
 treche mochte dat cruce cristi te
 draghe **E**n seide die wile tot sine
 broeden broeders laet ons nu on
 sen heren gode beghinne te die
 nen want wi hebben tot noch toe
 luttel gheuorder **¶** hi had oec
 mede grote begheerte totter werst
 oetmoedicheit weder te keren
 dat was den malactischen luden

te dienen als hi in sine eersten
bestimme plach en begheerde si
nen lichaem dat van arbeide ver-
sleten was weder totten eersten
dienste te bringhen en name
voor mit gods hulpe grote din-
gghen te doen. **E**n al waren
die lede cranc die wille was
stert en buerich daer om hoop-
te hi mit enē stride den diant
te verdommen. Want aldaer en
heuet zerte noch traerheit geen
stat daer die woupporinge der
minne alsoe grote dingge be-
gheert. Want sin natuer had
also grote eendrachticheit mitte
gheeste en was daer also ghe-
houfammich onder dattie natuer
met allene wederspannich en
was tot alre heilicheit en le-
ue mer pinde haer wou den
gheest te lopen. **E**n ap dat die
man gods in desen leuen deel v
dienten soude verberue die al
in hispammheden verregghen
worden so began hi meniggher-
hande zerten te crighen ende
also swaerlic dat hi nauwe e-
nich sit vry hadde sonder ouer-
draghende grote pijn. **E**n ouer-

mits meniggherhande lange zier-
ten so wort hem dat bleijch al
so veruert dat hem alleen dat
sel anden benen hinc. **E**n hoe
wee dat sine lichame wort soe
en plach hi die banghicheit noch
tin geen pijn te hieten. Weese
mer hi plachse zinn juster te
noemen. **O**p een tur doe hi
in seer swaerre pijnen lach
en die natuer haer swaerlic te
liden hadde seide een goet simpel
broeder tot hem. **B**roeder biddet
onse heren gode dat hi wat ghe-
madeliker mit di doe want het
seint dat hi sin hant meer ap
di verstaert dan hi pleghet.
Doe dat die heilighe man hou-
de riep hi al weneende en seide
kenmede ic die simpel puerheit
met die in di is ic soude dinn
gheselschap wort an met meer-
willen hebben om dattu die god-
like oerdele die hi an mi bewinst
dortste berispen. **E**n al was
hi ouermits langher quellinge
seer veruert nochtran viel hi in
sinen crancie leden enē handen
bal op die aerde en rustese ende
seide. **O** heer god ic dankie di
van allen desen wee dat ic lide

en bidde di minnen he' minnen god
 dattu dat souden r'fout v'noerre
 wilste oft di behaghele is wat
 dat is in alre ghesnoechlicste dat
 tu in mit veel wees p'noechste
 en met en paerste ouermits
 dat dat volbrenghe den sime he
 lighen willes in een ouervulle
 verzoostinghe is. **H**ier om
 sochte den broeden recht of zi
 enen job ghesien hadden wat
 die quellinghe des vleysche meer
 re wort hoe dat hi crachtighe
 daer mede inden ghesoede wt
Hier wylte zimen sterfdaet lan
 ghe te woren. **E**n doe die tuc ge
 comen was seide hi sine broeden
 te woren dat hi tot steruen
 soude na dat hem van gode te
 kenne was ghescheuen. **E**n doe
 hi r'ode ian na dat hi die won
 den ontfinc en v'v'noech ian
 na sinre bekeringhe mit veel
 groten zichten ghesprodenet
 en ghesoulden was recht als
 een vierant steen diemen in
 die mure vanden hemelstien
 iherusalem legghen soude en
 bereit was recht als een v'ber
 dat mitten hamer v'v'noech

hande tribulacien wel ghesou
 lber is. **D**oe begheerde hi datme
 draghen soude tot sinte marien
 de portuicula op dat hi aldier
 den gheest des leuene mochte
 gheuen daer hi den gheest der
 ghesaden ontfanghen hadde.
Doe hi aldier ghebracht was
 en hinc mitten exempel bebbise
 woude dat hi mitten werlt mer
 ghemeens en hinc so gheinc hi in
 die swaerre zichten wt vuerich
 sine gheeste op die blote aerde
 al naet legghen op dat hi in die
 v'berste v'ber daer die v'v'noech
 moestien mochte al naet tie
 ghens die werlt soude striden.
Doe hi also op die aerde lichte en
 hem dat factien cleet of ghesou
 was buerde hi sin hooft op als
 hi placht woren hemelwaerts en
 keerde hem mit alre aendichste
 totter glorien gode en d'ghede
 mitten lichter hant die woude
 die hi inder rechter zide hadde
 op datse niemant en zage ende
 seide totten broeden. **B**roeders
 ic heb gheseden dat mi toe behoort
Chrystus moet v'leren dat v'
 doort behoort te doen. **D**oe
 worden alle die broeden sere

ende en waren mit groten mededo
ghen begaueet en mit groter por
ghen begheuinghen mer een van
hem die sin gindiaen placht te
hieten wiste wel wt dien woer
de wat sin begheerte was ende
stont spiestelic op en gaf den
armen franciscus die cristo toe
besonde enen rot mit eenre cou
de en seide **S**ich dit leue ic di als
ene arme mensche **I**c ghebede
di dattu dit neemste vider heiliger
ghelouwsamheit **D**ie heilige
man verblide hem daer of en
sin herte wort mit volgherte
hider blyscap veruollet want
hi sach dat hi der vrouwen der
armoede trouwe ghehoude had
de rot sine eynde toe hi boerde
sin hant op ten hemel en loue
de cristu ihesu sinen god want
hi gan allen dinghen verlosset
was en vry en ombelagghen
us tot hem soude comen want
alle dese dinghen dede hi wt mi
nen der armoeden dat hi gheen
habut hebben en woude dan dat
hem van ene inden ghelient w
Want hi begheerde in allen de
lenden ghecrusten cristo me
deformich te wesen die arm en

naect en vol zensheden anden
cruce hinc **E**n hier om ontde
de hi hem al naect don den bissop
in dat begheuen van sinre beke
ringhe en woude ser al naect
vter werelt seiden in dat eynde
sine leuens **D**oe gheboort hi
zine broeden die bi hem waren
in die ghelouwsamheit der mi
nen als zi zagghen dat hi ghe
stouen waer dat sine also lan
ghe al naect op die aerde hiet
legghen datme mit goede ge
make een nide wghes mach
te warden **D**e waerlic kerste
man die doe hi leuede den leue
den cristo en doe hi sturf den
steruenden cristo en doe hi doot
was den deden cristo mit volco
menre nauelastmache pinde
medeformich te wesen en ver
cragghen had dat hi mit open
barz ghelichheit mit cristo
verciert was **E**n leste doe
die diz ghemerte daer hi in
waren soude dede hi alle die broe
ders die daer waren tot hem
te same roepen en troostese va
sinre doot mit troosteliken
worden en wyldepe mit ene

langhen vermoen dat si vut
godliker minne in hoesaunche
den en in armoeden inden ghelo
ue der heilighe kerke en inde
anden insettinghe der heiliger
elbangelien souden bliue. **E**n
doe alle die broede' omrent he
saten rechede hi sin arme sin
hande cruuswone ouer he ge
strecket. Want hi dat teike al
toes minne en benediede alle
die broeders die daer teghenwon
dich waren en noch toecome pou
den inde name des heiz en seide
kinder bliuet alle in vrede en
willhardet toten eynde toe in
die vrese des heizen. **E**n want
daer temptacie en tribulacie toe
comende is so sin si salich die
daer in totten eynde toe vol
harden zullen dat si begonne
hebben. **I**c ga tot gode en beue
le v allen sinre ghesnade. **D**
oe hise aldus zoetelic ver
maent hadde liet hi he een
elbangel boec brenghen en
begheerde datme hem dat auot
mael lase als sinte ian in sin
re elbangelien scrifte. **E**nde
dan na began hi als hi beste

mochte den salm die aldus beghint
Ic heb mit minre stemmen totten
heer gheseyt en mit minre ste
men den heer ghesleden al totten
eynde toe wt. **E**n ten lesten seide
hi. **D**ie gheschryfte wt beide mi
thent du in loonste. **E**n leste
doe alle dese dinge volbracht
waren seide die heilighe ziel va
den lichaem en wort in ene af
giont der godliker daerheit
verstanden en also wort die hei
lighe man ontslapende inde hee
En een va sine pijs die heilighe
ziele recht als een ouerstaen ster
re opuoeren va ene blinckende
wolcke ouer beel vuten recht
wt inden hemel. als die vaden
stimpel der hemelster puerheit
verlicht was en vuller mitter
vrijschuerheit der godliker
leusheit en der hemelster ghe
naden daer die heilighe man
mede verdient hadde te gaen
in die stede des lichtes en des vize
des daer hi mit cristo effectlic
ruste sel onder eynde. **D**ie
minster der broeden in dier
tut was augustijn ghesheuen

en een gherechtich heilich man
maniche nile in een ander lane
van dien ghescheiden die lach
op sin vterste en doe hi die spra-
ke langhe verloren hadde riep
hi haestelic daer int alle houn-
den die daer bi waren en seide
Vader beider na mi sichte come
rechtuout mitti **En** doe hem
sin broeden vrachten en ver-
wonderen wien hi also toe spra-
ke andwoude hi vrilike weder-
En siet ghi onsen vader frantsc
met toten hemel varen **Ende**
rechtuout mit dien warden
seide die ziele vanden lichaem
en doer mitten heilighen vader
te gode **Die** bisscop van assise
was op die tuit op sinte mich-
iels bergh pereminaedse ghe-
uaren **Daer** hem sinte frantsc
op die selue nacht doe hi starf
openbaerde en seide **Sich** ic la-
te die werelt en ga toten he-
mel **Des** morgghens vroech
doe die bisscop opstont vrelkede
hant sine ghesellen dat hi ghe-
sien hadde **En** doe hi weder tot
assise quam en daer na vne-
men dede vant hi waerachte

lic datte heilighe vader in die
selue ore van d'eyr werelt ver-
seiden was **Doel** dat vusi-
oen openbaerde die leuwerlike die
dat licht vanden dage minnen
en die duustermispen der nacht
sculden quame in die auerston-
de en die nachte auerstaende was
doe die heilighe man sterf bi gro-
ten hopen op dat dacht vanden
huse en dreuen grote vrolichheit
langert mit spizen samste d'
si een openbaer ghetughe der
glorien in belbisten des gheens
diese mit groter vrolichheit tofe
loue gods placht te vmanen **hoe**
hi gheranomeert wort en ver-
heuen **En** tiende capittel

Die eerste lesse
Sinte frantscus een lincicht
en een drient des alre ouer-
sten gods was een insetter ende
een vortgungher dant minre
broeder oerden een minre der
armoeden een form der penit-
nen een base der waerheit een
spiegghel der heilicheit en een
exemplar alre volcomenheit
der heiligher ewangelien **Hi**
was d'ander gracen gods vor-
comen en ghinc mit recht-

ordemanen benden nedersten
op reent hi toten hooffsten quam
Deze wonderlike man was in ar-
moeden ruc In nederheden hoge
In die doeminge sijn selve leue
dich In simpelteden wys In
alre zedicheit erfamich en vor-
sichrich Die heer-maecten won-
derlike daer in sijn leue en
noch veel daerz in sijnre dact
Want doe hi vander werelt ste-
de en die gheest van dier sonne
nen der ewichheit des heren dranc
was hi also gloriose ghemaket
dat hi sonnighe tekenen der toe-
comender glorien in sijn lichaem
achter liet also dat dat heilighe
bleysch dat mitten ghebrelke ge-
crucet was recht een melde cre-
atur wort Want dat een ghe-
daente der passien cristi wt so
derhingen vandeel ontfinghe
had en bellengde die ghedaente
der verrisemisse in eenre won-
derliker weldichheit **Die an-**

In dien heilige **der lesse**
leden worden naghelen
van sijn vleysche ghesien van
der mogheheit godes wond
lic daer in gheprint en also

inghebbastchen inden vleysche
dat vander mensche in eenighe-
tiden druckede so worden si recht
reuert an die ander zide geruert
recht of hi mit handen zenen
daer in ghebbastchen hadden ghe-
weest **D**oe was in sijnre
tiden gheuonden een wonde die
he van ghenen mensche ghe-
daen en was na dier wijzen also
onse bespuder in sijnre tiden
had daer ons dat sacrament
der verlossinghe wt gheuloey
et is **E**n die ghelikenisse der
naghelen was swart recht also
een yser en die wonde nader hi
den roet en die canren al omciet
te gader gherimpelt inde vleysche
recht also een steen **I**n sijn lich-
aem dat te horen van zweeten
en van nature swart ghebor-
den was dat begin weder wt
blenkende te worden Daer ons
die steunheit der ande stelen
die die gherechtighe ontfinghe
zellen in bellipet is **Die der-**
Sijn lede waren **de lesse**
weer en saest van hande
lingen recht also een winc kint

en of 71 weder tot sinre verster
puerheit gheromen waren. **E**n
ouermits dattie maghele in sine
heilighe lichte scharre wort
en die wonden in sinre zide recht
bloeyende als een rose so en wast
gheen wonder dattie wonderli
ke stome ondersteydenheit vrecht
de en een verblonden gaf allen
den ghenen diep zaghen. **D**ie
kinder weenden om dat he die
innulike vader ontwaen was
Bider verbliden 71 hem zere doe
si die tekenen des ouersten conynp
an hem zaghen en cussen. **D**at
melde wonder verblimelde die
dreefheit in volgherteliker bliscap
En dat vstant en conde die vrent
heit met versinnen. Want het
was onghewonlic en wonder
lic te stouwen en een vesticheit
des ghelouen en een verbaete
ringhe der minnen allen den
ghene diet saghen. **Die vier-**

Dit vernomen de lesse
wort dattie heilighe va
der ghewaren was en dat in
raiel wt quam haeste al dat
volc tot dier steden waerts om
mit horen menschelike oghen
te sien dat hem alle twiel va

der reden of moeste nemē en die
vroechte vermeerren inder her
ten. **W**eel vanden burgheers va
assye waren daer toe ghelaten
om die heilighe wonden mit ho
ren oghen te sien en mitte mon
de te cussen. **D**oe een ridder die
iherronimus hiere en een eerbaer
gheloeert wns min was in de
pen heilighe lichte en der duf
wonden twuelde en met en ge
louede als sinte thomas dede ghe
hi daer toe en kintelde selue mi
sinen handen. En doe hi die waer
heit dar of onderuonden had
sette hi alle twuelachticheit wt
sinre herten en bleef een stan
tachtich ghetughe dat hiye selue
ghesien en ghesandelt hadde.

Die conste lesse
broeders en die kinder
die tot sinre wtuaert gherve
pen waren brochten den nacht
mit alle den volke dat daer was
also inden loue gods toe dattet
met en freen enghel betruughe
nisse eens doden te wepen mer
het gheleer bet der enghelen
defeninghe te wepen. **D**es
morgheus vroech brochte si
dat heilighe lichte mit tel

gheren van comen mit haeren
mit tortusen mit sanghe ende
mitten loue gods tot dier stat
van assise en dreeghent dwer sinte
zannaene kerke daer die heilige
maghet sinte clara mit anden
maechden besloten was al daer
merriden zi een luttel en liete
dat heilighe lichaem dat mit
hemelstessen margariten gheren
kent was dien heiligghen maech
den zien en cussen Daer na ij
men si totter stat mit volher
teliker bliscap en groene dien
costeliken stat in sinte jorno
kerke mit alre waerdicheit
want in die stede ginc hi eerst
ter stelen doe hi een kint was
In die stede began hi eerst te pr
diken en in die stede wort hi te
lesten ghegrauen **Die yeste**
Dese versammighe lesse
heilighe vader stede van
dwer werelt mit ian der ghe
boerte ons heren duxent tdie
hondert en zes en tdivintich op
ten vierden dach van october
des saterdighes laet en wort
des sonnedages begrave **¶**
Doe dese heilighe man die tie
ghenwondicheit gods ghebru

kede began hi veel grote miracu
le te doen op dat sijn heilicheit
die in dier werelt der wilen dat
hi leuede veel menschen een exem
pel der salicheden was dat die
oec nu mit cristo regnert alle
menschen ouermits den godlike
miraculen mit gheloue soude
sterken **D**oe in velen spoeke
bander werelt die gloriose ml
de miraculen en ander ghesade
die ouermits hem gheschieden
veel menschen ontfernten totter
minnen gods en verbaernde
reuerencie en waerdicheit tot
dren heiligghen man te hebben
so quam dat gheruchte beide
mit woerden en mit bebyen
der werken. **D**or den pauen
gregorius die negghende. **W**at
groter dinghen onse heer god
dwer sine knecht franciscus
wrochte **Die yeuende lesse**
Doe die pauen die een her
de der heiliggher kerken
is sijn wonderlike heilicheit
mit vollen gheloue vernome
hadde en bekenmedse met allene
sten miraculen daer hi na sijn
re doot of hoorde mer oec me
de mit sijn selve onghen ghe

sen had en mit sinen hande ghe
handelt En ouermits dat hi met
en t'wuelste hi en waer inden he
mel mit cristo gheslorificiert
so woude hi ala een dicarius ppi
he inder aeyden verheffen recht
ala enen die alre waer-dijede
en eren waerdich was En dede
alle die miraculen des heilighe
manes eremen gheuinde con
de bescriuen En mit waeracht
ghen tughen bande ghene ond
uinden en spanneren die on
der die cardinale alre minste
tot deser sake gheneuygher wa
ren om alle die werelt te bet
informere en te verpekere va
sinre heilicheit **D**oe alle
die miraculen mit vlitichede
onderpocht waren en sa he alle
gheapprobeert Doe wort die
pauus te rade dat sine wt goet
dencken en wt mede consente
ringhe der cardinalen en alle
der preluten die doe inden hof
waren canoniceerde en quam
selue totter stat van assise Int
uer ons here duzent t'wieson
dert acht en t'wintich opten
een en t'wintichsten dach in Ju
lio des sonnendages mit gro

ter feesten en screef desen he
lighen vader onder dit ghesel
scap der heilighe **Die negen**
Int ier ons de lesse
here duzent t'wieson
en dertich doe die broedre tot
assise vergadert waz en ghe
meen capittel gheschonden hadde
wort sin lichaem verheue en
ghebrocht opten dach en t'wint
tichsten dach in meye totter he
ken die in sinre eren ghesticht
en gheslyet was **E**n doe die
heilighe stat die mitter bullen
des ouersten conuy ghetuiter
was verdraghen wort ghespede
daer veel miraculen op dat ou
mits die wel rukende volke veel
menschen ghetoghen machten
worden cristo te volghen En dat
was wel recht dat die gode in
sine leuen besaechde en sin ge
mide gheschonden was also dat
sine in dat paradijs der stoude
ghe gades ouer woerde ala enoch
en mitten ouerghen draghen
ouermits der minne nade he
mel woerde gheseliken selnam
Dat oec is die salighe bene
ouder die hemelste bloemen

der ewigher plantinghe nu si
 van haren steden ghesdranghe wor-
 den wel zonden rukken. En also
 dese heilighe man mit wonderli-
 ken tekenen der wercken in sine
 leuen leuede also heeft hi oec da-
 der mit dat hi sterf tot noch
 toe in veel synen vanden werelt
 mit goeliker mogghentheit veel
 grote wonderlike en seuen mira-
 cule gheschieden had. Want summe
 sinte verduente is die hulpe
 ghescomen den blinden. den doue-
 den stomen. den ropelen. den
 watersuchtinghen. den vergich-
 tinghen. den malaersthen. den
 sprobokkinghen. den gheuagen
 en in allen euelen. en in alre
 noot synen sinte hulpe ghe-
 waer worden. en veel doden
 sin ouermits he op gheselbet
 daer die mogghentheit des ou-
 sten gods sine heilighe wond-
 like eer in bewijst heeft. he si
 eer en glorie die dat wrachte
 van elven tot elven amen.

*hier beghinne pönighe mira-
 culen die na sinne doot gesciede
 En eerst vander vborghent-
 heit der heiligher wonden*

De der eren des almacht-
 tighen gods en totter-
 glorien des heiligghen
 vaders sinte franscus. so wil ic
 pönighe miracule bescriue. die
 na sinne doot gheschieden. en bin-
 te inde gheselbeten vanden eersten
 te beghinne daer die mogghentheit
 des cruceu cristu in bewijst wort
 en sin glorie in vermenet. hi
 versteen mit enen melken won-
 derlike miracule van pön-
 dinghen vanden gheschiede dat
 vanden beghinne der werelt
 nye mensche verleent en was
 also mitten lictkenen der won-
 den cristu vernert te wesen en
 inde sterfliken lichaem ghes-
 figurert en ghelinc ghemaect
 den lichaem des gecruuste ppi
 daer gheen tonghe te wullen
 of spreken en mach. wat alle
 die blitighe oeseminghe des hei-
 lighen mans beide mit opbaer-
 en mit heymelic was in dat
 gecruuste leuen ons heren.

En op dat hi dat tekenen des cru-
 cen vanden beghinne sinne be-
 tieringhe te bet in sinne heren
 mochte printen en inde cruce

hem selue besluten so nam hi een
habut an dat cruuswone gemaect
Was op dat hi den lichaem vā bu
ten die wapen des cruces an moest
te trecken na dat sin ghemoeede
den ghecruuste heer van binne
aen had ghetoghen en dat in
gheselschap onder dat selue teken
den heer poudre dienen dier god
dier vande macht in had ver
wonen En veel hemeliker te
kenen des cruces gheschieden an
se vanden eersten beghinne dat
hi den ghecruusten heer began
te dienen als in cluerlic in sine
leuen merke mach se dat hi
in zeuenderhande openbaringe
des cruces ons here inder ghe
dachte inder begheerte en inder
werken ouerwinde der ouergaen
der minne altemael in die ge
likemise cristen ouerformt Was
Daer om heeft die goedertiere
heit des ouersten conyn sine
minne bouen allen begrippe
der menschen dat teken sine
cruces in sinen lichaem ghege
uen te draghen op dat hi die
mit wonderliker minne des
cruces conrome Was die mit
wonderliker eizen des cruces

gheert poudre worden En
om dese waerheit te bewisen se
en ghetoghen die alleen met dier
ghesien en gheschort hebbe mer
der mede sinre grater minna
len na sinre doot of ghesiet
daer gheen twiuel of en is te
hebben want die paeus grego
rius die neghende daer dese he
lyghe man te voren of ypheteer
de dat hi tot enen paeus ghe
coren poudre worden eer dat hi
sinre franciscus canoniseerde
had hi wat twiuele in sinre
herten vander wonde die in sin
re ziden Was En op came nacht
als hi selue al streyende seide o
penbaerde hem franciscus mit
enen vreden aensichte in sin
slaep en doe hi die twiuelacht
tichheit sine herten berispet
hadde buerde hi den rechtsten
arm op En doe hi hem die won
de ontdeckt had en laten zien
eyssede hi een cleen glaesken
van hem daer hi dat bloet in
poudre ontfanghen dat die sin
re ziden liep Hi brochte hem
als hem inden vissen dochte
dat glas en dat steen al val
bloete te lopen En van dier

tut wort had die paens tot dien
heiligsten mirakel also grote mi-
ne dat hi des ghesens sine liden
en mochte dat yemant dat of
sprac hi berispeden dat of har-
deliken weder-

En broeder kander min-
re broeder werden en inder-
officien een predicator en groot
van gheruchte en van wechden
was doe hem vele van dien lide-
kenen ghesent was en dat mira-
kel mit meesteliken zinne
nader reden begripen woude
began hi daer an te rhuelsen
En doe hi menighen dach daer-
in ghestaen had openbaerde se
sint franciscus op oemz nachst
doe hi sloop mit slukighen boe-
ten al hardelic en nochtan oet-
moedich al touwich en nochtan
ludspannich en pade. **W**aer om
rhuelsen alre langhe besich
min hande en besich minn doe-
te. **D**oe sach hi die handen dwer-
naghelijc mer inden slukighen
boeten en sach hi die lidenen
met. **D**oe pade hi. **D**och dat sint
van minen boeten en besich die
wonden. **D**oe hi dat oetmoede-
liken dede wochte hem dat hi

dat sine wonden boeten begheede
en handela die steden woude won-
den mit sine handen. **E**rstewort
doe hi onthlike wort verlijghede
hi zinn rhuelsen mit tra-
nen en ghelgedes openbaerlic
dat dat hem beieghent was.

In die stat van romen was
een edele vrouwe beide va-
gheslachte en van leuen die sinte
franciscus als horen onderlinge
patroen verrotten had en sin
beelde in dat heymelic huere
cameren gheset daer hi den liden-
mit verborghen plach aen te be-
den. **O**p ene dach doe hi haer ghe-
bet dede en sach dat dat beelde
die heilighe tekenen der woude
met en had began si zeer droe-
nich te worden en hande zeer-
te verblondere. **W**aer dat wist
te verblondere oft in dier pic-
turen met en was dattie maechte
after had ghesluten. **E**n doe si
langhe mit mit porthuoudiger-
herten ouer ghedacht hadde
wat sake daer toe mocht we-
sen dat daer dat an ghebrac-
so gheschiede dat onuersienlic
op enen dach dattie wonderlike
tekenen in dat beelde hem open

laerden afnemen in anden beelde
pleecht te maken. **D**ie goede vū
de wort versaghet en riep haer
relike haer dochter tot haer die
oer al denot was en vracste haer
of dat beelde tot dier tyt toe son
der lichteiken der wonden hadde
gheloeest. **E**n seide ya en swaer
duer toe dater altoes also had ge
weest en dater nu dwerlic die
lichteiken ontfanghen had.
En ouermits dat dat mēsthe
lic ghemoeede hem seluen die di
le stoot en dallet en die dūl m
die waerheit in rouwel pet. so
begun dier vruellen noch te rou
uelen of lūst dat beelde wat
die dochter seide altoes die lūte
ken had gheschadt. **E**n op dat dat
eerste mirakel met versmaet
en worde so dede die godlike mo
ghentheit dier noch een ander
we. **W**ant dat beelde verloes doe
rechtuort die tekenē weder
op dat dat nauwghende teken
een bellypen poude wesen des
wringenden mirakels.

In iherusalem was een
man die iohānes hiet en
grote minne tot sinte frāncisc
hadde. **E**n hiet gheueel dier

hi bi enen weghē ghinc dat dier
laghen gheleit waren om hem
doet te plaen met datmen hem
die ghene vianstap treghē nye
mant en had yet meende met
enē andē die mit hem ghinc
en hē per gheinc was. **D**oe
stont dier een dier laghe op
en sloech hem mit enē swaerde
want hinc ouer zinen vianst
hilt also menighe dootwonde
dat dier gheen hape tot sine
leuen en seken te wesen.
Want mitten eerste slaghe wt
hē die stouder mitten arme
bi na of gheslaghen en and
werf al pulke stec onder sin
borst ghescheue dattie adem
rocht die dier wonden ghinc
so kraepen die tessen te gader
ghelouden worden wt blies.
Doe seiden die meesters dater
hē d'moghelic waer dier of
te ghemepen ouermits dat die
wonden begōnen te vualen
en also te stinckē dat dier sin
eyghen wnf eor grūwde
bi te wesen. **E**n doe aldus vande
mēsthen ghene troest en was
keerde hi hem rechtuort

tot sinte franciscus en bat om
 sin hulpe mitter seluer ynnich-
 eit die hi vermochte dien hi mit
 marien der moeder ons heren
 te samen trouweliken aenriep
 doe hi gheslaghen wort. **En** doe
 die beganghen man alleen op
 sin bedde lach ellendich en den
 naem van sinte franciscus die
 wile en menschwarf al strey-
 ende noemde en na dragghede
 quam daer een in eens minre
 broedere habit bi hem staende
 en was also hem dorste wer dat
 venster in ghescomen en noemde
 bi sine name en seide. **Want** du
 vertrouwen in mi hebste gheschadt
 so sel di die heer verlossen. **En**
 doe die sieke man he dragghede
 die dat hi waer. **And** woude hi
 he en seide. **Ik** bin franciscus. **En**
 rechtenuont quam hi bi he staen-
 de en ontbant hem sin woude
 en bepaluede se al ome en ome
 mit salue also hem dorste. **En**
 rechtenuont doe hi dien poez-
 roke gheslaer wort. **Van** dien
 heilighen handen daer die lichte
 kenen cristi in ware die hem
 ghesenen woude so ghynt alle

die bulicheit heuen die wonden
 worden ghesenen dat vleysch
 woude toe en hi wort also hi te vo-
 ren was altemael ghesont. **Doe**
 dat ghesuen was seide die heil-
 ighen vader van daer. **En** doe hi
 gheslaer wort dat hi ghesene-
 pen was louede hi gode en sinte
 franciscus zeer blidelic ende
 riep sin wif tot he. **En** doe dat
 wif haestelic quam lopen en
 hem op sin voeten al ghesont
 sach staende dien si des andere
 daghes waende begrane hebbe-
 nep si van groten wonder alle
 die ghesuerte te samen. si quam
 tot hem lopende en woude ne
 also ene rasenden man weder-
 op sin bedde legghen. **En** doe hi
 hem dieo waerde en seide dat
 hi sin zinne wel bi hem hadde
 en bewysde hem dat hi ghesene-
 waer. **Doe** verwonderde he alle
 alre zeer en waende oft een fa-
 tasie wesen mochte dat si jaghe
 en honden. **Want** dien si cort
 daer te boren mit velen doot
 wonden sagghen op sin sterue
 legghen dien sagghen si nu al
 ghesenen en van blyscappen

zeer grolic wepen Doe seide hi die
daer gheseyen was En ontfiet
s met en en hondet met ydel te
wepen dat ghi niet want sinte
franciscus is rechtswort en in
nen bedde gheseguen en seuet in
mitten aenroeren sinre heili
gher hande en alre qualen ghe
wesen Die manre des mirakels
sprac wt alle dat volc queste
de hem derwaerts En doe si in
den openbaren mirakel die crach
te van sinte franciscus wonden
zagen worden si van vanden
dren en van grote vroechde
veruollet en verheuen den
bammerdragher cristi mit gro
ten loue **H**ier was wel recht
dat sinte franciscus die naden
lichaem doot was en leuende
mit cristo mitter wonderliker
openbaringhe sinre tieghen
wonderheit en mitter zoeter
aentuyninghe sinre heiligher
spinden dien ghesonden man
ghenas want hi die tekenen
drecht des gheens die ouermits
dat hi ontfermhertelic sterf
en wonderlic verrees dat ghe
wonde mestelic gheslachte dat

hulp doot was ghesont seuet ge
maect mitter verdiente sin
re wonden

In apulien tot eenre stat
was een cleer die rogerus
hiet een eersamich man en een
cansinc vander hoerster ker
ken Doe dese man langhe wile
in ene zieken huise had gelieest
en openen dach zyn ghebedekim
pude doen in een kerke daer
sinte franciscus beelt in ghe
maect stont mitten luttelken
der onf wonden began hi en
dien mirakel te twiuelen recht
als vatenen dinghe dat onghes
wonderlic en onmoghelic waer
En doe hi van binne inde ghe
moede mit dien twiuel gepla
ghet was en onbespelic daer
op dochte ghesoelde hi dat hi
inreden in die pulm van sinre
rechtter hant onder zyn hant
sode swaerlic gheswont wort
en hoorde een ghesluit recht
ofmen ene pul wt ene boghe
ghesloten had hem vonden
de vander wonden en van ghe
lude dat hi hoorde en toech recht
reusort zyn hant sode vander

hant om te besien dat hi beide
 ghesien en gheschout had. Doe
 sach hi dat midden in sinre hat
 daer te borzen gheen quetsinghe
 en was een grote wondt recht
 als van enen scutte ghemaect
 was. daer also grote hette wt
 quam dat hi hem niet ont hou
 den en conde. Het is een wondt
 sic dinc te segghen. In dien
 hantstoe en mocht men gheen
 teken gheswaer worden op dat
 die pnn die heymelic inder hat
 quam andwoorde soude de hey
 melike leuen dat in sinre her
 ten was. **I**n die daghe lanc lach
 hi en riep van groten wee. en on
 dedede allen den ghenen die
 daer quam dat desel va sine
 onghelounghe herte en ghesche
 de dat hi die heilighe tekenen in
 sinre fransiscus gheloufde te
 wesen en ghetunghe dat alle
 rouwelachtheit daer mede va
 he ghesceiden was. hi bat den
 heilighe man oetmoedelic
 mit weel tranen dat hi he mit
 ten heilighe wonden te hul
 pe quam also dattie ghesont
 heit des lichaems rechtswort

der ghesontheit des herte vol
 ghede alle wee ghinc werch die
 herten veroude en daer en bleef
 gheen luttelken vander stote also
 dese heymelike cranchheit des ge
 moets metter quetsinghe des blei
 sthes inwenpen wort. **Vanden
 ghenen die vander doot
 op verbleet worden ..**

Doe op een ander stede
 een vrouwe die grote
 minne tot sinte fran
 cisus hadde ghestoruen was en
 die priesters en die clerike te sa
 men quam om die dighe ende
 die wraert daer of te doen recht
 te haer. die vrouwe haestelic op
 daer sut alle aensaghen ende
 riep ene vanden priesters die
 daer bi stont en haer ster don
 ten ghesceuen had en seide. **W**
 der ic wil biechten hoer mine
 zonden. Want ic was tot enen
 swaren kerker gheswist o
 uermits dat ic een zonde die ic
 di segghen zal niet ghebuecht
 en had. mer ouermits sinte
 fransiscus bede dien ic dier wilen
 dat ic leuede te dienē plach poe
 ist mi vshenghet weder toten

luchtaem te comen om die sonden
te biechten en dan te daren totten
ewighen leuen. En ghi sult dat
sien als ic die zonde beliet hebbe
dat ic weder van d sel seiden en
daren totter rusten die mi ghe-
louet is. En doe zint den priester
ghebuecht had en gheabsoluert
was ghinc si weder neder leg-
ghen en sterf salichliken inde
here.

In ene ghebertste van apu-
lien was in eenre steden
een vader en een moeder die een
enighe lieue dochter hadde. Si
wort zier en starf en die ouders
ouermitte dat zi gheen hope en
hadden yemant anders aen-
se te laren so rekenden zi hem
selue van rouwe half mede ge-
storne te wesen. Die maghe en
die vriende quamē totter begru-
ninghe en die moeder die was
ouermitte onbesceidene rouwe
also hi haer selue ghescomen
dat si niet en wiste wat dat d
ghesiede. **H**ier en binne ope-
baerde sinte franciscus mit e-
nen van zinen broeders dier
vrouwen die panderlinghe mi-

ne tot hem placht te hebben. En
sprac mit troesteliken woorden
toe en seide. En wil niet streyen
want dinn dochter die du doot
bestreyeste zel di om minne be-
den willen weder leuendich ghe-
ghenen worden. **D**oe stont die
moeder rechtswort op en seide
dat allen y den ghene die daer
waren wat haer sinte franciscus
ghelouet had en en woude des
niet ghesenghen datme haer
dochter te graue buerte droege
mer mit sterken ghelouue riep
si sinte franciscus an en nam
die doot dochter bider hant en
buerdte al leuende en al ghesot
op daer zint alle mit verblon-
deren aensaghen die daer ware

Doe op een tūt die broeds
van ene man die pieter-
hiet wat baden dies zi behoef-
den. **A**ndwoude hem die man
hardelic en sprac he verblute
liken weder toe en bespottede
en blaspheemede die name en
sinte franciscus. in toes cer-
zi ghebeden hadden. **D**ie
man wort mitter gresse gods
begauet en sin onblyfheit

rouwbede hem rechtewort of licht
 god die quaetsheit op hem werke
 mochte alst oec ghescrede wort d'
 na want monlangher tuit daer
 na wort sin ouste sone zier en
 sterf Die vader viel van rouwde
 neder op die aerde en en hielt
 niet op sinte franciscus mit tra
 nen aen te roepen en seide Ic bin
 dat die daer ghespondicht heeft
 ic bin die qualike ghesproke
 heeft. Du poutste dat an minne
 selfe ppone ghelbroken hebbe
Het rouwdeet mi ghif mi dat kint
 weder dattu om minne sone
 willen ghesomen hebste Ic
 gheue di mi seluen ouer alre
 tot dinen dienst bereit te we
 sen en tot dinen eren wil ic
 cristo een oetmoedighe offersta
 de des loues offeren **H**ier was
 een wonderlic dinc te zien dat
 dat kint onder dese woerde op
 stont en verboot den vader
 dat hi niet en seeyede en seide
 dattet ouermits sinte franciscus
 ghestormen waer en heen ghe
 leit en weder ghebrocht

De romen was een nota
 rius die een kindekin

hadde dat nauwde zene in out
 en was **E**n doe die moeder dan
 of tot sinte marcus kerke gan
 ghen zonde en dat kint als kind
 plegghen haer na woude volghen
 en hem dat vande moeder verboden
 was en dattet schuis bliuen soude
 so clam dat kint op een spech bens
 ter en viel daer wt en bleef doot!
Doe die moeder die niet berre
 van haeren huys ghesanghen en
 was dat ghesluit vanden dalle
 hounde ghesochte si haere kints
 en quam haesteliken weder om
 en want dat daer al daer legghen
Doe hielt si haer zeer qualike
 en began dat hoer selue te ver
 wren **E**n mitten grote rouwde
 die hi dreef so wort alle die ge
 buerte beruert en seeyede mit
 haer **E**en broeder vander mi
 re broeder onden die raho hiet
 en daer ontrent predike soude
 quam daer toe en seide mit volle
 gheloue toten vader Gheloues
 du yet dat sinte franciscus din
 kint verlossen mach vande doot
 om der minnen wille die hi al
 toes hadde tot cristu die he liet
 cruten om den menschen dat leue

te gheuen Die vader antwoorde
en seide Ic geloue dat sekerlike
en belue dat en wil sin diene al
toes wesen mach hi mi dit kint
weder leuendich verberue Die
broeder knelde neder en keerde
he tot sine ghebede mit sine ge
felle en bar alle die ander die
waren dat si mede bidden soude
Doe dat ghesaen was began
dat kint een luttel te hoesten
en mit opghelokene oghen en
mit opghesloeden armen he
zelue op te boren en ghinc vout
van hem allen ghesont van daer
ouermits den ghebede vande he
lighen manne so wast weder
leuende en ghesont

Been ander stat ghesche
een deel kinder te zamen
om een ruuer spelen daer een
kint onder was dat ouer roeuer
diel en verdanc en en dreef
met berre van daer daert ka
den storme mit sande besorpe
wort Die kinder die mit hem
ghespeelt hadden worde roepen
de en crizende also dat daer veel
volp op die ruuer bergaderde
En doe al dat volc sinte frāncisc
oetmoedelic aenriep dat hi der

ouder ghebeue die punderlinge
minne tot he hadden aen bou
de zien en dat kint verlossē vā
der doot so stont daer een seluem
mer een stur vā daer die ome
des gheroepe willen vande volke
daer hi quam **D**oe die seluem
dat kint langhe ghesocht hadde
en sinte frānciscus aen gheroepe
kint hi die stede daer dat zant
dat kint bederct hadde recht
oft in een graft waer gheleit
hi groef dat op en droecht da
daer en sach dattet al doot was
En al sach dat volc dat daer
dat kint stont si hieldent noch
tan ouer doot en riepe en seide
Sint frānciscus ghes den vader
dat kint weder Die wden seide
oer die daer toe ghesome waren
van mededoghen **S**int frānciscus
ghes den vader dat kint weder
Doe stont dat kint rechtswort
ghesont op dat si alle mit ver
wonderen aensaghen **E**n begre
de dat ment tot sinte frānciscus
kerke leyde om hem te anctie
want het kenne de dattet ouer
mits sinre ghesaden wonder
lic vander doot verberct
was

In een ander dorp viel tot een
 re tuit haestelic een huus neder
 en een winc man daer onder doot
Die manne en die wuue die d'
 toe quamē lopen rumeden den
 striene en dat hout hier en daer
 also langhe dat si den ionghelinc
 vonden en brochten sinne bedroef
 der moeder al doot **D**oe riep si
 mit droeughen bittere v'such
 ten sinte franciscus aen en seide
Sinte franciscus sinte franciscus
 ghif mi minn kint weder **E**n
 si met allene mer alle die daer
 waren deden des ghelinc **E**n doe
 daer gheen leuen weder inden
 ionghelinc en quam leyden si
 dat lichaem op een bare om des
 anderen daghes den doden te be
 grauen **H**ier die moeder had
 noch betrouwen inden heer en
 in franciscus hulpe en louede
 zinn aldaer mit enen melden
 cleden te vertieren waert dat
 hi haer kint weder leuende
 maect **O**mtrent der vier
 nacht began die ionghelinc te
 hoesten en zinn lede begonnen
 warm te worden en hi stont se
 uendich op en vermaende clere
 sien en leyen en alle die daer

vergadert waren dat si gode pou
 den louen en sinte franciscus ouer
 mits wien hi vander doot waer
 verberket

Doe een ionghelinc die garlan
 dinus hiet in die winc tot
 zinen wincgaut ginc en een
 bat onder die perse sette om den
 winc daer in te ontfanghen die
 len daer grote striene neder en
 quetsten sijn hooft totter doot
 toe **D**ie vader haeste totten pen
 en en mochte hem niet helpen
 mer lieten legghen onder den
 last also als hi daer onder beual
 len was **D**ie wincsynders hou
 den dat gheruchte en liepe daer
 haestelike toe en togghen mit
 groten mededogghen den ionghel
 inc al doot wt daer hi onder ge
 uallen was **D**en vader viel on
 pen he oetmoedelic te boete ende
 bat dat hi hem sine enighe pen
 weder woude ghene om sinte
 franciscus verdiente wies hooch
 tuit cort nakende was **H**i bat
 menschelarf hi louede wercken
 der ontfermherticheit te doen
 en sinte franciscus mit zinen
 zone te verpoete waer dat hi
 weder op stonde vander doot

Det is wel een wonder te seg-
ghen die ionghelinc dien smle
de altemael te broken want wort
leuendich en ghepint ende stont
voor hem allen mit groter vroech-
den op en die daer seyden en
dromen waren hietede hi sibi
ghen en seide dat hi ouermits
sinte franciscus hulpe weder-
lenende was gheschonden ---

H verberckede oer ene ande-
ren zoden in abnemen daer-
die paue gregorius die sinte
franciscus berheuen wort en
alle die broeders totten capitel
vergadert want dat ghesinghe
of gaf mit sine breue siet
meer en bespoefmen van dese
mirakel te scrue want dat
die paue seide en tughet dat
houe allen instrumente gaet

**Vanden ghenen die hi vander
vresen des doots verlossede ~**

En edel man die radul-
phus hiet plach mit si-
nen vroue die zeer denot was
die minne broeders in haer her-
berghen te ontfanghen om dat
minne wert dat in die gaste te
ontfanghen ghesegghen is. En

oer pander linc om die waerdich-
en om die minne die hi tot sinte
franciscus hadde. **O**p eenre
nacht doe die waerster va dien
casteel in dat ouerste va dien
toorn lach en sloop op een spop
spure dat inden bonse vander-
muizen ghesbleuen was daer die
bant daer dat spout mede te ga-
der ghesbonden was binc en hi
viel op dat dat vander salen en
doert neder opter aerden. En
doe al dat ghesinne vande huse
van dien swaren valle ghesbet-
ker wort en vernomen hadden
dattie waerster of ghesalle was
liep die heer vanden casteel en
die vrouwe mitten broederen
daer toe en die ghesallen was
sloop also vast dat hi noch vande
valle noch vanden ghesruichte noch
van roepē der ghesente die daer-
toe waren ghescomē ontbalke
mochte worden. En doe hi ten
lesten mit veel trecken en aen-
strenē ontbalke wort begin-
hi te beclaghen dat hi van alre
peter rusten ghesloert was
daer hi tusschen sinte franciscus
armen lach zeer rustelic en
sloop. mer doe he onderwint

wort dat hi ghesuallen was en
hem seluen beneden sach die boue
was gien legghen opten torn ver
wonderde hem alre seer dat hi vā
den valle mer vnommen en hadde
en ghelooftē don hem allen gode
te eren en sinte franciscus ter
waerdicheden sin leuen te bete
ren en penitencie te doen

Doe in campannen een
priester die thomas hiet
tot eenre water-molen ghemē
die sinte kerken toe behoude
en ouersichtelic also na wonder
de daer dat water in die molen
liep so viel hi haestelic in dat
stromme hoel hout dattie mole
ome doet gien En doe hi also ge
uallen lach en dat water op si
nen mont quam riep hi sinte
franciscus allene mitter herte
aen want mitten monde en
had hie gheen macht Daer
lach hi also langhe dat men
tot znen leuen hope en hadde
Doe togghen die ghene die daer
quamen die molen mit ghewel
de weder om en die priestē qua
weder mitten hoofde boue en
bleef also in dat water leggen

Doe quam daer een minre bise
der mit blinkenden cleden ghe
cledet en mit eenre coerden ghe
gordet en nam hē viden arme v
ten water en seide Ic bin fran
ciscus die du aenriepste die daer
verloopt was vsonderde seer
en boude die voetstappen sinte
voeten ruffen En doe hi hier en
daer liep om hem te soeken vā
ghede hi vanden ghenen die daer
bi stonden Waer is hi waer is
die heilighe man ghebleue wat
weghe is hi heen ghegaen Allen
den ghenen die daer waren ver
wonderde en vielen neder opter
aerden en loofden die gloriose
miraculen godes en die macht
ghe verdiente in sinte franciscus
sine oetmoedighen knecht

En viel wunghelighen
ghelighen eens vut om
cruint te mayen op een velt daer
een out put onder alrehande cru
de bestassen verbunghen lach
daer veel waters onder in was
En doe die kinder ghestrede vā
makander ouer dat velt lie
pen so ghemelt dat daer een
in dien put ghemecte En doe

dat kint in dien diepen put mit
ten liefstem nederbaerts diel
begheerdet mitten gheeste hulp
van sinte fransiscus en riep trou
welic die wile dat dat neder viel
heilich fransiscus help mi heilich
fransiscus help mi En doe die
wonghelinc met weder en ginc
tot sinen ghesellen liepen si al
dme die een hier en die ander
daer en pochten mit roepen en
mit scrieyen waer si mochten
En doe si ten lesten vname dat
hi maen hemmelike put gheual
len was liepe si haestelike rhuns
en seiden hoe dat daer gheuante
was **W**el volq quam daer toe
en lieten daer enen in mit enen
reep neder gaen en die sach dat
kint op dat water siten ende
hem en deerde niet **D**oe dat
kint den put ghesonghe was
seider voor hem allen Doe ic
haestelic viel riep ic om sinte
fransiscus hulpe en hi was recht
teuort neghentwintich die doe
ic viel en greep mi sachtelic bi
der hant en en begaf mi nye
theit hi mit vader mit v den
put ghebrocht had

Doe een cardinael die na
maels paus ghesont wort
en gheseten alexander in sinte fr
iscus kerke bi assise boude paus
en boude alle die cardinale predite
daer een groot stuer sien op
ene hoghen stienen pulste ouer
sienlike laten legghen die suet
mitte sinte stuerheit neder ginc
en viel op eenz vrouwen hooft
En doe alle die ghene die daer
bi waren waerden dat si al doot
waer dededen sijn mitten matel
die si selue om had en dat mens
naden vermoen ster kerke pou
de dinghen **D**ie vrouwe hadde
haer selue den goeden sinte fran
iscus beuolen van wies alme
dat si sach en doe dat vermoen
was stont dat wif openbaerlic
van he allen also ghesont op dat
men ghene quersinghe in haer
vernemen en mochte En dat
noch meer te veruonderen is
Want si menich ier tot dier
tut toe stadeliken hooftstuer
plach te hebben en daer of va
dier tut vort altoes verlosset
wort also hi selue seide

Doe op eenz tut minre bode
ders een clocke poude ghe

ten en pinguise deuste mannen
 daer bi waren ghesomen quam
 daer een kindekinn danacht in
 ren dat bertshelmecus hiet om
 den bydederen een cleyndoot te brē
 ghesen totter ghesontz behoeft die
 den arbeit deden. En ouermits
 eenz ouersichtigher stormm
 ghe van windē viel dat huise
 en die dwer vander poorte die
 groot en sbaet was op dat kin
 dekin mit also glibaren valle
 dat nyemant anders en vermoede
 dan dat hem die ledē flecthe te
 broken waren en lach also mit
 allen begrauen onder den last
 dicke daer van buten niet of
 zien en mochte. **A**lle die daer wa
 ren quamen daer toe en riepen
 sinte franciscus aen. En die va
 der die van roullen sinte leden
 omachtich wort en hem seluen
 niet berderen en conde offerde
 sinte franciscus mitter herte
 en mitten monde zinen zoen. En
 ten lesten dat op dat kinnt ghe
 uallen lach wort of ghesaen
 en dat kinnt dat si vermoede te
 mael soot te wesen wort recht
 als wt ene slaep verberket

pouder ennghe quetsinghe die
 men daer an vernemen mochte
Diet xl iaer out was wortet
 minre bydeder ghesmaect en daer
 na een vernamē gheleert man
 en een predicaer in die selue or
 dene

Sommighe lude spuldeden
 ene groten stien vā enen
 gheberchte op een outaer in sin
 te franciscus kerke te legghen
 diene corteliken wyen poude. En
 doe wel xl manne mensche
 ue ghepint hadden dien stien
 op een instrument te legghen
 en hene te boeren viel hi op een
 man dien hi mit allen of hi in
 ene graue ghelegghen hadde be
 dectede. En doe si zeer begunt
 waren en niet en wisten wat
 doen gheue dat meeste deel die
 lude troesteloes van daer ponde
 tien manne die daer bleuen en
 riepe sinte franciscus aen dat
 hi dien man in sinen dienste also
 amptelike niet en liet sterue
Ten lesten grepen si een hert
 en buerden dien stien also lach
 reliken of dat daer nyemant
 an en abuelde sinte franciscus

70
hulpe en was daer mede toe. Die
man stont mit allen zinen leden
ghesont op en daer toe so creecht hi
een claer ghesichtste sijnz ogghen
die hi te baren zeer swyster hadde
Op darmen hier in bekennē sou
de dat in d'ogghen daer p'ontut
ghene hope in en is sinte fr̄ncisc̄
verdiēten in helpen mogghen

Hoe gheluc ghesiede bi
sinte seuerino in die mer-
ket van antiona want doe een
ouer sbaer steen van constanti-
nopol tot sinte franciscus kerke
ghebrocht wort en s̄a veel mā-
nen ghetogghen viel hi ouerfen-
lic op enen vanden treckers En
doe si met allene en vmoede dat
hi doot was. mer dat alle sijn le-
de daer toe gheslueret waren
stont hem sinte franciscus bi
en hiele den steen also op dat hi
ghesont sonder enghē quetsin-
ghe daer wt quam doe hi of ghe-
woert was

Ove een deuot man die
bertsolumeus hiet groot
in bent wde om sinte franciscus
sen kerke te helpe make viel
daer een balc die met vast ghe-
leit en was op hē en quetstene

ter doot En want hē d'achte dat
hi mitten linc met ontfanghē
en mochte so begheerde hi als
een goet ghelouich man dat licht
aem ons heren van enē broeder-
te ontfangghen En want hē
die broeder also haestelic met
halen en mochte. hi en broede
sijnz steruens. trooste hime mit
enē woerde daer sinte augustijn
aldus of seit. gheloeft en du
hebeste dat ontfangghen **D**oe
naesten nachte daer na open-
baerde hem sinte franciscus mit
elf broederen mit enē lamme
kinn in sijnē arme. en quam
daer mede tot sijnē bedde en seide
Bartsolomee en ontsich di met
die diant die di in minen dienst
ghinderē woode en sel gheen macht
teghen di hebben. Sich dit is dat
lam dattu eyschede. en om d'innē
goeder begheerte wille so hebste
dat ontfangghen van wies mo-
ghentheit du beide inder zē-
len en in den lichaem selste ghe-
nesen worden En hi leide also
sijn handen op zijn wonden en
hieten weder gaen tot en wē-
dat hi begonnen hadde. **D**oe

morgghens stont hi zeer vroech
op en quam al ghesont totte ghe-
nen dien half doot hadden laten
legghen daer he harde wonderlic-
ke was En hi verbaeterde haer
ghemoede beide mit exemple en
mit miracule dat si meer vrou-
wente en minne tot sinte fran-
ciscus cragghen

Doe een man die nicolaus
heet op ene dach onder-
sin doot vande gheraket was
die hem also onghenadeliken
wonden en mishandelde dat si
ne ouer doot lieten legghen. of
dat hi ten minsten cort sterue
poude En dese nicolaus doe si
en eerst begonnen te slaen riep
mit liden stemmen heilighe
franciscus come mi te hulpe. he-
lighe franciscus help mi Die
steme hoorden veel lude van
berrin mer si en mochten he
met te hulpe comen hi wort
thuis ghedraghe altemael seer
bedbet en seide nachta mit bu-
ten betrouwe dat hi ba dien
wonden met sterue en poude
en dat hi oec gheen wees daer-
an en gheuoelde want sinte

franciscus waer hem te hulpe ge-
comen en had vanden heer vererz-
ghen dat hi penitencie poude doen
en beteren sin leuen **A**ls wel
scheen daer na want doe hi van
den bloede ghewasschen was tot
hi tegghen alle menscheeliker-
hopen ghesenen

Ene wel gheboren man
zoen was also zeer jec
dat men gheen hope tot sine leue
en hadde recht als een die toren
drysten ghecomen was want tot
zmen ogghen liep een ader van
bloede recht als si vren arme te
lopen plegghet En anders waren
daer also veel sekerre tekene
der doot dat men anders niet
dan won- doot en tekende En
oec overmits tederheit sinre
crachten poe en gheuoelde hi noch
en roerde he niet en scheen of
hi slachte ghewaren was **D**ie
vriende en die maghe als ghe-
woonlic is quame daer toe en
en dorsten anders niet dan alst-
int waer he te begrane. Mer
die vader des ionghelins had
noch hope inden here en ghinc
haestelic tot sinte franciscus lic-

lic die in dier seluer stede gemaect
was Daer viel hi op die aerde
en lofde loften en dede sin ghe
bet mit veruachten en mit tra
nen en vertreest dan gode dat
sint franciscus sin patzen en
sin hulper wort Doe die da
der cort weder totten pue qua
bant hime al ghesont en sin
wulle wort verbandelt in gro
ter broechden **A**l des gheselike
mirakel dede oec onse heer om
sint franciscus verdiente wille
an eenre ander maghet Ende
noch an een ander die op haer
sterste laggen die sinte francis
cus om haerre oudere begheer
ten wille volcomelike dede ghe
nezen

Doe een clerc die martheus
hiet van denm dat hi ge
dronken had also berre was ghe
comen dat hi die sprake had ghe
leit en anders met van sin eyn
de en verstantede en hi da ene
priester vermaent wort dat
hi buechten soude en mocht hi een
wort met da he ghecriggen
aler die clerc bat cristu oetmoe
delic da binne mitter herte dat
hime om sinte franciscus verdiente

Willen dan dier doot woude haer
dighen te verlossen **V**echten wort
wort hi vanden heer also gesterit
dat hi sinte franciscus naem mit
groter ynnichheit uoemde en wt
sprac **E**n also die ghesinghe wel
zaggen die daer bi waren spoech
hi dat denm wt en amekede
den ghenē die he vlijet hadde

Vanden ghenē die in scripbraken
ghe inder-zee verlost waren

Het waren scriplude in die
grote zee **E**n doe si noch
tien milen vander hane waren
stont daer een groot storm op Si
stoten haer anckere si waren in
driegen want die storme wort
meerre haer toulben brake si
dreuen vande anckere hier en
daer wor wt en vor wage
Ten lesten doe die storm ouer
was begonnen si haer anckere
daer die tabelen bouē of dreue
mit alle dier machte die si mocht
ten te winne en op te lichte **E**n
want si mit haere selve crachte
daer niet an vorderen en mocht
te en vele heilighe aemrepe en
nachstan binne ene daghe met
ene ancker lichten en conden

mit alle dien arbeit die zi daer
 toe deden. so was daer een vande
 scipmanen die wt spotte totte an
 deren sciphude zeide. **S**iet ghi hebt
 alle der heiliger hulpe begheert
 en aengheroepe. daer en isser een
 met vā hem allen die ons te
 hulpe coemt. laet ons desen fran
 cisus die een iuelde heilich is.
 bidden of hi in die zee yet come
 wil. en helpe ons die ankerz
 winnen. **E**n consentierden dat
 alle met spotteliken noch in doer
 ten. mer waerachtelic in aerns
 ten moede en berispeden dien
 man diet eerst dat spotte ghe
 raden hadde en loyden willich
 lic den heiligsten man haer lof
 ten. **V**erstuont cort daer
 na quame die ankerz ponde
 remants hulpe drue opt water
 recht of die natuer des ypers
 in die lichticheit van houte ver
 wandelt waer.

En pelgrim was vande sa
 ghe zeer cranc gheslorde
 en quam mit ene scepe vā ouer
 meer en hadde wt groter minne
 bou den hemelstken comit sin
 te franciscus tot ene aduocet
 ghesoran. **E**n doe hi op eenz tut

ouermits die zieten van grote
 bernenden dorste benauuet was
 want daer gheen water in dat scip
 en was so began hi mit liden
 stemmen te roepe en seide. **E**uet driue
 en haelt mi drincte. **W**ant sinte
 franciscus heeft minn daten mit
 water ghesollet. **H**et was don
 derlic si konden dat dat vol waters
 daer te horen met in en was. **E**
Ens anden daghes doe dat scip in
 die zee van enen storm also seer
 ghestoten wort dat si alle in angst
 waren scipbrackich te worden.

Doe began die selue ziele haeste
 lic al dat scip daer te roepe en
 seide. **E**tiet allegheder op en gaet
 sinte franciscus te ghemoeete want
 hi is hier ghetomen om ons te
 behouden. **E**n hi viel neder op
 zyn aensicht en aenbede hem
 mit liden stemmen en mit tranen
 en wort doe hi en ghesien hadde
 rechtuont ghesont en die stor
 me ghinc legghen en si quame
 alle behouden te lande.

Die broeder iacob vā reaten
 mit anden broeden ouer
 een ruuer mit ene clyme sciuut
 kin ghesaren was. **D**oe worden
 zyn ghesellen eerst opten ouer

gheset. En ten lesten doe hi op tze
den ponde sloech bi onghenalle dat
sciuittum om en die scipman con
de sldemen mer de broeder sanc
neder inden giont kander ruue
ren. Die broedere die op dat oe
uer stonden baden sinte franciscus
mit begheerlijken ghebede ende
mit scryuen en mit versuchte
dat hi sinen zone te hulpe qua
me. En oec mede die broeder die
inden gronde vanden water was
dat mitter herten ale hi best
mochte want hi doe mitten mon
de gheen macht en hadde dat he
die heilighe vader te hulpe wou
de comen en des heiligghen vaders
rechtenslon dicheit quam hem
te hulpen dat hi op quam en
ouer dat water recht als ouer
droghe lant ghinc en quam
mitten ongheslaghen sceep
sinn te lande. Het is wonder
te segghen sin deder en ware
met nar gheschonden en een
dropel waters en was an sine
roec niet ghescomen.

Doe een broeder die bona
ventura hiet mit twien
manen ouer een water ponde

varen brac dat sceepkin dat wa
ter lieper in en hi zanc mit si
nen ghesellen en mit dat sceep
kin neder in dat water te gronde.
En doe si inder noot den ontferm
hertighen vader sinte franciscus
mit groten bezoudden anrepe
quam dat sceepkin al vol wa
ters mitten gheuen die daer in
waren weder op. En sinte fr
iscus was die sterman ende
brochte bespuden in die haue.
Al des ghelinc was een ander
broeder wt eenre ruieren
ouermte sinte franciscus hul
pe verlost. En oec al des
ghelinc waren daer manen en
wuen in een ander water ge
uuzet die sinte franciscus an
riepen en dier scipbrickinghe
die hem nakende was bespude
des hoere ontghinghen.

Het waren op een ander
tut sciplude in ene stor
me zeer gheuzet in die zee
te verdrencken. En doe si den
sippe haere leueno bi na ouer
gauen en sinte franciscus oet
moedelic anrepe quam daer
een groot licht in dat scip en

rechtewont een stillheit in die zee
daer mede recht of die heilige
man den wint en die zee tot sine
ghebode had gheschadt. **H**oe me
nich mirakel hi in die zee ghe
daen heeft en hoe menichwerue
hi onghetrooste lude ghetrost
heeft dat en waer niet wel mo
ghelic al te vertellen. **E**n dat
en was gheen wonder die nu
inden hemel regnert dat ge
bot ouer alle dat water ghege
uen is die hofamelike creatu
ren dienden die wile dat hi in
dypen leuen was. **Vanden ghe
nen die verlost waren uut
kerken en uut vāghempen.**

Het ghemel dat een knecht
die enen heer diende val
pshelic en mit onrecht bā die
ten gheschreacht wort dien die
heer banden lande in enē duuste
ren kerker dede sluten en mit
sterken banden binden. **E**n der
vrouwen bande huse ontferm
de des knechts want si wel son
der twiuel wiste dat hi die
misdaet onschuldich was. **E**n
doe si waren man oetmoede
hiken dat wort den knecht dat

hine quint liete was die man al
p verhoort dat hi des gheene sine
doen en woude. **D**oe settede die
goede vrouwe haren troost aen
sint fransiscus en beual de on
schuldighen knecht sinre goe
dertierenheit. **V**erstuont
quam die trooster der gheene
die onghetroost waren en vande
de den man daer hi inden kerker
lact. hi ontbant de bande hi
brac den kerker hi nam de on
schuldighen bider hant en ley
den wt en seide. **I**c bin die ghe
ne dien di om vrouwe oetmoe
delic beual. **D**oe die man daer
of mit groter vresen begrepe
wort en sochte een stede hoe dat
hi bā enē hoghen berghe daer
hi op was best neder mochte com
men. **D**oe want hi hē selue mit
ter hulpe des gheens die hem
verlost had rechtewont neder
op dat slechte lant. **H**i lieerde
weder tot sinre vrouwe en doe
hi haer alle dinghe gheseyt had
ale si gheschieden doe creecht die
vrouwe noch meerre minne tot
crystu en meerre minne tot sine
knecht fransiscus. **—**

En arm man was tot eenre
steden ene ridder een deel
ghelike schuldt dat hi da armode
met machtsich en was te betalen
also dattie ridder den armie man
in vanghemisse leide voor die stult
die arme man bat om dach om
die minne van sinte franciscus
die ridder was spuerdich en v
smadet recht also een onbaerdich
dinc yet te doen om dies heilige
mans willen en andwoude ho
uerdelic en seide **I**c seide in al
sulke steden sluten en in alsulke
kerker werpe dat di noch fra
nciscus noch wemant anders en
pil moghen helpen. hi dede also
hi gheseyt hadde en bant enen
donkere kerker daer hi dien
mesthe in swaerre vanghemisse
leyde **L**ort daer na quam sinte
franciscus bi he en brac de ker
ker en soerde die bande ende
leyde den armen man weder tot
zinen eyghen huise also dat
sinte franciscus verdiente de
armen man verlossede en die
spuerdichheit des ridders verwa
delde in schijnmoedicheden

De een man die albertus
hiet in swaerre vanghemisse

inse gheleit was voor stout die
men mit omzacht van he eyghere
beual hi hem seluen en sin on
stout oetmoedelic sinte friscus
hi had pnderlinghe minne tot
dier onden en plach sinte fran
ciscus onder ander heiligsten
mit groter waerdichheit te eeren
En die man die hem voor die stout
gheuinghen had sprac mit ho
uerdighen woerden dat noch
sinte franciscus noch god selue
hem tot zinen handen soude mo
ghen verlossen **D**oe ghemelt
dattie gheuinghen man op sin
te franciscus auant met en at
mer dat hi gheseghten soude
hebben gaf hi om die minne van
sinte friscus ene anden behoef
tighen gheuinghen mensche
Des nachts daer na opeduer
de hem franciscus wakender o
ghen **E**n doe hi bi hem quam
spronghen di dielen die bande
van zinen boeten en die kerke
nen van zine handen die doren
worden opgheloken die planc
ken banden polre spronghe van
maland en die man ghinc v
lost weder tot zine eyghen huise

Van dier int dout d'istet hi
 altois sinte franciscus auont
 En die haerpe die hi hem waer-
 lip plact te offeren tot ene be-
 wipen dat zyn ynnichheit toe
 name maecte hi een d'nie meerte

ODe die paues gregorius
 die neggende in sinte **f**
ranciscus pieters stool sat was
 een man die petrus hiet ghe-
 woeghet van herzen en te
 romen gheuanghen en enen
 bisscop van des paues weghen
 ouer ghelouert te beliduen
 dien die bisscop op een peyn va
 zinen bisscopdom ontfenc en
 in boeyen sloech En op dat hi
 he met en ontghinghe so dede
 hinc in ene duysteren kerker
 also sluten en dede hem broot ge-
 uen bi gheldichten en water bi
 maten **D**oe began die meeste
 mit veel biddens en steyens
 sinte franciscus an te roepen
 dat hi sinre ontferme want
 hi hontde p'ngghen dattet op sine
 auont was En want hi in rech-
 ter puerheit des gheloeses alle
 dwalnghe des ongheloeses ver-
 sacet had en mit alre begheerte
 des herten an sinte franciscus

die een trouwe kinest cristi was
 gheade begheerde so verklar-
 hi dat vanden here dat hi om sinte
 franciscus ver dienten willen ge-
 hant wort **W**ant doe die nacht
 zynre spechheit aenstont so quam
 sinte franciscus inder streminge
 inden kerker en noemde den man
 bi zinen naem en gheboot hem
 dat hi haesteliken op stond hi
 wort veruacert en doe hi omert
 de wie dat dier waer hontde hi
 dat sinte franciscus was En doe
 hi vander neghenelou'dichheit
 des heilighen mans sach die van
 den zynre voeten te broken en
 of gheuallen en die doren vande
 kerker opgheloken en ene ru-
 men wech gheldunst vort hem
 wt te gaen so en wist hi noch
 al was hi verlost waer henen
 gaen van verwonderē mer riep
 vort die dore dat alle die wach-
 ters veruacert worden **E**n doe
 zi den bysop die boogscap brach-
 ten dat hi verlost was ghinc
 hi selue na dat hi die d'ngghen
 verstaen had totten kerker En
 doe hi apenbaerlic die crachte
 gods bekēede aenbede hi den
 heer in die selue stede En doe

die landen bou den paeus en
van den cardinalen ghebracht
waren en saghen dat daer ge
riet was verblonden zi hem
harde zeer en benedieden gode

En ander man was valsche
lic bedinghen als dat hi
enē ander man mit demur
ghene poude hebben En dat hi
al des ghelinc des seluen mans
poude en alle sin ghesinde op ge
set poude hebben mit demur te
berispen **H**i wort vanden
recht des linc gheuanghe
en in swaren banden gheleit
en enē toune ghesloten mer
want hi hem selue onstuldrich hē
de so had hi goet betrouwe mē
heer en beual sin sake sinte
franciscus dat hi se vermen
den poude **D**oe die ghene die dat
recht inden handen hadden me
nichsme te rade worden mit
wat pmen dat si hē die ondaet
doe hem beteghen was mochte
doen hē **E**n wat doot dat si
hem dan als hē gheslyet had
de den mochte sterue so wort
hi in dier selue nacht doense
des morgghens ghespinnest pou
de hebbe van sinte franciscus

teghenwoordichheit gheupenert
en van enē groten springel des
lichtes tot des morgghens toe ver
licht en veruollet mit vruet
den en mēfenc een pkerisheit
in hem selue mit grote betrou
wen dat hi ontgunghen poude
Des morgghens vroe quamē die
pinnen si leiden vren kerker
si hinghen op en verswaerden
mit veel lastes en yser dat hi
te meer ghespinnest poude wor
den hi wort die dinc neder ghe
laten en weder op ghespelt op
dat hi ouermits die pme die
die een der ander also cort vol
ghede te haesteliker poude liden
mer hi bleef ouermits dat hi
onstuldrich was blide en vrolic
van aensicht en en toechde ghe
nen druc in alle der pmen die
hi leet **D**aer na wort daer een
groot buer onder hē gemaect
en mitten hoofde neder ghespā
ghen toter aerden waerts daer
nochtā een haer niet of ghe
quetst en wort en ten lesten
mit sedender olien begoten
dat hē altemael niet en deerde
ouermits besterminghe des
gheens die hi zinn sake beuolē

had also der haren lasten quit
 wort gheleert. en ghinc vry
 en behouden van daer. **Van**
den vrouwen die in arbeide
van kinde in vresen waren
ende verlosset worden.

Het was een grauinne
 in schauomen met al
 leen edel van gheslachte. mer
 oec mede ynnich en vroom. En
 had grote minne tot sinte fran
 ciscus en stadighe goederne
 heit tot zine broeder. In die
 tuit doe si baren poude wort si
 also mitten arbeide benauidet
 en beswaert. tuit seer pou
 de dat kindt gheborn worden
 si moeste haer natuerlike leue
 daer om laten. Doe quam in
 haerre herte sinte franciscus
 goede gheruchte en doechde en
 die glorie daer hi nu in was. **H**
 haer gheloue wort verwardet
 haer ynnichheit wort vmeer
 ret. si keerde haer tot ene ster
 ken hulper. tot ene trouwen
 vrient tot ene trooster. alre goe
 der lude en tot ene toenerliet
 alre bedrueter. herte en seide
Sinte franciscus alle min

lene en minn inderste crachten
 vreden dinnre goederne heit
 en loue mit innere herten dat
 ic mitten monde niet wispere
 ken en mach. **E**nn goederne
 reuheit quam haer haestelic te
 hulpe. Doe dat eynde des seggens
 quam began dat vree te minne
 en die tuit des barenno quam
 want verstreunt daerde. **Z**
 behouden haere leuene en alle
 drucke ghinc mede wech. **E**
 en vergat hore lasten niet noch
 en liet haer opset niet achter.
En dede een secon kerke make.
 en doe si in die oer van sinte fran
 ciscus ghemact en ghescheyt
 was gaf sijn den broeden ouer

Doe een wif bi romē die
 beatrixe hier bider tuit
 des barenno was en vier dage linc
 die vruchte doot had ghesdranghen
 wort si mit groter banghichheit
 en mit onlideliken wece benan
 det want die dode vruchte dāc
 die moeder toter doot en dat
 daer onghelouwen was bereide
 die moeder te sterue. **E**n pochte
 veel raets mer aller dat si daer
 om arbeide was om niet want
 het was boue der meeste niet

ghesomen also datter anders gheen
traest en saken te wesen dan die
een mitten anderen te begrauen
En lesten senden si totten min
rebreeders en begheerde mit alre
ynnichheit dat si haer wat van
sinte franciscus reliquie woude
seynden Doe ghesmeelt alst god
woude datme een luttel vander
werden vanc daer hi hem som
tut mede placht te gorden **E**n
rechtewort doe dat op hant ge
leit wort. wort si lichte ont
bonden want die doede brucht die
een sake der doot was wort ghe
baert en alle sde en arbeit wt
haesteliken ghesacht

Doe eens edels mans wif
die iuliana het memsch
mer groten vullde had en haer
re kinder sterue **E**n beclachet
dat si alle die kinder die zi mit
groter swaerheit droech en wan
dort daer na mit groten vullde
placht te begrauen **E**n doe si vier
maende een kint ghesdraghen
had sorgghede si meer ouermite
dat te boren ghesriet was con
sin steruen dan dattet ghebo
ren soude worden **E**n dat sinte
franciscus trouwelic door des

kint leue dat noch mit leue met
ghelouert en was **E**n op eenre
nacht doe zi lach en stiep open
baerde haer een vrouwe inden
slape die een zuerlic kindelkin
op haren armen droech en offer
der haer peer blidelic **E**n doe zue
wegghede dat kint te nemen
daer si brefe dor had cort te ver
liegen seide die vrouwe tot haer
stem dat brlic dat di sinte
franciscus wt mededoghe seyn
der het sel te leue bliuen en in
ghesondheden verbliden **E**n
rechtewort doe si ontbake wt
verstont si in dien visioen dat
haer sinte franciscus vande he
mel te hulpe ghesomen waer
En van dier tut wort bleef zi
verblidet vander bruchten die
zi ontfint na dat haer ghelouet
was en vmeerrede haer ghebot
en loofde lusten **E**n lesten
wort die tut vuller ende si
baerde een knechtkin dat op
wees en sterre wort. recht oft
ouermite sinte franciscus ver
diente wysdom des leuens ont
fanghen had en verbaetende
zin andere dat si meerte min
ne tot cristu en tot franciscu

creyden. **A**ls des ghehinc ghescre
 der oic in een ander stat oümits
 sinte fransiscus verdienten want
 die een vrouwe heel dachten ghe
 wonnen hadde beghere si alre
 zeer mit bedinghen en mit lof
 ten an sinte fransiscus dat si
 oer een knechtken mochte ghe
 crighen. **L**ort dier na ontfinc
 die vrouwe tve knechtken
 en baerde mit lieue diemer
 om ghebeden had

Bintertu was een vrou
 we die een kint bare pou
 de en overmits onghenual dat
 dier toe sterck so en scheen geen
 troest wat datmen dier toe de
 de tot haren leuen te wesen oer
 overmits anzeppen tot sinte
 fransiscus en loften die si dede so
 wort si ghenadelic verlost mer
 die si ghecreghen had dat si be
 gheerde bergat si der ghenade
 die haer ghedien was en en
 vierde sinen dach met met
 ghinc en dede haer wert als
 si op ander werc daghe plact
En rechtewort die si hare rech
 teren arm totten werc dat si
 doen poude wt star bleef hi al
 stuf staende dat sine met weder

tot haer buighen en mochte
En die sine mitten andere arm
 tot haer wilde halen bleef die
 oer des ghehinc verdort ende
 stuf staende. **D**at wnf wort v
 uaert vander vresen gods en
 volde dat si ghelouft had. **E**n
 dat ghebruic haerre lede dat
 si overmits ondancsamheede
 verloos verzecht si weder o
 uermits ghebede des heilighe
 oetmoedigghen vaders sinte
 fransiscus dier si haer ander
 werc mit ynnichede an vbant
En ander vrouwe die se
 nen daghe lanc in gro
 ten arbeide gheleest had en
 al stuart began te worden dat
 daer nyemant hope toe en had
 die dede sinte fransiscus belof
 ten en began sin hulpe aen
 te roepen daer si bi na lach
 en stuf. **S**tader loften wort
 si haesteliken wat ontfinc
 rende. **E**n sach sinte fransiscus
 inden plaec dat hi haer poere
 lic toe sprac en braechde of
 si sin aensicht yet kenede
 en of si die antiffone Salve
regina misericordie yet con
 de lepen totter euen der glo

roser maghet marie **D**oe and
woude zi dat sine wel lieude **E**n
hi seide weder tot haer. so begim
die heilighe antiffone **E**n dit
tuse ghelepen hebste so selu ge
nadelic verledicht worden **V**a
desen woorden wort si ontla
ke. en began pilue regina mit
vresen te lesen **E**n doe si die
ontfermhertighe ogghen bat
en der bruchten des maechdeli
ken lichaems gheschiedte wort
si haestelic van alre banghich
berlost en buerde een steen sint
en danct der coninginne der
ontfermherticheit die ouer
mits sinte franciscus vdiem
te haere gheswaerichde te
ontfanghen **V**an die siende ge
sieder min maect worden
rebreder couent va neapolo
doe een broeder die robbertus
heet menich iaer blint ghebest
had belbiefen hem die ogghen
mit vleysch dat hi sin wim
brallen niet roeren en mach
te **E**n doe daer veel broeders
va bute die tot menigherhan
den linden wandere puden al
daer vergaderen so woude
sinte franciscus die een spie

ghel der gheson-samichede is
die broeders mit enen melbe
mirakel inden weyge en in ha
ren arbeit troosten **E**n maecte
dien broeder daer si alle tegen
woudich waren alsus ghesont
Hylach op eens nacht also zwa
torten steruen toe **E**n doe die
broeders zyn ziele gode beua
len quam die heilighe vader
bi hem stuen mit drien broede
ren die in alre heilicheit volco
men waren **D**at een was sin
te anthomus die ander au
gustin en die derde iacob va
assise **D**ese volghen hem oec
blideliken nader doot also als
hi he die inden leuen volcome
lic gheuoicht waren **D**oe na
sinte franciscus een mea ende
sneet hem dat ouerubedighe
vleysch af en dede hem sien also hi
te woren dede **E**n brochten weder
dat hi op die tuit niet en sturf
en seide hem **R**obberte zoen die
ghemade die ic mit di ghesaen
heb is den broeden die in verren
linden wanden zullen een reike
dat ic bou he gaen zel en be
reiden die weyge **D**aer sine

begheer ic dat si bliscelike gaen
en doen dat hem bi gheschou-
micheden gheschieden is mit ene
vriueliken ghemoeede

In rommenen was een blint
Winf die sinte fransiscus
te water en te brode vastede en
het haer des morgghens vroe bi
haeren man inder minne broeders
kerke leiden En doemen dat
lichaem ons heren ihesu cristi
op hief loec si hou-oghen op en
sicht cluerlic en aenbede dat
En riep inder aenbedinghe
mit liden stemmen Ic dincte
gode en sinte fransiscus want
ic zie dat lichaem cristi alle
die daer bi waren werde dan-
of verblidet En doe die misse
wt was ghinc si allene wed'
tot haere peluce huus mit vreden
den haere gheeste en mit sien-
den ogghen Si en vblide haer
met allene dat si van liden
siende was gheschonden mer
sic mede dat si wonderlike tsa-
crament dat een waerachtich
leuende licht is ouermits sinte
fransiscus hulpe mit werst dat
si iuch verdiende te stouwen
En kint nu ynn iaren

in campamen wort ouersienlic
mit asuller banghsichat begra-
uet dattet sin luster ogghen mit
allen verloes En die grootheit
der yme verdruckede en perpede
dat ogghen also wt sinre stede dat-
tet wel achte daghe lanc buren
op ym wanghe an eenre zenen
hinc en was bi na al droghen ge-
worden **W**er doeme vanden
meysters andere gheuen raet
en wiste dan of te sinden keerde
hem die vader mit alre herten
tot sinte fransiscus hulpe En
te fransiscus der armer troost
en bergat sic ymre niet wat
dat verdrorde ogghen sette hi mit
eenre wonderlike cracht in
die stede daert plachte staen en
verlichtet mitten radien des
lichte na sinre begheerten

In dien peluen lande viel oec
bi een casteel een spout van
loue op eens priesters haest
en querseder also dat sin luster
ter ogghen blint wort En doe
hi op die aerde neder lach began
hi mit liden stemmen sinte fra-
nciscus aen te roepe en seide he-
lich vader help mi dat ic tot
dijner hoofstuc gaen mach

als ic dinc broeden ghelouft heb
Want doe dit ghespede dat was
ap sinte franciscus auont Doe
stont hi rechtuort wel ghene
sen op en loofde gode mit vreesch
den en mit blyscapen En hem
allen die daer bi waren en mede
doghen mit hem hadden vllon
erden en worden mit volker
teliker blyscap vvollet **H**i
ghinc totter hoachtit en ber
telde hem allen wat mirakel
en wat goedertierenheit in he
ghelbrocht was

Doe een man in zine win
gant arbeiden zoud en
een hout houwen mit ene in
strument sloech hi in zyn en
ghen oghe en deilde dat alpe
midden ontwee dattie een helst
daer of buten an zyn aensicht
hinc En doe hi in dit ongheual
ghene hope totter mestheliker
hulpe en had loofde hi sinte fr
ciscus auont te vasten waer
dat sake dat hi hem hulpe **R**ech
teuort wort dat oghe des r
mans in sin rechte stede weder
gheset en also te gader ghe
uoeghet en siende ghemaket
alst te voren dede datme daer

gheen luteiken dan quetsinge
an ghelwaer en mochte worde

Ene edele man kint dat
blint gheboren was wort
ouermito sinte franciscus ghe
bede siende ghemact en was
bider auonturen illuminatus
ghehete dat also veel bedudet
alo een die verlicht is En dat
kint der ouder wort en sinte
franciscus on dinc aen nam
en vergattet der ghemade met
die hem ghedien was mer het
ghinc also inden lichte der gra
nen en der dweesen wort dat
ter een kint des waerachtighe
lichte steen te wesen ende ver
vreesch ouermito verdienten
des heiligghen vaders naden hei
ligghen beghinne ten leste noch
een heiliggher eynde.

Banamen was een ridder
die geraerdus hiet en had
dat licht der ogghen mit allen
verloren En het ghewel dat
tdie minrebroeders die va ber
ten lande quame tot sine huse
gheserbercht waren en van
allen den ghesinde in sinte fr
ciscus eer minlik ontfanghe
Si dankeden mit alre goed

tierenheit gode en den waert en
 quamē tot sinre minnebroeder-
 diuent dat dier na bi ghelege
 was En op sinre nacht openbaer
 de sinte franciscus een vanden
 tviē broederē inden slaep en
 seide **E**stant haesteliken op mit
 sinen gheselle en gaet tot ulbes
 waerts hiuis die cristū en mi
 in v tot sinre herberghe ont
 fine want ic wil hem dat wer
 der goedertierenheit weder v
 ghelden dat hi in v bewysde
 want hi is blint ghesworden
 om sinre sonden willen die hi
 mit biechten en mit peniten
 cien niet ghebetert en heeft
Daer mede wort hi do heili
 ghen vaders quint en stont rech
 teuout op om dat ghebot mit
 sine gheselle haesteliken te vol
 brengfen **E**n doe si tot des
 ridders huse quamen vertel
 lede hem die een al dat hi ver
 nomen en gheshort hadde
Die man verwonderde hē alre
 zeer en gheliede dattet al
 waer was dat hi seide hi wt
 onserende en dede sin biesch
 te mit grote rouwe **E**n les
 ten doe hi beteringhe ghesloft

hadde en die inderste mensche
 also vmeelbet was verrecht hi
 rechtuout weder dat ghesloft
 te dan bute **E**n dat gheruchte
 bin desen mirakel wort ouer
 al die werelt ghescondicht niet
 alleen tot sinte franciscus waer
 dicheit mer ou mede so verbaer
 kerder deel mensche tot waer
 achtigher biechten haerte son
 den te doen en gaerne die hiuis
 ghenote gods te herbergfen
**Vanden ghenen die van men
 gherhanden euels ende zec
 te verlost worden**

Op een ander stede was oec
 een ionghelinc doef en
 blint ghesboren en also arme
 dat hi plach te bidden **E**n ton
 ghe was also cort en also dunne
 dat si bin velen luden diese die
 ghesien hadden steen mit allen
 af ghesneden te wesen **E**n een
 man die marcus het plach
 om gods willen te herbergfen
En ouermits dat hi hem goed
 tieren was so plach hi stadelic
 bi hē te bliuen **O**p een ander
 stont laet doe die man bou
 streue mit sine wine sat en at
 en dat arm kint bou hē stont

peide hi tot sinen Wive Dat sou
de ic wor. alre groten mirakel ra
kenē waer dat sake dat sinte
franciscus dat kint mochte doen
horen en spreke En peide daer
toe Ic loue gode ist dat sinte fr
ciscus dat doet dat ic om sinre
minne Willen desen kinde den
cost gheue sel also langhe alst
leuet // Het was trouwen een wo
derlic dinc Die tonghe wies
rechtewort en dat kint sprac
desse woerd en peide Glorie si
gode en sinte franciscus die mi
dat spraken en dat horen ghe
gheuen heeft

Die broeder iacob een kin
delkin was wortet per
swaerlic ghescont in sinre bu
der huus En al wast winc en
cranc nochtan wt gods vman
ghe ghesmet mit groter ynnich
in sinte franciscus orden en en
ondeciede gheuen mensche sin
ghebrek dattet had En doe sin
te franciscus lichaem die coste
like stat sinre beente ghebracht
worden daer hi nu leit en die
compreue broeder hem zeer
verblide autie heilighe vader

gheuert en verheuen wort soe
ghesiedet doe hi sin tumbes
sin benen in laghen da groter
minnen die hi daer toe hadde
roerde dat hi he rechtewort
soelke gheuepen te wesen Den
bant dan hi he seluen mede
plach te binden dede hi of en
bleef dan dier tuit wort alsoe
ghesont en wel gheuepen // Wa
des gheliker queten worden
ouermits die ontfermhertich
gode en sinte franciscus ver
dienten mit mirakel gheue
pen Broeder bertselmeus
en broeder emstel Een pries
ter die nicolaus hiet Johan
nes en een man van pisen en
een man van ene casteel. pie
ter van cechien en een ander
mensch bi ene casteel da assi
se en veel ander mensche daer
toe

En vrouwe quam wt
haren sinne en dat duet
de wel vnf waer kin alsoe dat
si binne dier tuit zien en ho
ren verlaod. Si stoer de haer
clader mit hare tand In wa
ter en in dier te vallen en ont

sach si haer niet en dat grote
 onghemac crecht si daer toe
Op eenre nacht doe hoor die
 godlike ontfermherticheit ont
 fermen woude wort si mit e
 ne stempel des salighen lichts
 van gode verlicht en sach sinte
 fransiscus sitten op ene hoghe
 stoel daer si boulach en begre
 de oetmoedelic ghesont te wor
 den En doe hi haer ghebet met
 en honde wort haer begheer
 te ghemeerret en loofde dat si
 om die minne gods en sinte fr
 ansiscus nimmermeer aelmissen
 weygheren en soude den ghene
 die haer baden also lange als
 zint hadde **D**oe wistet sinte
 fransiscus wel dat hi in wintide
 des gheliken dondbande mit
 onsen heren gode had ghemact
 En sloech daer een teike des
 heilighen cruces ouer ende
 daer mede wort si altemael
 ghesont **V**an al des ghelike
 euile makede sinte fransiscus
 een deern en eens wel gheborē
 mans zoen ghesont

En man die petrus hiet
 ghinc bedeuant tot dier

stede diemen in sinte michiele
 ere pleecht te verpoelē En wort
 hi onder reuerencie sin bede
 uant dede en lot eenre fonteyn
 dranc so wort hi vanden vran
 den beseten en bleef also drie ier
 lanc zeer ghepunctet inde lach
 aem en sprac veel lelike ver
 naerliker worden En want
 hi pincit goede vlaghen had so
 begheerde hi oetmoedelic sinte
 fransiscus te verpoelē daer hi
 of ghesont had hoe grote macht
 dat hi had die vande te verdri
 uen En doe hi tot des heilighen
 vaders graue quam rechtewort
 doe hi dat mitter hant ierde
 wort hi vanden vanden dien
 zeer plaghen te quellen verlost
In des gheluc verlossede hi die
 een ander wnf en veel ander
 menschen dat te lanc te vertelle is
En ander mensche die bo
 nus hiet was vergift
 en malerich En doe hi da sine
 ouders tot sinte fransiscus ker
 ke ghebrocht wort verreech
 hi van beide dien euelen volco
 men ghesontheit **D**oe was
 daer oec een ander ionghe

linc die otto liet malacrisch En
doe hi sin bedruant ghesloest
had en tot sinte franciscus gra
ue ghebrocht wort was hi rech
tenouwt gherymicht van dier
malacrisch. Want sinte fran
ciscus had ouer dese zicte son
derlinghe cracht te gheuefen
ouermits dat hi lot minne der
oetmoedicheit en der goedertie
renheit hem seluen in sinne
eerster bekeringhe gheset
ket had den malacrischen te
dienen

En edel wif die rogita
hiet was wel yppm uer
mit haere zichten ghequellert
zeer. Si sochte van veel meyste
ren deel meto en bleef altemal
onghesnoest. En wort also teder
zactet ondertiden seken of si de
gheest gheue poude. en waneer
die zicte ophelet so hief haer
thuf recht of si selken poude
Doe sporde si op een tint een
kint in roemster talen singhe
die miracule die god der fran
ciscus plach te werken. Doe
wort si zeer bedrouet ende
beweghet en berstede mit veel
tranen wt. En begon aldus mit

51
ouerigher ghebeue in haer sel
uente segghen. O franciscus
heilich vader die also menich mi
rakel ghedaen hebste. Ist dattu
in van deser zichten verlost
siet selu grote eer en glorie of
hebben want aldus groten mi
rakel en hebste tot noch toe niet
ghedaen. Wat meer. Doe si dit
ghesent had gheuelde si haer
seluen ouermits sinte fransc^{us}
verdiente rechtouwt dat si
van dier zichten verlosset was.
Aldes ghesinc was daer een
ander vrouwe wt rechen die
an dier seluer zichten zeuen
uer ghegunghen had die oer
mede ghesas.

In die stat van romen was
een vermaerde gheesteli
ke maghet die praxedis hiet
die haer om die minne haere
elvigghen brudegome van hare
kintghen daghen in ene enghen
kerker ontrent xl uer bre
menschen ghesceiden hielt
en had wat sonderlingher ge
naden om sinte fransiscus ghesce
ghen. Want op een tint doe si
om die beste dmyghe te soude

op een schickin dat in haerre cel-
 len was chinnen poude en hoer-
 en cranche een swielinge an
 quam siel zi en brac haer been
 en quertede haer boete en dur-
 toe die pouder sten lede. **D**oe
 openbaerde haer die goedertie-
 ren vader in blenken den cleden
 en began haer mit troostelike
 zecten woorden toe te spreken
 en zeide. **S**tant op ghebenedide
 dochter stant op en ont sich di
 met. **E**n doe hi haer vider hant
 apghebuert had wort sine rech-
 tenant quint. **D**oe socht sine
 hiet en daer in haer celleden
 en waenden smiden dien si ghe-
 sien had tot die tuit toe dat
 haer om hoere ropens wille
 een licht ghebrocht wort. **E**n
 doe wort si volcomelic ghesluer
 dat si ouermits den knecht
 godes franciscus ghesene was.
En vertelleden alle dinge wort
 also si alsan ghesiet ware.
Vanden ghesenen die sinte fr̄
 ciscus hooft mit en vier-
 den ende die hem met en had-
 den in waerdicheden.

In een dorp was een priester

die grote minne tot sinte fran-
 ciscus had en rogmalduus hiet.
En doe hi sin proctianen sinte
 franciscus dach hooftlic hadde
 gheboden te vieren was daer een
 man ander sin volc die sinte
 franciscus macht met en kende
 en vsmade sine proctianen ghe-
 bot. **E**n doe hi wt tot sine acker-
 ghemc om hout te spullen en
 hem tot sinen wert berent had
 hende hi een steine die aldus drie
 wart tot hem seide. **H**et is een
 vierdich en met gheonloist te
 werken aler want hi van des
 priesters ghebode noch vander
 hemelsteter vermaninghe wt
 vermetelheit met en hielt so
 wort hi om dat sinte franciscus
 te meer gheceert poude worden
 mit eenre ander gheseluyghe
 gheslaghen. **W**ant doe hi mit
 der eenre hant dat hout hielt
 en die ander op vierde dat hout
 te spullen so bleef elke hant
 vander godliker verhenghe
 misse an sin instrument de
 uende dat hi die dinghen geene
 sine dan of trecken en mochte.
Daer hi zeer of veruuert

AA
wort en met en wiste wat doen
mer liep totter kerken en alle
dat volc liep daer toe om dat wō
der te besien Die man wort se
berocht van herten en gsmc
dour een alraer. also hem een vā
den priestere niet. want daer
waren wel veel priestere totter
feesten ghescomen **A**l daer
lofde hi sinte franciscus drie
loften oermoeclike. want hi
driewerf die steme diet hem
ontriet gheschout had **D**ie
eerste lofte was dat hi sinen
dach soude vieren **D**ie ander
dat hi tot dier kerken daer hi
de in was altoes op sin hoechstrit
soude comē **E**n die derde was dat
hi selue sin lichaem soude vsee
ken daer hi lighe **H**et is wat
wonderlic te seggen **T**otter
eerster loften wāter een van
sine vngghen verlost **T**otter
ander loften een ander vnggher
Totter derde die derde. en ten
lesten alle die hant en cort d'
na al die ander hant **D**aer
was de veel volc bi die die
goedertierenheit des heilighe
vaders dan of dānten en lo
ueden dat hi seen also wonder

lic te shien en cort daer na ghe
nadelic weder te salue also dat
die man die instrumenten daer
sin hande an cleueden bi hē sel
uen sā hem leide en hanghen
nach huden sdughes dour sinte
franciscus alraer tot ceente e
wigher ghesdencknisse also dat
dit mirakel en ander ghesnoech
die daer steden cluerlic bebbi
sen dat dese heilighe man groot
inden hemel is. en datmē bil
ly sin hoechstrit inder aerden
waerdlic zel vieren

Het ghemel eens op sinte
franciscus dach dat een
wif haren rocken nam en de
si miter spullen spinne soude
worden haer die sonden al struf
paende en die vngghere wor
den mit groter berouder het
ten ghescreuet **I**n welker pme
si des heiligsten vaders mogent
heit began te kenne en liep
mit enen beuechden herte
totten broeden **E**n doe die kind
des heiligsten vaders son haer
vaden wort si rechteuort al
so ghesont dat gheen waer in
den hande en bleef dan dat tot

eenre gheheuenisse die dinghe
een luttel verbernt bleue

Ri des ghelue was een wnf in
campomen En noch een ander
wnf die sinte fransiscus dach
met bieren en wonden die
worden eerst in wonderlic ge
plaghet En daer na wet hem
rouwede ouermits sinte fran
scus verdiente noch wonderli
ker berloppet

Het was oec een ridder die
op sinte fransiscus werke
en miracule stampelike en lach
terlike placht te spreke en dien
pelegrimo dien verpochte lach
ter en stonde te doen en mit ope
baren onbesende so sette hi hi
tiegghen die broedre En doe
hi op een tuit op des heiliche
mane glorie lachterlike ghe
spraken had dede hi hem een
lachterlike blaspheemie tot al
dien dat hi te horen ghesaden had
en seide Ist waer dat sinte fra
nciscus een heilich is so moet
mijn lichaem noch suden op de
sen dach mit ene swaerde ber
slaghen worden en en ist geen
heilich dat is ontgaen moet

Dat ondel gods vertoef die
wel verdiente wrake met lan
ghe want sin ghebet was ge
daen in sonden Een cort wulken
daer na die die ridder een van
sine neuen onrecht dede nam
die neue sine seme swaert en
snaet hem doer den buuc Alsoe
dattie knecht der hellen die een
kint der diuïsternisse was op
dien peluen dach steyf in sine
ponden op dattie andere daer
aen leren souden sinte fransiscus
werke niet te blaspheemere mer
mit waerder louen te eren

Doe een rechter die alex
ander hiet mit eenre
gemintre tonghe alle die ghene
da sinte fransiscus minne toech
die hi mocht wort hi vanden or
del gods sinre spraken berdest
en bleef zo mer ston En doe
hi in dat pelue lit ghepunct
wort daer hi mede ghepondicht
had berouet hem zeer dat hi
tiegghen des heiliche mane mira
kel ghesproken had alsoe dat
die town des ontfermissertighe
heilichs met langhe en daer
de mer doet den rechter oet
moedelike berouwede ontfinc

hinc tot gghenaden en gaf hē sin
sprake weder. **D**an dier tūt
wort wort die quet sprekende
tonghē verbandert in dancber-
liken loue en ontfermt ynnichst
en leringhe ouer mit dier
ghepele. **Van sōninghē anderē**

Het miraculen die vā al
was rehande manien nare!
een wuf tot eenre steden die ma-
riū hiet die grote minne tot
onsen heer ihesu cristū en tot
sinte franciscus had. En gghinc
op enen dach doet mit heerste
danden zomer was wt dme
mit haren handen te winnen
daer si of leuede. En doe si dā
dorst om der groter brant het
te willen began rechte of si dā
smachte sterue soude en ghe-
nen troost en hē drincken te
crighen ouermits dat si alleen
op enē hoghen berch neder opter-
aerden dan dmacht was gheual-
len so riep si haren patroen an
sinte franciscus mit groter
begheerten hure herten. En
doe si een wuf tūt oetmoedelike
ghebeden had en dan dorst
en dan hetten bermoyet was
wort si een luttelkinn ontflaey

Doe openbaerde haer sinte frū
ciscus en riepe bi hare naem
en seide **S**tant op en drinc dit
water dat di en deel ander-
mesthen vander godliker ghe-
naden gheghaue is. **O**uermits
dier steme wort zi zeer ghe-
troost en stont dten slupe op
en nam een stien die bi hon-
lach en lichteden op vander aer-
den. **E**i groef mit enē houtie
al dme en om en dant een sprū
ghende waterken dat dan on-
der op quam en stien eerst
zeer cleyn te wesen mer rech-
tenout wortt een fonteyn.
Ei drinc daer al zat of en
wiesst haer ogghen dā me-
de die si langhe verduystert
had ghehadt en si worde haer-
mit enē myellen licht verlich-
tet. **E**i haeste thuis waert als
si eerst conde en condichde dat
wonderlike miracul ouer al
gode en sinte franciscus te eien
deel woly dan velen steden lie-
pen dā toe en worden ghe-
waer mit onderuinden datter
water dan groter crachte was
want so wie dat dan dien wa-
ter ghesoert wort ende zū

biest die hie ghesdaen hadde
 dan of worden veel mensche
 van alrehande ziekten ghesne
 pen. Die fonteyn duert dan
 noch en dier is een kiert in sin
 te franciscus eer bi ghetym
 mert

In spannen was eens maas
 boom in sine boomgart ver
 ret die sinte franciscus wonder
 lic weder bloeyen dede tusschen
 alle hope en brucste brengste
In een ander lant plagghen
 eenrehande worme te come en
 verderfden den boomgart ou
 al die hi mit mirakel verdroef
 dat si met weder en quame

Een priester had een stuer
 tuermen corn in plach te leg
 ghen dat alle ier banden corn
 worm plach verderft te worde
 hi beualse sinte franciscus.
 en dort an bleef si dande
 wormen gheuyet **I**nden
 comenricke van apulien was
 eens herte lant sinte franciscus
 oetmoedelic beuolen dat hi da
 eenrehande scadelike manet
 van wormen bry hielt noch
 tan datie brucste al om ende
 om dier ontrent da dien ge

wormte verderft wort

Die een man die martyn
 hiet berre van huus sin
 offen soude druen totter wey
 den die hie een banden offen ende
 brac sin been also datter ghesne
 raet toe en secon te wesen **E**n
 doe die man anders niet en docht
 te dan den offe te dillen ende
 gheen reestap dar toe en had
 ghem hi thuis en beuallen
 sinte franciscus dat hie ver
 waren woude tot dat hi we
 der quame datten die wolve
 niet en aten **D**es morgghens
 broecht quam die man weder
 mit belt en dien offe die hi
 waende gheuillet hebbe want
 hi al ghepnt gaen eten in die
 weyde en sin ghebroct been
 also heel datmen gheen quet
 singhe dier an ghesluer en mocht
 te worden **D**oe danto hi dien
 goeden harte die den offe dien
 hi he beual te bedaren also ge
 nesen had **D**ese herlighhe oet
 moedighhe franciscus quam alle
 menschen te hulpe die hem an
 riepen en en wegherdes he
~~re~~ met hie cleyn die dinghe
 oet wazen want hi halp een

ionc beest kin dat hē ghesto-
ren had. En hi speelde een nyelbe
Widē platteel die in delen stucke
ontwee gheualen was en oer
enē man een couet van eenre
ploech dat te broken was

In enē kinde was een out
Wif van tachtich iaren
si had een dochter die starf en
liet een sugghende kinnt after
Dat oude Wif kin was te mael
arm en sonder melc si en wist
oec gheen vrouwe dan toe te
badden. Si en had oec niet ye
mant dāw mede te huere die
dat dorstighe kinnt na sinre
behoefden opmochte goeden
Doe si niet en wiste dat si
mitten kinde doen mocht en
troosteloe was en dat kinnt
zeer cranc wort keerde si haer
tot sinte franciscus hulpe mit
weel screyene en mit groter
begheerte. Sinte franciscus
die medeliden mitten ionghē
kinde had openbānde den
onden Wif kinnt rechtewort
en seide. Ic bin franciscus dien
du mit also weel tranen aen
gheweepen hebste. Eer dū
borste in des kinntes mont die

haer seldē melc gheuoech ghe-
uen. Si dede also als hi haer
huere en dat Wif vā tachtich i-
ren vorech rechtewort melc
gheuoech dat kinnt mit haerre
borsten wort op te goeden. ¶
Dit mirakel wort desen men-
schen conduct die daer ghinghe
en saggen mit hore oghe dat
si mit hure oren kin derre
ghehoort hadden. En kintet
die oggen ghetuichden oec en
mochten die tonghe niet we-
der spreke. ¶ En weel mēschen
worden daer mede ghetoghe
gode te louē in dier wonder-
liker cracht en in dier goed-
tierenheit die hi door sinte
franciscus brochte

En Wif en een man
si speeten hadde een
emch kinnt dat haer erfge-
nem wesen soude dat zeer
mismact en wonderlic was
gheborē daer si zeer dromch
om wāz. Want die arme wa-
ren hē anden hals gheboffe.
Die kinnten ander borste en
die doeren aen zūn gunde ghe-
uoeghet also dattet gheene
mensche bruchte mer bet

een wonder saen te wese. Die
 moeder die was die rouwiger
 vande allen en placht mit vele
 versuchten en biddens cristen
 te bidden en sinte franciscus
 hulpe daer toe te begheren dat
 hi haer in dien onghenalle mit
 der wonderliker ghebortē te
 hulpe woude come. **E**n op een
 re nacht doe si mit groter dwe
 macher honro herten al drouich
 was ontslapē gheslonden open
 vande haer sinte franciscus en
 sprac haer al troostelic en al so
 telic toe en riet haer dat si dat
 kint tot eenre steden die daer
 na si in sinre eren ghescrecht
 was punde brenghē op datter
 vanden bluter des puttes die
 daer was mitē name des here
 begoten mochte worden en also
 ghesenen. Doe dat wijf zinen
 raet versumede vermaende
 hie anderlberf en derdelberf
Doe hi haer openbaerde leide
 hie mit haren kinde tot die
 doren van diet steden. **E**n doe
 daer pūnghe edele vrouwen
 van deuonien tot die seluer ste
 de ghescome waren en hem dat

vompēde wijf dat vifoen vstelle
 de holpen si hōr dat kint tot
 die doren brenghen. **E**n strepen
 water vten putte en die vov
 vierste vanden edelen vrouwe
 wiesch dat kint daer in mit
 honro selpe handen. **R**echtenont
 wort dat kint ghesont ende
 alle die lede gheset op die stede
 daer si hoorden. **V**an welken
 opēbaren miraciel velen men
 schen verwonderde. **E**n
En man had oir die cruch
 te vā zinen enē been also
 mit allen verlorē dat hi des
 niet wēren noch besetten en
 mochte. **E**n doe hi in groter vā
 gheheit ghesen troost vanden
 mēschen en had begun hi op een
 re nacht sinte franciscus recht
 of hime teghenwoordich ghe
 sien hadde aldus te clighen.
Sinte franciscus help mi en
 ghedencke mine dienste en
 der mīnen die ic di beclūst
 heb. **W**ant ic di vouture op
 enē ezel ghesuert heb en dū
 heilighe voete en dū heil
 ghe hande ghesussert ic heb
 aldus mīne tot di gheschade

en goetwillich tot di gheselbest en
sich ne sterue ic dan wae deser
ouer groter pinen die ic lide
Doe die man in desen beraghten
lach openbaerde hem sinre fran
ciscus mit ene broeder en woude
sinre welsaden gheschiede. **E**n
and woude sinre minne daer
hi al wakende lach en seide. **O**m
sinre ideoene willen om ic ge
comen en heb medecine mit mi
ghesbrocht daer en mede selte
ghenesen. **D**oe woerde hi die ste
de daer dat wae meest wae
mit enen cleynen stopken dat
een teiken van enen halue cru
ce aen wae en dat swer brac
wt en hi wort icoestewort
ghenesen. **E**n dat noch wond
liker is op die stede vande swer
ringhe bleef dat teiken des
heilighen cruce in ghesprint
tot eenre gheschietnisse des
godliken miracels. **A**nt dien
teiken plach sinre franciscus
sin briene te zeggelen die hi
da minne ergheit seude.

Onder die menigsterhan
de miracule die god wer
sinre franciscus wrochte so en
ist niet onder gods ordinacie

ghesiet dat hi mitten haluen
cruce dat een teiken der salich
is pinnghe miracule plach te
werken op dat wy dur wt mach
ten merken also dat cruce hem
een glorie der bedienten was
totter salicheit dat hi cristo ind
aerden diende. **A**lso is hem ou
dat cruce een ghetughe sinre
eizen daer hi ne mit cristo reg
nert. **D**ie heymelike vbor
ghensheit des cruce is also groet
en also wonderlic datter alle
die begaunghe der ghedenen
en der bedienten der werche
en alle stante der wijsheit en
der wetensheit in also dieper
afgrondicheit verborgsen
in datse die wise vander we
relt niet gheunden en come
aer al datter woude is wae
desen cleynen setmoedighen
man also onderket dat alle
sin leuen niet anders dan die
boestappen des cruce en vol
ghede niet dan die zoetsheit
des cruce en sinacete. niet
dan die glorie des cruce en pre
dite. **D**ant waerlic hi mach
te wael ind begijn sinre be

kermighe mitten apostel segghen
 Het si verre dan mit te glorieren
 of mit glorien te verbliden am
 inden cruce ons heren ihesu cristi

Dec mochte hi wel in die doort
 gien sime leuens daer toe doen
 als sinte paulus seit. **D**e wie de
 se regule volghen. vrede en ont
 fermherticheit si op hem. mer
 alre waerachtichste mochte hi
 in dat ginde sime leues daer toe
 segghen. **I**c draghe die litteken
 ons heren ihesu cristi in mine
 lichaem. mer dat begheeren
 wy oec alle daghe van hem te
 horen. **B**roeders die ghemade
 ons heren ihesu cristi si mit
 allen gheest. Amen

O Glorose teken draghet
 cristi. hier om verblide
 di nu vrilic in die glorie des
 cruce. want du begonste dit
 banden cruce en biste nader re
 gule des cruce. want ghegaen
 en hebste ten lesten inden cruce
 so want ghegaen sutter dit ge
 rughe des cruce selue wel ghe
 rughet. **I**n hoe grote glorie
 du inden hemel ghebrunste
 dat is allen heilighen con
 dinc. **W**en mogghen zi di

vrilike na volghen die wt egypt
 ten ghegaen zyn. want ouermite
 den stochte des cruce cristi soe
 verdragghede die zee en zellen
 doer die woestmen totten lande
 der belosten comen als zi die wo
 dien der sterflichheit hebbe ouer
 gheleden. dan zellen zi ingaen
 ouermite der mogghentheit des
 cruce. daer ons in brengghen
 moet die waerachtighe leraer
 des volc en die behouder cristi
 ihesus die ghecruet is ommitte
 verdienten sime heilighen
 knechte franciscus tot loue en
 tot glorien des enen gods. die
 leuet en regniert dan eiden
 tot eiden. Amen

Hier gindet sinte franciscus
 leuen. also alst die eersinnige
 leraer bonauentura berga
 dere heeft. **n**o en

Hier begghinnen die lessen
 van sinte franciscus leuen
 also als mensche plegghet te
 houden. **D**ie eerste lesse

Die ghenade gods he
uet haer in dese les
ten d'inghen gheope
bant in sine knecht
franciscus dien die vader der aut
fermherticheit en des lichte in
alpo milde benedictien der
goetsheden sou quam alst in
zuen leuen wel is bewinst
Want hie met alleen wt der
werelt diuftermissen me
licht ghebricht en heeft mer
in sonderlinghen soudeel der
duetsheden en der verdiente he
uet hie volkomen ghemaect
en ouer claer in die verbur
ghensheden des heilighen cru
ces die an hem bewinst sijn
hi was van assise gheborē En
erst iohannes van sime moe
der gheseten. daer na wort
hi franciscus ghenoemt van
sinen vader. Welken naem hi
belieft. **W**ier dat inden naem
daer hem die moeder mede
noemde verborghen is en liet
hi met aechter. **W**ant al wast
dat hi onder die ydel mensche
der werelt in ydelheden op ge
uoeder was. En na dat hi die

lettere inder stalen een luttel ge
leert had totter romanscap ghe
set wort. nachstan en volghede
hi die begheerlicheit des vley
sthees onder die ionghen lude
met nach en scopte in die stat
te des gheltes met onder die
ghierighe cooplude. **D**ie ander
Want een milde lesse
ontfermherticheit totten
armen was in sime frāscus
herte van sine kinnschen dage
ingheborē die van sinen ion
ghen dagen mit hem op wies
En sijn herte alpo veruolde dat
hi met als een doef hoerz op
sette allen den ghene te ghe
uen die hem baden. En sonder
linghe den ghenen die hem die
minne gode vermaende. Ende
Want hi die edel lofte totter d'ot
toe hiel p quam hi tot maerz
volcomensheit der minne ende
der ghenaden te gode waerts
En al wast dat een cleyne sprā
ke der godliker minnen stade
lic in sime herten bernde noch
tan en bekemede hi noch met
die een ionghelinc was en be
comert mit aertseker sorge

die hemelicheit der hemelich
toesprake thent hi vander hant
god mit. Welwendigher zerte
gherastriet was. en van binnen
vander salunghe des heilighe
gheestes verlaert. **Die derde**

Doe hi ten leste lesse
ghenepen was en hem
sin ghemoece verbandelt wt
quam hi ene armen edelen rid
der te ghemoece. En doe hi des
armen coning cristi ghevochte
wort hi mit also groter ont
fermherticheit op he belleget
dat hi noturftighe cledunghe
die hi hem selue van nyelwe
ghemoece hadde out dede en
cledde den armen ridder daer
mede. Des nachts daer na doe
hi sloop vortogghede he die ghe
ne om wice minne wille hi
den meeten ridder ghecleer
had een groet wt palaes al mit
ridderliker wapen beset en
ghereikent mitten cruce. En
loofde hem dattet al sin en sin
re ridder waer waert dat hi
die banner des cruceu cristi
stunachtelike aen naem. En
vander ruy wort liet hi die
vermughe vander conanscap

after en pochte hemelike of
ghescheiden steden daer hi mit
onsprekeliken suchten na bin
ghen ghebede ghesont wort
en te kenne was gheghene na
sinre begheerten welc die
wech der volcomenheit was.
die den hert behaechde. **Die**

Ene da vierde lesse
ghes doe hi op een heyme
like stede sin gheber dede ope
baerde hem ihesus cristus recht
of hi anden cruce gheslaghen
waer en printe hem dat wort
der ewangelien also list in
daer ghescreue staet. **W**ie
na mi comen wil die versake
sine selve en boer sin cruce en
volghe mi na dat sin ghemoe
ce van binne bernende wort
en minen en recht als mit al
sine des medelidens veruolt
Want ouermits den woupen
den vissen wort sin ziel ge
smouten en die gheschuechinge
des lidens cristi in dat inderf
te sine herten also gheprint
dat hi die wonden des ghescreu
ten hert mitten ogghen des ghe
moedes van binnen also sta
deliken stoubede dat hi hem

van butwendighen screyen en
versuchten nauwelic onthoude en
mochte En doe hi om die minne
ons heren ihesu cristi al dat hi
hadde versnade en bou niet
en achte ghesoelde hi dat hi e
nen verburghen stat ghevon
den had en een costelike mar
garite **Quermite** dat hi die
begheerde te verbluen so gaf
hi al wech dat hi had en ver
wandelde die waerlike nerm
ghe om dat ghesem dat inder
elwanghen ghelegghen was

O **Die vyfte lesse**
Oen tut doe hi wt poude
gaen om wat goets te ouerden
ken inden acher en hi sinte di
muens kerke wanderde die ba
sidenom schein of si cort bul
len poude ghinc hi ouermite an
wynghe des heilighe gheesto
m die selue kerke om zyn ghe
bet te doen daer wort hi bou
dat beelt des heiligghen cruces
mit groter poehheit des noeste
veruollet En doe hi mit screy
enden gghen dat cruce aensich
sporde hi drielvarf mit sinen
lichsamelike oren een wonder
like stemme die bouden cruce

tot hem sprac en seide **Franciste**
ganc en vermake minn huus
dat alstu wel zeste al verder
uet wort **Eerst** was hi sand
stemmen per veruuert daer
na mit brachten en mit ver
wonden vuollet En stont op
en bereyde he dur toe na dien
ghebode die materilike kerke
weder op te maken al diech
die meeste meninghe des worto
tot die kerken die cristus u
mit sine costeliken bloede ver
crighen heeft na dattet he die
heilighhe gheest daer na in dat
heymelic openbaerde / **Die**

R **Bestuort septe lesse**
dur na gaf hi alle din
ghe en wech om die minne cristi
en ene arme priester die die
veruallen kerke verbaerde u
brocht hi een deel ghelto totter
kerken en totter armer bespof
en bat he oetmoedelic dat hi ter
tut mit hem wonen mochte
Die priester conspenterde
dat hi mit he wonen mochte
mer dan bresen sinte anders
en woude hi dat ghelt niet
nemen **Doe** werp sinte fra
ciscus die een waerachtich

versmader der dinger was dat
 gelt in een out venster en ver-
 smadet recht als een scubbe **C**
Doe hi vernam dat zyn vader
 zeer verbolgen en veruriet
 op hem was woude hi den town
 wiken en ghem in een heyme
 like spelonke dier hi een wul
 tute in basten en in bedinghen
 en mit tranen in verburgghen
 lach **T**en lesten wort hi mit
 gheesteliker broedden vusllet
 en dan onsen heren gode ghe-
 stant en ghem bondelic ende
 stantachelic in die stat **E**n
 doe die ionghe knechte sagghen
 dat hi verpulver was mit aen-
 sicht en verbandelt was in
 ene andri man waenden si dat
 hi met wul in sine zinne en
 waer en worpen mitte sluc
 vander straten **E**n riepen he
 nu recht als een dwaco mei-
 die knecht des heren en roechen
 hem met an **D**ie seuende

En bouen alle lesse
Was sijn vader zeer ver-
 woet en woet **E**n began zine
 zoon recht of hi alre natuer-
 liker onfermherticheit ver-

gheten hadde rhuuswaerte te
 slepen en te plaen en in banden
 te binden op dat hime mit alpul-
 ken mishandelen weder totter
 werelt mochte trecken **T**en
 lesten wort die vader gheswaer-
 dattie knecht bereit was om
 cristus wullen te liden alle droe-
 uicheit en hardicheit die men
 hem doen mochte en doe hi sach
 dat hime mit gheente woerth
 verblinne en mochte woude hi
 dat sinte fransiscus mit hem
 vor den bisscop vander stat
 ghinghe en dat hi he in sine
 handen ouergaue alle recht
 dat hi an sinen vaderlike er-
 ue hebben mochte **D**oe die
 knecht gode dat gaern doen
 woude en vor den bisscop qua
 en merrede hi met noch en be-
 riet hem met noch en woude
 dat beclaghe sijn vaders met
 wachten mer makede he rech-
 tenout al naect en werp sijn
 cleder vor sijn vaders doete
 recht als een die van minnen
 droncken was en en staende
 he des met vor he allen naect
 te staen om die minne des geens

die om onsen willen naect an
den cruce ghehanghen was.

Un die achtende
dier int dout was die
versmaeder der werelt en alle
banden der aertlicher dinghen
ontbonden. En doe hi die stat
hiet en bry en brolic midden
miden bispich in walpater talen
den heren losse en zanc. En he
mordenaere an quamen en was
die losse des groten coninc met
vermaert noch en swaer daer
om banden loue godes met recht
als een die met te verliesen en
hadde en veruroefde hem in
tribulacien als die apostolen
plaghen. Daer na als een mi
re alre oetmoedicheit so ghinc
hi en diende den maluerstien
op dat hi ouermits den dienst
der ellendigher verborpene
psonen die werelt en he sel
uen volcomelic mocht leren
versmaeden eer dat hi ander
lude dout woude leren. En
al wast dat hi die maluerstie
te wren boue allen mismaecte
menschen placht te scrillen noch
tan gaf hi he no mitter ghe
naden gode also volcomelic tot

alle heren dienst dat hi haer
boeten wiesch en her sweren v
bant en die vulnisse durt of be
ghede. En ouermits onghehou
de ouerichheit der minnen ruste
de hi haer sweren en leide sine
mont opt aerde op dat hi die
natuer sine vleische daer me
de mochte bedwingen en be
sitten hem seluen mit vreden.

Doe hi op die die negghen
oetmoedicheit de leste
cristus bast ghesumder was
en also mider armoeden ruc ge
worden dat hi mit allen met en
hadde nochtan began hi na dat
hem banden cruce gheseten was
die kerke also blitelike weder
op te rechten dat hi mitte lich
aem dat mit vanden en mit be
dinghen seer verstant was den
stren totter kerken halp dringe
En en ontfachte he met die ael
missen daer toe te bidden vande
ghenen daer hi een ruc min
ouder placht te wesen. Doe ston
den hem die goede lude die zyn
soercken begonnen te kenne
also bi dat hi met allene sinte
zammene kerke mer oet mede

sinte pieters kerke en onser vrou
 wens kerke die bi na vernalle
 waren weder vermaecte op dat
 hi die kerken die die heer namaels
 ouermite hem gheestelic scrifte
 soude mit desen kerken sa bint
 hemmelic bereikene mochte. **W**
 biden drie kerken die hi sa bu
 ten op maecte ouermite beie
 linge die hem vande cruce ghe
 daen was daer sin bi bereiket
 die drie ondene die hi nader
 regule en nader leringhe ypi
 ingheset heeft en **h**ub ouer
 mite he vernollet **7**im **Van**
der insettinghe der ondene
ende van zint crachtigher
leringhe Die eerste lesse

De hi die drie kerke
 op ghemacet had en
 nader eenre die onser
 vrouwen toe honde meest plich
 te wonen verrecht hi ouermite
 haer den rechten gheest der
 ewangelen en den wech der vol
 comenheit te bekennen. Want
 doe hi op enen dach in die misse
 dat ewangelium honde lesen
 daer den discipulen die ghesent
 worden te prediken een regule

bestreuen is hoe si pouden leue
 Als dat si noch gont noch siluet
 en pouden besitten noch gheselt in
 zinen budelen hebben. noch ster
 pe inden beghe draghen. noch
 alre roete noch gheswoeyt noch
 weden draghen. Wort hi rechte
 wort inden horen deser woer
 den sa alpuccer cracht des ghes
 tes cristi ghesiluet en gheset
 ket dat hi met allene in die wor
 peide forme des leuens mitter
 kenneisse en mitter begheerte
 mer oic mede mitten leue en
 mitten habite hem selue ouer
 gaf. Want rechtzuont dede
 hi sin stoeg wt hi werp den
 stor wech en verpacte beide
 scerp en gheselt. hi liet hem mit
 enen royken ghesweghe. hi
 dede sinen riem of en gorde he
 weder mit eenre conde mit
 alre blitheit des herten pin
 de hi he hoe dat hi ghesont
 hadde alre best volbringhen
 mochte. **E**n scrifede he selue
 in allen dinghen te leue nader
 apostolen rechte reghel **Die**
Der na ander lesse
 Wort hi mitter vueriger

38
blammen des gheestes cristi mit
allen ontfunt en began recht
als een ander helyas een minne
en een nauwlijffer der waerheit
te wesen Die sominghe began
hi totter volcomenre ghericht
richtheit te brengen Die som
inghe began hi dat leuen der
penitencien te leren. Want
sin wisprenken en was niet
ydel noch lichtmuerdich mer
wol crachten des heilighen
gheestes dwinghende dat
inderste des herten daer die
ghene niet konden seer of v
blonden. En daer die ghe
moede der verharder mensche
mit crachtigher duercken
of bemorbet worden. Wat
de sin heilighen meninghe
en sin hoghe oppet onder
deel menschen bekennet wt
ouermits waerachtichheit
sinne simpelre leringhe en
sine goete leuene begonne
sominghe goede manne ouer
mits sinen exempel te rade
te worden penitencie te doen
en alle dinghe te laten ende in
sin gheselschap beide mit leue

en mit habite ontfanghe te w
den die dese oetmoedighen man
woude dat minnebroedere sou
den lieten **Die derde lesse**

Terste dat ouermits go
de ghesel der broederen
tot seffen was op gheselusse en
spier goederliken hande en vader
in enighe stede quam daer besere
de hi mit groter bitterheit sin
oude leuen dat pender soude met
toe ghebrocht en wort. En dat
dat god hem en sine broederen
die hi in cristo gheselbommen had
ghenade en graue woude ghe
uen. Doe quam he een ouer
draghende grote bliscap an daer
hi van volre verlatenisse alre
souden totten lesten vierline toe
in verkeret wort. Daer na
wort hi in een leuendich lichte
altemael op ghetogghen daer
hi claerlic in sach al dat hem
en sine broedere namaels toe
come soude. na dat hi namaels
inder oerdene vortganc ende
vmeerringhe tot ene troost
des delyne cudekens al heyme
lic te vore seide. Daer na ouer
een corte wile doe dat ghesel

der broeden tot vintze vmaer-
 ter was bereide hem die knecht
 godes mittien simpelen ghesel-
 stap totter neghenwondericheit
 des paens te gaen **O**p dat hi
 die maner van leuen die hem
 vanden heer veroghet was en
 mit vorten worden ghescreue
 was vander mate des paens
 oetmoedeliken mochte vertri-
 ghen dat si gheschreueert wor-
 de. **Die vierde lesse**

Die hi darbuerte mit si-
 nen ghesellen ghesmaecte
 En vanden paens die doe moer-
 tuis die derde hiet ponde comen
 Pour quam hem cristus die die
 macht en wysheit gods is mit
 zynre goedertierenheit en ver-
 maende den paens die sijn di-
 carius is in ene visioen dat hi
 den armen man als hi quaem
 horen ponde en consenteren dat
 hi begheerde **W**ant die paens
 sach selue in ene droem dat sui-
 te iohans kerke te lutranē na
 viden valle was die een cley-
 arm versmaet mensche mit si-
 nen soudenren dier onder ghe-
 set staende hiet dat si met
 vallen en ponde **E**n doe die paens

sach dat inden kerke godes doe
 hi vanden hem quam was puerheit
 des ghesmaets vsmachheit der
 werelt minne der armoeden stan-
 tichheit eens goets moets mi-
 ne votten zielen en een heilighe
 suerheit **E**nde hi waerlic die
 is hi die mit leuen en mit le-
 ringhe die kerke cristi staende
 houden sel ouermits dien had
 hi vort aen alreus minne tot
 hem en approbeerde die reghel
 na sinre begheerten ende ghe-
 boot hem dat hi penitencie pou-
 de prediken en gaf hem doe alle
 dat hi begheerde en loofde he-
 noch namaels dyelic meer-
 te gheuen **Die vyfte lesse**

Der na want sinte fran-
 criscus die ghesnade van
 onsen heren gode hadde en die
 beuelinghe vande paens die die
 ouerste byscop is so quam hi mit
 groten berouwen weder tot
 sine lande op dat hi die waerich-
 tighhe volcomensheit der ewange-
 lien die hi inder herten ontfun-
 ghen had en gheslooft inder pro-
 fessien mittien werken volbre-
 ghen ponde en leuen mittien
 woorden **O**p een tuit makede

hi alreusamghe questie onder-
sien ghesellen weder dat si
alleen onder den mensche dat
leuen souden leiden of hem tot
eentliken steden vten mensche
te gheuen. **E**n doe hi in sine ge-
bede dat wel behaghen gods hier-
in begheerde te weten wort hi
vā binnen verlicht en vstant
dat hi daer om vanden heer
ghesent was op dat hi cristo
zielen soude winnen die die
duuel of pynne te trecke. **E**n
hier om want hi meer ber-
oede en beter bekende te wesen
allen menschen te leuen dan
alleen hem seluen so doer hi
mitter woen mit sine ghesel-
len in een arm verborpe huus-
ken bi assise op dat hi aldaer
na die regule der heiligher ar-
moeden in alre strengheheit
mit sine broeders soude leue.
En na steden en na stonde na
dien dattet dienen mochte de
volke dat wort gods soude
prediken. **D**oe hi aldus een
boetschapdraghter der heiliger
evangelien ghesworden was
ghinc hi al sine in stede in
castelen en in dorpen met in

woorden die vander menschen
wysheit gheleert sin mer mit
ter moghentheit des heiligsten
ghestes en boetschaps dat rike
godes daer hem die heer in suer-
de en leerde en confirmerde sin
kermghe mit miraculen die
hier na volghen. **D**ie sefte
Op eenre nacht leste
waecte hi in sine ghebede
also hi die wylt placht en hadde he
een stuc van sinen broeders
ghescheiden. **O**mtrent der mid-
dernacht doe die broedere som-
nich sliepe en somnich in hare
ghebede waren quam daer een
ouerich waghie die wonderlic
blenskende daer een wint vloot
recht als een ouereluer sone
boue was die toter doren inghinc.
En hier en daer tot drielber-
uen toe ghesuort wort daer
dat huus daer die broeden in
woonden. **D**ie daer waken
worden vanden wonderlike bi-
sien versnicket. **D**ie daer
sliepen worden op ghesuort
en waz die een mitten anden
geer vnaert. **E**n ghesuelden
also wel een cluicheit in haer

re herten van binne als inden
 litchamelike ogghen van buten
 want ene yeghelike was des
 anders consciencie van dien wo-
 derliken licht blaet en opbaer-
¶ Si verstanden oic cendracht-
 lic allegader en sijghent in mal
 andere herte durtie heilighe va-
 der sinte franciscus in alsulker
 ouersteminghe hem vande he-
 gheopenbaert was recht als
 con die inden gheest en inder
 gheesteliker cracht ghelinc he-
 hinc ghescomen was een vort-
 gangher der ridderschap cristu-
 te worden als die waghden dat
 israhel en sijn wagheman **¶**
 Doe hi weder tot sine broeden
 quam began hi te troosten
 van enen dyuen dat hem van
 den hemel ghetoghet was en
 ontbant die heemelicheit haer-
 re consciencien en vonspeide toe-
 comende dinghen En dede al-
 sullie miraculen dat daer op-
 baerlic in te bekennen was dat
 ghelinc dubbelde gheest in al-
 sulker vollicheit op he rustede
 dattet allen menschen een se-
 ker dinc waer sijn leringhe
 en sijn leuen na te volghen

De Dit is sinte fran-
 heer iustus testament
 heeft in broeder fran-
 ciscus ghegheuen aldus te be-
 ginnen penitencie te doen **¶**
 Doe ic in minen sonden was
 dochter in seer swaer te wesen
 malicijse lude te sien mer die
 heer selue leide in dier onder-
 en ic diende hem mit onferm
 herticheden En dat in te voren
 swaer en bitter dochte wesen
 doe ic van hem seide wast in
 verbandelt in groter penitencie
 beide in gheest en in naturen
 Ten luttel tute daer na stont
 ic en ghinc oter werelt En
 die heer gaf in alsulke ghelo-
 ue inden kerken dat ic aldus
 simpellic plach te bidden en te
 segghen **¶** Alre heilichste heer-
 ihesu criste wy aenbeden di
 al hier en tot allen dine ker-
 ken die in alle die werelt sijn
 en ghebenedien di want du
 die werelt ouermits dinen hei-
 lighen cruz verlost hebste **¶**
 Daer na gaf in die heer en
 gheuet in noch also grote ge-
 loene tot allen priestren die na
 der ordmanen der heiliger

roomster kerken leue om hier
te ondenke willen dat ic al de
den si in veruolghinghe weder
tot hem lopen wil. En al had
ic also veel wylheit als salomo
hadde en ic toten armē prieste
ren **quam** der werelt quacm
die in herten practien wonen
nochtan en wil ic niet predike
trigghen horen wil. En he lude
en alle ander mēschē wil ic
ontfien en minnen en eren
als die ghene die mijn herten
sijn. **Ver** en wil ic die sonden
in hem niet merken want
ic sie dattie zone gods onder
hem luden is. En het sijn oec
mijn heren. **En** hier om wat
ic vanden enighen ouersten
sone gods niet lichamelic in
der werelt en zie dan dat
heilighē lichaem en bloet xpi
dat si ontfanghē en si niet
alleen anderen luden an die
nen so wil ic dese heymelike
verburgghenheit bouē allen
dinghen eren en waerdighē
en in costeliken steden setten.
Ver wil ic sine heilighe na
me en sijn heilighe woerde

op lefen waer ic vande in on
reynliken steden en bidde dat
si op ghenomen worden en ghe
leit in sone steden. En alle die
ghene die inder heiligher scrift
ghelert sijn en one die godlike
woerde aen dienen die sijn wy
stuldich te eren en waerdighē
te bewisen als die ghene die
one aen dienen beide gheest
en leuen. **En** na dat in die
heer dit gaf en was myemat
vande broeden die in wylde
wat ic doen soude mer die alre
ouerste antwoorde mi dat ic
leuen soude nader formen der
heiligher ewangelien. En doe
dede ic dat mit luttel woerde
simpelic bestruen. Ende die
paue confirmeerde mi. **En**
alle die daer quamē om dat
leuen aen te nemē ganc allet
dat si hadden den armen ende
lieten hem ghenogghen mit
enē rock die binnen en butē
ghelapper was mit sackē en
mit andē stuccken daer toe
die si wonden en daer toe had
den wy een woerde mede te gor
den en niet meer en wonden

Wy hebben **E**n die gheleert wa-
 ren onder ons hielden haer ge-
 ruden gheliken ander clerken.
 en gaern bleuen wy inder ker-
 ken en waren simpele slichte
 lude onderdunich anden meeste
Ic plaech mitten handen te arbe-
 den en ic wil starkelic dat al-
 le die ander broeders arbeide
 in alpulke arbeide die notinrich
 en verbaerlic is **E**n die met
 arbeiden en comen die sellent
 lezen met om der gheerichheit
 willen en om dat loon vande
 arbeide te ontfanghen mer
 om andere luden goet exempel
 te gheuen en oic om die ledich-
 te verdrue **E**n als men ons
 den arbeit met en loont so laet
 ons gaen totter tafelen ons heren
 en bidden die achinghe van doren
 te doren **D**ie heer heeft in oic
 gheleert dat ic aldusdumghe
 groete poude gheue en segghen
Die heren gheue di brede **I**c ghe-
 biede sterkelic dattie husinghe
 en die kerken daer wy in wa-
 nen sellen het si datse gemaect
 sijn of datmepe noch make sel

datse armelic sijn en dat hem
 die broeders dur don spoeden
 datse gheue idomghe noch
 kerke aen en nemen het en si
 dat si der heiligher armoeden
 betamen en gheliken die wy
 inder reghel belouet hebben
 en besen dat alsepe in ghescher-
 bercht als peleggrims en arme
 lude **I**c ghebiede oec sterke-
 lic bi ghesonpamicheden allen
 broeders en waer dat si sijn dat
 si gheen breue en versteruen
 inden houe van comen selue of
 mit yemante andere hulpe
 om emghe kerke of om ene
 ghe ander stede als om een oer-
 saer daer te prediken of om
 vualgginghe haerre lichaem
 te ontulien mer waer si met
 ontfanghen en worden gaen
 van daer tot ene anden lande
 om penitencie te doen mitten
 benedictien gods **I**c wil dat
 telic ghesonpamich wepe den
 generalen minister van deser
 broederstap **E**n ene anderen
 gardiaen wie datter si die hi
 my toe sicket **E**n wil also ge-
 uanghen en ghebonde wesen

in sinen handen dat ic niet gaen
 noch doen en mach bouen der
 gheschorfammicheit en tregghen
 sinen Wille Want hi min heer
 is **E**n al bin ic simpel en cranc
 nachtrun Wil ic aldoo een cleve
 hebben die den dienst doe alsoe
 die regule in heeft **E**n des ghe
 luy sin alle die ander broedere
 schulden haren gaderen ghe
 quirsammich te wesen en te hou
 den den dienst gode nader re
 gule **E**n waer daer yemant
 gheuonden die nader regule
 die gheside niet en hielt en an
 der verbandelen moude of dat
 hi niet gheschicht en waer so
 zellen alle die broedere waer
 si sin vider gheschorfammicheit
 so waer si alpullken broeder
 onden der meester custodien
 van dier steden brengghen en
 die custos zellen bi gheschorfa
 micheit vaste houden in bande
 nicht en dach alsoe dat hi he
 met en ontga wt zine hande
 thent hme mit sinne selues
 perpoen den minster ouer
 gheleuert heeft **E**n den sel
 en die minster bi gheschor

fammicheden mit alpullke broe
 deren pendon diene vaste nachst
 en dach bewaren alsoe een meeste
 die ghesuangghen is thent sine
 ouer gheleuert hebben den car
 dinal die een bestermier ende
 een corrigiere ouer alle dese
 broederscap gheset is **D**ie broe
 dere en drouen oec niet regghen
 dat die een ander regghel is. War
 het is stercke een gheschickemisse
 en een vermaninghe een toe
 troostinghe en min reftament
 dat ic v clepne broeder uide ge
 benedide broederen ghesmaect
 hebbe om der wy die regule die
 wy gheslooft hebben te bet en
 te naersteliker mogghen hou
 den **E**n die generael minster
 en alle die ande minstere en
 costere en moeten bi gheschor
 fammicheden an desen woorden
 af noch toe doen en zellen dit
 scrift aldoo vider regule heb
 ben en in allen capitele die
 si houden wannear si die re
 gghel lesen zellen zi ic dese
 woerde mede lesen **D**er ge
 bied ic allen minne broedere

clercken en leken bi ghespou-
 nicheden dat si ghesne glose op
 die regule en maken en seggen
 aldus woude hinc datment ver-
 staen soude **W**ater also in die he'
 die regule gheseghen heeft ende
 dese woerde simpellic en puer-
 lic te segghen en te scriven also
 zelt ghesie oec simpellic en puer-
 lic verstaen sonder enighe glose
En houdens mit heiligher Maer-
 neminghe totten cynde toe **E**n
 so woude houder die moet vual-
 let worden mitter benedictien
 des ouersten vaders in den hemel
En mitter benedictien sine ge-
 minnes zoene inder aerden mit
 den heilighen gheest en mit alle
 enghelen en heilighen in den
 hemel **E**n ic broeder fran-
 ciscus o clyen broeder ende
 knecht confirmier o dese he-
 lighen benedixie binnen en bue-
 na alle minne macht amen

Regulen ende Instructien
van Ste Franciscus.
Of Spiegel der Volcomenheyt
voor der minrebroeders ordie.
veegaderit uit de oude
legenden.

Hier begint een spiegel der
volkomenheit daer der minne
broeders staet in begonnen is.

Dit wort is vgnidert
mit sommigenouden
legenden die sinte
franciscus geseffen
maetelhonde steden seuen en
seuen deden. Sinte franciscus
maecte drie regule. Die eerste
confirmerde die paeus honorius
sonder bulle. Die ander maecte
hi corter. ouermits den visioen
dat hem vtochtet was van eenre
clerme hostien die hi vmaent
was te make van desen clerme
fructien die hem docht dat hi
na hilt en gaf allen den gene
dair of teren dies begheerden.
Dese regel wort vloren als
hier na geseit zel worden. **I**n
na maecte hi die derde die die
paeus honorius mit eenre
bullen confirmerde. **W**it welck
regule vanden minsters veel
punten getogen worden. **I**ge
sint franciscus wille als hier
na wel volgen zel. **H**oe dat sin
te franciscus den minsters
andwoude die met verbonden
en wonden wesen die regule
te houden die hi maecte.

De die ander regule vloren
Was die sinte franciscus
maecte clam hi mit twee sinte
geffellen op enen berch om een
ander regel te maken die hi als
hem cristus selue leende dede se
uen. **D**oe vgniderten dair veel
minsters te zamen en quame
tot broeder heliam die sin di
curme was en seiden. **W**y heb
ben geseit dat dese broeder
franciscus een nyelle regule
maect. **N**e duchten wy dat hi se
also sterp zel make dat wy se
met en zellen mogen houden
dair om willen wy dattu dair
toe gaeste en hem sege dat wy
an die regule met verbonden
en willen wesen en dat hi se von
hem selue make en met von
one. **B**roeder heliam antwon
de hem dat hi dair met gaen
en woude si en ghyngē mede.
also dat zi alle te gader ginge.
Doe broeder heliam quam en
met verre van sinte franciscus
en was riep hime tot hem. **S**i
de sinte franciscus die minis
ters zucht vmaecte hi wat
willen dese broeders. **H**eliam
seide hem weder dat sin alle
minsters en seiden zeygen

dattu een metve regule maecte
¶ Tu dachten zi dat si alre hart
sel wesen te houden en zeygen
di te woren dat si daer niet aen
vbondenen willen wesen ende
dat dese maecte voor di zelue
en niet voor hem Doe boerde
sinte fransiscus sin hofst te he
mel waert op en seide tot onse
sper gode aldus Seyde ut di niet
wel dat zi mi niet gelouen en
zouden Doe honden zi alle hoe
dattie stemme cristi he in die lucht
antwoude en seide Doctet In
die regule en is niet vande dme
mer dat dmi wat daer oec is
dat is min En ic wil dattie re
gule also gehouden worde nader
letter nader letter nader letter
sonder glouf pond' glouf sonder
glouf En seide voort ic weet
wel wat die mesttelike gram
heit vmaect en hoe veel ic he
helpen wil daer om dese niet
houden en willen die gauen wt
der oerden Doe keerde he sinte
fransiscus toten broeden ende
seide he hebdi dit wel geshout
hebent wel geshout hebent wel
geschout of wildi dat ut vande
werf doe zeygen Doe zagen
die minstere maloud' an en

ghingen mit confusien al ver
uact van daer Vander bolco
menheit der armoede En eerst
hoe dat sinte fransiscus sin wille
en sin meninge belaeerde die hi va
den beghinne totte eynde hadde
hoeme die armoede houde soude

Boeder richardus vund
ment dien sinte fransiscus
zeer lief had quam eens tot he
in des bisscops hof van assise En
ouder ander woude die hi mit
hem had vanden traet der orde
ne en hoe datme die regule hou
den zoude vraetste hi he sonder
linge van ene dinge en seide ¶
Vader segt mi dmi meninge die
du inden beghinne hadste doe
du die broeders die du hebste
ontfincste en die meninge die
du nu hebste en meenste te hou
den totter doot toe ap dat ic v
scheert mach wesen van dmi
re eerste meninge en da dme
lesten eynde dat ic vanden
ap ten broeders die clercke sin
en also veel boeke hebben die
mogen houden al ist dat toe
oec zeygen dat si der oerden
toehoren ¶ Doe seide he sinte
fransiscus dmi eerste meninge
en minn leste wille was aldus

hadden in mine broeds gelouft
 dat geen broeder als die regel
 seit meer dan een cleet mit eenre
 coerden en mit enē neder clede
 hebbe en zoude En waert dat e
 nich broeder vragen woude w
 om dat sinte fransiscus in sinre
 tnt die gescreue regule en die
 armoede met en dede spouden
 banden broeders **W**y die
 mit he waren antwoorde daer
 toe als wy oic van sine selte
 monde gespourt hebben dat hi
 selue dese dinghen en veel and
 dingē den broeden zeide en oic
 inder regulen dede scrue die hi
 mit crachtighen gebede vande
 heer totter oerden bespof bat
 en seide dattet altemaul naden
 wille gods was dat hi daer in
 sette **M**er doe sint den broe
 den vorleide dochtet hem alte
 swaer en ondrachtlic wegen En
 si en wisten doe niet wat na
 sinre doot in die oerden op pou
 se straen in toecomede tiden En
 want hi die scandalizacie tus
 schen hem en tusschen den broe
 deren zeer ontsacht so en wou
 de hi niet mit hem samen met
 hi soet daer mede tot sine on
 dancice dat si haren wille
 behouden en ontsuldichden

hem door onsen heu gode mer
 op dat dat woort des heiz dat
 doer sinen mont totter broeder
 orbar gesproken was niet te
 vghenees geset en soude wesen
 so woude hi des heren wille in
 hem seluen vuollen en ontfange
 dat loon vanden he dan of en
 sin geest wort getrost ende
 ruste entelike daer op. **h**oe dat
 hi enen minister antwoorde
 die mit sine onloue boeke heb
 ben woude En hoe die minis
 ters vuren zinen wete edr
 houre regulen deden den dat
 capitel daer na der ewange
 lien in v boden is alrestante din
 ghe te hebbe en mede te draghe

Op een tnt doe sinte fran
 scus van ouer dat moer
 weder gecomen was sprac een
 minister mit he vanden capitel
 der armoeden en bespof die sine
 wille en sin vstant daer of te
 weten pnderlinge vnde vbedin
 ge der heuliger ewangelien ale
 ghi en seit niet mede wege diage
Sinte fransiscus antwoorde he
 en seide Ic versta dit also dat
 die broedere niet sculdich en
 sinte hebbe dan een cleet mit
 eenre coerden en mit ned cle
 deren als die regule seit Ende

baert noot si mochten gescoeyte
dingen **D**oe seide die minster
tot hem **W**at zelic doen die also
veel boeke hebbe die meer sin
waerdich dan buschij pont **D**it
seide hi op dat hem sinte franciscus
dat onlosse en sin consciencie d'
mede vryen zoude. Want alle die
boeke sult hi mit vredeghinghe
der consciencien en wist wel dat
sinte franciscus dat capittel van
der armoeden zeer strengelic
plach te vstaen **D**oe seide hem
sinte franciscus **E**c en wil noch
ic en bin niet sculdich noch ic
en mach niet doen tegen min
consciencie noch tegen die volco-
menheit der heiliger ewangelie
die wy belouet hebben **D**oe dat
die minster hoorde wort hi ze
droevich **E**n doe sinte franciscus
hem also vstaert sach seide hi mi
groter vuerichheit des geestes tot
hem daert alle die broeden spoor-
den **E**hi wilt vanden menschen
minre broeders gesien wesen
en den naem hebben dat ghi
naden heiligen ewangelium leuet
mer mitten werken wilt ghi
eygene goede hebben **E**n al n
waest dattie minsters wel dit
wisten dattie broeders nader
regule sculdich waren dat hei

lige ewangelium te houden noch
tan hadden si vter regule doen
doen dat capittel daer in staet
Ehi en zelt niet inden ewighe
dingen **E**n waenden dat si d'
om niet sculdich noch vbonden
en waren die volcomenheit der
ewangelien te houde **D**aer om
sinte franciscus doet ouermite
den heiligen geest bekenede sei-
de totten sommigen **D**ese minis-
ters schamen gode en mi te be-
drieghen **E**n op dat alle die broe-
ders mogen weten dat si totter
volcomenheit der ewangelien
vbonden sijn so wil ic dat mi
den beghinne en inden eynde
der regulen gescreuen si dattie
broeders vbonden sijn dat hei-
lige ewangelium ons heid ihu xpi
strengelic te houden **E**n op
dattie broeders geen ontrout
en hebben van dien dat he die
heer der mi om houre salich
willegh ghecondicht heeft en
nocht te kennen gheuet so wil
ic mitten werken en mitten
leuen belisen van den heer
en ouermite sinte hulpe elbe-
liken houden **E**n hi spelt oec
al dat heilige ewangelium nu
der letter wande beghinne
dat hi broeders began te heb

den tot sinre doot toe **Van enē nouitius die mit sinen onloue enen pouter hebben woude**

Op een ander tijt was daer een nouitius die enē pouter hadde en lepen woude al wast dat hem die vanden generalen in minister met wel ghesonlost en was te hebben mer want hi ge hont had dat sinte fransiscus met en woude dat sin brueder ghesicht waren om conste en om boeke te verghen so en was hi met wel te vreden dien pouter buiten sinte fransiscus onlof te houden. En dan om seide hi tot hem doe hi daer bi quam **V**ader het waer in een grote vroeftinge enē pouter te hebben en al ist datten in die general minister vsehngset heuet nochtan vader woude ic ken guern mede mit enē onloue bespoude. Doe antwoorde he sinte fransiscus **K**omme haerl die kerper en idelant en slauer en veel vromer sterk manen waren sterre mede strude die ongelouige te bedwingen en behielden van he die victorie mit veel pijn en arbeit die si daer om totter doot toe

hadden en ten lesten storue si heilige martelacten inden strude vout dat geloue ppi aler ne igger deel die alleen van horen zeggen der vromicheit die die lude deden der menschen lof en eer willen hebbe al des geloue igger deel ons ons die eer en lof hebben willen o uernut dat si alleen die werke die die heilige deden prediken en vout vullen **V**est of hi seggen soude. **W**at is mitten boeken en wat is mitten consten te doen andie goede werken **S**epet al **W**ant die conste blifet op en maect vmetelheit en die minne maect stichticheit **V**ort daer na geuele dattie selue nouitius mit sinte fransiscus brueder vuerse sat en began he noch en den pouter te seggen. **D**oe seide hem sinte fransiscus **A**stu den pouter hebste so selu oec enen breuer daer toe begeren te hebben en dan selu in enē zetel gaen zitten als een groot plaet en seggen enē brueder **B**ringe mi min breuer. **D**oe sinte fransiscus dit seide nam hi mit groter vuericheit des geests af siffe en wroeffe dier op recht als enē hoofde plegt te wasschen

en seide **I**c breuier **I**c breuier
En vhaelde dat die verue al wa-
uende op sin hooft **D**oe verbon-
derde dien broeder en staemde se
Dan na seide sinte fransiscus
Broeder ic plaech des ghele-
getempeert te wesen boeke te
hebben mer want ic den wille
gods daer met of en wiste nam
ic een ewangeli boec en bat den
se dat hi in die eerste oplu-
kinge des boecs sine wille daer-
of woude openbaren **E**n doe be-
wende in rechtewort dat wort
der ewangelen **V** is gegeuen
die vborgensheit des riken gods
te kennen mer den anden in pa-
rabolen **E**n seide wort dan sin-
re also veel die gaern opschimmē
tot consten dat hi salich wesen
zel die hem om der minne go-
des daer voor hoedt **W**ant also
veel heuet een mensche vander
consten also veel goeder werke
als hi doet **E**n in also veel is een
religiose een goet bedelau in
also veel als hi goede werken
doet **W**ant een wereman wt
vanden werke bekent **H**oe dat
me die armoede souden sel in
boeke in bedde in timmeringhe
en in alle anderen huysrade

Sinte fransiscus plaech te
seggen dat me in de boeke
dat getuge soude soeken en met
die costelicheit en luttel noturf-
tiger tyneringe mit gemeen
toter broeder noturste te gebu-
ken en daer geen scoensheit in
te zoeken **I**n haren legerstede
was die armoede also oueruloe
sich dat so wie onostelike vple-
ten cleder opt stroe mochte ver-
crigen dat was een vondeel ge-
rekenet onder die broeders **E**
hi leerde wort sin broeders dat
si arme lage huysstams make
souden van houtte en niet van
stien slectelic gemaect sonder
enige costelicheit **E**n met al-
leen so en plaech hi die costelich-
der huysen te laken mer oec me-
de alle curiose rietstappe binne
den huysen diene van nootfwege
ontberen mochte plaech hi te
sculben **E**n tot ghene dingen
die der tafel toe honden canen
en date en des gelinc daermen
der werlt mede gedencke moch-
te en plaech hi te besighen **O**p
dat alle sijnge der armoede ge-
leken en bewinse dat wi al
siet meente ellenidiger per-
grimaedzen **I**n hoe dat hi
alle die broeders wt ene huys

**Dede gien om dat si den naem
hadden dattet der broeden was**

Op een tuit ghinc hi doer bo
nonnen en honden dat
aldaer den broeden myddelic
een huys gemaect was en rech
tenouwt doe hi vnam dat dat
huys den naem had dattet den
broeden toe behonde seerde hi se
ome en ghinc rechteuout vter
stat en geboot strengelic dat zi
alle haestelic vter stat hysinge
en daer met en woonde. Doe gin
gen zi alle van daen va die zie
ken moeste vten huys mede so
datter myement in wonen en
moest thent een cardmael die
op die tuit een legact in lomber
dyen was dat vourpide hiuis
an nam en ouer sin hilt. Doe
quame die broeders wed' met
als tot haren huys mer tot dat
se geleent was. En een broeder
die al zier mede vten huys ghe
daen was getugede dit dat also
gesuede hoe dat hi een hiuis
neder ghebroke woude hebben
dattie borgers va affise gemaect

Ode dat generael hadden
capittel nakende was dat
me alle ian bi onser vrouwe
de portuicula plach te houden
mer kede dat volc dattie broe.

ders dagelijc vmemichuoudicht
worden en alle ian daer eens v
gaderden en dat zi met meer en
hadden dan een cleyn huys in
mit stroe gedecket en die wande
daer of mit tenen getuynt en
mit stuc geleemt. Doe berieden
si hem daer op en maecten mit
grotter haesten wt grotter deus
nen aldaer in korter tuit een gt
hiuis van stien en van calc. Bute
sint fransiscus consente die op
die tuit daer met teghewon dicht
en was. Doe hi weder quam en
te capittel ghinc vdbonderde se
harde zeer van dien grotten hu
ys dat hi daer gemaect zach en
had anpt dattie and' broeds in
anden steden dan si waren of
come pouden ouermits die ser
palle van desen huys die mede
des gelincs grote huys poudē late
make daer si quame. En wat
hi woude dattie stede poudē wege
een forme en een exemplar
van allen anden stede der oorden
daer om eer dat capittel gecynt
wort clam hi op dat dach van
den huys en geboot sine broeden
dat si mede op pouden chymme
en began mitten broeden dat dat
vanden huys of te werpe ende
woude mit allen totter aerden

toe neder leggen. **D**oe waren daer
sionge riden vnaffise die om
die veelheit des volcs dat daer
van buren om dat capittel te sien
gecomen was gesticket daer toe
te sien. **E**n doe zi zagen dat sinte
franciscus mit sine broeden dat
huus daer neder leggen woude
gingen si tot he en seiden. **B**roed
der dit huus behoort der ghe
meente vnaffise toe. en sey si
van haerre wegen hier. **P**aer
om vbroeden wou di dattu onse
huus met en breeste. **D**oe hi
dat honden seide hi hem weder
so dit huus wou so en wil ic
met woeren. en doe clam hi rech
teuont mit sine broeden of.
En daer om sette dat volc van
affise een statute dat so wou die
stat regnerde dat huus in rike
poude houden staende van dier
mit band gemeente wegen. **H**oe
hi sinen vicariu berispede om
dat hi een huysken liet ma
ken die ghetide in te houden.

Op een ander mit dede sinte
franciscus vicariu een
clern huysken make daer die
broeders mochte rusten en haer
ghetiden houden. **H**ant ommits
dat daer also veel broeders tot
dier stede quame en hadde haere

selpe broeds met daer si de dienst
mochten doen. **H**ant alle die broe
ders vande oerden hadden haeren
toeganc aldair en vrement
en wort inder oerden ontfange
dan op die stede. **D**oe dat huus
volmaect was quam sinte fran
ciscus weder en honden daer hi
in sinte cellen was veel geluyt
van arbeiders en vragede sine
gezellen wat wort die broeders
deden. **E**in gefelle seide he alle
dingen also als si waren. **D**oe
dede hi rechtuont den vicariu
toepen en seide he. **B**roeder
dese stede is een form en een ex
emplar van alder oerden. **E**nde
daer om wil ic dat dese broeds
om die mine ons haeren goeds
eerst tribulacie en ongenoecht
siden op datte broeders die vre
van hier come een goet exem
pel der armoeden weder thuus
dragen dit is veel beter dan of
stal hier alle gemakelicheit
en alle genoech volcomeliken
zagen en daer dan een exem
pel of namen en zelden. **T**ot
onser vroudden de portuicula
datte eerste stede onser oerden
is daer symertmen aldus. en
aldair is dustinnich gemac en
genoech daer om mogen sey

Wel des gelinc doen in onsen lan-
de als wi weder thuis comen.

*hoe dat hi in ghene curioſe
celle ſtraen en woude of die
ſijn huete te weſen*

Het was een harde gaeſtelic
broeder en heymelic mit
ſinte franciſco die in een ofgeſce-
den ſtede daer hi woonde een celle
een ſtructgen van hem dede make
daer ſinte franciſcus ſijn bedinge
in doen mochte als hi daer qua-
me. En doet gemel dat hi daer
quam leide hem die broed' daer-
in. Doe ſaide ſinte franciſcus
Deſe celle is alre ſoon. Want al
dat hout was geſtaeft mit een
re ſtrauen. Doe ſaide hi. *Wiltu*
dat ic hier bliue ſo doch make
een deet van binnē en vā bute
van liepe of des gelincs groden
criūt en van telghen van bo-
men. Want hoe een huus ende
een celle argheliker was hoe
hi daer lieuet in plach te weſe.
Doe die broeder dat gedaen had
bleef hi daer een wile. En eens
dages doe ſinte franciſcus vter-
cellen was gegaen ghinc een
broeder daer in om die celle te
beſien. En quam daer na tot
ſinte franciſcu die hē vraechte
en ſaide. *Wraen coemſtu broed'*

Hi ſaide hem weder. Ic come in
dintz cellen. *Sinte franciſcus*
ſaide hem weder. *Om dattu geſte*
dage min is ſo ſchre een ander
doutaen in wonen en ic niet.
En die wint' plach hi dat woort
te ſeggen. *Die voffe hebbe haer-*
holen en die voghele des hemels
haer neſten mer die zoen des
menſchen en had niet daer hi
ſijn hoſt op leggen macht. En
ſaide vort. *Doe onse hē ihesuſ*
cristus inder woestmen was
en vustedē vſ dage en vſ nach
te en dede hi daer gheen huſe
noch gheen celle maken mer
vustedē onder ene ſtien vā ene
geberchte. En dier om tot dien
epempeel en woude hi nye huſen
noch celle hebben die ſijn huete
te weſen noch en liets oer nye
tot hem seluen maken. En ge-
meelt dat hi den broeders ſaide.
Suet en bereyt die celle ſo en
woude hi daer na noſſen niet
in come om dat woort der ewā
gelien. En wilt niet porchou-
dich weſen. En hier om doe
hi ſteruē poude dede hi in ſijn tes-
tament ſerue. *Dat alle die celle*
en alle die huſen der broeden
zonden gemaect weſen alleen

van hout en van leem om bader-
armoeden en bader oetmoedicheit
te bet te bluen. **h**oe dat si ste-
den ende timmeringhe mede ste-
den plaghe an te nemē en te ma-
ken na sinte franciscus meninge
Wat eent tūt doe sinte frun-
ciscus om die crancheit sin-
re ogten tot seue was seide hem
bonauctura die den broeden een
cruc gegene had daer op getym-
mert was. **V**ader wat dunt di
bander-steden. **S**inte franciscus
seide hem weder. **W**iltu dat ic di
segge hoemē der broed' stede scul-
dich waer te tymeren. **H**i seide
ya ic vader. **D**oe seide hem sinte
franciscus also die broeds tot e-
inger stat comē daer si gheen
stede en hebbe en remant vnde
die he also veel cruce gheue wil
datme daer op tymeren mach
en aldaer een hof en ande notuef
te mogē hebben. **E**erst zellen si
aensien hoe veel sinte he genoech
is mede te liden en nemen alsoes
armoede en goet exempel sou-
die wi allen menschen sculdich
sint after te laten. **D**at seide hi
want hi en woude gheene sine
dattie broeden huse of stercken
of houe of emch and' dinc of e-

inge ande steden besitten souden
also hoer eygen goet mer soude
daer in wonen also pelegimus en
vreemde ghesberchte lude. **E**n
daer om en woude hi niet dat
veel broeders te gader wonden
want het docht he alre plaa-
wesen in eenre groter beelheit
armoede te houden. **E**n dit was
sint meninge bande begimme sin-
re bekeringe totter doot toe dat
nē malle dinge armoede soude
houden. **E**n also die broeders also
veel cruce hebben dair si nader
armoede mede gedoen moghen
dan zellen zi gaen toten bisscop
inder stat en zeggē he. **H**eer-
dix man wil ons gheue om der-
minnen godes en om sinre zie-
len salicheit also veel cruce daer
wy een stede op make moghen
daer om comen wy eerst tot o
want ghi een vader en een he
sint van allen zielen des volcs dat
e beuolen is en oer van onsen
broeden die op dese stede wonen
zellen. **D**aer om woude wi gaer-
ne mitten onse godes en mit-
ten ulden daer tymerē. **D**at
seide hi daer om want die vrucht
te der zielen die die broeds wer-
ken wonden is beter te herige
mit bred te houden mit prief

teren en mit clercken hē mede
 te winnen mitten gemene vol
 ke dan hē te scandalizeren ende
 dat volc alleen te winnen Ende
 seide wort Die hē heeft ons ge
 roepen tot eenre hulpen sine
 geloude en der clercken en d'pre
 laten der heiliger roemlicher ker
 ken En daer om sellen wy na
 enen vromen altoes minnen ende
 eren en in vromheden hebbe wat
 wy sin minnebroeders gheseten
 En also also wy oetmoedich midē
 naem hietē also sellen wy oec in
 den leuen en in den werke allen
 mēsthen een exempel der oetmoe
 dichheit gheuen En want die hē
 vanden beghinne minne beke
 ringe sin wort in des bisschops
 mont dā assise gegene heeft mi
 te raden en te troosten midē dienst
 xpi Om dat en om des gelue an
 der bele goede werken die ic
 in den prelaten merke so en wil
 ic niet alleen die bisschoppen mer
 oec mede arm papen minnen en
 eren en houdense als dor min
 heren En also si ontfanghen vanden
 bisschop hebben sellen si gaen en
 maken een groot grāst om dat
 erue dat si ontfanghen hebben
 mit enē tyjn vour haer minre
 tot enē teken der armoede en

der oetmoedicheit Daer na sullen
 si arme huyskens van leem en
 van hout doen maken en sōmige
 cleyn celken daer die broede
 somint hoer gebet in moghen
 doen en arbeiden in dien dingon
 die der verbaerheit toe bespren
 en om die ledicheit te scrubben
 En si en zellen geen grote kerke
 make om den volke te pēden
 of om eniger ander oersaken
 willen want tot anden kerken
 te gaen prediken is een meerre
 oetmoedicheit en een beter ex
 empel En ist dat prelatten cler
 ken en gheestelike lude of waer
 like lude somint tot onse steden
 come so sellen die arme huys die
 oncostelike cellen en die cleyn
 kerken hē liden meer predike
 en sellen daer meer of gepre
 dit worden en gestichticht wor
 den dan vanden woorden En sei
 de wort Diabul doen die broede
 grote tymeringe maken en stro
 ren onse heilige armoede ende
 make minnereinge en geue
 een quaet exempel velen mēsthe
 En somint laten si die steden en
 die tymeringe om een beter stede
 of meer andale vande volke en
 breken dat si hebben en maken
 ande grote costelike tymeringhe

daer die ihsene die die aelmissen
daer toe gegheuen hebben en and
lude als si dat sien of gestandich
zeert worden) daer om waert
beter datte broeders armelike
spinden en spelden haer pfeffe
en giuen haren ene mensche goet
exempel dan dat si tegen haer
beloefte den anderen een quaet ex
empel geuen **Hoe datte broe
ders en sonderlinghe die ouer
ste ende die gheleerde sinte fri
scus contrari waren oer
moedighe steden ende arme
timmeringhe te kiesen**

De sinte franciscus geset
had dat der broeder kerke
clern souden wesen en datme haer
huse alleen soude make van hout
en van leem tot ene teken der ar
moeden en der oetmoedicheit En
dat beginne wouden tot sinte ma
rien de porciacula sonderlinghe
datte huse die van hout en van
leem alker gemaect ware tot
eene eldiger gheschinge wese
souden allen broeden tot alre tuit
stant dat die eerste stede der or
dene was so waren he sominghe
broeders daer in tiegene ende
siden Dat in somigen landen
dat hout duerre wan dan die
steen also datter he met goet en
docht mer sinte franciscus en

woude met iegenen he striden
Want hi seer zuet was en niet
lange leuen en mocht daer om
wast dat hi in sine testamenten
deed scrue Die broeders sellen
hem hoeden dat si geen kercke
noch geen huse die tot haerre be
hoef getimmeret sijn met en ont
fungen het en si dat si der heili
ger armoeden wel betamen En
wesen daer altoes in gheserbercht
als peregrins en arme lude En
wy die mit hem waren doe hi die
reghel sezeef en byna alle dat
wider dat hi sezeef gheue dat ge
tuge dat hi veel dinge in die re
gule en in anderen scriften setten
deed daer hem veel broeders con
trari in waren sonderlinge on
se prelaten en onse geleerde in
ouermits dat hi die twinghe
en twistinge onder die broeders
seer onrecht so leet hi daer me
de tiegen sijn goetdencken ende
liete in haren wille bliue En
plich ons die sijn mede gefelle
waren die wil te seggen In de
sen is min zucht en min
visiet gelegen Dat sominghe
broeders ouermits haerre conste
en haerre onrechtse portuou
cheit in contrari sijn en make
te mete dat ic mit grote arbeide

des gebedes an gode u'borue heb
 tot tiege u'boru'diger en toecomē
 der nutticheit der oerden en om
 van gode daer of v'sekert dattet
 na sine wille is En dat si nu so
 men en seggen Dit selue houde
 en staerne me en dit niet hoe
 dat sint bouw duffte plach te re
 kenē aelmissen te v'righe En
 die boue noturste te gebruke

Die woorde plach sinte fr
 aniscus die wil te segge en
 te v'pellen Ic en heb gheen
 dief gelueft vande aelmissen
 mit v'gaderen of boue noturste
 te besigen alsoe nam ic min
 dan u'geboude op dat and' arme
 hude haer deel mede hadden wat
 anders te doen dat waer diefte.
 hoe cristus tot hem seide. dat
 hi niet en woude dattie broe
 ders yet hadden noch yet ge
 meen. noch hi sonderlinghe

Doe die broeders en die mi
 nisters van he begeerden
 dat hi den broeden doch v'hengen
 woude wat mit gemeen te heb
 ben op dattie veelheit des volcs
 wat had hem op te v'laten Doe
 riep sinte fr aniscus in sinen
 gebede ppm tot he en nam raet
 mit hem va desen. ppc ant
 woude he v'rechtuont en seide

Ic sel alle dingre geue beide bi son
 der en mit gemeen want desen ge
 sinne sel ic beruyt wesen te besor
 gen hoe groot dattet oer wasset
 En selc alsoe woeden alsoe lange
 ale si in mi wullen hopen hoe dat
 hi dat gheelt haredē en verflarp
 en hoe dat hi ene broeder om
 des gheles wullen corrigende

Franiscus die een waerlich
 richt orient en nauolgher
 ppi was v'smade volcomelic al dat
 der werelt toe besoude En boue
 alle dingre so v'ontbar diefte hi dat
 gelt En om dat te sculden ale den
 diuel so plach hi sin broeden mit
 woerden en mit exempel daer
 toe te houden en plach hem te seg
 gen dat si dier en gelt ene gelinc
 poude minne Het geuel eens
 dat een waerlic man in die ker
 ke quam en offerde daer een deel
 gelts dat een broeder simpelic in
 sin hant nam en werpet in een
 venster Doe dat sinte fr aniscus
 v'nam en die broeder sich dat hi
 daer aen misdaen hadde viel hi
 neder op die aerde en bit dat sint
 he v'gaue en woude daer om ge
 slagen wesen Sinte fr aniscus
 beruyede he seer hardelic dat hi
 dat gelt gelyndelt had En geboot
 he dat hi dat gelt mitten monde

vten venster naem en droeghe
dat als mitten monde vten cloest
Darmen sachticheit en veelheit
der cleden scruben sel ende linspa
nichheit hebben in ghebreke.

Dese mensche was mitten
crachten gods van binne
meer verdermt dan mitte cleden
bin buiten hi lachterdege die mit
drerhande clederen gelect warē
en sachte cledē bouen d'notunghe
in die andere gebrukeden En
seide **W**espeste die met vier re
den mer oten wille coemt dat
is een teiken des blalwede geests
als die gheest allentelken ver
out wort en wt gediē so ple
get vleysch en bloet dat sin te
soeken want wat doetme an
ders als die ziel haer geestelike
weelden vliest dan dat dat
vleysch hem tot sinre weelden
keert En als die veellike begeer
te sin behoeflicheit bemārest
daer na plegēt dat beuoelen des
vleyschs die consciēcie te scricke
Ist dat enē broeder wat ghe
breect en rechtewort dat ghe
breec pūit te vollen wat loon
sel hi daer of ontfanghen wat
wat is dit gebreec met linspa
lic te liden anders d' dante begen
weder in empten te wesen /

Hi en woude niet dattie broede
om eniger zaken wullen meer
dan die roche hadden wtgepoet
te laken te hebben dat seide zeer
vnaerlic te wesen En op dat hi
die ander mit sinen exempel
mochte verberken so plach hi
altes op sine roche enē harde
scerpen zac te nagen En daer
om geboot hi in sinre doot dat
nē dien roe daerme hem mede
groef mit enē zackē zoudē der
ken en seide mit groten rouwe
Die stryngichheit sel noch alsoe
vslappet worden en die laeusheit
sel noch alsoe groot worden dat
armer lude kinder hē niet sca
men en zullen scaerlaken te
dragen **H**oe dat hi sine lichaem

De mer ghenoech doen
sine en woude
franciscus tot eenre hemelike
steden oten volke een wul was
lappede hi sine roe en sine ge
pellen roe omder groter roude
wullen mit veel lappē want
hi en droech niet ene roe dat
sin habnt was alsoe dat sin
lichaem wat gemact daer of
began te hebben En wort daer
na doe hi van sine gebede quam
seide hi seer vrolic tot sine ge
felle an bespirt een forme en

een exempel alle der broeders
te wesen. En daer om al ist mi
nen lichaem noot enē gelupten
rot te hebben nochtan moet ic
op minn ander broeders merke
dier oer wel beschoefte en niet
en hebben noch crigen en moge

Hoe menigerhande beschoefden
die hi sine lichaem overgherde
op dat hi sine broeden goet ex
empel gawe hem te bet te liden
dat en mogen wy die mit hē
waren niet wel te vollen wt
spraken. Want na dien dattic
broeders begonden te vmenich
uoudigen so pinde hi hē mit
groter blitcheit die broeders
meer mit werken dan mit
woorden te leeren wat si doen of
laten zouden. **Hoe dat hi hem
staemde als hi yemant ar
mer sach dan hi was**

Ene gemoetede hi enē zeer
armen mēsche en doe hi
sin armoede merete seide hi tot
sine gefelle. Des mans armoe
de heuet ons grote scande geduen
en berispt onse armoede hande
zeer. Want het is mi ene grote
scande als ic yement armer
binde dan ic bin. Want ic die he
lige armoede voren heb minn

vrouwete wesen voor alle minn
ruedom beyde geestelic en lich
aemlic. En het is condrich ouer
al dat ic armoede gelijst hebbe
voor gode en voor den mēschen.
**Hoe hi die eerste broede leerde
ende daer toe brochte dat si
om die aelmissen ghynghen**

Die sinte franciscus broe
ders began te crigen wt
hi also blide van houre bekerm
ge en dat hē god dat goede gesel
schap gegeue had. En hi soe alsoe
hief en also waert dat hi se met
en hiet om die aelmissen gaen
ouermits dat hem docht dat
sine hem staenden en daer om
placht hi alleen te gaen. En doe
hi daer seer moede van wort
Want hi teder nader naturen
was en van arbeide en van ab
strinēnen noch meer verancket.
En merete dat hi den arbeit
alleen niet dragen en mochte
en dat si oer tot dien selue go
roepen ware al staende sut
hē te doen daer om seide hi hē
lieue broeders en kinde en wilt
o des niet saeme om die minne
ons hem ihu xpi den werch der
waerachtiger armoeden te gaen
Want dit is ons erue dat onse
heer ihesus cristus ons voren

en gelaten heeft en allen den ge-
nendie na sinen exempel in
die heilige armoede leuen wille
Ic seg u inder waerheit dat veel
edele heilige lude tot deser hei-
ligher vngaderinge comen zulle
en boue grote eer sellen nemen
dat si om die aelmissen gaen
Dier om gaet blidelic want
ghij selt hem die minne gods bli-
delic thius bringen daer ghyse
of bidt en seggen **Esquet ons**
aelmissen om die minne ons heren
godes daer hemel en aerde also
met negen te rekenen is **En ou-**
mits dat der broede eerste also
luttel was dat hyse met twee
en twee te gader wt en mochte
snyden mer elken alleen se
geschiedt also si weder quamen
dat een yegelic sin aelmissen
die hi gebeden had sinte francis-
cus liet sien **En die een seide oec**
toten anden Ic heb meer ael-
missen gecregen dan du Ende
des vuerdechde hi he also hyse bli-
de en vrolic sach **Vandier tuit**
vont plagen si gaern ontfos-
te bidden op dat si die aelmissen
mochten halen **hoe dat hi**
met en woude dat zyn broe-
ders forschouduich waren
van den morgghen

In dier tuit leuede sinte fran-
cisus mit sine broeders die
hi doe had malso groter armoede
dat si dat ewangelium in allen din-
gen nader letter hielden alsoe
dat si des dages te voren gheen
spise tegen den anden dach en be-
sorchden en lieten elke dach sin
sorge mit he bringen **Dat lan-**
ge daer na onder die broede ge-
souden was dat si met meer-
aelmissen en ontfinge dan si
op dien dach behoefden en son-
derlinge also si in steden waren
hoe hi die broeders mit woerde
en mit exempel berispede die
op enen kerstdach die tafel feest-
elic bereit hadden

Doe een minister tot sinte
franciscus op ene kerstdach
geromen was om sin spechtuit
daer mede te houden maecten die
broeders om des ministers willen
die tafelen wat feesteliken toe mit
versphen laken en mit glazen
vaten **Doe sinte franciscus quam**
en dat sach nam hi rechtendout
al hermelic eens arme mans
sac en sinen hoet die daer gero-
men was en ghynt mit ene in
sine gesellen wt den huise dat
die ander broeders dat met en
wisten **En dier en binne ginge**

die broeders sitten **W**ant sinte fr̄
 asius en woude met datme na
 hem louchte als hi verstantouwt
 totter tafel ^{met} quam **E**n doe si sate
 en aten quam hi mitten stocke
 en spede op sine rugge in recht
 als een arm perzgrimen seide
Ondie minne ons heren godes so
 geuet desen armen ziele pe
 rzgrim s aelmissen **E**n wat
 die minster en die and broe
 ders hem verstantouwt met en
 keneden seide hi tot hem **B**ro
 der wi sin oer arm en want
 onser seel is so bespeue wi
 dier aelmissen selue wel die
 wi hebben aier om die minne
 des heren dien du genoemt heb
 ste so com en wi sellen di me
 de deilen dat ons die speer ver
 leent heeft **E**n doe hem die mi
 nster een scotel mit spise en
 broot daer toe gegeuen hadde
 nam hi dat oetmoedelic ende
 ghinc daer mede sitten biden
 suer en seide mit groten ver
 suchten totten broeden die aen
 die tafel saten **D**oe ic die tafel
 also curioselic gederctet sach
 dochtet mi datet arme religio
 sen met en detaende die dage
 lix da huse a huse die aelmissen
 soeken want min lieue broe

ders her besont ons bet toe dat
 exempel der oetmoedicheit en
 der armoeden xpi na te volgen
 dan anden geestelike lude **O**m
 des willen dat wi dair toe geroe
 pen zinn en onse pffessie dou
 gode en dou den menschen daer
 op ghedaen hebben **D**aer om
 yt besourlic dat ic sitte als een
 minnebroeder **W**ant ons heren
 godes feest dage en sinne heilige
 worden meer gheoert mit sober
 heden en mit armoeden daer si
 mede totten hemel gecomen sin
 dan mit curiosheden en mit
 feestelicheden daerme vande he
 mel mede geueryet wort **D**oe
 dat die broeden hoorden scaende
 si hem harde zeer en dochte dat
 hi die blote waerheit seide en
 die sonnge begonnen zeer te
 strepen om dat hi also oetmoede
 lic op die aerde sat en lerege en
 onstiege mit also heiliger sacht
 moedicheit dat si oetmoedelike
 souden eten dat waerlike lude
 dair of gesticht mochte worden
En also se een arm mensche ouer
 quame dat si dien bi se totter
 tafel souden satten en met op
 ter aerden **H**oe dat een car
 dmael seide en seer gesticht
Was van haerre armoeden

Doe een ondmael die namaels
pauus gecoren wort ende
gregorius herte tot horen capit
tel qua en mit velen riddē en
clercken sach datte broeders in
dat hūus daer si shepen benede
op een luttel stroes sagen ende
die sommige op clyme vpletē cul
ten en noch polusse noch oeruy
sen onder hoer hest en haddē
began hi zeer te wenen wor hē
allen en seide **Siet aldus slape**
die broeders en wi onsalige die
also veel ouertallicheden hebbe
Wat sel van ons werden also dat
hi en alle die ander daer zeer
of gestraft waren Si en sagen
daer oec geen tafel want die
broeders plagen opne stede opt
aerden neder te sitten **Vā ene**
broeder- die niet en arbeide
noch en bedede en wel etē woude

Inden beghinne d'ordene was
een broeder onder hē die
luttel gebedes dede en niet en ar
beide en om die aelmissen oer
niet gaen en woude en allike
wel mede eten **Doe sinte fran**
ciscus dat merre bekēede hi
ouermits den heiligen geest
dattet een vleischelic mēsche
was en seide tot hē **Broeder**
vliege ginc dme wach want

du wiste dinnre broeden arbeit
eten en inden werke gods ledich
wesen racht als een ledige on
winnstbar bye die niet en ar
berdet noch en wmmet mer d
goeder byen arbeit en geisim
helpt verteren en also ghinc hi
sine wach want hi een mēsche son
der geest was en geen genade en
begeerde so en want hi oec geen
hoe dat hi enen armen man
hoorde mit groter vrolichheit go
de louen. doe hi die aelmissen dat

Op ene mit hōde sinte fr
ciscus ene peer geestelike
armen man gode mit lud stem
me louen en broot bidden tot
assise bider straten **Doe ghinc**
hi rechtewant mit groter vuc
richheit hem te gemoete opter
straten en cussde sin scouderē
daer hi den biddel mitter aelmiss
sen op droech en nam den zac
selue en droechen tquus tot si
nē broeden en seide aldus wil
ic dat min broeders blide ende
vrolic gaen en comē mitter
aelmissen weder en louē gode
hoe datter hē dā godē gheopen
baert was dat sin broeders min
rebroeders pūde herte en condi
Oghen vrede en salichheit
p eenre mit seide hi der

minnebroeder oerden en leuen is
 een deen riddersen daer die pne
 gods in aepel lester bren den he
 melstijen vader om dat en seide
 vader ic woude dattu in maeste
 en gnueste in aepel lester tut een
 nyelbe oetmoedich volc dat alle
 den anden die daer bou gelbeest
 hebben ongelinc waer in oetmoe
 digheden en in armoeden en he
 mit in allen lieten genoegen
 Daer toe seide die vader Bone
 als du begeerste so yst gesiet
 En hier om seide sinte fransiscus
 dattet god woude en hem open
 baerde dat si minnebroeders
 souden hieten want een arm
 oetmoedich volc is dattie poen si
 nen vader of ghebeden heeft
 Daer hi inder ewangelien of
 felt Allyn lude en wilt met
 ontscien want het heeft ulde va
 der beslaghelic ghebeest dat ri
 ke vte gheue En dat gheue ene va
 ninnen minsten broeden gedaen
 hebt dat hebdi in gedaen va
 der minnen en mededoghen.
 Ende hoe dat hi den broeder te
 hulpe quam ende druuen
 mit hem at
Sinte fransiscus zacht op een
 tut dat een zeer geestelic
 broeder en out inder onden zeer

niet en cranc was en wort zeer
 mit mededoggen op hem beweget
 aepel ouermits datte broeders bei
 de gepont en niet mit groter vro
 lichheit des geestes hoer armoede
 gedruyten gelikerwone als of
 si oueruloedichheit hadde gehad
 en gheene medicijn in haerte
 zietten en pleechden mer maer
 dat den lichaem contri was ende
 seide in hem selue Ic vmoede
 waert dat dese broeder des mor
 gens vroe van ripen druuen
 ate het soude hem goet wesen
 en also als hi docht so dede hi en
 riep den broeder eens morges
 vroe hemelic tot he en leyde in
 ene winnigert en vertoes ene
 winstoc daer goede ripe druue
 an waren daer hi selue of began
 eerst te eten op dat hem die broe
 ders met en saende En dier wile
 dat si aten wort die broeder ge
 nepen van sinne zietten en doe
 loefde si gode te zanne en die broe
 der gedachte der goedertieren
 alle sin dage en placht dirlwin
 des heiligen vaders minne al
 streyende onder die broeders te
 vertellen. Hoe dat hi hem
 seluen ende sinen gheselle
 ontledde om enen armen
 mensche te cleden

Oenen winter stont doe
sinte fransiscus een stuc la
kens bou enen roc te an getogen
had dat hem vander broeder vrient
gelcent was quam hem een out
wifskintz gemoete en bat hem
om een aelinge Doe dede hi rechtz
uout dat laken van sine hulpe en
gast den armen wue al en wast
sin met en seide **E**ant en maer
daer een roc of want du hebset
wel te doen **D**at wif loech en
verwonderde licht van vresen
of van vriecken en nam dat
laken van sinre hant **E**n ouer
mits vresen dat hie met weds
eyssien en soude hie si haestelic
en dedet rechtz uout sin den en
doe si des lakens tot ene roc met
genoech en had hie si weder tot
hem en seide dat hoer lakens an
ene roc gebrake **D**oe sach sinte
fransiscus op tot sine gefelle die
met veel an en hadde en seide
houstu wel wat dit arme wif
seit **I**ndie minne godes laet
ons roude liden en ghif haer
dijn cleet op datter roc volma
ket worde **E**n sin gefelle dede
dat rechtz uout also dat si bei
de gebre hadden op dit dit ar
me wif ghesleet moeste wor
den **h**oe een ouermits aelms

pen die hem sinte fransiscus
gaf zinen heer vergaf dan
hi groten mit op hadde

Op een mit vracende sinte fi
scus ene armen man die
hi lange under werelt gekent
hadde hoe dattet mit he stonde
Doe began hi mit ene vbolgen
gemoede sine he die hi te dienen
pluch te vloeken en seide **h**oe
pouet anders mit mi wesen di
qualic god moet minn heer v
maldien want hi heestet mi
al genomen dat ic had **D**oe sin
te fransiscus sach dat hi in dootson
den stont ontferme he sinre
zielen en seide **B**roeder vngif
dat dinen heer om dinre zie
len wille het is wel moghelic
dat hi dat weder gheue wat
anders so bistu dinre dinghe
gunt en du selte din ziel mede
verlufen **D**oe seide die man we
der **I**c en mach des mit allen
met vergheue het en zi dat hie
mi weder gheue **D**oe seide sin
te fransiscus **S**ich ic gheue di de
sen mantel ic bade di vergheue
dat dinen heer om die minne
godes **E**n rechtz uout wort va
dien minne wert sin herte ver
soetet en vergaet altemael
hoe dat hi enen armen wue
enen mantel seynde

En arm wif die vier ogen
had quam tot enē medicus
en begerde van hem genesen
te wesen. **D**oe ghem die meest
tot sinte franciscus en seide **B**ro-
der een wif mit zieken ogen
is tot mi gecomen en is also ar-
me dat ic hoer oer den cost ghe-
uen moet. **D**oe sinte franciscus
dat honde had hi groot mede-
dogen daer op en riep enē van
den broederen dat sin gardiaen
was en seide **B**roeder gardi-
aen wi moeten ouergheue dit
ons met en is. **D**oe seide hi.
Wat is dat. **H**i seide weder-
desen mantel die wi vande ar-
men zieken wifkin geleent
hebben dien moet wi haer
weder gheue. **D**oe seide die gar-
diaen. **B**roeder doch daer mede
also alst di best dūnt. **D**oe riep
sinte franciscus mit groter vro-
lichheit enē geestelike mēsche
die hem heymelic was en seide
Nem desen mantel en tvalaf
brode dair toe en ginc toten
arme zieken woue tot des
meesters huus en sech haer.
Die arme mēsche dien du dese
mantel geleent hebste dānt di
zeer daer of nu neme dat dū
weder. **E**n doe die boede die boot

sap also brochte waende dat wif
dat hi dar in spot geseit had en
seide mit bresen en mit scemte
weder tot hem. **L**aet mi in brede
want ic en weet niet wat dattu
segste. **D**oe gaf hi haer dien mā-
tel en die pū. **B**rode in hore han-
den en ghem werch. **E**n want si
zach dat sint inder waerheit
meende so ontfinc si die graue
mit waerdicheden en mit bresen
en louede gode. **E**n want si bre-
seide datnē dien mantel weder-
halen soude so droech si dien mā-
tel thūus en sinte franciscus set-
tedet also in mitten gardiaen
dat hi haer die noturste beporch-
de also langhe als si te meesterz
ghinc. **H**oe dat hi enen ar-
Op men al heymelic een
een stuc lakens gheue woude.
rnt quam een arm man onder-
die broeders daer sinte franciscus
was en dat een stuc lakens om
die minne gods. **D**oe liet sinte
franciscus enē broeder dat hual
dat huus dier porche of hiet wat
lakens vande den armē te geue.
En doe hi porchte en niet en vānt
en sinte franciscus niet en wou-
de dattie arm man vāel weder-
heen ghinge nam hi een mes
en begon een stuc dat onē sinē

vergenoedert was of te tornen
al hemelic op datter hem die
gardiaen niet en vbaede en woude
hem dat al hemelic gheue mer
die gardiaen vernam dat ende
verboeter hem dat hi des niet
en dede om des couden weder
willen en om dat hi selue niet
en out was. Doe seide sinte fr
iscus **Wiltu niet dat ic hem**
dit seue gheue so ghyf hem wat
anders. Want die arme ma moet
yummer niet hebben. Also dat
hem die broeders wat gauen
van hant cleden om sinte fran
ciscus willen. **En so waneer e**
nich broeder se emgen man
tel leende so en woude hie niet
ontfangen dan mit von wau
den dat hie ene anden armen
die armer waer dan hi geuen
mocht die se eerst toe quame
In dien dat se sin gheest ghe
tuede dat hie noturftich w

Iden be hoe dat hi broeder e
ghinne **gdius seide dat hi den**
der ordene armen poude cleden
we hi noch niet dan twee ghe
pellen en hie quam een ma vier
werst tot se die eyndus hietede
en sin derde gefelle wort om
sin leuen mede aen te nemen
En doe hi een wylint in sine

wierlike cleden die hi mit hem
gebrocht had bi hem bleef ghe
melt dat daer een arm man qua
en eyfchede een aelingsse en sinte
francisco. **Doe sich hi op dien en**
dun en seide. **Ghyf dien arm broe**
der dinen mantel. **En verstuort**
toech hie niet blidelic en sine
rugge en gaffen den arm man
En doe wachte hem dat god verch
tuort een weelde gracie in sin
re herten seide. **Want hi den ar**
men dat cleet also blidelic gaf
en doe wort hi van sinte francisco
omfangen en ghynt altoes
wout tot groter volcomenheit
der diensten. **Vander peniten**
rien die hi enen broeder seide
de want hi enen armen men
sche qualic gheondelt hadde
Ot eenre tint doe hi wt ginc
prediken quam een arm
niet mensche tot se dan hi grote
mededogen mede had en began
sine gefelle van sinre armoede
en van sinre zueten te zeggen
Doe seide sin gefelle weder tot
hem. **Broeder het is die waer**
heit dat hi arm genoecht seint
te wesen mer het mocht wel ge
uallen dat in al dat lant nye
mant riker van wille en waer
dan hi. **En doe hi van sinte fran**

also daer of handelic berispt wt
 sprac hi rechtuouert sin stout Doe
 seide hi hem weder **W**iltu yem
 tenae doen dan bou die ic di seg
 gen zel **D**ie broeder seide ya ic
Doe seide sinte fransiscus **S**o ginc
 en tref wt din roc en ginc bou
 des armen mesten boeten al na
 ket leggen en segge dattu gepen
 dacht hebste hem te vordelen en
 aften sprac van hem gedien en
 bidde dat sint di vghene **D**ie broe
 der dede also hem gheseten was en
 doe hi weder tot sinte fransiscu
 quam seide hi hem **W**iltu weten
 hoe du gependicht hebste in dien
 arme man ya in xpm **S**o wa
 neer du enen armen mensche
 zeste dan selstu den ghene vor
 nemen in wies naem dat hi is
 met dat is xps selue die onse
 armoede en onse cranchheit an
 genomen heeft **E**n die armoe
 de van desen mensche is ons een
 spiegel daer wy die cranchheit
 en die armoede ons here ihu
 ppi in spiegelen en in merke
 zellen **V**anden welken testa
 ment dat hi enen armen wi
 ue dede gheuen die ewe kin
 der inder seiden hadde

Doe op eenre tyt een arm
 out wnf die ewe zonen
 inder seiden had van sinte fran
 scus een aelmisse bat seide hi de
 generalen minister rechtuouert
 alogen wy met wat hebbe dat
 wy onser moeder gheue **W**ant
 eens yegelic broeders moeder
 plach hi sin moeder en alle der
 broeder moeder hieten te ewen
Doe seide die general minister
 weder **I**n alle den huse en is met
 dat wy haer gheue mochte wat
 si wil alfulke aelmisse hebben
 daer zi of geuoet wort mer
 inder kercken hebbe wy alleen
 een myelde testament daer wy
 die lesse totter menten wt legen
 want tot dier tyt toe en hadden
 die broeden met veel breuere
 noch pouten **D**oe seide hem sinte
 fransiscus **E**hif onser moeder
 dat testament dat sint veroupe
 en neme haer noturte dar of
 want ic geloue gumpelic dattet
 gode onsen he en der heiliger
 maget sijnre moeder bet be
 hagen zel dan of wy daer selue
 wt lagen en also gaf hi haer
 dat myelde testament **h**oe dit
 hi sin ambacht ouer gaf om
 der onghestricketer platen wille.

Op een tuit was hem geunt
get waer om dat hi dat
regiment der broeders in vroom
den honden zette recht of hi he
met toe en honden. hi and wou
d hem tuit Ic mine minn broe
deren na dat ic vmaech aker vol
gheden si minne vmaninghe
ic poude trouwen veel meer
minnen en hem in selue met
vroomde maken het sin sonige
platen die hem alle ander oude
exemple vorleggen en luttel
van minne vmaninghe honden
aker wat si daer in mysdaen dat
selue mit eynde wel clarliker
vneemen hoe dat hi den sieke
Sinte vleysch verberf en
fran. berdepe dat si ind
cristus en samich poude werde
ontfacht he de met ene sieken
broeder openbaerlic dor d stat
war vleysches te bidden en der
maende die sieken dat si haer
gebret goedertierlic poude lide
enen vargheren he met alsme
hem met al genoech en dede En
daer om dede hi in die eerste re
gule aldus zetten Ic bid minn
broeders dat zi in hare zichten
met vromt en worden noch
vstoert negens gode of negens

haren broeds en met zoer die me
dum te begeren en haer vleysch
te vlossen dat een diant der zielen
is en dochort steruen zel. mer
wegen dancbaerlic van alle din
gen en hoe zult god wil dat si in
also sulc sellen zi begheeren te
wesen want die god totten ewi
gen leueng gheordmeert heeft
die castre hi mit pkekinge der
gepelinghe en der zichten als hi
selue zeit die ic mine die beris
pe ic en die castre ic. hoe sin
re franciscus ende sinte domi
nicus oetmoedeliken andvoor
den. doe hem te samen vanden
cardinael gheuyghet was.
of si yet wouden dat haer broe
ders preluten inder heiligher
kerken worden

De sinte franciscus ende
sinte domnicus als twee
grote lichte der werelt te samen
te romen waren bi ende an di
mael die namaels paues wort
en veel zoeter materre onderlin
ge van onse herten gode te zame
gesproken hadde ernestse hem
die cardinael ten lesten tuit be
ghin der heiligher kerke ware
die harten en die preluten arme
menschen vuerich inder mi

nen en met inder gheue
Waer om en maken wi da met
 van ulden broeders bisschoppe en
 prelaten die man leuen en inder
 seruyghe orbaerliker waren da
 die ander. **D**oe en woude haerre
 geen oetmoedicheden wou-
 den anden daer op andwonden
Want elc had gaerne gesien dat
 die ander eerst geantwoort had
 mer ten lesten verthan die oetmoe-
 dichheit sinte franciscu dat hi met
 eerst en andwoude en verthan
 sinte dominicu dat hi die eerste
 inder antwoude oetmoedelic-
 gheson sijnich was en seide. **H**e
 mijn broeders sijn men goede
 staet verheue willen si dat be-
 kennē en na minne vsmoge en
 zel ic nimmermeer vshengen
 dat zi enich sijnich der sijnich
 verigen. **D**oe neyghede he sinte
 franciscus vor den cardinael
 en seide. **H**eer daer om sijn
 mijn broeders minne broeders
 ghesien dat si he met vmeten
 en zonden meerre te woude
Hier roep daer zi in geroepen
 sijn leertse op dat lage en opt
 slectse te bliue en die doertrap-
 pen der oetmoedichheit ppi te
 volgen op dat zi ten leste als

men den heiligen loont vheue
 mogen worden. **E**n ist dat ghe-
 wilt dat si brucht in die kerke go-
 des werken so houdse en ontso-
 dege in dien staet daer si in ghe-
 roepen sijn. **E**n ist dat si tot ho-
 ghen dingen crinne so werpt
 se nut gewelde weder neder.
En en laetse nimmermeer tot em-
 ger plaetsen ryssen. **D**oe
 die cardinael dese andwoude v-
 hem beiden gespirt had wort
 hi zeer daer of gesticht ende
 seide gode groten daer daer of.
Doe zi te samen van daen g-
 ghen bar sinte dominicus sinte
 franciscus dat hi hem sijn roerde
 woude gheuen daer hi mede
 ghegort was. **S**inte franciscus
 weygherder hem eerst v-
 moedicheden alst die ander v-
 minne gebeden had mer ten
 lesten verthan die oetmoedige
 begeerte des broeders en die rou-
 de die hi mit minlikken gewelde
 van sinte franciscus verreech
 droech hi van dier nut wort ond-
 sijnen rot. **E**n ten lesten de zi
 maland vider hant namen
 en gode beuaken seide sinte dom-
 nicus tot sinte franciscu. **B**roe-
 der franciscus ic woude wel dat

nyen oerdene en dinn oerdene
een mochte worden en wi na
denz forme inder heiliger ker-
ken mochten leue Daer na wes
geseyden waren pte sinte dom-
mianus duert veel lude honden
Ic seg o mi waerheit dat billyp
alle religiose dzen heiligen man
sinte franciscu pouden volge also
groot is die volcomenheit van sin-
re heilicheden **hoe dat hi om dat
fundament der oetmoedicheit
woude dat alle sin broeders den
malactischen pouden dienen**

Sinte franciscus
fudeerde he selue vanden
beginne sinre bekeringe opne
oetmoedicheit en armoede des
pne gods En dier om woude hi
inden beginne inder malactisch
lude huus wone om he te diene
en leggen aldaer een fundamēt
der heiliger oetmoedicheit Wat
so waneer dat yemant tot dier
oerdene qua edel of onedel so sei-
de hi he te doren dat hi oetmoede
lic den malactischen moeste diene
en wonen in hoer huys geliken
also in hoer eerste regule staet
Want onder den hemel en be-
gheerden quande met te hebbe
dan die heilige armoede en da

allen menschen vborpen te wese
Want alsulke vnederinge is
een grote vheffinge von gode
en von den menschen **hoe
dat hi van allen sine goeden
woorden en werke gode die glo-
rie en die ere toe ghescreuen**

De sinte fran woude hebbe
cristus op een mit in dente
stat sin permoen gheeynder spid
front die bisscop vand stat op
die een vns geestelic ma was
en seide toten volke vandier-
tut dat onse heer god sin hei-
lige kerke plantede en stichte
de so heest hysc altois von sien
en vlicht mit heilige manen
die mit leringe en mit exem-
plen oefenden en bouwede En
nd in dzer tut heest hysc mit
dzen armē vsmaden verlichte
mensche francisco seer vlicht
daer ghy onsen heu gode om
schuldich zint te dancken en te
eren en hoeden o von zonden
Want allen geslachte en is de
se genade met gesiet Daer
na quam sinte franciscus tot
ten bisscop en diel von sin
voete neder en seide **O heer
bisscop ic seg o mi waerheit
dat mi nye mensche in dzer**

Werelt also grote eer en dede
 als ghi in huden genaden hebt
 Want ons lude zeggen Dit is
 een heilich mensche en gheue in
 die glorie en die heilichheit ende
 gode met. mer ghi hebt als een
 besteden man dat costelic bande
 quaden geseiden En poutut als
 men sinte franciscu prinsce so
 placht hi te zeggen Ic en bin
 des noch niet zeker dat ic geen
 zone en dochter hebben en zel
 Want so wanneer die heer
 den stat die hi in geleent heeft
 na hem name wat soude in da
 bliuen dan luf en ziel die oer
 die ongelouighe heydenen hebbe
 ya ic bin sculdich te vmaeden
 hadde die heer enen mortenaer
 of ene ongelouigen mensche
 also veel goets ghesdien als
 hi in heeft si zonden den he
 trouwer wesen dan ic bin
 Want geliker. Wns als on
 se heer en onse vroude onder
 picturen die an een want of
 an een hout gemacht is ghe
 eert worden en nochtan dat
 hout en die picture dat he sel
 uen met toe en frue. Al des
 gelue is die knecht gods een
 picture of een malinge gods

daer god in gheert wort om
 sine selve willen en dan om
 en zel die mensche he selue met
 goets toe fruen Want hi van
 gode minne is dan een hout
 of een picture of een malinge
 daer an ia tegens gode te leg
 gen is hi een puer met Ende
 dan om zel hi die glorie en die
 eer gode allene gheue en hem
 zeluen anders met dan saem
 te en tribulacie alle die tuit dat
 hi in onsalichheit van deser we
 relt leuet **hoe dat hi in recht**

Lange ter ghesonfammich
 wil begheer de te leuen
 eer hi starf seide hi tot sine ge
 neralen minster Ic wil dat
 tu din macht ouer in een va
 minne broeden beueelste dien ic
 van minne wegen ghesonfammich
 wesen mach en dan dier tuit
 soue tot sinne daot toe bleef
 hi dien broeder ghesonfammich
 en placht sine gesellen te zeggen
 Onder ander genaden so heeft
 in die he' ase gracie gegeneu
 dat ic also blitelich ghesonfammich
 soude wesen ene nouicus die
 huden eerst inder oirte qua
 waer hi in tot ene ouersten
 ghesegheue als den outsten en

den meesten band' oerden want
een onderpact en zel sine plaet
met aen sien als ene mensche
mer als god om wes minne wil
len hi onderdancich is So Wan
neer- emge broeders in sinre
notursten he met genoech en
deden of emge woord toe seide
daer die menschen of gestoert
plegen te worden so keerde hi
hem rechtswort tot sine gebe
de en als hi weder wt sine ge
bede quam en woude hi gheen
re dringhe die gheleden ware
ghedencien En nimmermeer
en seide hi Die broeder en he
uet mi niet genoech ghedaen
of die broeder heeft mi dat
woort toe gesent En hoe hi der
doot meer genaecte hoe hi meer
besorghet was hoe hi in alre oet
moedichheit en armoede en in
alre volcomenheit der diersteden
moeste leuen en sterue

Dese eenre volcomenre
hei manieren ghesou
lige vader sijnich te wesen
placht te zeggen al in alre lieffte
broeders vulliet dat ghebot
mitten eersten woorden en en
u wacht met datment v ander
warf mit woordte zegge moet
en en wilt niet zeggen noch da

gen dat daer yets omogelic inde
ghesot is want al waert dat
ic v yet boue udder machten
gebot der heiligster ghesou
micheit en zel gheenre crachte
ontbreken hoe dat hi ene volco
menen ghesou sijnich men
sche ghesint enen doden

Op eenre int vsuchte hem
sinte franciscus en seide
een gelikemisse hoe dat een ge
sou sijnich mensche recht wel
ene doden lichaem geleide want
ne een doot lichaem en legghet
dat waer dattu wilt het en
wederstaet di niet alstu dat he
nen dringeste het en verlaecht
hem niet al laetstu dat daer
bliuen En ist dattu dat op ene
sogen stoel zeste het en niet
niet op waerts mer neder wro
hangestu hem een purpur cleet
an het wort veel te leliker an
te zien Al des gelinc is dat oer
een ghesou sijnich mensche die
dat niet en ondelte waer om
hi v sendet wort dies niet en
acht waer dat hi gesent wort
en die daer niet om wt en is v
zendet te worden die bider oud
oetmoedichheit blift als he of
sien beuolen worden die hem

3

alre snoetste hout alsme hem
meeste eer doet en dat hiet hi
heilige ghesonfammheit te we
sen die puerlic en simpellic be
uolen worde en met geeyst
en dat vmaede hi die hoerfste
ghesonfammheit te wesen daer
vleyst en bloet met gemeens
men hebben mer wt godliker
insprekinge te beggheren onder
die heyden ghesent te worden
of martelan te sterue dat re
kende hi gode zeer genaem te
wesen *hoe dattet puer vreselic
is lichrelic bi ghesonfammhe
den te bieden en dan dan dien
ghebode met te houden*

Sinte fransiscus plach
zelden enich dinc bi ghe
sonfammheden te bieden en sei
de darne dat zwaert met haef
telike wt trecken en soude ende
alst wt ghetoghen is die dan
daer met of vnaert en is die
scint dat hi gode met en ont
siet noch he bon den mensche met
en staemt **W**ant wat ist als
een onbepelden prelaet heuet
macht te gebieden dan ene ver
woeden mensche een sterp zwaert
in die hant te gheue **E**n wat is

ampteliker dan een religiose die
die ghesonfammheit vsümet en
vsmaet *hoe hi den broeden ont
woerde doe si priuilegen hebbe
woude vrilike ouer af te predike*
Sommige broeden zelden
tot sinte fransiscu vader
du woerste wel dat ons die bis
soppen poutit met en laten pre
diken also dat wy durbile in som
mingen landen lange ledich gaen
eer wy dat woort goode moge
bootsappe **E**n waert met beter
dattu banden paeus een priui
legiu daer of vertrechtste het
zoude der zielen zalicheit wese
Doe antwoude hi he mit sarr p
berispinge en seide **E**hi minne
broeders en bekennet den wil
gode met en en vshenghet des
met dattie werelt na sine wil
bekeert worde **W**ant ic soude
guern mit oetmoedicheden en
mit waerdicheden eerst die pre
luten bekere **E**n als si onse oet
moedige leuen zien en die waer
dicheit die wy tot hem hebbe dan
zellen zi s bidden dat ghi pdict
en dar volc bekeert en dat zel
veel meer vruchte mbi enge dan
ulde priuilegen die s tot houe
rien zellen brengen **W**ant ist
dat ghi s band ghuerichheit fixert

en den volke radet dat si den
priestren en den kerken doen
dat si he scrudich sin dan zellen
zi s bidden in haeren kerken te p
diken en haere volke biechte te
horen al ist dat ghi des met ach
ten en poudet **Want** wort dat
volc bekeert zi sullen wel biech
terv vanden. **Want** dit priuilegiu
begheert ic bouw mi va onsen he
ren gode dat ic nimmermeer an
der priuilegiu vertrigken en
moet dan allen menschen eer
en waerdicheit te bewisen en
ouder die gheschorfammicheit
der heiliger regulen meer
mitten exempel dan mitten
woorden alle mensche bekeere
moge **hoemen oetmoedich en**
Sinte vreedsamich mit clert
francisc en mit seke wege sel
francisc placht te willen dat sin
broeders mit allen menschen en
ouder allen mensche vrede spelde
en pondersinge onse die priestren
en ouder die clerken als hinc
on mit woorden en mit exem
pelen belenstee en zeide **Wy** sin
den priestren en den clerken tot
eenre hulpe ghesent om salich
der zielen op dat in he gebreect
ouermire onse vuollet worde en
een yeghelic zel zinn loon ont
fungen niet na der macht die

hem beuolen is met naden arbe
de die hi doet men mach gode
ghene sandelikeit dienst doen
dan zielen te winnen en dat mo
ghen wy veel bet mit vrede doen
dan mit hynunge regens den
priestren en regens den clerken
En ist dat zi des volke salichheit
sinden willen die wrake dan
of hort gode toe en hi selt wrake
alst he ghesoecht **Daer** om weest
den prelatten en den priestren
also veel alst in s is onderdumich
op dat daer gheen nydicheit
tusschen s op en sta en ist dat
ghi kender des vrede zint pe
zeldi die clerken mitten seke
winne en dat is gode veel ghe
namer dan dat gemeen volc
alleen te winne en die clergie
te scandalizeren **Bedacht**
hor zonden en vuollet datter
an hem gebreect en also ghi dat
gheduen hebt p weest noch
oetmoediger dan ghi te horen
waert **hoe cristus he verlaecht**
de vander broeders ondanc
sammicheit ende houerdie

Onse heer ihesus cristus
seide eens tot ene va sinte
franciscus broeden **ic** verlaeghe
mi ouer die broeders dandrien
dingen **Dat** eerste is want zi
niet en bekennen die diecshden

en die welstand die ic hem also
 mildelic en also oueruloedelic
 daghshyp doe alstu wel weetste
 Si en jaeyen noch en maeyen
 Dat ander is dat zi alden dach
 murmureren en ledich gaen
 Dat derde is dat zi malander-
 dicke en moeyen en vrommen en
 die minne met weder heel en ma-
 ken en oer dat zi alzulc onrecht
 zelue met liden en willen dat
 zi malander doen **hoe dat hi**

Doe den traet der recht oer
 dat moedich an he selue streef
 generael capittel makende was se
 de sinte fransiscus tot sine ghesel-
 len an dunt dat ic gheen recht
 minrebroeder en bin her en waer
 dat ic in alsulken traet ronder
 men als ic di zegghezen zel **Sich**
 die broeders bidden mi van min-
 nen tot haren capittel te come
 en dat ic dat waert gods onder
 hem prediken wil en dat doe
 ic na dat mi god die ghenade
 daer toe gheeft gheueilt dat
 zi dan alle naden sermoen ic
 gheno mi op stonden en seiden
Wy en willen met dattu onse o-
 uerste wesen zulste want du
 en conste met spreken alst wel
 betamelic waer du biste zeer
 simpel en ontleert **Wy** sin-
 men ons aldusdanghe sim-
 pelen ongherechten prolaet

ouer ons te hebben en daer om
 en vmoede met dattu soue aen
 onse prolaet selste wesen en ver-
 worpen mi mit lachter en mit
 scanden **Ist** dat ic mi met also
 wel en verblide in die vsmad-
 ghe als in die ere en in die reue-
 rence die zi mi doen in dien dat
 ter he euen mitte is so en dunt
 mi met dat ic noch enich min-
 rebroeder bin **hoe dat sommighe**
broeders van hem gheleert worde
sommigher moerdenaers zielen
te winnen mit oetmoediche
den ende mit minnen

Die broeders hadden een
 huus meen ofgestreden
 stede daer moerdenaers en rouers
 om broet quamen en sommighe
 broeders seiden dattet met goet
 en waer alsulke lude te boeden
 die ander menschen beroueden
 sommige ander broeders gaurent
 he gaern en vmaendense daer-
 mede tot penitencie **En** doe sinte
 fransiscus op een tuit tot dier-
 steden quam vuersteden zi hem
 wat daer best in gheden waer
Doe zeide hi **Ist** dat ghi doet
 als ic di zegghezen zel ic betrou-
 was gode dat ghi hoer zielen
 zelt winnen **Laet** en neemt
 goet broet en goeden win en

brenet dat hem inden büffche &
si dier luden veruachten ende
segghet hem Broeders coemt
tot ons want wy sijn ghebroeds
en wy brenghen u goet broot
en goeden wim En als zi dan
tot u comen so decket hem een ta-
fellaken op die aerde en u broot
en u wim daer op en dient he
oetmoedelic en blidelic thent
zi ghegheten hebben en naden-
eten segt hem wat gande woor-
den gods en ten lesten bidt hem
een bede dat zi doch nyement en
wonden noch sijn lijf en nemē
Want woudi he dat roue mede
of bidden zi en souden u niet
horzen en die eerste begheerte
sullen zi wel om ullaer oetmoe-
dicheit en om ullaer minne wil-
len louen Des anden dages so
brenghet hem mitten brode en
mitten wim eyer en ruse om
sorre goeder loften wille ende
dient hem blidelic thent si ghe-
gheten hebben en segt he naden-
eten aldus O Broeders wat leg-
ghet ghi hier alden dach en ster-
uet van hongher en liden veel
swaerre droefheden en doet
daer toe also veel quaets mit wil-
len en mit werken dier ghi
ulle zielen om ydoemt het en

zi dat ghi u bekeert het is veel
beter dat ghi onsen heu gode die
niet die sel u die noturste des lich-
aems wel vlenen en in dat eyn
de ulla zielen behouden Dan selt
hem god in gheue dat si om ullaer
oetmoedigher minsamicheit
bekeert zellen worden Doe de-
den die Broeders al dat he sinte
franciscus geraden had en die
mordenaers deden mitter gra-
den gods van woerde te woerde
en van punte te punte al dat
die Broeders van hem begheerde
en begonnen van dier tuit voort
den Broeders oetmoedelic allen
swaeren dienst te doen hout op
saren souden te draghe ende
al dat si wouden somighe va-
dien mordenaers ghinghe daer
namder oerden en die somighe
deden buen der oerden pempte
en loofden voort an banden ar-
beide haerre handen te leue en
niet meer te den al des gelue
als zi ghedaen hadden **hoe**
dat sinte franciscus den Broe-
ders die na haerre wysheit
wanden woude berispede

Doe tot ene generalen ca-
pitel vijf duzent Broe-
ders vergadert waren ghinghe
sommige wise gheleerde Broe-
ders tot ene aydmael die op die

tur daer mede was en seiden he
 heer wi begheeren dattu broeder
 francisco inden wylste dat hi wi
 ser broeder raet volghen en liet
 hem onder tiden daer of berichte
 en allegierden sinte benedictus
 sinte augustinus en sinte ber
 naerts regule daerme des ge
 linc in plegghet te doen **Doe**
 die cardinael sinte franciscus
 alle dese dingen ondersat en
 vermaent had en andwoude
 hi hem met dair op mer nam
 hem bider hant en leyde hem
 in dat generael capitel dor
 alle die broeders en seide in gro
 ter ouerichheit des gheestes dor
 hem allen **al** hi broeders min
 broeders die heer heeft in don
 den werch der oetmoedichheit en
 der simpelheit geredepen ende
 dien werch heeft hi in in dier
 waerheit ghesopenbaert tot
 minnen deel en totter gheene
 behoef die in gelouen en vol
 ghen wullen en daer om en
 wil ic niet dat ghi in enige
 regule of manier van leue
 noemt dan die in die he van
 sinte ontfermhertichheit be
 wint heeft en heeft in ghe
 seit dat hi ons oer dien werch

leyden wil **al** her ouermits uder
 wylheit en constelichheit so zel
 v god senden en also pninghen
 dat ghi tot ulden eersten staet
 her si v lief her si v leer selt we
 der moeren heren **Doe** die car
 dinael dat hoorde vlboude hi
 hem zeer mer hi en seide niet
 en die broeders en dorsten hem
 van vreden met meer daer of
 aenspreken doen **hoe** dat sin
 te franciscus te voren wylte en
 bouwde dat ouermits consta
 en gheleertheit die oertene
 soude te mete gaen **en** hoe dat
 hi ene broeder gheboort dat
 hi niet prediken en moeste.

Sinte franciscus berlaech
 der zeer datme die doech
 de after liet en datmen die oppe
 blafen conste also seer begheerde
 en dat een yeghelic in dien roep
 niet en bleef daer hi vanden
 eersten beghinne in gheseype
 was en seide **al** hi broeders
 die vander curiosichheit der
 consten gheregert worden
 die zellen inden daghe der tri
 bulacien hoer handen ydel om
 den **Daer** om had ic lieuer
 dat si in waerachtighen doech
 den ghesterit worden op dat

si inden dage der tribulacien
den heer selue mit hem hadden
Want daer sel een banghacht
comen dat mē die boeke in ven
stren en in doncken stede recht
bou mit zel hene werpe **Dit**
en seide hi met in dien dat hem
die heilige scrift nuschaghe
mer dat hi hem die curiositeit
des lerene boude ontinden **Want**
hi had lieuer dat si ouerich mē
minne waren dan dat si cons
tich inder consten waren **En**
doe sinte fransiscus doot was
openbaerde hi enen van sine
ghesellen die zeer toter serm
ghen en totten prediken gheset
was en gheboot hem dat hi de
woch der oetmoedicheit en der
simpelheit soude leren en hou
den **hoe ditte die inder int der**
tribulacien mē oerdene gaen
ghelouediet selle wese bāde hē
Inte fransiscus seide die
int zel comen dat dese ge
minne oerdene bāder qua
der broeders exempel also ghe
oneert sel worden dat si hem
sanne zellen openbaer bider
straten te gaen en wē den ghe
nen die alleen bāde ghedaente
der werbādiget oerdene vheffen

zellen en betrubden in haerte
winstheit en in haerre constelic
heit en daer ledich in genonden
zullen worden pnder oeffenn
ge der goeder werken mē wē
ge des cruen en der penitencie
hoe dat hi sinen gheselle and
baerde die hem binghede
waer om hi die in pade met
en corrigierde die in sinte
oer den ghesieden binnen
En van sinte sinte int
fransiscus ghesellen seide
hem oec int int wader nem
dat bou troede dat ic di zeggen
zel **Du** weeste wel hoe dat bou
tute alle dese oerdene bider gra
cien gods in groter puerheit
en volcomēheit placht te wese
en hoe alle die broeders mit gro
ter ouerichheit en volcomēheit
plagen te wesen en hoe alle
die broeders mit groter oue
richheit die heilighe armoede in
allen dinghen plaghen te hou
den als marmen cleynē ghe
timmerde in armē huustrade
in armē cleynē boeken ende
lederen en ghelicken als in de
sen dinghen also waren si in
allen anden dinghen bā ene
wille en van groter ouerichheit

6

al dat te houden dat onser pro
fessien en tot onser onden toe
besont. **Der** waren zi eendracht
trij in die minne gods en in die
minne haers ene mēsthe recht
als mānen die den apostolen
en den ewangeliſten gheleken
mer nu in korter tūt is dese bue
recht en dese volcomenheit
hante zeer beghinnē te uſſan
delen al ist dat veel lude die broe
ders om haerte beelheit ont
schuldighen en seggen datment
dier om also nauwde met hou
den en mach **ya** veel broeders
sin tot also groter blintheit ge
come dat si vermoeden dat dat
wolt dan desen meer ghesticht
wort dan vande andere hie
te horen en willen dier om te
eerliker leue en versnaden
en rekenē den werch der heil
gher simpellheit en der armoe
den dier met die nochtan dat
beghin en dat fundament de
ser onden heeft gheleest
en wy hopen gampelic dat di
dese dinghe mislaghe mer
ons verwondert zeer want
zi di mislaghen waer om
dattus lideste en met en tot

rigierste **Sinte** fransiscus ont
woorde hem **broeder** onse he
god moet di dat vghenue dattu
in een contrari wederpake wil
ste wesen en begripe in inden
dinghen die tot minne beuelin
ghe met en horen. **Want** der
wilen dat in dat ambacht ou
die broede beuolen was en si in
haren roep en in haerte pfeſſien
bleue dese ic he al was ic cranc
ghewerch mit cleyne sorchuou
dicheit beide in exempelē en
in leringhe mer na dier tūt
dat ic werre durtie he tghē
sul der broeden vmenichfou
dicht heeft en si om die laeu
wicheit en om ghebrer des
gheeste vande rechte zekere
weghe begomme of te dwalen
en wouden den rimen werch
die totter dōt waerte leidet
wanden en haren roep ende
haer pfeſſie met an sien om
minne vmaninghe en omme
minne exempelē willen die
ic hem dinghelip dese. dier
om heb ic dat regiment vande
ondenē gode onse he en den
minsters beuolen **En** doe ic
ouer gaf dese ic min onscout

voor die broeders in dat generael
capitel dat ic om minne zecten
wille met meer prassen voer se
drachten en mochte mer hadden
die broeders willen doen na mi
nen wil so en had ic om haere
trooste en om haere orbaere wil
len niet gewout dat si enigen
anderen minister dan mi had
den gheschicht tot minne doot toe
ouermits dat goede ghetrouwe
broeders die haere preluten wil
kennen en volghen met beelur
beite noch scrifouudicheden en
besoenen **H**ya mi soude wande
groetheit der broeders en van ha
ren gheselmine en van minen
gheselmine also lief wesen al la
ghe ic niet op minen bedde dars
mi met verdrieten en soude se
ghenoechte wesen **D**ant min
dienst is gheestelic dat is alleen
ghesot ouer die ghebreke te
hebben en die gheestelic te cor
rigieren en te verbeter mer
na dien dat ic die mit predike
mit vmaninghe en mit exem
pelen met corrigeren noch v
betieren en mach so en wil ic
gheen vleyschouder wesen
die te punghen en te gheselen

als die rechtere doper werelt
die vnsdijnde pleghen te han
tieren want ic betrouwe inde
se dattie onseulike bose dian
de die deo heren bodels of bel
laerte zyn in deser werelt en
nider toecomender werelt van
den gheenen noch vrike name
zellen die die ghebode gode en
die belosten haere professien
ontreden nochman en zel ic niet
aphouden tot minne doot toe
die broeders mit goeden exem
pelen en mit goeder vmaninghe
te lerenden werelt die mi die se
vertooghet heeft te warden op
dat si gheen onstout en hebbe
voor onsen heren gode en boue
dat en bin ic niet scruldich en
ghe redene voor hem onse here
gode te gheuen **H**oe dat ouer
mits der oetmoedigher broe
dere simpel ghebet die zielen
bekeert worden die nachra ouer
mits ander const en prekinge
ghen bekeert te wesen
Dante fransiscus en wou
de met dat zyn broeders
om const en om boeke ghemich
worden mer hi woude en pluch
se te zegghe dat zint pmen

A

zouden op die heilighe oetmoe
 dichheit gheschiedert te worden
 en volghen der puere simpellij
 dat ouerighe ghebet en die
 heilighe armoede daer die hei
 lighe eerste broeders hoer fun
 dament op plaghien te zetten
 en dit is allene een seker werch
 tot ons selue salicheit en tot
 anderre lude stichtinghe wat
 cristus tot wies nauolghinghe
 wy gheidepen zyn heeft ons
 alleen desen werch mit leuen
 en mit leringhe gheleert en
 beidust **D**ese heilighe die ou
 mto den heiligsten gheest toe
 comende dinghe van verre
 zacht plach die wile te segghe
 dat vele broeders om ander
 lude te leuen haren roep dat
 was simpellijheit ghebet in
 michheit en armoede after sou
 den laten en daer si mit yn
 micheden of beginet ende ont
 fonct van minne en miter
 kenne godde ouermto vstant
 der heilighe scrifture waen
 den berlicht te worden daer
 zellen zi of da binne rouw en
 ydel bliuen en ic duchte dat
 dat selue dat zi ssehe te heb

ben dattet hem ontnomen zel
 worden ouermto dat zi dat he
 ghesseue was mit allen vfu
 meden **W**ant als zi den volke
 gheprediet hebben en zien datter
 dinghe of ghesticht worden
 en leuen hem tot penitencien
 so worden zi daer of op ghebla
 sen en vshaffen hem van vrende
 werken en van vreniden ghe
 winne recht oft haer eyghen
 waer nochtan dat zi niet an
 ders en zyn dan instrumente
 der gheene daer die he aldus
 dinghe druchte doer vreghe
 heeft **W**ant die zi waenden
 bekeert te hebbe die zyn ouer
 mto armer simpelle broeds
 ghebet bekeert al ist dat zyt
 selue niet en weten **W**ant het
 is also die wille gods dat zi dat
 niet en weten op dat zi hem
 dertmet of en vshaffen mei
 die niet anders gheacht en heb
 ben dan te conen en anden lu
 den sonder exempel da goede
 werke den werch der salicheit
 ghelbust hebbe die zelle con
 dat ondel cristi maect en ydel
 van doechden en vol va confu
 sien ghesonden worden **hoe**

**Dat sinte fransiscus woude dat
prelaten en predikers hem in
ghebede en in werken der oet
moedicheit souden oefenen**

Overmits dat sinte fransiscus
die een volcomen navolger
cristi was gheuoelde dat hi ouer
mits der cracht der heiligher oet
moedicheit alre meest in ppin
ghetransformeert wort so wien
sefede hi die doechde bouen alle
doechden zine broederen toe en
plachse mit woorden en mit ex
emplen daer toe te houde en te
sterke en alre meest die predi
ciers en die ministers dat zi
werken der oetmoedicheit souden
oefene en plach hem te segge
dat zi noch om ambacht der p
laetschap noch om forschuoudicht
der prekinge dat heilighe ghe
bet met en zonden laten of
om aelmissen te gaen of te w
ken mit hare handen als an
der broeders om des goets ex
empels willen en om haers
zelve en om ander lude ziel te
winne. Want die ghemeen broe
ders worden dan of zeer ghe
sticht als haer ministers en pre
diciers hem gheue tot hare ghe

bede en tot oetmoedighen werken
en die laghe nedere dienste met
en scrillen want anders so en mo
ghen zi zonder haers selve souden
dat anden broederen met leze wat
men moet naden exemplar ppi
er doen dan lezen en dan te sa
men doen en lezen **hoe dat hi
die broedere leerde kennen
wanneer hi een knecht gods**

Op een tuit was of met
riep sinte fransiscus veel
broedere te zinne en seide hem
ic heb den heer ghebeden dat hi
in vtoghen woude wanneer ic
zine knecht bin of met want
ic anders met en begher dan
zine knecht te wesen **Die goed
tieren he gheswaer dichte hem
in dat te kenne te gheue ende
seide Dan bistu waerlic mine
knecht als du goede dinghe den
kiste en sprekeste en werste
Daer om heb ic u gheroeppen
en dicke ghezeit op dat ic in
vour u mach stanne so wanneer
dat ghi ziet dat in alle dese
drie ghebreke of enich van
dese drien **hoe dat hi slechte
woude dat alle die broedere
pouit mitten handen sou
den werken****

Hplach te zegghe dat
die traaghe vudighe
broeders die he tot ghene arbe
doetmoedelic en gauue vten
mende gods haestelic ghesborpe
gouden worden. Icyemant en
mochte ledich bi hem wesen
hi en plach seerpelic te berispe
hi plach oec zelue als een exem
plar der volcomelheit mede
nuttin handen te arbeide en
met en liet hi vand' rostelker
tint te vgheweonen blien
en plach te zegghe. Ic wil
dat alle mine broeders arbe
den en oetmoedelic ghecoefent
worden in goeden werke op
dat wy den luden te min laste
lic zyn en op dat dat herte
en die tonghe in der ledichheit
met wt en dhalen en conen
zi met arbeiden so zellen zi
dat leren en dat gheswinde
dat loue des arbeids dat en zel
in des arbeiders goetdencken
met staen mer in des gaudi
aens of men felt den gesinde
beuelen. **hoe hi die professie
vander regule prynce en wou
de datse die broeders conden
en die wile van haer sprake**

en mit haer stormen

Ente frunastue had pond
linge minne totter pfeffen
der regulen die andere met en
is dan dat ewangelui volcomelic
te houden en alle die ghene die se
minne benediede hi mit pon
derlingher benedictien en seide
dat hi was hart nauolghere i
hoer des leuens een hope der sa
lichheit een vonsinac der glorie
dat merck der ewangelien een
werck des cruceen een staet der
volcomelheit een slotel des hemel
rijs en een ouerdracht der ewi
gher poenen. Dese woude hi
dat elckermilt conde en dulle d'
of sprake en alies bou-oghen
droeghe en dat noch meerre is
hi leerde dien broeders dat si d'
mede poude sterue. **hoe dat
een goet heilich leec broeder
die regule in sinen handen
helt. doe hi om cristus wil
len ghemarteliceert wort**

En goet heilich leec broed'
had dese leringhe des he
lighen vaders wel onthoude die
hi onder die onghelouighe was
en martelaer begheerde te wor
den. Want ten lesten doe hi van

den sarracenen toter doot wrold
ghelent wort hielt hi die regule
mit groter buerichheit in beiden
zinen handen en kmelde oetmoe
delic neder en seide tot zinen ge
pelle **O** lieue broeder van al dat
ic teghen dese regule ghesauen
hebbe behye ic mi seuldich te we
sen bou der godliker moghent
heit en bou di en versteuont
dan mi wort hem dat hooft
of gheslaghen en verroech der
martelaren crone **D**ese quam
also wone in die ordene dat hi
dat uick der regulen nauwde dra
ghen en mochte **E**n al was hi
wone nachtan droech hi een pan
ser naest zinen lichaem **D**at
was wel een salich ionghelinc
dier also salichliken began en
noch salichliker eynde **h**oe hi
enen broeder berispede die alom
droemich inden aensichte van
buten was. ---

Dese heilige vader plach
se zeer te berispe die al
toes droemichheit en swarichheit
van buten toechden en seide tot
enē broeder **W**uer om toenstu
van bute aldusamnghe rouwde
en droemichheit van omē misda
den **D**u poudestese mit heymeli

ke houden tusschen god ouer hee
en di en bidden hem dat hi di
om sinne ontfermhertich sp
re en gheue dinne zielen mede
die bliscap dinne salicheden d'
zi om haerre misdaet willen
of berouet is aler bou in ende
vour ander menschen selu also
blide ghetroestheit pment te hou
den want het en behout de kinest
gode met toe alsulke droemichheit
des aensichts vour die mensche
te draghen **D**aet dat dese hei
lighe vader die een minne alre
ripichheit en alre eersamichede
was yet woude datmen omre
bliscap mit lachen of mit vele
ydeelen woorden van bute hadde
want daer en wort gheen ges
telike bliscap mer ydelheit en
swaerheit bi ghemerket **E**n
plach dat die wile te berispen
en alle oorsaken daer alsulke
ydelheit of come mochte als
hi in eenre collacien seide **D**at
is een salich religiose die geen
vrolichheit noch bliscap en he
uet dan in die heilighe scrif
ture en inden werken godes
en daer mede ander mensche
mit droechde en mit bliscap

ver-waekert En wec dien religio-
 sen die in ydelen ledighen woer-
 den zinn genaechte zettet en and-
 mēsthen daer mede tot ydelheden
 trecket **W**ider ydelheit des
 aensichts verstantstu ouerheit
 en porthoudichheit gheschiedheit
 en bereytheit der zielen en des
 lichaems alle goet en doersche gher-
 ne te doen. Want ouermits alsul
 ker leuender waekersheit worde
 ander mēsthen somtijt meer ge-
 togghen tot doerschen dan mitten
 goeden werken zelue. **Y**a hoe goet
 dat een weert semt te wesen
 dat met wullichheit en ouerich-
 heit ghedaen en wort dat maect
 die wil meer vdiere dan ver-
 waekeringhe tot dūschden **D**'
 om en pacht hi alsulke droeuige
 aensichte met gaern daer hi
 traersheit en ongheschiedheit des
 ghemoete en lidenheit des lich-
 aems tot alre wercken wt te
 merken pacht. **W**ant ripichheit
 en stricthighe zwaerheit indē
 aensicht en in allen leden pacht
 hi in hē seluen en in allen an-
 derē mēsthen sonderlinghe te
 minne en vmaendep daer

toe also vele als hi mochte mit
 woerden en mit werken. **W**ant
 hi had dat onderuonden dat alsul
 ker ripichheit der zeden recht was
 als een muet en een starr silt-
 renghens des viants fruten. **E**n so
 wie daer met mede gheschapent en
 was die gheleer hi enen bloten
 vider die onder sine gheschape-
 de viande was die hem alsoe ter
 doot begheerden te brenghen
hoe hi sinen broederen pacht
 te raden die noturste haers lich-
 aems te nemen. **o**p dat si inden
 ghebede arbeiden mochten

Ouermits dat dese heilighe
 vader merckede en vstont
 dattie lichaem om der zielen wil-
 len ghescepen was en datme die
 lichamelike werke om die ghees-
 telike doen zel so zeide hi **E**n
 knecht gods zel in eten en in
 drincken in slapen en in ander-
 notursten zinn lichaem te ne-
 men mit onderseide zinn lich-
 aem also ghemoech doen dat dat
 lichaem niet wederspannen en
 worde en muzmurere en seg-
 ghe **I**c en mach niet langhe
 opgherrecht indē ghebede bliue
 noch indē drucke des herte ver-

bliden noch anders goede werken
werken want du en weste min-
re behoefelicheit niet ghesoecht
Want ist dat een knecht gods
niet ondersteet en niet goeder-
maten sine lichaem doctet ende
dun dat lichaem vsumende ende
traecht en slaperich inden ghebe-
de en in waken en in goede wer-
ken wesen wil dan sel hinc also
een quaet traecht ezel rusten.
Want hieten wil en niet wenne
noch werken en wil. En ist dat
hi die noturften des lichaems
in ghesoncheden en in pecten van
armoeden begheuen met crighen
en om dat sel hi om des gheens
minne wille liden die deel haene
hadde en nyement en want die
en trooste en dat ghebreec mit
lindpinncheden sel hem vanden
here mitter martelaren loon ge-
loont worden **van eene papē Wim-
gaert daer die druuen vut ge-
nomen worden vande wltte
dat s tot sinte franciscū quā**

Op een tūt lach sinte francis-
cus an zyn ogghen zec in
eene papen hiuis daer die paues
honorius mit alle zine houe niet
verre van daer en lach in eenre
stat also dat deel an dmalen en

ander grote clerken dighelyc tot
sinte franciscū quamen om der
minnen willen die zi tot hē had-
den en biden huse daer hi in lach
stont een cleyn wimgaert die
der herche toe hoorde en an dat
hiuis stont een dore dat si alle
in dien wimgaert gaen mocht-
ten die daer quamen en want
die druuen die ruy waren en
het een ghesoetslike stede was
so quamen zi veel te meer also
dattie wimgaert bi na hi alle
zinen druuen berdeft wort
Die priester wort ghespande
heert en fide al murmured
de al en was die wimgaert niet
groot noch van plach ic daer
also veel winne of te hebbe als
ic menē ier behoefde. nu heb
ic hē altemael dit ier ber-
ren. Doe dat sinte franciscus
bernam dede sine tot hē roepē
en zede here en wilt niet ont-
urdet wesen want wy en
hebben dit nu niet beters mo-
ghen mer hebbet betrouwe
nde heer hi mach di dme sta-
de om in zine arme knechte
willen wel versetten. pegghe
in hoe veel vate winne plaecht

stu dan dmen sönigant te heb
ben als hi alre best gheslaffen
was Die priester seide weder
Dader dertien vate Doe seide
hem sinte fransiscus En wes
vout an met bedreuet noch en
spreke nyement en verblitelic
woort hier om mer heb ghesloe
ue in god onse heer en in minne
woorden en ist dattu min heb
ste dan twintich vate wint ic
felt di doen vernullen. en van
dier tut want sbeech die paep
en zette hem te rusten. Doe die
wintut quam crecht hi bunder
ghenaden gods twintich vate
wint en met min Doe verflo
derde hem die priester en alle
die dat hoorden harde zeer en
zeiden Al hadde die sönigant
vol drunen gheslappet het waer
omghelic twintich vate wint
daer an te wassen *Vander spi
pen en vande cleden die hi recht
sont sin doot begheerde.*

Doe sinte fransiscus in zinn
re lester zecten daer hi
in starf zeer lach riep hi zinn
broeders tot hem en seide Ghi
weet wel hoe dit die vrouwe
iacoaba in en onser ontdene spr

de trou mit groter minnen heeft
ghelbeest. en daer om vmoede ic
dat zyt in groten dancke nemen
zel dat ghi haer minnen staet
ouerstruet en ontbiet haer
sonderlinghe dat zi in banden
ghesestelike lakken dit inder ber
wen den assisen ghelikeet zenden
wil en oer va alfuller etinghe
als zi in dicbül te romen ghe
maet heeft. en die etinghe noe
men die romeyn martusdel en
is va amandalen van zucker en
van anden dinghen te gader ghe
root *Dese vrouwe was harde
ghesestelic en een bedulde vande
besten en banden rusten va al
romen en had ouermits sinte
fransiscus also grote ghenade va
onse heren gode verregghen dat
zi alsoo ouermits die minne
en die poetichheit ypi vol tranen
en ynnicheden was en scheen
recht als een ander magdalena
te wesen Die broeders sezuē
den brief en een van hē ghinc
wt om ene broeder te zoeken
dien daer vrouwen soude dra
ghen. en zachteuout wort an
die dore ghesloppet. en die
mensche op dede was die vrou
we iacoaba aldar mit groter*

haesticheit gecomen om sinte fran-
ciscu te vinden. **D**oe ginc een broe-
der haestelic tot sinte franciscu
en brocht hem die bootscap haeste-
lic mit groter blyscap hoe dattie
vrouwe iacoba mit haren zone en
mit anderen luden van romen ghe-
comen waer om hem te vinden
en seide. **W**at zellen wy daer-
toe doen zellen wy in laren co-
men tot di. **D**it seide hi dat om
want in dien clooster was ghe-
set dat daer gheen vrouwen in
gaen en moesten. **D**oe seide sinte
franciscus aen mach die setten
ghe op dese tuit mitten vrouwen
met houden die wt also groter
gheloue en minnen bin alpe-
berte hier ghecomen is. **S**i ginc
tot hem in en brochte dat wat
wonderlic te vertellen is mit
haer dat cleet en alpulke spise
recht of zi den brief ontfan-
ghen hadde. **D**oe seide die vrou-
we toten broeden. **V** broeders
doe ic minn ghebet dede was in
miden gheest toe ghesproke.
Danc en want sinte franciscu
dinen vader haestelic ende en
wil niet merren want berdestu
yet langhe du en selste hem
met leuende vanden en bren

ghe hem alpulke liken en alpul-
dinc om alpulke spise dan of te
maken. **B**ringhe oec mit di een
grote stuc waskerfen of te
maken en byverdoe des gelinc
en alle dese dinghe hielt die
brief sonder allene wervoc al
so dattie ghene die die drie comen
ghen mit gauen toten kinde ihe-
sus zeynde dat gheboren was
die selue zeynde oec dese heilige
eделе vrouwe tot sinte franciscu
die hi steruen zoude. **D**ie vrou-
we bereide hem die spise daer hi
luttel of at want het ghehaecte
zine eynde. **V**anden wasse dede
zi kaerfen maken en bande cleden
enen roc daer hi in begraven
wort. **H**oe hi vanden keyser-
begheerde dat hi een sonderlin
ghe elde maken woude dat alle
menschen opre kerstdach den ro-
ghelen en den offen en den e-
pelen ende den armen luden
wel seten pouden gheuen.

Sinte franciscus zeide op een
re tuit quame ic mitten key-
ser te spreken. ic soude hem bidden
en raden dat hi om die minne go-
des en om minnen wille een sonder-
linge elde setten woude dat nye

niant die leelberiken vingsen
 of doden of emich quaet doen sou
 de. **E**n des gheslinc dattie ouerste
 heren van steden en van dorpen
 alle iaer die lude daer toe dlon
 ghesen dat zi van haren coern bu
 ten den steden en buten den dorpe
 biden wenshe puden moete wer
 pen dattie leelberiken en ande
 wngsels op also groten hoerftut
 wat te sten hadden. **E**n so wie dat
 offen of ezelen hadde dat hi die
 opten heiligghen kerfmachte wel
 zonde boederen banden besten dat
 hi hadde. **E**n oec mede dat die ri
 ke lude den armen op die grote
 hoerftut ba goeder spisen wel
 teten souden gheue. Want ouer
 mits dat die heer om onse wille
 gheborin is so woude hi dat op
 dien dach elc kersten meste hem
 inden herz blide maecte en wat
 hi he seluen ons ghegheue heeft
 dat daer om alle menschen met
 allene den arme menschen mer
 oec mede den dieren en den boge
 len mildeliken aen diene souden
**hoe hi dat buer en veel an
 der dingsen niet mit alle
 verdeluuet en woude heb
 ben**

Nest den buere had hi ponder
 linge minne inden water
 daer die heilighe penitencie en die
 salighe tribulacie mede betekent
 is daer die blecken der zielen mede
 of gheslaffen worden en daer om
 so wancet hi zyn hande wiesch
 verdoes hi alsulken stede dat dat
 water dat van zynen handen viel
 mit boeten niet betreden en wort
 en mit groter zuerungen en
 waerdichheit trat hi opten stien
 wt minne des gheens die een
 stien of een leyre ghesloten is. **E**n
 so wanneer yemint radien va
 den bome houdbede om buer daer
 of te maken begheerde hi dat meste
 mit allen niet of en snoeyde en
 dat daer altoes wat op bleue dat
 wassen mochte om des gheens
 minne wille die anden spoute
 des cruceen onse salicheit verbor
 uen heeft. **E**n des gheslinc hiete
 hi den broeder die den hof belw
 de dat hi alden hof tat overmoed
 niet bepaeyen noch niet beplim
 ten en zoude mer datter wat
 bleue groen cruyt en bloeme
 op te wassen om des gheens
 minne wille die een bloem des
 campo en een leyre der dalen
 ghesloten is en dattie hofmeest

op een stecken vanden houe alre
hande wel ruckende crude en die
soden bloemen brengken soude set
ten op dattie menschen ouermits
dien sonen bloemen en mel ru
kende crude spuren stepper te
vuerichliker zonden loue want
elke creatuer roept en seidet **O**
mensche god heeft mi gemaect
om dinen wille **En** daer om so
waner sinte fransiscus alrehan
de creaturen jach of roede soe
scheent recht van binne en ka
buzen dat jim gheest meer
inden hemel dan inder aerden
was **hoe dat hi die sonne en dat**

Bouen vuer van and' cre
aturen plachte prijse
creature die gheen reden en ge
brucken plach hi die sonne en
dat ouer alre meest te minnen
en seide **Des** morgghens als die
sonne opriset so waer elc me
ste gode schuldich te loue diese
om onsen wille ghesteyt heeft
want ouermits hoer worden
onse ogthen des daghes vlicht
en alst nacht wort so zonde elc
meeste gode louen om des ouere
willen daer onse ogthen des
nachts of verlicht worden
want wy jim allegader recht

als blinde lude mer die he ver
licht onse ogthen mit desen t'ouen
en daer om jim wy sonderlin
ge vanden en van anden crea
turen die wy dagghelyx ghebru
ken den stepper selue schuldich te
loue want hise ons verleent
heuet **hoe hi den medicu daer
toe brocht dat hi hem seide
hoe langhe dat hi licht le
uen mochte** . . . .

Tot enre tyt doe sinte fr
ansiscus zeer zeer licht en
een medicus tot hem quam bra
ghede hi he aroester wat dunt
ket di van deser quaten **Doe** sei
de he die meester **Broeder** het
zal al goet worden vider gena
den gode **Ander** werf seide hem
sinte fransiscus **Segghe** mi die
waerheit wat dunt di en en
ontsiche di niet ic en bin vanden
genaden gods doot den doot niet
veruert want ouermits der
ghenaden des heylighe gheeste
bin ic mit minen heu gode also
beremicht dat ic vander doot
en vanden leuen euen ghehinc
te vreden sta **Doe** seide hem die
meyster ap'baerlic **Vader** na
onser consten so en machmen

d'm zucht met ghesenen en ic
 vermoede dattu mit eynde van
 seprembri deser maent of mit
 beghin van octobri sterue selste
 Doe rekeede sinte franciscus d'
 hi lach zyn hande mit groter
 begheerte en reuerencien tote
 hez en seide mit groter vrolich
 willecome moer minn zuster die
 doot wesen **hier beghinne**
pinninghe wonderlike wer
ken die sinte franciscus en
sin eerste ghesellen deden.

Iden ersten is te weten
 dat sinte franciscus in allen zyn
 nen werken onsen he ihu xpo
 zeer ghesinc en medeformich
 was want also als cristus ihu
 suo inden beghinne zynre pre
 dikinghe yn apostolen tot he
 nam die alle dinghen after sie
 ten also had oic sinte franciscus
 yn wtgheseynre ghesellen die
 die hoghe armoede wtuerore
 hadden en also als een bidden
 yn apostolen hem seluen ber
 hinc al des ghesinc was daer
 een van zyne yn ghesellen en
 hiete broeder iohannes vander
 capellen die oer mede he selue
 verghinc En also als die apos
 tolen wonderlike grote ma

nen waren en vol des heiligen
 gheests also waren oer sin ghe
 sellen menschen van also groter
 heilicheit dat hoer alle die werelt
 daer of verblonden mochte **hoe**
sinte franciscus broeder leo sine
geselle leerde dat allene inden
cruce volcomen blyscap waer

Op enen winter stont der
 zeer out was ghinc sinte
 franciscus mit broeder leo sine ge
 selle inden weghe en seide tot hem
D broeder leo al is dat sake dat
 die minre broeders een goet exem
 pel der heilicheit en der stichtiger
 versamichheit der werelt gheue
 strue nochtan dat is merke
 naer stelie dat daer ghene volco
 men blyscap in en is en de zyn een
 luttel vorder gheselwandert waren
 riep hinc anderberf en seide
D broeder leo al waer dat sake
 dat een minre broeder blinde sien
 de maecte cropelē dede gaen die
 vande verdreue die soue dede
 horen die stome dede spreken
 en dat noch meerre is ene dede
 van hier dantsen verbedrede
 scruf dat daer in gheen rechts
 blyscap gelegen en is En nach
 anderberf seide hi tot he **D**

broeder les al waert dat een min
re broeder alre menschen tonghe
conde en alle consten en alle scrif
turen ya dat hi ypheteren conde
en openbaren mer allene tocome
de dinghen mer der die herme
licheit der consciencien sam an
derzen luden scrif dat daer die
volcomen bliscap met in ghele
ghen en is En nach daer si ghem
ghen wanden zeide hi O broed
les besittien gods al waert dat
een minre broeder mit ynghe
stet tonghen conde spreke en
kenede der sterren loop en ke
nede die crachten der cruden en
wiste waer dattie sat der aer
den vborghen laghe en conste
hede der naturen der voghele
en der visschen der dieren ende
der menschen der wortelen en
der steen der bome en der wate
ren en van ene yeghelike wiste
wat zyn natuer en sijn craste
waer scrif dat daer gheen
volcomen bliscap in ghelegghen
en is En cort daer na zeide hi
nach Al waert dat een minre
broeder also spotteliken predi
ken conde dat hi alle die onge
loughe toten gheloue bekeerde.

scrif datter gheen rachte bliscap
in gelegen en is Doe dese maner
van spreken wel tlicke inlen lanc
duerde verbordeerde hem broeder
les hier of hande zeer en zeide
Vader ic bidde di dan gode wete
dattu in segge waer in dat die
volcomen bliscap ghelegen is
Doe and worte hem sijnre sijn
criste en seide Als wy rijne sel
sen come al over en over bere
ghent en besint en daer op be
worden en hongherich en dorst
nich en cloppen an die ponten en
dan die porten quame en mit
ene tooringhen maede ons vna
ghede. Wie zint ghe. En wy
dan weder zeiden wy zint tlicke
van ulden broeders. En hi dan
weder seide ya ghe zint tlicke
ribunden die over die werlt
over al loopt en roeft der armer
lud aelmissen en ons niet in la
ten en woude en liet ons staen
wort der porten in suet en in
vrijen cout en hongherich to
ter nacht toe. Waer dat sulke
dat wy dan die vuerfluttinghe
en die verdelike woerde en
alle dat ander venet sonder
murmuringhe vdelike

ronde liden en dencken oeruoede
like en minlike dat ons die por-
tier waerachteliken kennet
ouer dat wy sin en dat god sin
tonghe laet berwoeken ieghen
ons **O** broeder les scrif dat
daer in die volcomen blyscap ge-
legghen is en ghescreuet dat wy
dat cloppen niet of en laten
en die portier dan tieghens
ons als tieghen bopen mensche
wt quamen en sloech ons her-
delic mit duyssen en seide **Gaet**
sa hier ghi suide boene en gaet
mit ghyssus wie ghi oec siet
ghi en siet hier niet eten **Daer**
dat sake dat wy alle dit ghedoech-
samlic conden dragghen en ver-
ghenent hem dan minne mit
ghescheelre herten **O** broeder-
les scrif dat daer volcomen
blyscap in ghelegghen is **En**
waert dat wy mit dien hon-
gher en mit dien dorst en mit
dier conden den nacht sou die
pon-ton verbaesteden en clop-
ten en riepen en screiden en
baden sonder ophouden dat hi
ons in liete en die portier dan
nochtan ingher word en seide

Dur sin onstamel onddetende
lude ic selse noch wel tysten en
hi dan mit enen quastighen
roede wt quame en greep ons
biden ouel en worp ons totter
aerden neder mit sin en inden
sue en sloeghe ons also mitten
sonneiden roede dat alle onse
lede ghequetet worden **Daer**
dat sake dat wy al dat verdriet
en alle die slaghe en die scande
mit droechden des herten conde
liden en dochten dat wy dat
liden des ghebenediden cristi
ghedoechsamlic suldrich zyn
te liden en dragghen **O** broeder-
les onder alle die gauen des hei-
lighen gheest die cristue sine
vrienden pleghet te ghenen
is dat si hem selue verbinne
en gaerne om die minne gode
scande en laster liden want
in allen den veyden word
liken gauen en moghe wy
ons niet verbliden want si en
behoren ons niet toe mer gode
En wat hebstu dattu niet ont-
fangghen en hebste en hebste
dat ontfangghen wat glorieer-
ste daer in recht of du dat

niet ontfanghen en hadste mer
inden cruce der tribulacie en
der verdrietelicheit moghe wi
ons wel verbliven want dat
hoort ons toe. **Hoe doe sinte
franciscus mit sinen ghe
fellen van onsen heren go
de sprac. cristus midden
onder hem openbaerde.**

Doe die heilighe vader sin
te friscus die alle sin
ghedachten in ihesu xpo ghe
borpen had en alle sin blutrost
en alle sin begheerte in lepen
en in bedinghen tot sinen wel
behaghen ordmeerde en op een
tut mit beghinne van sinre be
keringhe mit sine broeders
sat gheboort hi ene van he mit
groter buerichheit des gheests
dat hi inden name des heren
die mont oploec en sprake wat
sa onsen heren gode so wat he
die heilighe gheest gawe te geg
ghen en doe hi van ghesourfa
micheden pender merzen won
derlike dinghen began sa gode
te spreken hiet hime swighe
en gheboort ene anden dat hi
des ghelinc na sine vromghe
oec van onsen heren gode wat
goets seide En doe die broeder

ghesourfamt was en grote
dinghe gods began wt te starte
hiet hem sinte franciscus seli
ghen als hi den anden ghedaen
had En gheboort den derden dat
hi pender beriet toten loue gods
pude segghen En doe dese der
de gheliken den anderen mit
oetmoedigher ghesourfamt
wonderlike heymelike dinghe
gods wort mit licht brochte
hiet hime swigghen En also de
de hi wort mit allen de andere
broeders die bi hem zaten en
indie nunlike collacie sa onse
heren gode openbaerde he onse
heer ihesus cristus midden onder
hem in dien ghediente sa ene
alte zuerliken ionghelinge
en ghebenediede allegader
mit also groter zuerichheit der
ghenaden dat sinte franciscus
selue en alle sin broeders inde
gheest opghesrepen worden
en laghen opter aerden alse do
de lude die van doper werelt
meto meto en gheswoelden en
doe si tot hem gelue weder qua
men seide hi hem myn alre
heffte broeders damit onse he
ihesu cristu zutter he behaghe

lic is die hemelste putten der
 der simpelste menschen mont
 ghesopenbaert te worden. en hi
 selue die der kinder en der strom
 mer menschen mont opluket die
 maect oec also hi wil der simpelste
 menschen tonghen wns en broet
 totten loue gades. **hoe sinte fru-
 ciscus ende sin ghesellen mit
 sinte claren ghesonde waren**
Sinte clara placht die wile
 van sinte friscus mit
 heilighe-bermannighen ghe-
 troost te wesen en bat se dat hi
 doch eens om haer te trooste mit
 haer eten woude en doet haer
 sinte friscus weyghende ge-
 uelt dat sine ghesellen om
 sinte claren begherte te ber-
 uollen tot hem perden **V**ader-
 ons dunct dat dese strengheich
 als zuster claren die also pili-
 ghen ghemunde gode is te we-
 derstaen nader minne gode
 met en is en sonderlinghe wat
 si na dine rade alle pompe der
 werelt heeft gheselaten dattu
 met eens mit haer eten en wil-
 ste al had si di mit also grote
 onlegghen wat meeres ghe-
 beden en en putte haer dat
 billip met gheselghert heb

ben **D**oe antwoorde hem sinte
 friscus en seide **D**unct o dan
 dat ic in deser begherte spere
 zel **E**n puden weder yaer vader
 want si is des wel waardich dat
 tu haer also seel te lieue doeste
Doe seide sinte friscus **O**uer-
 mte datter o goet dunct so ist
 in oec lief. en op dat si te ber-
 ghetrost worde so wil ic datter
 ghesie tot onser vrouwe van
 den enghelen want si heeft lan-
 ghe tot sinte dammaens gheslo-
 ten ghesleest **E**n in dien dat si
 onser vrouwe stede weder siet
 daer si gheslyet was en een
 brunt cristi ghemact dier-
 sel si haer wat of verbliden
 en laet ons daer eten inden na-
 me des heren **D**oe sinte clara
 mit eenre zuster op ene ver-
 noemden dach aldaer qua ende
 onser vrouwen die moeder ons
 heren oermoedelike aenghebe-
 den had en alle die stede ouer al
 mit groter ynnicheit ghemisi-
 tiert dede sinte friscus also hi
 gheslone was die tafel decken
 op die sterfste aerde **E**n doe hi
 mit sine ghesellen en mit sinte
 claren en hare ghesellinnen

an die oetmoedighste tafel was gaen
zitten so began hi den tweeste ge
recht van onsen heren gode also
zoetelic en also soege en also god
lic te spreken dat hi en sinte cla
ra en alle die ander die an dier
armeliker tafelen zaten mit
also groter oueruluediffheit der
zoeticheden gode inden gheest
ghetonghen worden dat zi zate
mit oghen en mit hande te
hemelwaerte ghekeert **En**
omser vrouwen kerre bande en
ghelen mit alle dier steden en
dat bispit daer omtrent schene
altemael mit ene groten buer
ontfenghet te wesen **Waer** om
dutte van assise en alle die ge
buerte daer omtrent dier
heestelike quame lopen ende
waenden ganselic dutter al ver
bernt had **Mer** doe si daer qua
men en saghen dat dier gheen
sande ghesiet en was gheminge
si in en bonden sinte francisc
en sinte clara mit alle den ghe
selchap opghetonghen inde geest
bi dier oetmoedigher tafelen
zitten also die ghene die da he
seluen met en wisten **En** doe
dorchten zi dat dat godlike buer
mochte wesen daer si mit god

liker vnoestinghen in onsen
ghet waren en gheminghen wel
ghestruft en seer gheuoost we
der da daer **Daer** was sinte fra
nciscus en sinte clara en alle die
daer waren in haren zielen al
so oueruluedelic berzadet dat
zi vander lichameliker spijen
met veel en roerden noch en
achteden **En** doe sinte clara we
der tot sinte dammaens quam
worden die zusteren seer vblint
want si hadden vrese datse sinte
franciscus tot emgghen nonen
clooster te beburzen had willen
zenden also hi agmeten haer
re natuerliker zuster tot flo
rennen een abdijse had gemaect
Dec plach hi comen sinte cla
ra toe te segghen **Verre** di
want du moeste gaen so waer
ic di sende **En** dan plach zi also
een dochter der rechter ghe
houwinnicheit weder te and
woerden **Vader** ic bin berest
te gaen waer dutter di willich
is en dan dier mit wort bleef
sinte clara wel inden heer ghe
uoost **hoe** dat onse heer god
in enen generalen capitel
vijf duzent broeders van
haerre noruften beporfide

Daer sinte domnicus mit seue
vā sine broeders mede was.

In enen capitel dat bi sinte ma-
rien banden enghelen ghesou-
den was waren vergadert meer-
dan duf duzent broeders daer
sinte domnicus mit sine broe-
ders van sinte oerden mede ond'
quam en oer een cardinael die
sontent aldaer misse zant en
den broeders predicate. En doe hi
dat heilighe gheselschap opter-
aerden zacht zitten bi tseftighe
bi honderten bi drie honderten
in godliken collanen of in bedin-
ghen mit tranen of in ander-
oefeninghen der minen en dat
mit also groter stillheit datter-
gheen ruimer noch onlede en
schen te wezen verblonderde
he zeer en zeide wt groter yn-
nichheit mit tranen. Waerlic
dit sijn ghescreerde heren gods
want onder hem en dorste daer
nemenant fabulen of boerten
wort brenghen mer waer dat
si vergaderden deden si haer-
ghebet of screyden of sprake
dat onderlinghe van salichede
der zielen hoer bedde was die
blote aerde of een luttel stroes

daer op haer hooft polulle steen
of hout also dat om dier ynichheit
die daer was veel lude wt des
pauue houe daer quamē want
hi op dier int daer na bi lach.
En oer hertoghen graue baen
roepen en ridders cardinalen
bissopen en clercken edel ende
onedel al liep derkwarto om
die grote heilighe oermoedighe
vergaderinghe te zien. En oer
om haer hooft sinte fransiscus
die den stonen roef wt der we-
relc had gheroest en die ynn-
ghe ridders totter heiligher wey-
den cristi stuerde. En doe ze
alle vergadert waren stont
die heilighe hande en die eer-
samighe leysman sinte fran-
ciscus op en began dier heili-
gher vergaderinghe dat waert
gode mit eenre liden basuyn-
liker stromen te prediken en
began sin sermoen aldus. Men
hebben grote dinghen ghesloft
mer ons sijn meere dinghe
weder ghesloft. Latet ons hou-
den laet ons hope daer toe heb-
ben het is een corte weelde het
is een langhe pine. dat liden
is een ceyne die glorie is on-

ghecomder En op dyen woorden
riet hi hem allen oetmoedelic oer-
moeder der heiligster kerken
ghelouf sam te wepen Die zue-
tichheit der broederliker minnen
te houden en te bedden sou alle
dat heilighe volc gods hi leerde
die luydzaamheit in wederstoot
te hebben vermytichheit en suuerst
der enghelen te houde en vrede
en eendrachtichheit tot gode en
tot allen menschen oetmoedelic
en sachmoedich mit allen me-
schente wepen die werelt te v-
smaden minne en ouerichheit v-
toter heiligster ewangelion te
hebben waerlic nide ghebede
en inden ghebede gods te volbrin-
ghen te wepen salte porshoudich
des lues en der zielen in ihm
xpm den goeden harte te werpe
En op dat ghi dat te bet houde
moghet so ghebede ic allen
den broeders die hier verga-
dert sijn in die verdiente der-
saligher ghelouf samichheit
dat nyemant van eten of dat
drincke of ande noturste des
lichaems engher porshoudich
en hebbe mer gheuet v allene
toten loue gods En werpet al

ulke sorghe in xpm want he is
die sorghe sonderlinghe van v
beuolen En alle die dier waren
reden aldus en leerden he mit bro-
liken ghemoeede tot haren ghe-
bede En sinte dominicus die dier-
tighen bou dich was verblonder-
de harte zeer vande ghebede dat
sinte franciscus gheuen hadde
en hem docht dat hi sonder onder-
seit bouet over om dat hi ghelou-
den had dat in also groter menich-
te van volke nyemant en noturf-
ticheden des lichaems porge heb-
ben en poude en had ampt dat on-
der die grote saire groot gebrec
poude come mer onse heer ihe-
cristus woude bedrifen dat hi
selue bou dat lieue gheselschap
en bou sijn arme kinde sonder-
linghe sorghe droeghe wat roch-
tenouwt begaefde hi die van pe-
ruse en die van spoleten en in
alle den steden en den lande dier-
omtrant dat si aldier quamen
mit paerden mit mulen mit
ezelen ghesladen van brode en
van wijn van bonen van asen
en mit alrehande ander noturf-
te die die goede arme broeders
behoefde en dier toe brochten

si in feliken en vate cleyn en grout
 en wat vespere si te doen hadde
En een yeghelic rekende hem te
 beter te wesen dat hi dier scure
 mochte besorgghen en dienen
Daer puerste ghesien hebben
 den gheselstap der heilighe rid
 deren en edelinge blidelike en
 ymichlike dienen **D**aer puerste
 duote clerken ghesien hebbe
 die recht als blinghe knechte
 al ontrent liepen om te besien
 of hem yet ontbrake **D**aer
 puerste ghesien hebben vele
 iongher lude die mit alpulle
 zuerencie den armen broeden
 bisonden als of zi ghesient had
 den den apostolen ons heren ihu
 cristi **D**oe alle dese dinge sin
 te dominicus sach en kenede
 dattie godlike borsichtheit
 waerachtelic mede was beris
 pede hi se selue oetmoedelic
 vande ordelic der onbestendicheit
 dat hi ghedaen had en kenede
 vour sinte franciscus en sprac
 sin stont oetmoedelic daer of
 en seide. **D**aerlic god draecht
 sorghe vour dese arme heilige
 meestelkynne en ic en wylste
 niet **E**n van deser tyt vout

loue ic die heilighe armoede der
 ewangelien te houden en vma
 ledye van gods wenshen alle die
 broeders di minne oerdene die
 eyghenscap inder oerdene hem
 bormeten te hebben **E**n sinte do
 minicus was harde zeer gesticht
 van sinte franciscus gheloue
 en vander gheschorsamichheit
 en vander armoeden die grote
 gheselstap en vander godliker
 borsichtheit en vander ouer
 vloedicheit alles dinge **I**n
 dien seluen capitel was sinte
 franciscus te weten ghedaen
 dat veel broeders panyfere
 en yseren platen an hare lich
 aem droeghen daerre sommich
 of gheschindert worden dat si in
 der oefeninghe des ghebedes
 niet dueren en mochten. die
 sommich worden daer zeer of
 en die sommighe storuen daer
 of **D**aer gheboot hi bi gheschors
 samicheden dat een yeghelic
 broeder alsulle dinge tot
 se brochte dese hadde **D**oe wa
 ren daer wel vnfhondert pany
 fere bergadert en yseren
 ringhe die zi om haer armen
 en om haer lichaem plaghen

te draghen die hi hem allen vout
meer verbost te draghen Daer
na troostete die heilighe vader
en leerde se hoe dat si die werelt
mit ghetruoster vrolichheit des
herten souden laten en gaf
hem allen ontfloot totter eren
en totten loue godes weder tot
haren lande te varen **Hoe dat**
sinte fransiscus enen broeder
zeer gloriose mit veel heily
gher broederen openbaerde.

De een harde edele ver
weent ionghelinc tot
sinte fransiscus ordene quam
en der broederen habint aen ghe
toghen had crech hi ouermits
temptacie des viants also grote
ongheuoecte en misghaghen
op dat habint dat hem recht
dochte of hi ene grouen ju
dweghe en daer om waren se
die moulden en die conel en
die lanchheit des roys en die ster
picheit daer of also seer tie
ghene dat hem recht dochte
of hi enen ondragheliken last
ghedraghen had also dat hi
slechte beraden was die oer
dene te laten en weder totter
werelt te lopen mer sin mees
ter had hem gheleert so wa

neer hi van bi des conents ou
mer ghinghe daer dat heilige
sacrament opstont dat hi dan
mit groter reuerencien mit
gheboghene knien mit bloten
hoofde en die hande te gader ge
leit se pelue oetmoedelic aer
waerts zonde neyghen dat ou
die ionghelinc altoes blitelic
plach te houden en seer ghemel
des peluen nachte doe hi berade
was zinn abnt te laten legghen
en weder totter werelt te ke
ren dat hi van dat outaer
daer hi te knielen plach rechte
uout inden gheest ghemerpe
was daer hem een wonderlic
visioen gheopenbaert wort
Want hi zack een onghetelle
de mensche van volke van bi
se tdie en tdie in processien
siden die alle mit alre costelike
cleder en ghecleet waren en
beide in aensichten en in hande
blicheden si stoomt dan die so
ne en ghinghe mit sanghe
en mit volgherteliker bliscap
der enghelelen feestelike ende
poetelike singhende en onder
se ghinghen tdie die edelike
sethene dan die ander mit al

sulker claerheit begaue dat he
 allen verblonden mochte diet
 saghen en in dat eynde vander
 processien sach hi enen mit also gro
 ter glorien beruert dat hi seuen
 recht als een meide ridder van
 allen den anden spracklinghe ghe
 cert te wesen **D**ien ionghelinc
 die dit sach verblonde harde
 zeer en en wiste niet wat dat
 was noch en wiste die ghene die
 vor bi hem ghanghen met bra
 gghen noch en had oec des gheen
 macht ouermits dier soetheit
 daer hi mede begaue was mer
 doe die processie vor bi was der
 manede hi hem en brachse die
 afterste en seide **V** mijn alre lief
 ste segt mi. **W**ie sijn dese die also
 wonderliken gheleet nider pro
 cessien gaen **D**oe vertoechden si
 hem blickende blide aensichten
 en seiden **W**y sijn alle minne
 broeders en comen nu oren pa
 radise. **H**i brachse voort **W**ie
 sijn die **W**ie die also ouer seuen
 boue allen den anden blickten
En seiden weder **H**er sijn sinte
 franciscus en sinte antonius
 en die leste die van hem allen
 ghecert wort dat is een heilich
 broeder die myselic ghestor

uen is die **W**y nu totter ebligker
 brachden des hemelincs mit
 aldusdangher glorien en die
 torien brenghen ouermits dat
 hi crachtelic wghen die bero
 ringhe street en volhande in
 sijn heilich appet al totte syn
 de toe daer niet allene die men
 schen mer oec die enghelen
 nu of verbliden **E**n dese coste
 like cleere die **W**y nu also ouer
 seuen draghen sijn ons gheghe
 uen vor die sterpe cleere die
Wy niet ondene mit lincsamme
 den hebben ghedragghen en die
 claerheit der glorien die du sie
 ste is ons ghegheue vor die oer
 moedighe penitencie die **W**y de
 den en vor die heilighe armoede
 en ghesonfameit en vor die
 zuuer reynheit die **W**y mit
 broliken ghemoece totten eynde
 toe hebben ghesonden **E**n daer
 om lieue sint en later di niet
 harde diunctien te wesen de jac
 der religien te dragghen die
 aldus vruchtbaer is **W**ant
 is dat sake dattu in sinte fran
 ciscus jac om die minne ons
 heren ihesu cristi die werelt
 vsmadeste. **D**in bleyfch onder

hondeste en regenden vint ma-
liken strijste so pelstu mit ons
vander zeluer cleedinghe gelect
wepen. **Doe** dit ghesent was om
die ionghelinc weder tot hem
seluen en was also ghesant. En
den vifoen dit hi alle die becom-
ghe verdan en sin stout. Con-
den gindraen en bou die ander
broeders beuede en begheerde
bort an sterpicheit der clede-
ren. hardicheit der penitren-
cen als oft grote rucdom had
gheloeest en sterf daer na in
ene heilighen salighen leuen
toren loue ons heren ihesu xpi
hoe dit sinte franciscus tortel-
dunen verlossede ende maec-
te hem nestkens

En knecht had mede herff
zeer veel torteldunen
ghewinghen en droechse al le-
uende wech om te verrope mer
sinte franciscus die altoec wol
goedertierenheden was en son-
derlinghe medelidende tot sca-
pen tot lammeren en tot do-
ghelkime. **Doe** hi die torteldu-
uen zacht wort hi mit groten
medeliden daer op bebeghet
en seide totten knecht diese droech

O goede knie **I**c bidde di dattu
dese torteldunne ouer gheueste
op ditte onnossel dogheltkime
daer inder heiligher scrifture
die vermaedighe zuuere zielen
bi berekent zinn met en come
inder gheente hant diese dode
Die knecht wort verstuont
van gode gheideret en gaffe
hem allegader. **En** daer die
goedertieren vader ontfanghe
had sette huse in zine stoot en
began hem zeer unwillike toe
te spreke en seide. **O** ghi tortel-
dunen minn zusteren simpel
en zuuer en onnossel waer om
liet ghi u banghen ic wil u
vander doot verlossen en neste
make op dit ghi brucht wort
moghet brenghen en vinnemich
foudicht worden naden ghebe-
de u lico steppers. **Doe** ghinc
sinte franciscus en maecte he-
allen neste en si broeden haer
ionghen daer in bou die broe-
ders en worden zeer ghemenich
foudicht en toechden also gro-
te brisheit bou sinte franciscus
en bou sin broeders recht oft
hemmen hadden gheloeest en
altoec vande broeders op ghe

uoedet. en en seiden oic met bā
 daen theut hem sinte frāciscus
 on- lof gaf. **En** toten kinde diepe
 hem gaf seide hi. **Du** selte noch
 in d'per on-dene een minnebroe
 der wesen en onsen herē ihesu
 cristo danckeliken dienen en
 also ghesriedet totter eren en
 totten loue ons herē ihesu xpi
Vanden wonderliken beelde
dat sinte franciscus openbaer-
de daer vijftighande staet
vander minnebroeder on- de
ne in beduyet was — —

Doe sinte frāciscus op een
 rint den alre ouersten in
 zinen ghebede ynnichlike aen-
 sene openbaerde sinte vleysche
 liken ogthen een hande wonder-
 lic visioen en dat was een per-
 groot beelde gelikerwys als
 nabugodonozor nide slape v
 toghet was. het hadde een gul-
 den hooft en alre stonē aensicht
 Een borste en sijn arme wa-
 ren van ziluer. Een buuc en
 sijn dyen waren van metael
 Een bene van yser. en sijn
 Goete waren eens deels vā yser
 en eens deels van aerden ghe-
 maect en was ghesheet mit
 enen zachte daert hem zeer

of steen te stamen. **Doe** sinte frā-
 ciscus dat maegel sach verdon-
 derde hem hande zeer. **Van** sijnre
 onsprickeliker soonsheit. **Van**
 sijnre wonderliker grootheid
 en vander saemte diet vande
 jachte diet omē hem hadde steen
 te hebben. **En** doe hem aldus
 verdonderde en sijn soom hooft
 en zinn zuuerlic aensicht. **en**
 sach sprac dat beelde zelue tot
 he en seide. **W**aer om verdon-
 derstu di aldus. **G**od heeft dit
 exempel tot di ghesent. **d**attu
 van mi soutsste leren dat sijnre
 oerdene ghesien zel in toecome
 den tiden. **D**at gulden hooft en
 dat soom aensicht. **d**attu an mi
 zeste ist. **b**eghin sijnre oerden
 dat op die breedheit der elban
 gelien volcomensheit gheset
 is. **En** also als die substance vā
 den goude bouē allen metalen
 costelicste en suuerlicste aen-
 te zien is. **En** also als die stede
 des hooftes bouen allen leden
 hogher is. **Al**so zel dat beghin
 sijnre oerdene ouermits der
 guldenre hemelstjer mine
 also costelic wesen en om die
 ewighelike reynicheit also

juuerlic wesen en om die wil
lighe armoede dan also groter
hoerheit wesen dat al der werelt
daer of verwonderen zel ende
die coninginne van saba dat
is die heilighe kerke zel verblō
deren en wyde wysserrecht wor
den in hoerre herten als si in
die eerste verdene dinnz oer
dene zien sel die grote schoonheit
des heiligsten leuens dat sijn
sel der gheesteliker wysheit
blencken en lichten recht als
een spiegel der enghelen en
salichjellen si wesen die die
doechden der eerste costeliker
stienen van der guldenz hoofde
daer si cristo mit allen mede ge
reformiert worden zullen pi
nen na te volghen en meer an
die hemelsche schoonheit pme
aen te hanghen dan an die be
erichlicheit der bloyender
werelt. ¶ Die borste en die ar
me die van ziluer waren ghe
maect zellen wesen die ander
staet dinnz oerdene die also
veel lagher dan die eerste zel
len wesen als ziluer benede
den goude is. En also als dat
ziluer costelicheit claerheit
en ene goeden clanc heeft. also

zullen inden anden staet veel cof
teliker broeders wesen derhe
uen in die heilighe scriftuer
en in claren sijn der heilicheit
en inden goeden gheslode des
woorden gods en zellen also gt
wesen dat hoerre sijnich tot
pauschap hoerre sijnich tot ar
dinaelstap en veel tot bissops
staet ghesoren zellen worden.
En want bider borsten en bide
armen der menschen sterckich
betwist is. daer om zel die hoer
in der tut menschen in dinnz
ordene verwerken ziluerich
van onsten en daer van doech
den die beide mit wysheit en
mit goeden leuen dinnz onden
en alle die heilighe kerke beser
men zellen van menigher aen
verstinghe der vanden en der
boer menschen. En al ist dat
dat een wonderlic gheslacht
wesen sel nochtan en sel tot
eersten volcomene staet niet
cannen gheraken. mer het sel
daer tieghene te legghen we
sen recht als dat ziluer tie
ghene dat gont is. ¶ Daer
na sel die derde staet in dinnz
oerdene come die den metalen

biue en den metalen dyen zel
 gelike. Want also veel als dat
 metael ongescheliker ghesat wt
 dan dat siluer. also sel die derde
 staet lagher dan die idde eerste
 wepen. En al ist dat des metalo
 veel en wde in die werelt ghe
 deit wort. nochtan selze van
 dyen sommich wepen dien haer
 biue haer god sel wepen ende
 haer glorie inder religien con
 fusie die met dan aertseke om
 ghen en zellen smaken. En al
 ist dat haer tonghe om der co
 sten wil gelike den metael wel
 zel liden. nochtan zellen zi als
 oefenaers des biuice gheheten
 den metael als sinte paulus seit
 gherkent worden. Want heer
 woerde zellen anden liden recht
 als hemelste woerde schijnen
 en wyen ander lude die fontey
 ne des leuens. mer si zellen sel
 ue van dorst sterven. Hier
 na zel die vierde staet comen
 die di inden yseren benen betri
 kent is. Want gheseliker wde
 als dat yser metael zuluer
 en gout dwmt en breekt also
 zel die staet en also groter har
 dichheit en en alpkte yseris boef

heit wepen dat si ouermits sinne
 routheit en berroestheit en yse
 ren zeden die dan zellen wepen
 vergheeten zel wden al dattie gul
 den caritate der eerster broeders
 en dattie silueren waerheit der
 ander broeders. en dattie metalen
 wel ludende woerde der derde
 broeders in die kerke cristi ghe
 scrift hebben. nochtan also als
 die benen dat lichaem draghen
 also sellen die in eenre stercheit
 der berroester yppocrisien die
 ordene staende houden. En die
 biue routheit en die yseren
 benen beide zellen onder die cle
 dinghe stulen. en ander dat ha
 but vander religien bedect we
 pen. En dese die also als vroeeste
 yseren lude allene den bulke
 dienen. zellen der werelt ver
 borgghen wepen. mer den heer
 openbaer. en sellen die alre coste
 lichte dwichte mitten hamer des
 quaden benen recht als te met
 maken. Daer om zellen si recht
 als hart yser mitten duer
 der tribulacien en mitten ha
 meren der breseliker bang
 icheden also ghespanicht wor
 den. dat si met allene mitten

duuelen mer mitten regnerres
der werelt in dat suer en in colen
ghesochet sellen worden op datte
machtinghe mit crachtighen tor-
menten ghespint worden en
want si ouermits onwaerdiche-
den en hardicheden ghespindich-
hebben so sellen si vanden on-
waerdighen hardelike pme li-
den en zullen tot sulter onlid-
samheit comen dat gheliker-
wino als dat yser alle metael
wederstaet en verbrummet also
sellent si hem tieghen allen
menschen versetten met alleen
waerlic mer oec mede geestelic
en sellen wanen alle dinghen
te verbrumme dat si onse here
gode seer in zullen vertourne
en misghen. **Die vyfte staet**
zel eens deels yseren wege ouer-
mits die bouwede ypoeriten
en eens deels aerden oimts
die ghene die se mit waerlike
zake mit allen vminghen
En ghelikerwino alstu inden
soeten saghest dat ghebarte
aerde en yser daer an waren
diemen nochtan gheene sine te
gader vermighen en mach
also selt inden lesten staet de

per oerdene wyen want daer
also grote twinghe op zel staen
tusschen die vermetel ypoerite
en die oerdene broeders die van
den sike der tuchter dinghe
en vander begheerlicheit des
vleische ghesochet sijn dat si
ouermits twedrachticheit
gheene sine en sellen moghe
vermighen en en sellen met
alleen dat heilighe ewangelium
en die regule versmaeden mer
oec sellent si mit yseren soete
en mit soeten die van sike ge-
bacten sijn dat is mit quader
begheerten en omzinnen wer-
ken alle discipline deser hei-
gher oerdene onder die soe-
te treden En also als ghebacte
aerde en yser van malander
ghescheiden sijn also sel haerre
seel onderlinghe van malander
van binne en van buten ghe-
scheiden worden binne mit ku-
ninghe te leuen buten mit
waerliken pten aen te hangen
Daer si allen menschen om-
ten lesten also sellent misghen
dat si nauwe soet dat linc
sellent moghen gaen en mit

openbaer haer habit drage
 Dit zel hem altemael daer om
 ghescreuen om dat si sanden gul
 den hoefde ghescreuen zyn En
 salich zellen zi wesen die in dien
 ampteliken daghen totter ver-
 maninghen des costelike hoefdes
 weder zellen kerren en heilich
 en salich zellen zi wesen die to-
 ten eynde toe volhardan in dien
 dinghen die si gode ghelooft
 hebben En doe dat wonderlike
 veruauerlike beelt sinte fransiscus
 dit beduut had verwonderde
 hem zeer daer of en beual also
 een goet herde sijn tieghenulou-
 dighe en zyn toecomende stape-
 den almachtighen gode mit
 beel biddens en screyens *vā*
drien mordenaers die sinte frā-
ciscus bekeerde Ende hoe dat
haerre een die pine der hellen
ende die glorie des hemels ge-
openbaert Was -- --

Doe tot sinte franciscus
 die alre menschen sa-
 licheit begheerde een ionghelinc
 quam en tot hem seide vader
 ic woude alre gaern v breden-

worden **A**ndwoorde hi he weder
 en seide **K**int du dyte een ionc
 man en weeldincklic op genoot
 du en poutste licht mit onser ar-
 moeten en sterppest met moge
 liden **D**ie ionghelinc man seide we-
 der **V**ader en zyt ghi met me-
 schen also ic bin also als ghi
 die in no ghelike zyt lidet
 also zel ic oec mitter hulpen
 gods liden moghen **D**ie and-
 woorde behagghede sinte fransiscus
 wel en hi ontfenc hem recht
 uurt en siete hem breden-
 enghel en hi had he also wel
 dat hi wort daer na gardiaen
 ghemact **W**as En in dierre tyt
 waren drie bope mordenaers
 die in dien lunde veel quaets o-
 uer al bedreuen En doe die
 drie mordenaers tot broed en
 ghel den gardiaen op een tyt
 quame en baden hem dat hi he
 teten gaue **A**ndwoorde hi he
 mit strengher berispinghe
 en seide **E**hi dieue en ionghelinc
 nadinghe manslachsers ghi
 en ontfiet v met alleen der
 lunde goet te roue met ghi
 vermetet v oec also onstammel

lude te vieren die achtfien die
den knechten gods gheschreuen
In en ghy en sut des met waer
dich dat die aerde draghe sel
Want ghy en ont fiet o ghyen
12 menschen en versmadet den
god die o ghescreuen heeft daer
om gaet en doet o dinc en en is
met hier met weder. **Do** ghy
ghen si van dien seer verstoert
en mit grater onbaerdicheide
In ghemelt dat sinte francis
cus des seluen daghes tot dier
steden quam en brocht mit sine
gheselle van dat hi ghebede had
een wel broete en een blesse
mit wim. **E**n doe die gardiaen
sinte franciscus vertelde hoe
hi die mordenaers van dien ghe
druen had berispeden sinte fr
ciscus zeer hardelic en seide
dat hi harde onghenadelike dede
Want die pondaers sin deel
bet mit poeticheden te verken
van mit weder seeldinghe /
Want cristus onse meester
des ewangelii hi ghelooft heb
ben te houde heeft gheseyt dat
die ghesonde / des meesters mit
en behoude mer die zieke. **E**n
dat hi met ghesomen en was
om die gherechtighe te ropen

mer om die zondaers. **E**n daer
om plaet hi die wile mitten son
daers te eten. **E**n want du teghe
die minne si teghen dat exempel
cristi ghescreuen hebste so ghebede
ic di bi gheson sijnicheden dattu
rechtuont dit broet en desen
wim neemste die wy ghebeden
hebben en peke die mordenaers
naerstelc op bergghen en in da
len thent dese dinsten en bruc
hem dat van minnen tbeghen
En daer na sal op dinc kinen
vont he en spreke dat dinc on
hoestter werheit sermoedelic
dinc stont en bid hem goederlic
lic van minnen tbeghen dat si
dese quade dinghe met meer
en doen / mer dat si gode ontsien
en en misdoen haren euen men
schen met. **E**n yt dat si dit doen
willen ic beloue hem dat ic se
van alle hoerre noturste wort
aen zel besorghen. **E**n als du
hem dit sermoedelic te horen
ghelent hebste so com weder /
Hier en dinc dat sinte franciscus
onsen here gode sermoedelic dat
hi haer herte tot penitencien
woude bemorthe. **E**n doe si dat
he gheseynt was suten en aten

begonnen si onderlinghe te calle
 en te rugghen **Ach** wy onsalighe
 en onsalighe menschen hoe har-
 den heleschen pijn zyn wy verbaef-
 tende die niet allene die lude en
 berouen en wonden mer ons ver-
 moerden **En** nachtran en warden
 wy dan dien ampteliken zonden
 en manslachsringhen dan gheen
 re brespen gods bedweghet **En**
 ziet dese heilighe broeder coemt
 en gheeft hem oetmoedelic seul
 dich son ons om een luttel woor-
 de die hi ons om onse boosheit
 ghegheuen heeft en brenghet
 ons daer toe des heiligsten vaders
 broot en wim waerlic die zyn
 heiligsten gods **Doe** haerre een
 die gheper had seiden die ander-
 tēdie wat zellen wy dan doen
Hi seide weder **Maec** ons gaen
 tot sinte fransiscus en doen wat
 hi ons raedet **Doe** zi daer toe qua-
 men seiden zi hem **Vader** om
 onser groter boosheit willen en
 vermoeden wy die ontfermhertich-
 ticheit gods niet te vercrighen
 mer waenstu dat god noch ons
 soude onfanghe willen en zyn
 beriet penitencie na dine ra-
 de mit di te doen en sinte fran-
 scus ontfinghe goedertierlic

en informeer dese mit desen ex-
 empelen dattu ontfermhertich
 gods bouen allen zonden waer-
 en dat cristus die ghebenedide
 gods zoen om die sondaers te ver-
 lossen ghestoruen waer **Alpe**
 dat die drie mordeuere hoer boef-
 heit lieten en biden heiligsten man
 wort an bliuen **Die** tēdie daer-
 of storme wort daer na in enē goe-
 den leue **Die** derde dastede drie
 wief in die weke te water en te
 brode dinsten naer lanc becalue
 die ghemeeen dasten **En** ghemec
 beruot mit enē boet ende en
 plach nymermeer na der met-
 ten weder te slapen omme wel-
 ken dinsten waren sinte fran-
 scus stierf **En** doe dese derde
 broeder veel waren die penitencie
 had gheschouden quam hē na een
 re metten tūt also grote balke
 richteit an dat hi den sliep ghesene
 sine wederstaen en mochte noch
 zyn ghebet doen als hi plach
 en hi ghemec op sin stede kinn
 en liet hē vande slape verwin-
 nen en rechtrewort doe hi dat
 hooft neder leyde wort hi inde
 gheest op enen zeyen hoghen
 berch gheleit diert zeer yse-
 lic of was te zien beneden inde

dael ouer into niemgher hande
onaffenheit der stenen die biden
ziden vanden berch ~~lachten~~ waren
en die gheue die hem daer op ghe
leedt had stiet hem ouersienlic
vanden berghe neder daer hi
van steen tot steen wort ende
wort also langhe tiel dat hi be
neden quam daer hem dochter
dat hem alle sin lede ghestoert
en ghebroken waren En doe
hi also zeer ghequetet daer
beneden sach hier hem sin leuf
man dat hi opstonde want hi
noch enen groten werch bou
handen had Doe seide die broe
der Du seymste een hare
onbestiden en wret meste
te wesen Du sieste wel dat
ic ter doot toe ghequetet bin
en nochtan segstu dat ic op pu
de staen Doe werde hem die
leydsman an en hi wort recht
tenont ghesont Daer na v
toechde hi hem een groot sletst
belt mit scerpen stene ende
mit dinstelen en mit dwerne
en mit water en mit sluke
bepet daer hi beruot ouer
moeste wanden en tot eyn
de van dien belde puth hi ene

ghegloyden oue staen daer hi
in moeste gaen En doe hi daer
toe mit groter bangheit ghe
come was seide hem die enghel
die zyn leydsman was Crupe
in desen ouen want het moet
wesen Doe seide die broeder we
der Hoe mi hoe onghenadich
bistu want du sieste wel hoe
per min wete en min been
ghelant zyn en hoe wel ic
der rusten bespoede en nochtan
heitstu mi inden ouen gaen
en mit dien woorden sach hi om
trient den ouen deel bofer gees
ten mit ghegloyden yseren
vorken staen die he ouermits
dat hi tieghen den ouen scorre
de mitten vorken namen ende
werpen daer in Doe hi daer
een langhe wyl in ghelweest
had toech hem die enghel we
der wt en seide Verzide di
want du hebste noch een amp
telic werch ouer te liden Doe
seide die broeder O onghena
dighse leydsman die gheen me
deliden mit mi en hebste Ic
bin bi na al berbernt en du
segste noch van eenz ander
vreselicheit Doe werden die

engel an en maecten recht
 uout ghesont en leyden tot een
 re brugghhe daermen sonder
 grote vrese met suet comen
 en comde. Want die brugghhe
 was zeer enghhe nat en sulc
 En daer onder liep een anp-
 tic ruuer die al vol was van
 serpentes van draken en scor-
 pioene van allen venynen die
 ren en daer toe al vol en gro-
 ten stinckte. Doe seide die en-
 ghel tot hem. Ganc op dese
 brugghhe want du moeste
 daer suet gaen. Doe seide
 die broeder weder. En hoe sel
 ic daer suet moghen gaen
 ic en sel in die anpelicke ru-
 uer moeten vallen. Doe se-
 de die engel tot hem. Volghe
 mi na en sette din boete daer-
 du sieste dat ic die minn ghe-
 set hebbe du selz te bet suet
 comen en also volghde hi den
 engel na thent hi in dē op
 die brugghhe quam. En doe
 hi daer was ontuloech hem die
 engel in ene wonderlike ho-
 ghe woninghe die zeer zuer-
 lic was also hem dochte. En
 doe hi sonder leynsmā allene

op die brugghhe ghescomē was
 hi enen alle die vreselike son-
 seide dieren hoer hoofden ster-
 ruieren om hem te verstoren
 en te verflinden also hi of viel.
 Doe stont hi in alre grote anxt
 want hi en mochte voorwaerts
 noch achterwaerts en en wiste
 wat begynnen. En in dier
 vreseliker bangheft ghem-
 hi neder legghen en nam die
 brugghhe inden armē en be-
 gan onsen herē ihesu cristū
 mit alle sinre herte ontfer-
 melike te bidden dat hi hem
 te hulpe quame. En naden
 ghebede dochte hem dat hem
 vloghele begonnd te waspen
 daer hi seer of verblide en ho-
 pede dat hi daer mede vlieghē
 soude tot dier stede daer die
 engel van ghesuloghe was
 mer want hi te seer haestede
 mit dien vlieghen en die vlo-
 ghelen niet te vollen ghesul-
 pen en waren so viel hi neder
 op die brugghhe en alle die
 bederen ontuelen hem. Doe
 was hi noch meer veruert
 en nam die brugghhe weder in
 sinen armen en bat zeer

ghenadelic om ontfenlijchheit
en ander werf docht hem dattie
vlogghelen weder wiesen Ende
want hi te vroe vliegghen wou
de diel hi weder neder op die
brugghen en die bederen ont
uelen hem als si te horen dede
Doe seide hi in hem selue Tri
ghe ic der werf vlogghelen
ic sel also langhe luden dat ic
wel vliegghen zel mogghen En
hem dochte dattie int dat hi
op die brugghen was wel and
half hondert iaer was En doe
hem dochte dattie vlogghelen der
delferf wel te vollen gheschaf
fen waren hief hi hem crach
telic daer mede op hoghe inder
lucht en quam in dier stede
daer die engghel te horen ghe
vlogghen was En doe hi totter
poerten dier wonderlike
poort vromghen ghecome
was. Braechde hem die portier
en seide / Wie bistu die hier
ghecome biste / hi seide weder
ic bin een minnebrader Doe
seide die portier So ontbeit
ic sel sinte franciscus halen
om te besien of hi di yet kent
En die wile dat hi om sinte

franciscus ghinc began dese
broeder die muren van deser
wonderlike stat aen te sien En
doe waren hem die muren mit
also groter claerheit doerstromt
dat hi alle die wonderlike ro
ren der engghelen en al dat daer
in was claerlike nacht binne
hi sach sinte franciscu sinte ber
nardu en broeder egduu en
daer na volghede hem een gro
te meniche der santen en der
santinnen die jim doerstaffe
ghevlogghet hadden en die ste
nen ontelic te wesen En doe
sint franciscus ghecome was
seide hi tot enen portier / laet
hem in gaen want hi een va
nne broederen is Doe lei
de hi sinte franciscus in orde
liet hem veel wonderlike din
ghe sien En die broeder wort
rechtensint mit also groten
troost begaue en vernam al
sulken goetichheit dat hi alre
sint droefheit die hi ghele
den had vergat Recht op hi
meente in elker werelt ghe
weest had Daer na seide hem
sinte franciscus Du moetes
weder ter werelt keren en

daer zeuen daghe bliuen daer
 du di mit alre bereydinghe in be-
 reyden selste Want na zeuen
 dagen zel ic om di comen en dan
 selu mit mi gaen in deser wo-
 derliker stad der heilighe **S**inte
 franciscus mantel was mit so-
 nen sterren bernaert. en sin
 bnf littenken der wonden wa-
 ren also bnf blinkende sterren
 die ouermits der grater clac-
 heit haerte radien alle die stat-
 stenen te verlichten **B**roeder
 bernaert had een crone mit
 stonen stienen op zyn hooft
Broeder egidius was mit e-
 nen wonderliken licht voert
 en veel ander broeders kenede
 hi aldaer die hi nochtan me
 ghesien en had **E**n doe dese broe-
 der na dat he onlos gheghene
 was weder tot he selue quam
 lude men te prime. en met lan-
 ghet en had die tuit om dese bi-
 scoen gheselbest dan van dien
 dattie metten wt was thent
 men in die dagheraet prime
 lude al dochte hem dat si and
 half hondert iacer lanc was
Doe seide dese broeder sinen
 gaudien van desen biscoen en

vanden terminn van zeuen dage
 en al dat hem bereygent was
Lort daer na creech hi den sage
 en opten zeuenden dach quam
 sinte franciscus mit eenre gro-
 ter hemelster memaste daer
 zyn ziel mede vanden heiliggen
 engel wort ghebrocht in dat
 eddighe leuen **H**oe sinte cla-
 ra vut des paens ghebot
 een toeken **D**es cruren ouer-
 dat broot sloech **E**nde hoe
 dat alle dat broot mede ghe-
 teikt bleef --

Sinte clara des heiliggen
 vaders discipel was en
 also groten heiliggen leuen
 dafte met allene bissopen en
 cardinalen mer oir mede die
 paens selue begheerde te horen
 en te sien en plachte selue som-
 tint te verpoken om van haer
 also da enen heiliggen tempel
 daer die heilighe gheest in was
 hemelste medesprake te horen
En doe zi beide langhe wile
 da salicheden der zielen ende
 vande gheloue gode ghespro-
 ken hadden dede sinte clara
 daer en vinnē tot haerte zuster-
 behoef op allen tafelen een
 broot leyghen en begheerde

Dusse die paens die een vicarius ppi
is boude ghebenedien Die paens
and' woude haer weder en seide
Suster clare ic wil dattu ge
benedies En seide weder heilige
vader verdraghes in want d'w
waer ic alre seer in te beruppen
dat ic die een s'wde wouf bin
van den vicariu cristi nu dat
vermeten poude te doen Doe
seide die paens op datment
d'wre vermetelheit met toe
en scrue mer dattu daer an
verdiene moghes so ghebiede
ic di bider heiligher gheschou
samtheit dattu ouer dese bro
de een teiken des heilighen cru
ces slaeste en benediese mid
name ons heren ihesu ppi
En want haer ghebode was
dede sint sermoedelic als een
dochter der gheschou samtheit
Aldaer ghesiede een groot wo
der want an al dat broot bleef
een schoon teiken des cruces staen
de daerz van groter mirre
geel of ghescheten worden
en om des mirakels willen
geel gheshouden den paens
verblonderde van dien mira
kel en ghebenediede god en
nam sin lof da sinte claren

In dien seluen clooster waonde
sinte claren moeder en plach de
hof te bewaren en agnes haer
natuerlike zuster die alle vol
des heilighen gheestes wanz mit
geleu anden heilighen noemen
en bruden cristi daer sinte fu
cristus veel zieden toe plach te
seynden die ouermits der crach
ten des heilighen cruces daer zi
mede ghetekent worde al ge
nepen en worden ghesont
hoe datter drie leken wiesen
doe broeder egidius van onser
vrouwen reynicheit seide dat si
maghet was van die gheboorte
in der gheboorte en nader geboorte
En groot meester sander
prediker verdene quam
tot broeder egidius en had me
nich mer ghesymmet ghesweest
van groter twiuelachticheit hoe
dattie moeder maria en maget
mochte wesen want het docht
he omoghelic wesen dat een
moeder een maghet poude magen
bluue nochtan ghesloefde hys
waerachtelic en plach dat die
wil seer te beraghen dat hi
daer mede ghesquelliet was
waer om hi seer begheerde da
emghen verlichten man die

hi ghecrigthen conde daer of v
 loft te wesen **E**n ghemer tot dese
 broeder die zyn toedemst ende
 zyn becominghe te woren inden
 gheest wiste en quam hem te
 ghemoeete **E**n eer hi bi he quam
 en woerde mit he had sloech hi
 mit sine stocke op die aerde en
 seide **D** broeder predicaer **D**
 broeder predicaer **E**n maghet
 son die gheboerte **E**n recht
 uont op die stede daer hi sloech
 wies een ston lelie **E**n ander wif
 sloech hi mit sine stocke opter
 aerden en seide **D** broeder predi
 caer **D** broeder predicaer si is
 een maghet inder gheboerte dan
 wies oec een ander lelie **E**n doe
 hi derdelfterf sloech en seide
D broeder predicaer **D** broed
 predicaer si is een maghet na
 der gheboerten so wies daer die
 derde lelie rechtuont **E**n doe
 dat ghesdien was liep hi wech
 en die predicaer liep rechtuont
 van sinre temptacien verlosset
 en had van daer mit wirt gro
 te minne tot desen broeder **V**
an **enre wonderliker openbarin**
ghen die minre bedelinc co
minp va vranche en in broe
der syndus herten gespede

Sintre lodewich coninc van
 vranche woude van min
 nen pelegrimaedse garen **E**nde
 doe hi van broeder egidius hey
 licheit pegghen sonde woude hme
 ymer bisteren **E**n doe hme wt
 zinen beghe ghesonden hadde
 daer hi woude quam hi son
 des cloosters poorte als een arm
 pelegriem mit kintel ghesindes
 en traechde daer naer nyste like
 na **D**ie portier ghemer dan toe
 en seide hem dat een pelegriem
 son die poorte sinre begheerde
Doe wiste hi rechtuont wel
 ouerwint den gheest wie datter
 was en ghemer haestelic wt sin
 re cellen als een droncken me
 sche **E**n doe hi tot hem quam
 kielden si beide gader en deden
 malander wonderlike grote
 vrientchap recht oft si maland
 van outs zeer heymelic hadden
 ghelooest **E**n al wast dat si mal
 ander deel tekenen der minne
 belusten noch sin en sprac
 hoerre gheen een woort met
 totten anden en quamen al
 stille sbighende en ghemighen
 weder al stille onder woorte
 elp sinre beghe **E**n doe die co
 minc van daer ghemer traechde

een vanden broeder die die pele
grin was die broeder egidius al
so vriendelic had ghesceest. Hi sei
de dattet loedelinc die comt van
brancinc waer die pelegmaed
se boer en begheerde desen heili
ghen broeder te sien. Doe besla
ghedene hem die ander broedere
en seiden. O broeder egidi waer
om hebstu den groten comt die
wt brancinc ghescomen is om
di te sien en om wat goets van
di te horen van hier laten seide
en du hem een woort niet toe
en spracste. Hi seide weder /
heue broeder verwondert niet
daer of dat hi mi noch ic hem
niet toe spreken en moeste. Wat
rechtewort doe wy si malcan
den quamen so openbaerde mi
dat licht der godliker wysheit
al dat in sinre herten was. en
des ghelinc wort hem ghespen
baert alle dat mit min was.
En waren also beide inden ewi
ghen spiegel gheset dat so wt
hi ghedocht had mit te segghen
of ic hem dat hoorden wi bet
mit groter ghemoechte ponde
spraken dan of wi mitten mode
hadden ghesproke. En hadden
wy mit woerden wt willen
spreken dat wy van binnen

ghemoelden wi souden meer on
ghetroost daer of ghebleue heb
ben dan ghetroust. En daer om
weter dattie comt wonderlike
wel ghetroust van hene ghescei
den is. **Hoe dat dese broe
der enen anderen broeder
die dicke inden gheest van
hem seluen plach te comen.
enen goeden raet gaf --**

Die broeder iacob een he
lich leer nescche die mit
sint claris en mit beel van sinte
franciscus ghesellen per hey
melic plach te wesen. En van
desen broeder raets begheerde
hoe dat hi hem in die ghenade
der ontgheestinghe hebben sou
de daer hi sonderlinghe reyschap
toe plach te hebben. Doe antwoor
de hem broeder egidius en sei
de. Doch daer of noch toe en
sulbe die menschuoudicheit
also vele als du moghste. Doe
seide die ander broeder. Wat is
dat te segghen waerdighe vader
bedud dat mi. Hi antwoorde he
weder en seide. Es wanneer dat
ghemoede bequaem is tot dien
gloriosen lichte der godliker
goetheit in ghelent te worden
dan en sel dat ghemoede daer

met toe doen mit vmetelheden
 noch verminderen mit vsimelhe
 den en minnen die enicheit na
 datter vermacht op dattie ghesnade
 toten loue ons heren ihesu xpi
 met vsümet en worde **Hier**
beghinnen sommighe gulden
woorde en zeer strictich die broe
der Egidius ghesproken heeft

Die ghesnade godes en die
 doechden zyn recht als
 een leder- en een wech
 inden hemel mede te climmen
 En die quaetheden en die sonde
 zyn recht als een wech en een
 leder- mede neder te climmen
 totter hellen Die sonden sijn
 recht als beem Die doechden
 en die goede werken als driakel
 Die ghesnade trecket ghesnade
 tot haer- / en die een zonde trec
 ket tot haer die ander Die
 ghesnade en wil niet ghesprust
 wesen / die sonde en wil niet
 ghelaect wesen **God** rustet
 in die oetmoedicheit / en ludfa
 nichheit is een figuer of een
 ghesuente dier- of Die puer
 heit des herten siet gode mer
 die ynnichheit et hem en trec
 ket hem in **Ist** dattu minste
 du selte ghemmet worden

Ontsiestu du selte ontsien wor
 den Dienstu di sel ghesuient wor
 den **Salich** is hi die minnet ende
 niet en begheert alleen weder
 ghemmet te wesen **Salich** is
 hi die ontsiet en niet en begheert
 allene ontsien te wesen **Salich**
 is hi die dient en niet en be
 gheert allene ghesuient te we
 sen **En** want du grote dinghe
 zyn daer om en come die onli
 se dier niet toe **Hier** sijn drie
 grote en zeer nutte dinghen
 en die datse heeft die mach qua
 lic vallen **Dat** eerste is dattu
 alle tribulacie die di beregent
 om god in vreden lideste **Dat**
 ander is **Ist** dattu van allen dm
 ghen die du doeste en ontfangeste
 meer beroumoedicht wortste
Dat derde is dattu die goede
 trouwbeliken minneste diemen
 mitten ogghen des lichaems niet
 prouwen en mach **Al** dat dande
 waerliken menschen meest wt
 versmaect en ghelaten dat wort
 van gode en van sine heilighen
 meest gheert en ontfanghe
En dat meest ghemmet en be
 gheert en gheert wort ba
 waerliken mensche dat wort
 meest ghesatet ghelaten en

versmader van gode en vanden
heilighe **W**ant alle dattie onsa-
lighe mensch minnen soude dat
hiet hi en dat hi haren soude
dat minnet hi **B**roeder egid
wagghede eens ene anden broe-
der en seide. hebstu een goede
ziele hi andwoorde weder
Broeder ic en wete des niet
Doe seide hi hem heilighe berou-
we heilighe oetmoedicheit hei-
lighe minne en heilighe vrolich-
dige maken een heilighe goede
ziele **vanden gheloue**
Alle datme dencken of seg-
gen of zien of tasten
mich dat en is niet tichte die
dinghen te legghen diene noch
dencken noch spreken noch sien
noch tasten en mach **A**lle die
wyse en heilighe die ghelouest
hebben en sin en sullen wyse
en dan gode ghesproken hebbe
of spreken zullen en sellen ne-
mermeer dan hem moghen
yegghen dat hi is na dat hi is
dan also want naelden sere te
legghen tighen hemel ende
aerde en tighen alle creaturē
die siet in hem en noch duzent
werf min **W**ant alle die hei-
lighe scripture spreect ons

al stumende toe recht als een moe-
der mit haren ionghen kindere
pleecht die haer woerde anders
niet vstaen en comen. hi seide
eens tot ene waerlike rechtter
Ghelouestu dattie gauē gods
groot zinn **D**ie rechtter seide we-
der **I**c gheloue **H**i seide weder
Ic wilt di bewisen dattu dat niet
en gheloue en traechde hem
hoe veel is al dinn goet waert
Die rechtter andwoorde dattet
sintrent duzent pont waerdich
was **D**oe traechde hi hem we-
der of hi wel om tien duzent
pont soude willen gheue hi
andwoorde en seide. ja hi gaern
Doe seide hem die broeder het
is sonder twiuel en seker waer-
dat alle aertse dinghe niet
te rekenē en zinn tighen die
hemelste waer om en gheef
stu dan die om die niet **D**oe
andwoorde die rechtter **G**he-
loues du dattie mēsche also be-
le doet als hi ghelouet hi seide
he weder **D**ie sancten en sanc-
tinnen hebben ghepmit die
werken te doen die si vmochte
en die si minsten werke niet
volbrengghen en mochte veel

den si mit heilighe begheerten
 en die heilighe begheerte ver-
 uolken dat anden werken ghe-
 brac. **H**at yemant welcomē ghe-
 loeue hi soude comen in dien staet
 daer hem wille pekerhede soude
 ghegheuen worden. **E**n wat ver-
 oriet mach den meeste pinnlic-
 heit make die dat grote eldighē
 goet pekerlic verblachtende is
 en wat goet mach den ghene
 ghenoechte make die die eldige
 pine verblachtende is naestan
 so en sel nyemant bā die ont-
 fermherticheit godes wanhope
 also langhe als hi in desen leue
 is. **W**ant daer en is gheen hout
 dat also oneffen en also quaf-
 tich is men mach dat slecht en
 zuerlic vernieren. **V**eel te meer
 en is nyemant so groten zon
 daer inder werelt god en mach
 hem noch mit ghenaden en mit
 duecten vernieren. **V**ander-

De minnen gods ende
 dat des euen menschen
 hem yemant van sijnē zuen
 menschen duecten meer ver-
 blint hoe dat hi des goets meer-
 deelachtich wesen sal. **E**n wilstu
 an alre menschen duecten deel-
 achtich wesen so verblide di vā
 alre menschen duecten. **W**ant

du maecte ander lude duecten
 die dū ist dat si di besaghen.
En ander lude ontweefde is di
 een waerstuellinghe ist dat si
 di ontfaghen. **W**ant dit is die
 wech der falshheit vā ander lude
 duectde blide en vrolic te wesen
 en vredenich vā haerte ondoech-
 de. **E**n dattu altoec vā andē lu-
 den goet vmoedeeste en quiet-
 ban di seluen en ander lude eer-
 ste en di seluē vsmactste. **W**ant
 so wie ander lude met eren en
 wil die en sel met ghecert wor-
 den. **E**n so wie met bekennen en
 wil die en sel met bekent wor-
 den. **E**n so wie met ghemoent
 en wil wesen die en sel niet
 rusten. **D**ie vruchtbaerste ar-
 beit bouen allen arbeit is goe. **X**
 dertieren en goddienstich te
 wesen. **E**n so wat sonder minne
 ghesriet dat en is gode noch sine
 heilighe met besaghele. **D**ie
 mensche wort van sijnē selso
 dinghen arm en van godliken
 dinghen rick. **D**aer om sel hi
 gods dinghe minne en alle an-
 der dinghen versnaden. **W**at
 is meerre dan dien gāue godes
 danfammich comen te wesen
 en hem seluē van sine ewighe
 ne quaden comen berypen.

In d'per scolen woude ic dat ic ghe
studeert hadde vanden begynnne
der werelt en studeren soude to
ten eynde toe mocht ic also lan
ghe leuen Du suster wel dat de
se bedelaers die ghene die hem
een luttelkum gheuen wonder
like per dier om prisen En
wat jim wy dan onsen heren
gode sculdich te wien Du waer
ste sculdich hat de trouwe den
ghenen te wesen die di berispe
wil van allen quade en ghene
di weder alle goet **Vander oet**

Nymant moedicheit
en mach totter hemisse go
des come dan ouermite oetmoe
dicheden dien wech opwaerts te
gaen is nederwaerts te gaen
en alle berispe en alle die
grote valle die inder werelt ge
stiet sin en sin anders met
toe ghescomen dan ouermite ver
heffinghe des hoofdes als men
inden ghenen merke mach die
inden hemel ghescepen was.
en in adam en inden pharyeus
en in belen anderen mensche
En veel goeder dinghe sinre
ghesriet ouermite neder bu
ghinghe des hoofdes. alst wel
scmit in die heilighe maghet
maria. inden publicanen inde

heiligghen mordenaer en in vele
anderen Ist dattu die ganc gods
bekenneste du biste sculdich
dum hooft neder te neyghen Ist
dattu dum sonden merkeste du
biste des ghesins sculdich dum
hooft neder te legghen **over** woe
den ghenen die van sinre boosheit
begheert gheert te wesen **een**
graet der oetmoedicheit inden
mensche is dat hi se selue bekene
sinen goede altoes contrari te
wesen Ic rekent oec een telghe
der oetmoedicheit te wesen ouer
te gheuen dat hem met toe en
spont en dat vor jim eyghen
met te houden Dat is dat men
gode alle goet toescruue sel dies
datter is En dattie mensche sin
quaetheit hem seluen toe leg
ghe **Salich** is hi die hem seluen
vor den menschen also swode hout
also hi hem selue swode vor gode
hout **Salich** is hi die se selue
no ondelc want hi en sel niet
verordelt worden **Salich** is
hi die na eens anders goet den
ken en ghesonfamicheit trou
weliken wandert Want dat
hebben die apostolen ghedaen
ya na dat si vanden heiligghen
gheest veruollet waren Die

brede en effenheit houden wille
 die moet alle menschen boude he
 rekenen te wesen **S**alich is hi
 die in zinen woorden en in sine
 zeden andere met ghesien en
 beghieert te wesen dan in dier
 sterckinghe daer hem die gracie
 gods in gheselbst heeft **S**alich
 is hi die die openbaringhe go
 des behouden en verbergghen
 om. Want daer en is niet poe
 herymelic god en sel openbarē
 alst hem behagghelic is. **W**aert
 dattu heilichste mensche band
 werelt hem seluen den meeste
 sonder-zekende te wesen daer
 waer die oetmoedicheit in
 ghelegghen **O**etmoedicheit en
 om niet spreken en luydspanich
 en wil niet spreken **O**etmoe
 dicheit duint in recht wesen
 als een blypem **W**ant als dat
 blypem vnaerlike slage ma
 ket en men na daer of met
 vanden en mach. als sendet
 die oetmoedicheit alle quaet
 en is een vrant alre sonden
 en doet ene mensche he selue
 bou met achten **O**uermits
 die oetmoedicheit vmt die me
 ste ghesnade bou gode en bre
 de mit sine ene mensche recht

als een groot comit die sin
 dochter die hi tot enigher ste
 de senden woude met setten en
 poude op een onghetemet we
 derspannich houaer dich paert
 mer op een sachtmoedich paert
 dat wel ghetenmet waer en
 effen ghinghe **A**ls en gheest
 god sine ghesnade den houaer
 dighen niet. mer den oetmoe
 dighen en den sachtmoedighen.

Die vander vresen gods
 heilighe vrese der heren
 verdriest die onrecht vrese
 en belwaert die goede die mit
 gheemre toughen butghespro
 ken en mach worden noch oer
 mede ghedacht. **W**ant die vrese
 des heren te hebben is een
 ouer grote gaue gods die alle
 menschen niet ghegheue en is
Die niet en vreset seint recht
 of hi niet en had dat hi verhe
 sen mocht **D**ie vrese des heren
 regiert en belpet den meeste
 en doet he tot ghesnaden come
Vemant die die gracie gods
 had die vrese gods soude belwa
 ren. en en heeft hi die gracie
 niet die vrese dree tot hem
 come. **A**lle redelike creature
 die gheualen zyn en waren

mye gheualen hadden si dese ga
ue gheschadt **D**ese heilighe graue
die en sicut nyemant toe dan
dien sancten en sanctinnen **E**n
hoe die mensche meer gracie heeft
hoe hi oetmoedigher en brespach
tigher is **E**n die dughet daer
hem die menschen minste in oe
fenen en is niet minze dan die
ander **E**en mensche die sinen
god also zeer vertonut heeft
dat hi der doot waerdich is mit
wat sekerheden mach hi von
jinnre troghenbou dicheit co
men **G**alich is hi die hem selue
waerachteliken bekent men
kerker te wesen in dese werelt
en die altoes sucht sine heer
te vertonnen **N**emmermeer
en is die mensche seker in de
ser werelt daer hi onder sin
sande is **H**et is onmogelic die
gracie gods te vercrighen en daer
in te bliuen het en si mit ampt
en mit bresen **D**ie bres gods
doet den mensche oetmoedelic
ghesponninnich wesen **E**n hoe
dat hi merre bres heeft
hoe hi meer bidet en dat en is
gheen cleyne graue **V**ander
Die **L**uspannichheit
om gods willen gaern

verdultelike lieder die sel haeste
like comē tot groter ghesaden
en een heer deser werelt worde
en setten den ene boet in die ander
werelt **E**n wat dat di een mensche
doet het si goet of quaet dat
doet hi hem seluen **D**aer om
en selu di niet tonne al doet
di yemant onrecht mer hebbe
medeliden mit hem hoe die me
sche bereider is tribulacoe en on
recht om gods willen te liden hoe
hi groter is son gode gherichter
en niet merre **S**preket daer
yemant quaet van di helpe
hem **E**it daer yemant goet
van di dat offer gode op **A**nder
lude vloorde en werken selu
prisen en die dinn selu laken **S**in
En daer om als daer yemant
mit di hinnen wil wiltu dit wi
nen so verlies dat **E**n en dach
nyemant gheen onrecht **E**nde
doet di yemant onrecht dat lide
goedertierlic om die minne go
des en in verlatenisse dinn
sonde **E**n wes dinen ene men
sche gheen hinder mer trecke
hem tot gode oft moghste **H**
het is veel beter een groot on
recht sonder murmureringe
om die minne gods te liden dan

hondt' hongherighe mensche
 teten te gheue en langhe rnt te
 lusten totten auont toe. **E**n wat
 biter den mensche he selue cracht
 teloo te make. en sine lastuem
 deel tribulacien aen te doen en
 gheen ongheluc aen sine enen
 mensche moghen te liden daer
 hi deel meer loone of soude ont
 fanghe aen da alle dat hi mit
 sine eyghene wille doen mach
Ouericht te liden sonder mur
 mureren purgeert die sonde
 deel meer dan deel outstortin
 ghe der tranen. **S**alich is hi die
 zyn sonden en die gruen gods
 altoes bou zyn oghen heeft wat
 die lut gaern drucke en bang
 uheit daer hi groten troost we
 der of ontfanghen zel. **S**alich
 is hi die gheuen troost en eyssit
 noch en begheert hem onghet
 creatur die onder den hemel
 is. **S**al dat goet dattu hebste sel
 tu behyden hem gode ontfanghe
 te hebben. en alle verdriet en
 onghenoechte da dine zonden
Sal waert dat een mensche alle
 dat goet ghedaen had en noch
 dede dat alle menschen ghedaen
 hebben en noch doen selle. en
 hi he selue dan binne wel be

saghe hi soude hem dan goede con
 trari bidden. **E**en brader brach
 de hem eens en seide. **W**at souden
 wy doen of daer in onsen tiden
 deel tribulacie opstonde. **H**i and
 worde hem weder. **S**al waert dat
 god steen en kepelinge bidden
 hemel neder liet vallen si en
 souden ons met deren waz wy
 alsulc als wy wesen soude. mer
 alle verdriet soude ons in ghe
 noechte verbandelt worden. **S**al
 als als den gheue sie ene quade
 wille heeft dat goet in dat qua
 de verbandelt wort. also wort
 hem dat quade mit goede ver
 bandelt die enen goeden wille
 heeft. **S**ant alle die grote goede
 en die grote quade zyn binne
 men mensche en en mach die
 niet zien. **G**oede mane doen goet
 en liden dat quade weder. **I**kenestu
 dine stepper vdernt te hebben
 so bekeme sic dattu waerdich
 bist van allen creatur weder
 ghelovike te worde. **V**an allen
 creatur selu gaern gemoeyet
 wesen. want du hebste dat ber
 dient da he allen ghepunghet
 te wesen. **H**et is ene grote doech
 de ene mensche hem seluen te v
 binne. want die hem seluen
 verduint. die verduint alle sin

Grande mede en sel tot allen goede
comen. **H**et waer een grote doech
de liet hem yemant van alle me
schen verblinne. Want alfulke
mensche waer een heer der werelt
Een paert is van edelre nature
Want hoe seer dattet loept noch
tan mach dat die gheue die daer
op siet wonden en heren band
ene wenghe totten anden en stuer
dat daer sint hebben wil. **A**lso
pude een mensche oic hem seluen
in sinz driuusticheit da enen
anden laten regieren. **E**en
religiose claerhe eens da enre
fbaerz ghehoufanncheit die
hem gheheten was. **D**aw dese
broeder toe seide. **V**rient hoe dat
du meer murmurzeste. hoe du
di seluen meer belasteste. **E**n hoe
du di oetmoedeliker onder dat
ghebot der ghehoufanncheit
gheneste. hoe dattet di lichter en
poeter te doen sel wesen. **D**u
en wilste niet gheuedert wese
in deser werelt. en in die ander
werelt gheuert worden. **D**u en
wilt niet arbeiden en nachtran
wiltu rusten. **D**u en wilt niet
verliesen en nachtran wiltu win
nen. **D**u biste hier in bedroge
Want ouermits standen so coemt
men totter eren. en mit arbei

den crigget me ruste. en ouermits
den vliege pleghet men te winne
Het is een waer woort. die niet
ouergheue en wil dat hi minnet
die en sel niet vercriggen dat
hi begheert. **E**n verblonder di
niet dat di dinn euen mensche
pouent vertouwt. Want martha
die nachtran goet was woude den
heer toumich make neghe hier
re natuerliker zuster. doe si mit
ourecht daer op murmurzede
Pandi danfannch en voechfannch
te wesen en stride neghe die ge
breke. **E**n hie verduidelic druc
en onghenoefste. en al dat en is
anders niet dan di seluen te ver
blinnen. **W**ant veel zielen te go
de te trefken is den mensche
deyn het en si dat hi hem selue
verblinne. **V**ander porquou
dicheit en vander wachtheit des
En ledich mensche. **A**rtten
berheft dese werelt en die
ander. **E**n en doet he selue noch
nyemant bate. **H**et is omoghe
lic sonder porquoudicheit ende
sonder arbeit die doghet te ber
criggen. **E**en ionc mensche die
den arbeit studeet die studeet
dat rike der hemelen. **A**lso als
quade ledichheit een werck is tot

allen quade **A**lso is heilighe rust
 en heilighe ledichheit een werck
 toten hemel **D**ie mensche soude
 seer porsuoudich wesen die ge-
 nade die hem van gode ghegheue
 is trouwelic te bewaren en ar-
 beiden daer mede **W**ant die di-
 le verliest die mensche die drucht
 om der bladen wille en dat coern
 om dat ras **H**et is meere die
 gaue gode comen te bewaren
 dan comen te vercrighen **W**ant
 al campe een mensche vercrighe
 en hie met bewaren en can die
 en sel nimmermeer ruc worde
Hoe veel waters soude in dien
 tyber vgraden liept met
 wt **D**ie mensche begheert
 van gode loon ponder mate ende
 ponder eynde en wil hem mit
 maten en tot eente tuit dienē
Salich is hi die om die minne
 godes sine lichaem druchtba-
 maect en vanden goede dat hi
 doet gheen loon inder aerden en
 begheert **E**nde yemant tot
 ene zeer armen mensche dit
 dinc leen ic di drie daghe lanc
 dine orbiere mede te doen **E**n
 di maghests daer ene groten
 sear mede vercrighe en die arm
 man dat wel wiste soude hi sine

orban met daer mede doen **D**it
 dinc dat ons gheleent is dat is
 ons lichaem en alle die tuit ons
 leuens en is recht met meer dan
 drie daghe **W**ilstu ghemeten
 so pindi te winnen want en ar-
 beides du met du en selte met
 rusten **E**n al waer al dat lanc
 en alle die wimgaerde vander
 werelt eens menschen diese met
 en oefende noch oefenen en dede
 dat druchte soude hi daer of
 opbuere **A**er heuet een men-
 sche een luttelken lande ende
 wimgaerte en dat wel bouwert
 hi crighet daer veel druchten
 of **H**et dat yemant quaet doen
 wil hi begheert selden yemants
 raet daer toe mer wil hi wel
 doen so raetwaghet hi mit vele
 menschen **H**et is een gemeen
 woort **O**p die hope van dinc
 ghebuerz en dorueste dinc potte
 met biden ouerz setten **N**emet
 goeders en yper die ene goeden
 wille heeft hi en pmit dien wil
 mit goeden werken te volbrin-
 ghen **W**ant daer om gheeft
 god den menschen ghenade op
 dat hie volghen soude mitten
 werken **E**en mensche die
 zeer verdoest seen te wesen

bat eens desen broeder egidius
dat hinc troosten woude. hi seide
hem weder pine di wel te hebbe
en du selte ghecroost werden wat
het en si dat een yeghele gode
een stede beride in hem seluen
hi en sel gheen troost inden crea-
turen vanden. Ic mochte wel
waerachtiche swaren dat so wie
hem seluen dat Iur gods vlicht
dat hi hem seluen dat verswaert
En wie hem dat verswaert die
verlichtet hem. En vergaue
god dattie menschen dat deden
dat haren lichaem best waer in
deser werelt. Die die ander we-
relt ghemaect heeft die heeft
oec dese werelt ghemaect. En
dat goede dat hi inder ander we-
relt gheuet dat mach hi oec
eens deels in deser werelt ghe-
uen. En dat lichaem ghemet des
goedes der zielen want beide dat
goede en dat quade der zielen
dat comet oec opten lichaem.
Hoe soude enich mensche en
ghe consten come daer hi met
om ghearbeit en heeft. Maen
stu dat grote heren dhasse bo-
sen mensche grote gaue gheue
Izeen si Goede werken in
een wech tot allen goede. ende

quade werken in een wech tot
allen quade. Salich is hi die van
ghenen dinghe onder den hemel
onghesicht en wort. En die da
allen dinghen die hi siet en hont
in orbaer punit te trecken.
Vander versmadinghe der we-
re
En den mensche die re-
in herte en sin begheer-
te en in crachten in aertse
dinghen settet daer hi dat ewige
hemelste goet om verliest. //
hadde een aern die hoghe vliet
een ballie van sinte pieters ker-
ke an elken vlogghel ghebonden.
hi en poude also hoghe met moge
vliet. // hi sin deel menschen
die strien houwen en berghe wt
grauen en swarzen arbeit doen
om hoers lichaems wille. mer
wie ist die also manliken ar-
beit om sinre zielen willen.
// En gheerich mensche gelint
en molle die met en gheboest
datter anders enich stat is dan
in die aerde te wroeten en dan
in te wonen. nochtan datter stat
te sin die hi met en bekennet.
// Die voghele des hemels die
beesten der aerden en die vissche
inden water laten hem ghenoe-
ghen als si haer naturse heb-

ben **E**n want die mensche mit
ghene aertghen dinghen vns
ghet en wort hi en gheert alre
om meer en om meer so stumet
dat hi dar toe met ghestepen en
is mer tot anden dinghen **D**at
lichaem is om die ziele ghestapē
En dese werelt is om der ander
werelt ghemact **D**ese werelt
is alpulken camp dat so wie dat
meeste deel daer of heeft die
heeft dat quaerste deel **O**nse
lichaem ghehiet recht ene vur-
ken dat in dat pluc gaet leggē
en daer ghesoecste in heeft **O**n-
se lichaem is een kemp des vi-
ants **D**oe desen broeder ghe-
uraghet was hoe darin beste
die ponde des lichaems sculden
mochte. **B**eide hi weder. so wie
grote stene en swaer ballen
vander eenre stede totter ander
berlegghen wil. dat punit hi
he meer mit conste dan mit
crachten te doen en al des ghe-
luc moetne hier in doen **A**lle
pnde beulecker des herten rey-
micheit **W**ant si is claer als
den spnegghel dat allene mit
adentochte vduustert wort
het is den mesthe omoghelic
totter granen gods te comen

also langhe als hi zyn vnoegen
zetter in vleyscheliken dinghen
Meer en wende ome en weder
ome opwaerts en nederwaerts
daer en is anders met op dan te
striden tegghen die begherlich-
des vleysche die di nacht en dach
vraden wil **E**n so wie die ver-
winnet die vwinnet alle sin
vande en coemt tot allen goede
Onder alle ander wercken so pou
de is die heilighe reymicheit ber-
kruen **E**n doe hem ghesuraget
was of mine gheen meerre
dorghet en waer dan reymicheit
seide hi wat mach reyme we-
sen dan reymicheit **E**n plach
durbile te singhe en te segghen
D heilighe reymicheit hoe sulc
bistu hoe sulc bistu **D**u bistu
also sulc en also grote dat ondbise
mensche ome ghedaente en dinn
grootheit niet en bekennē **E**n
doe hem een broeder vragghede
wat hi reymicheit hiet te wese
seide hi **D**at is alle die sinne re-
ghens die gracie gods te behoe-
den en te bereyden **V**an aen
Grote uerstringhe der beo-
ghenade en mach ringhe
sonder aendestringhe niet

bluen. Want daer staen veel aen
verstringhe treghene op. En hoe
een mensche meer aenverstringe
heeft hoe hi meer aengheuoetheit
wort. Nochtan en sel een mensche
dair om niet of laten sin ghuete
te houden. Want hoe dat weder
uechten meere is. Vasmuet hi
hoe die crone meere sel wesen.
En dair om en hebben wi niet
veel wederstoets. Want wi als die
met en sin als wy wesen soude.
Nochtan so wie den werck godes
te rechte wandert. Dien en is geen
dinc moeyelic noch verdriete
lic. mer inden werck der werelt
heeft die mensche moeyensse
en verdriet al totter doot toe.
Doe seide hem een broeder. Du
seemste twee dinghen te segghe
die malcander contrari sin. Hi
seide weder. En comen die vran
den niet lieuer tot ene mensche
die enen goeden wille heeft dan
tot anderen liden. En kerste
yemant een pennebaert goe
de duseuwerf duerre dant
waerdich waer. Wat moeyens
of wat verdriet soude hi dair of
gheuoelen. En dair mede was
die questie ontbonden. Daer om
segghe ic hoe een mensche volre

van doechden is. hoe hi meer aen
gheuoetheit wort en suldich is
die ondoechde te laten. Op een
tijt seide hem een broeder. Ic
worde van een zeer quade bes
ringhe diebide aengheuoetheit
en ic hebbe den heer menichwer
uen ghebeden dat hiye in ofue
men soude en hi en doet des niet.
Hi seide hem weder. Hoe emich
comt sin riddens bet wapent
en beprghet hoe hi wil dat si ster
keliker striden. Der mede ist
dat yemant totten stride des ge
bodes gaet recht omghelwapet.
Want hi hem dorre en oymich
gheuoelt en onse heer god sin
troubdicheit ziet so gheeft hi
hem een teken sinre wapen.
Het ghesiet daer mede als ge
uel mit ene ackerman die ene
groten bosch vol gheboemt en
dewer tot bouwelant maken
soude. Mer dat mit veel arbeyt
en mit also veel moeyensse in
moeste binnen dattet he pointit
roubede dat hi den arbat be
staen hadde ouermits datter
meer arbeyt toe hoorde dan hi
ghelbaent hadde inden begijn
ne. En ouermits dat hi inden
eersten gheen drucht dair of

op en werde **Mer** want hi met
 of en liet so maecte hi ten leste
 een bruchstbaer lant dan of
En vergat alle sinne arbeits o
 uernito der goeder bruchstan
 die daer op wies **En** broed
 seide tot hem. **Doer** dat goets.
 so hebbe ic daer ydel glorie of.
 en doe ic quaet so hebbe ic grote
 droeuicheit des herten daer van
 en alle byna in wanlope **Hi**
 andwoorde hem weder en seide
Dattu woude hebste en droeuich
 van dinen zonden. daer doestu
 wel aen nachstan vade ic di dat
 du dat mit maten doeste **Want**
 alreos seltu ghelouene dat ic nu
 ghentheit godes meerre is mit
 vergheuen dan din sonde **Want**
 ist dat god ene grote son
 daer sin ontfermicheit doet
 waerstu dat hi ene minnen son
 daer laten sel **Der** en seltu met
 of laten dat goet te doen om der
 ydeliz glorien wille **Want** waert
 dat een bouwbeman die sin acker
 bejagen woude. in hem selue seide
ic en wil dit niet met jagen
 want die voghfelen mochte licht
 come en eten dat jaet op en hi
 daer om dat jagen liet hi en
 sonde gheen coorn hebben teten

131
Mer ist dat hi paper al bliuet dan
 wat of verloren nachstan sel dit
 meeste deel behouden bliuen **Also**
 ist mitten gheuen die mitten ydelic
 glorien aengheuochten wort en
 daer ieghens verist **En** broed
 seide tot hem aen leest va sinne
 vernant dat hi eens sin zenen
 ppulme las daer hi met anders
 onder en dochte dan hi las **Hi**
 seide hem weder **ic** reken dat
 meerre te wesen als een borst
 hardelic aengheuochten wort
 en die bellaerre band borst he
 seluen manlic en crachtelic ver
 weert **Vander duechte**

En waerlic rechtster draech
 de hem eens en seide hoe
 mochten wy waerlike lude totte
 staet der gracen en der doerhoe
 best gheraken **Hi** seide he weder
kerst sel die mensche beroude
 hebben va sine sonden en dan
 claerlike biechten en dan pen
 tencie doen die hem gheset is **En**
 daer na he hoeden van sonden
 en va oersaken der sonden en se
 fenen hem ten lesten in goeden
 werken **Der** sel hi gaern vdrre
 telicheit in dese werelt liden
Want daer of heeft onse heer
 ihesus cristus in hem seluen

ons een exempel afterghelaten.
Dat ghe **Vander-gheleden**
bet is **des ghebedes** —
een aenbeghinne en een slot al
les goedes **G**hebet verlichtet die
siele en ouermits dien wort dat
goede en dat quade bekennet **V**
pouder sel bidden dat hem god
gheuen wil te bekennen sin on
salicheit en sin sonden en die
gauen gods **D**ie met bidden en
can die en kennet god met alle
die behouden werden zellen en
reden ghebrucken die moete ba
node in dat eynde haers leuens
hem toten ghebede keren **W**aert
dat een samel wnf en per sin
pel enen omgen zeer gheminde
zoen hadde die van enen coninc
om onghie msdaet gheuanghen
waer en die wtgheleit worde
ome an die galghe te hanghen
En die moeder wel wiste dat si
ne mit bidden wel vander doot
moeste verlossen en poude si met
hoe samel en hoe slecht dat si
waer mit bloten hoofde ende
mit hangghenden haer lopen
totten coninc en roepen en bid
den om haren zone te vlossen
Als poude hi oec wel leren bid
den die die anpzelicheit sinne
sonden waerachtelic bekenede

Een broeder seide hem het mach
den menschen alte per verdriete
als hi gheen ghenade der ymicheit
inden ghebede vercrighen en can
hi andwonde hem weder ende
seide ic rade di dattu slechtelic
dme onbau weste **W**ant had
stu een luttelkin goets winne
in een daecten en dan heffe
onder waze woudestu daer om
dat dat breken en mengghen
den winn nutter heffen dat en
behoort also met te doen **E**n
ist dat een molensteen geen goet
meel poutyt en maect die mo
lennaw en breket dien steen
dan met rechtewort ome en
slaet he mit hamerzn ontwe
mer pinnen hem allenckelken
te billen en weder goet te make
also dat hi ten lesten goet meel
weder maect **A**l des ghehues
selu doen en dencken dattu met
weerdich en biste onghen troost
van onsen heren gode in dinen
ghebede te onfanghen **W**ant
al hadde een mensche vande be
ghinne der werelt alle daghe
een nap vol tranen ghescreyt
nochtan en waer hi na verdien
ten te spreken met waerdich
godliken troost te onfanghen

Wens brachde hem een broed
 waer om een mensche meer be-
 coringhe lidet als hi sin ghe-
 bet doet dan op anderen inden
Hi andwoorde hem en seide **E**s
 waerem yemant een sake te doen
 heeft tegghen sine wederfake son-
 den rechter om hem daer te be-
 clagghen en die wederfake dat
 west so settet hi hem mit alle
 zine crachten dar-tieghen **I**n
 dattie sentencie tieghen hem
 met ghegheuen en worde **I**n
 des ghelinc doen die boste greefte
 tegghen ons **E**n dan om alstu
 mit anden luden staeste en spre-
 keste so en wortstu niet beche
 becoringhen gheslaer **H**ier
 als du di tot dine ghebede keer-
 ste om din ziele te besorghen
 dan selu veel suerigher sent-
 ten des diants iegghen di ver-
 nemē **N**ochtan selu dan om
 din ghebet niet laten mer-
 bliuen dan manlike in staen
 de **W**ant dat is die woch totten
 ewighen leuen **E**n so wie he
 dan om die sine ghebede laet
 verdrumen die is recht als die
 ghene die den stride voruluch-
 tich **W**en broeder seide hem

In die deel lude die in haven ghe-
 bede grote ghesnede der ymichheit
 en der tranen hebben mer ic mach
 nauwe daer yet of gheslaer-
 worden **H**i andwoorde he wie
 der en seide **A**rbeide trouwelike
 en setmaedelike daer in want
 die ghesnede die di god op die tuit
 niet en gheuet hi machse di op
 een ander tuit gheuen of ont-
 houden na dien dattet dinne sa-
 lichheit dienen mach **D**och dat
 in di is en god gel di weder doen
 na dattet hem behaeglic is wat
 een mesmaker staet veel slage
 opt yser eer dat messe volma-
 ket wort mer ten lesten wortet
 mit ene slaghe volmaect **D**ie
 mensche waer seuldich son-
 zin salicheit per porquaidich
 te wesen **W**ant al waer alle
 die werelt vol menschen **V**a tot
 den wolken toe waert mogghelic
 en kan he allen met din een me-
 sette alleen behouden en pude
 worden **N**ochtan pude een ye
 ghelic sin gracie volghen en
 hopen dat hi die een wesen pou-
 de **O**p een ander tuit brachde
 de hem een broeder wat hi dede
Hi andwoorde he en seide **I**c doe
 quaet **H**i brachde hem ander

Werk **D**at quaet destu die een
minnebroeder biste **H**i seide **W**e
Die is bereider weder god sin ge
nade te gheuen of **W**i die gheua
de te ontfanghen en dur ome
doe ic quaet want ic sin gheua
de altoec met en ontfanghe **E**
Veel goede werken sin ons in
die heilighe scrifture gheprijet
als die hongherighe te spijen
die naecte te cleden en ander des
ghelinc mer doe onse heer god
vanden ghebede sprac seide hi
dattu vader also ontfanghe meste
poeste die hem aenbeden inden
gheest en inder waerheit **G**oe
de werken vieren die ziele mer
ghebet is een puer groot wat
Goede gheestelike menschen
ijn in enen deel recht als wol
ue die met vten buisch en come
din van groten nootsongher
en nootman en maken ij aldun
ghen langhe merringhe **O**n
se heer seit hi inder ewanghe
Eo wie vader of moeder of zus
ter of broeder after laet om mi
nen name die sel sonderfout we
der ontfanghen in deser werelt
Een man van comen gheinc
in onse verdene **W**ie goet waer
dich hiet te wesen iestich du
sent ponde **D**un wt is te mer

ken dattet wat groot is dit god
den songhen in deser werelt ghe
uet want des mans goet wort
hem hondertwarf iestich du
sent pont waert **E**n dier om
en laet ons met blint wesen
noch bemantelt **H**i placht te seg
ghen **I**c had lieuer blint te we
sen dan die scoonste en die wiste
en die rucste en die **E**delste in
deser werelt **I**n dattu gheua
de inden ghebede **G**ndes so bidde
En duntstu ghene ghegade in
den ghebede nootman en laet
bidde met of **W**ant onse he
god ontfinc dit haer dit ta
den gheiten ghestoren was tot
comer offerhande **V**an gheeste
liker behoeffent te hebben
Wiltu wel sien so ster wt din
Woghen **W**iltu wel horen
so wies doef **W**iltu wel spreken
so wies stom **W**iltu wel wanden
so sude of din doete **W**iltu wel
minne so hanc di seluen **W**iltu
wel leuen so sterue **W**iltu wel
winnen so verliese **W**iltu ruc
wesen so worde arm **W**iltu in
woelden leuen so castie di **W**iltu
seker wesen so stant altoec in
vresen **W**iltu vorseuen wesen
so verneder di **W**iltu gheert
wesen so versmaede di selue en

doch hem eer die di vsmaden wil
 tu dat goede hebben so hee dat
 quade. **W**iltu rusten so arbeide
Die grote wnsheit ist dese dm
 ghe te doen conen. En want si gt
 zyn so en sin zi allen mensche
 met ghegheuen al waert dat
 die mensche dusent iaer leuede
 en buten sinen monde niet te
 doen en hadde hi soude ghenoech
 van binnen in sinre hertze heb
 bente te doen en en comen totten
 volcomenen eynde nochtan niet
 gheraken. So wie niet kennen
 en wil die en sel niet ghekent
 worden. **W**ee ons want
 die die namen gods hebbe en
 en bekennen niet. en diepe niet
 en hebben en soeken niet.
Die mensche sijert onse hee
 god hoe zulk hi wil niet noch
 tan bliuet hi alre alsulc also
 hi is. **V**an orbaerliker en on
Die orbaerliker onse en van
 meeste vloort gods te p'dike
 wnsheit des mensche is goede
 werken te doen en hem seluen
 wel te bewaren en die ordele
 gods te merke. **H**i seide op een
 tyt ene die ter scole gaen wou
 de om leringhe. **W**aer om wil
 tu ter scole gaen. dat ouerste

van alre wnsheit is dese ende
 minne te hebben en dese t'wie
 zyn di ghenoech want also veel
 wnsheden heeft die mensche also
 hi goets doet en niet met. En
 wees niet alre p'rsuoudich anden
 luden mitte te wesen mer di sel
 uen. **S**omtijt willen den veel dm
 ghen comen om ander lude wil
 niet luttel voor ons selue. **D**at
 woort gods en is des gheens met
 die dat but spreect of hoort
 niet des gheens niet merret
 so dattu die salicheit dinnre sie
 len wel besorghestes so selu
 alle dinnre zielen salicheit be
 wernen. **D**oxtu dinn wer
 kel so selu alle der gheemre
 dinc wel doen die goetwillicheit
 totti hebben. **E**en predicaer
 des woorden gods is van gade
 den volke gheset te wese. een
 kraepse een p'neghel en een
 banner draghet. **S**alich is hi
 die ander lude wer den rechte
 wech also leidet dat hi oec selue
 niet of en luit den selue wech
 te wandere. en also ander lude
 nodet te lopen dat hi oec selue
 lopens niet of en late. En also
 ander lude niet maket dat hi
 selue dat niet om arm en eler

Den broeder draghede hem
Weder is dat prediken beter of
dat doen hi seide hem weder
Wie verdient meer die tot sinte
iacob gaet of die den anden den
Wesf tot sinte iacob waert wylt
Ic sie beel dinghen die min met
en sin Ic hou beel dinghe die
ic niet en versta Ic segghe beel
dinghe die ic niet en doe Daer
om sijnmet dattie mensche
niet allene mit sien mit hore
en mit spreken behouden en
mach worden **van goede woor**

Die de en va quade woorde
goede woorde spreect die
is recht als die mont gods En
die quade woorde spreect die is
recht als een mont des diants
So wāner die knechte gods
vgaderen om mit malcander
te spreken dan souden hān woor
den wesen **en** vander schoonheit
en vander ghenechlicheit
der diensden op dat hem die
diensden te liet gheneeghen
mochten want waren si he
ghenechlic so souden si hem
dair in oefenen En worde si
dair in ghewesent so souden si
he altoes meer en meer beha
ghen En hoe die mēsche volke

gan ghebreke is hoe dattet hem
notorftigher is van wesen te
spreken en hoe hi dair meer of
spreect hoe hi hefteliker der wesen
den ontfanclic wort **en** dattet
dat een mēsche sculdich waer
eens keranen hals te hebbe op
dat sin woorde recht doer veel
knoctelen moesten liden eer si
vten monde werden ghesproke
vander doecht der volhardinge

Wat baret enē mēsche te bid
den te vasten en aelmisse
te gheuen hem seluen te castien
grote dinghe vanden hemel te
ghenoelen en niet totter huue
der salicheit te comē **Mer** ghe
uallēt pōntēt dattet een groot
schoon scip vol costeliker romāscip
inder zee is nochtan dattet niet
behouden ouer en coemt En dat
dair he sine grooffheit en sine
schoonheit **En** oer gheualt pōn
tēt dattet een out en oncostel
scip mit luttel goets en mit
beel arbens doer alle die bresē
der zee behouden inder hānen
coemt Al des gelike vallēt dit
mit velen mēschen dāer werlt
Dair om sel elc mēsche wel mit
recht altoes in bresen leuē **Als**
een boom eerst beghint te waf

fen en is hi rechtewont met gē
 En al bloeyt hi hi en brenot
 rechtewont gheen bruchstē ende
 al brenghet hi bruchstē die en
 zinn rechtewont met ruyt En
 al zinn si ruyt si en comen met
 al tot des menschen monde mer
 werden vanden verkenē en vā
 anden beesten ghegheten en som
 mē die verrotten En wat
 pude in dit baten dat ic hondt
 raet om dat hemelrinc ghebe
 den hadde het en waer dat ic
 wel wt hardede tatten ginde toe
Met sin rōde grote goede dm
 ghe gode te minnen en vā pon
 den te hoeden die dese rōde hadde
 hi pude alle goet hebben **D**an
I hadde den gheesteliken state
 lieuer een luttelken vander gra
 dien gods menen gheesteliken
 state dan veel meer inder werelt
Want daer sijn meer vresen en
 min hulpe dant onder die bege
 uen lude is **E**en woerlic min
 branghede hem eens raers woeder
 datter hē onbanliker woer
 in een serden te gaen dan dier
 baten te bliuen / hi andwoorde
 hē woeder en pude **E**en arm man
 die ene vborghenē stat in ene
 arker wiste te vanden die en pou

de hem mit nyemant beraden
 woeder hi hem totten scutte pude
 pmen te comen of met **D**oe die
 man dit houde bertoft hi al dit
 hi hadde en begaf die werelt
Veel menschen gaen in oerdene
 mer dat daer toe hort dat en
 doen si met **I**c en achte dat met
 grote in eens coninc hof te co
 men of gaen vanden coninc
 te ontfanghen **M**er ic reken
 dat groot te weten hoe datter
 behoulic is in eens coninc hof
 te dienē **I**c woode lieuer in
 woerliken schijne bliuen ende
 mit vmscheden tot geesteliken
 leuen minne hebben dan in
 ene ofghescheiden staet te woer
 en ongheschele te leuē **E**en
 gheestelic mensche sal vmaede
 dat hi met woel leuen en can
 noch en mach dan in den staet
 dier hi in is **E**n woer ons en sijn
 wy met als sulc als wy sculdich
 waren te woer / **D**ie is ruc
 die den riken minnet / **D**ie is
 woer die den wijen minnet
Die is goet die den goede minnet
Die is soon die den sone minnet
Die is edel die den edelen minnet
En alle dit is onse heer ihesu
 cristus die ghebenedyt zi ind

**ewichheit Vand' ghesonfammicheit
en vā pōmnghe anden' doechde**

H De een ghesoerdent men-
sche meer vbonden is on-
der dat Iur der ghesonfammicheit
hoe hi meer bructen wort. Ende
hoe hi sinen pizlaet meer onder-
dancet is om die erz gods hoe hi
armer van gheeste is en reynre
van sinen sonden bouen anden
mēsthen. **E**en ghesonfammich
gheestelic mensche ghesluct enē
wel gheswapenden ridder die
op een goet paert sattet en bry-
like onder sine bānde rint en
nuxement en mach hem dertē
mer een gheestelic mensche die
mit weder murrmurmghe
under die ghesonfammicheit staet
die ghesluct enen bloten onze
wapenden ridder die mit enē
cranche paerde onder sin bā-
nde rint daer hi pōnt of ghe-
wont of ghesanghe en ghesker-
kert wort en pōnt doot ghe-
slaghen. **E**en gheestelic mē-
sche die na sine eyghenē wille
leue wil. die wil totter hellen
gauen. Ihet dattie oppe mūtē uc-
ke die ploech trecket hi vuolt
die seuen mit coern mer die
oppe die pōnder uicke in dit belt

loopt dien dunct dat hi een graet
heer is mer die seuen en wor-
den daer met af vuolt. **I**n dunct
al waer een mēsche tot also gro-
ter ghesaden ghecomē dat hi mit
ten enghelen sprake en vā enē
mensche daer hi ghesonfammich
under stonde ghesoepen worde
hi waer sculdich die enghelen
medesprake te laten. en dē men-
sche dien hi om gods wille ghe-
sonfammicheit gheslooft hadde
te volghen. **D**ie ghesonfammich
wesen soude en daer na sin n-
hoofst den uicke der gheson-
fammicheit trecket om enē volc
menre wech te volghen dat is
een teken eenre groter vbor-
ghenre houerdien. **E**en goede
ghelwoonte is een wech tot alle
goede en een quade ghelwoonte
is een wech tot allen quade. **A**l
hadde een mēsche van beghinne
der werelt tot nocht toe gheleden
en al sin leuen berdriet ghesadt
en nō mochte comē tot alre broech-
den wat mochtet hem stādē dat
hi gheleden hadde. **E**n al hadde
een mēsche van beghinne der
werelt tot nocht toe alle welua-
ren en ghensechte ghesluct
en nō tot alre pinnlichheit ghem

ghe wat mochte hem die sonde
den ghesoethe helpen **E**n
goet gheselschap is den mensche
recht als dyakel een quaet ge
selschap is hem recht als demm
En broeder draghede hem
Wat mochte ic doen op dat ic e
nighe ymmede van gode geuoel
de **H**i draechde hem weder heeft
di god ye eniggen goeden wille
ghescheuen **H**i seide weder Ja
hi niemich werue **H**i seide hem
weder niemich werue niemich
werue **E**n riep d'icbnt mit lu
der stemmen niemich werue nie
mich werue **E**n waer om en be
waerstu dien goeden wille met
en hi soude di tot meere hoede
ghelendet hebbe **E**n ander se
de hem Wat mach ic doen Ic bin
zeer droene en pnder deuocie **H**i
antwoorde hem weder andere
dan sint meende en seide **E**n bidde
gode met op dattu gheen gauen
en offerste totten outaer mer
sin menighe was in beide hi
met hi en soude met bevrughe
Die gheestelike lude sin ba
gode gheroepe sonderlinge om
dat si inden ghebede hem oefene
zullen en oetmoedich wesen en
der broederliker minne onder

danck mer we den gheue die die
begheerte des goets verlotz he
uet **V**an allen religiofen

Wt allen ordene en geeste
liken staten isser sommich
die gode behaghen en sommich die
gode misaghen **D**er gheene
die hem behaghen sin t'wie or
dene die een siet die ordene
der minnes en die ander siet
die ordene der gheene die gode
behaghen **D**ie minnes sin alle
grote godes knechten en min
nen godes behaghen en minne
malander te behaghen om go
des willen **D**ese hebben vier
oghen **D**at een oghe neme al
toes waer wat gode alre best
besaecht **D**at ander oghe siet
aloes tot sine eue mensche wro
om hem goet exempel te gheue
Dat derde oghe siet van waerte
tot dien dinghen die noch ghe
sien zullen **D**at vierde oghe
siet after waerte of sin wert
dat hi ghedaen heeft gode beha
ghelic is **D**ie ander ordene
der behagghers dat sin alle die
ghene die hem wachten dat si
met en segghen noch met en doen
dat ander mensche onstichtich
is **E**n doen hem ander lude

druc en tribulacie an si worden
haer diemee mit goeden bollen
Wille des herten // **D**ese tibe on-
dene sin inden wel beschaghen go
des mer die religiose die in t
tlystinghe sin en bliuen in t
tberinghe en in stridinghe en
in kuuninghe om turlike dingē
en met om salicheit der sielen
die zinn alle inden mislagghen go
des mer si mochten weder mit
penitencien tot sinen welbesha
gghen comen mer hoeden se wel
t mit si mogghen also langhe
in dat quade merren dat hem
die dore der ontfermherticheit
ghesloten worde en ghesworpe
vter salicheit **P**relaten mees
tere inder godheit predikere
en priestere sin dan om vā go
de gheset dat si die zielen tot sa
licheden pouden trecken ende be
ghieren dat euerichliker dan
te drincke als si groten dorst
hebben // **A**lle die mensche die
dat woort godes bespotten die
horen dat tot hore vā veme
nisse **E**n gheliker wns als die
sterren in onsen ogghen haer
licht verliesen als die sone
optreket also verliesen die
sone en die mane haer licht

teghen dat licht van eenre ghe
glorificer der zielen **H**ier
eynden sijnighe nūtz woerde
kens die broeder egidius plach
te spreken | **H**oe broeder an
thomus den visschen predice
daer hi veel onghelougher me
schen totten geloue mede bekeerde

Doe broeder antthomus ap
vour sine cardmalen predice
dair memgher hande tongghen
vguērt waren vut grieken
vut vraneruc vut slane wt
slauen vut enghelant vston
den alle sin woerde gelikēns
als der apostolen woerde / van
allen tongghen verstaen ware
de si den heilighen gheest ont
fangghen hadden **D**oe dese broe
der antthomus tot eenre stede
wae daer veel onghelougher
menschen woonden die hi mit
ten woerde der waerheit dat
hi predice gaern totten geloue
bekeert hadde en si recht also
verharde siene sin woorden
met gheloue noch horen en
woonden ghinc hi totten eynde
van eenre groter riuieren op
ten ouer dan si in die zee liep
en began die visschen des waters

totten woord gods te noden ende
 seide **G**hi visschen des waters en
 der riuieren hoort dat woort des
 heren wantet dese engghelouige
 heretici niet horen en willen
En rechtenuort quam daer also
 groten menichste van grote en
 van cleyne visschen dat des ge
 hic inden lande nye ghesien en
 was en alle boorden si haer ho
 ueden een lustelick bouen den
 water **D**aer waren grote vis
 sche mitten cleyne en die cley
 ne idemeden vrilike onder
 die grote **D**aer waren men
 gherhande manieren va vissche
 en een veggelic vgraderde mit
 sine ghelike en maecten ene
 grote cusde dat mit menigher
 hande verwen wonderlike ver
 ciert was **D**aer waren grote
 scaren van groten visschen recht
 als een ghesceert heer gheor
 dincert om dat woort gods te
 horen **D**aer waren middel
 baer visschen in groten vrede
 bi malcander recht als vande
 heer gheleert **D**aer waren
 cleyne visschellkens recht als
 peleggrime va menigherhan
 de steden vgraderet **E**n die qua
 men biden ouer voor de he

lyghen mane alre naest **A**lso dat
 in desen permoene dat vande he
 mel gheordincert was die cleyne
 visschellkens alre naest quame
 en daer na die middelbaer vissche
 en daer andie grote visschen daer
 dat water diep was **E**n die si alle
 in aldustinghet ordinancie ber
 gaderet waren began hem die
 heilighe man te puziken en
 te peggien **a**nn broeders vissche
 ghi sint sculdich ulden scapper
 na ulden vmoeghe seer te dancke
 die o also edelen element heeft
 ghegheue in te wonen alsoe
 dat ghi verset water en sout
 water na dattet o dient hebbe
 moghet **D**aer toe heeft hi o
 menigherhande hemelike ste
 den daer in verleent daer ghi
 o bergghen moghet voor die te
 peesten **D**aer toe heeft hi o een
 doersmich en een claeer licht
 element ghegheue dat ghi u
 we weghe moecht bekennen
 en o ppise ontfanghen daer ghi
 of leeft **D**er heeft hi o die goe
 dertieren scapper berent daer
 ghi inden water of leeft in
 dat diepe vander zee **D**er mede
 hebt ghi inder eerster steppin
 ghe der werelt die benedictie

ontfanghen ghememichuoudicht
te worden **E**n die mede in die gro-
te diluue doe alle ander beesten
bedruue wort ghy ontfouden Die
stepper heeft oec verciert ende
beprijset bou en achter mit
vinnen dat ghy lopen moghet
en stemmen daer ghy wilt **H**
het was u oec vanden stepper ge-
boden somam den jphete des he-
ren drie daghe lanc in die zee
leuendich te ontfouden en daer-
na sonder quetsinghe totten oe-
uer te brengen **E**hi hebt oec
oer onsen heren ihesu cristo recht
te als bou enen armen man
sinen tynse betaelt doe sinte pie-
ter den peninc mit ulbe mo-
de nam **E**hi hebt oec den hemel
schen coninc na sijnz vryemisse
ghesuodet doe hi vanden ghebra-
den vissche ut **D**aer omc dat
ghy peer seuldich zyt den heer-
te loue en te benedien **H**ant
ghy bou alle ander dieren also
beel pnderlinghe vordels of
finghen hebt **D**oe waren
daer sommighe visschen die na-
den en des gheliken worden
en vmaninghen na haerre wi-
sen een ghelicut gaue **E**n die so-
mighe loeken haeren mont op

en allegader neygheden si hou-
soefden en loefden haeren stepper
mit alpulke ghelude en reiken
als si vmochten **D**oe seide dese
broeder antonius en riep mit
luder stemmen **E**hebenedyt
si die eldighen god dat hem die
vissche des waters meer eeren
dan dese onghelounghe menschen
En hoe hi meer prediate hoe daer
meer visschen aen quamen en
ek bleef al stille en en seide
va dier stede met daer hi eerst
op quam **A**lle dat volc vander
stat en oec die bou seide onghel-
ounghe heretici quamen om
dat wonderlike miraciel te sien
dattie visschen ghesoufmannich
waren dat wort gods te horen
en alle dat volc wort belbeget
van herten en ghinghen tot si-
nen voeten sitten en begheerde
dat wort gods te horen **D**oe
dede broeder antonius sinen
mont op en sprac also cracht-
lic en also wonderlike vande
heilighen kersten ghelouue
dat alle die heretici die daer
waren ghelouich worden **E**n
die ghelounghe zeer ghestrent
inden gheloue mit groter
vroechden **E**n doe die visschen

van hem on-los ontfanghen had
den seiden si mit groter vrocht
den en mit wonderliken spele
inden water- dan hem een yeghe-
lic daer hi wesen woude. **Daer**
na langhe tuit predice dze broe-
der antonius aldau en dede
grote vruchte in bekerunghe de
per onghelounghe- en in groter
stricticheit der cleergien ende
des ghemenen volcs totten ghe-
loue ons heren ihesu cristi. die
inder elbicheit ghebenedyt is.
hoe dat broed' Jan doe hi misse dede
sach datte ziele vte vergeueer vlost vte

Die broeder- iohan misse
dede von- alle die gheslou-
ghe ziele offerde hi dat waerde
heilichste hoghe sacrament. **Wes**
crachticheit die ziele boue alle
ander hulpe begheeren en dat
mit also groter begheerten
der minnen en mededoghe der
goedertierichheit dat hi mit al-
len in die hometulorende penich-
ghesmonuten wort. En doe hi dat
lichem ons heren ihesu cristi
opboerde en offerde den hemel-
stien vader- op dat hi om des
gheens minne willen die an-
den cruz hinc die ziele vten
kerker- des vergeueers vlossen

woude **Die** van hem ghesepen
wanen sach hi seel ziele vten
vergeueer comen in ghelikeghe
van buerigghen spruncken. die
mit enen gloeyenden ouen stu-
uen en sach dat si om die ver-
dienten cristi die om onser sa-
licheit willen anden cruz sterf
voeren totten elbighen leuen
hoe datte studeringe inder let-
tere sinte francisco niet en

En minne **behaechde**
broeder- die een minster-
en een per- gheleert man was
ordmeerde een studiu tot bons-
men pnder sinte franciscus
onlos en consent en het wort
hem te weten ghesaden. **Doe** ginc
sinte franciscus rechtewort tot
bonomen en berippede dien in
minster per hardelic ende seide
Du wylte min ondene verder-
uen. **ic** begheerde en woude dat
min broeders naden exemplar-
minne heren ihesu cristi hem
meer puden gheuen totten ghe-
bede dan totter leringhe. **Ende**
doe sinte franciscus van bono-
men seide vmalediede hi den
minster- mit eenre swaerre
maledixien en rechtewort
viel hi in eenre groter zerten
en dede sinte franciscus bidden

bi sinen broeders dat hi hem die
 maledygie weder ofnemen wou
 de oer sinte franciscus antwoor
 de hem en seide Die maledygie he
 uet die ghebenediede heer ihesus
 cristus inden hemel gheconfir
 meert en is v'maledyt Doe wt
 die minster seer droucht en lach
 op sin bedde qualic ghetraost En
 cort dier na quam vā boue een
 dropel die vuerich en sulphurich
 Was die sinen lichaem en sin bed
 de dact hi op lach derginre en
 dwerdranc en mit enen groten
 stanche gaf hi den gheest ende
 die duuel nam sin ziele **hoe sin**
te franciscus vicarius beprghet
Was wat die broeders eten punde

Op den int doe een vicarius
 veel broeders ouer qua
 men en hi met veel en hadde he
 mede te beprghen seide hi tot sin
 te franciscus. Vader ic en weet
 niet hoe dat ic den broeders die
 mi van ouer al ouertome ghe
 noech berichten zel Ic bidde di
 latet di lief wesen dat wi dat
 vander noucrus goede behoude
 wt te gheuen alst noot is. En
 te franciscus antwoorde he en
 seide. lieue broeder dese goeder
 tierzheit moet vix van ons we

sen dat wy om enighes dings
 willen onrecht rieghen die re
 ghel doen Doe seide hi weder
En wat sel ic dan doen **En** te si
 cristus antwoorde hem en seide
hoe wancr dattu den behoeftige
 ander sine met te hulpe comen
 en moghste so neem aldier
 onser vrouken outaer mede
 veruert is en vroepe dat **En** ge
 loue des datter der moeder gode
 duncteliker wegen sel spere
 zoens ewangeli te houden en
 hoer alder te betonen. da dat
 te veruieren en rieghen dat e
 ewangeli te doen **En** hoe die
 broeders vorder vander armoe
 den ghestuden hoese die werelt
 meer begheuen zel. mer bliue
 si vder armoeden die werelt
 selse doeden. Want si sin der
 werelt om haerz salicheit
 ghegheue **D**it wile plach hi
 sinen broeders te peggheuen
Dese drie dingsen beuede ic
 s alse simpelheit rieghen onge
 ordmeerde begheerte der con
 sten. ghebet. dan s die diant
 altes in punt te hinden ouer
 mits veelz onutter werkelic
 heden. anne totter armoeden
 en oer die heilighe armoede

selue hoe dat myement he v'ho
uaer digken en zel mer v'bliden
inden cruce ons heren ihu xpi

O mensche merke in hoe gro
ter hoerheit god onse heer
di gheper heeft want hi heeft di
ghescrepen en ghemact totten beel
de sijn ghebenediden zoens nae
lichaem en tot sijnre ghehulpenisse
inden gheeste **E**n alle creaturen
die onder den hemel sijn die die
nen en kennen en sijn hant seep
per na haerre macht het ghesou
punct dan du **E**n oec en hebbes
die banden met ghecrucet mer
du hebsten mit hem ghecrucet
en du cruisste hem noch mit di
nen sonden **E**n wan of moges
tu di dan v'heffen want al waer
stu also wno en also subtil dat
du alle conste hadde alle mane
ren en tonghen te beduden ende
hemelste dinghen subtilic te
onderbinden in allen zepen en
moghestu di niet verheffen
Want een bose gheest wist meer
van hemelste dinghe en weet
niet meer van aertseken dinghe
dan alle menschen doen **E**n oec
ghelinc al waerstu die soenste
en die rucste van alle der we
rke en dattu mirakel dedeste

en die vianden verdreueste
gheen van allen desen dinghen
hebstu dan di selue noch en beho
ren di niet toe en du en moghestu
niet reden di daer niet in ver
heffen mer in onse crancheden
en in dat heilighe cruce ons heren
ihesu cristi dagheschep te draghe
daer moghen wi ons in v'bliden
Vander nauolghinghe ons

O vaders laet ons heren
allegader aensien den
goeden heren die om sijn scaep
te behouden anden cruce sterf
En sijn scapen volgheden hem
in tribulacien in v'volghinghe
in scaemten in hongher in be
coringhen en in veel andere v'
drieto daer si dat ewighe leuen
von ontfanghen hebben **D**aer
om ist ons die goede knechte
schmen te wesen ene grote
stande dattu heilighe die wer
ken ghedaen hebben en om
dat wy die werken wort ver
tellen en prediken dat wy dan
eer en priso of hebben willen
**hoe dattu goede werke die le
ringhe scrudich sijn te volghen**

Die apostel seit die letter
doet mer die gheest
maect leuendich **D**ie sijn van
der letter doet die alleen die let

ter beghieren te weten op datmeſe
wiſer reken dan ander lude ende
dan mede vncdom moghen veri
ggen en gheuen die wout horen
maghen en horen vrienden Ende
die gheouende lude ſijn vander
letter doet die den gheest gods
die daer in verborghen is met
volggen en Willen mer begeert
alleen die woerde te kommen en de
anden liden wout te beduden /

En die ſijn vanden gheest gods
leuendich ghemact die alle die
letteren die ſi comen of beghe
ren te weten den lichaem met
toe en gheuen mer offerenſe de
here mit leuninghe en mit epen
pelen dien alle goet te beſchout

**hoe datmen die sonden der
mydichheit ſculden zel**

Die apostel ſeide in rament
en macht heer ihesu ſegge
dan inden heiligſten gheest Ende
dair om wie ſinen broeder in goe
den dinghen bemdet dathe heer
in hem ſpreect en weret dat is
een ponde der blaſphemmen wat
hi bemdet den ouerſten ſelue
die alle goet ſeit en weret **vā**

Die heer ſeit **der minnen**
minnet v vande die in
net waerachtelic ſinen viant
die dat onrecht dat he geduen

is met werken en wil en bedaget
zine viante ponde om die minne
gode en beduſt hem minne mitten
werken **vā puerheit des her**

Ket ſijn veel liden ten
kale ſi ſondighen of onrecht
liden die den viant of hare ene
naeſten diebule dair of beſtul
dighen mer het en hort alſoe
met want een meſſche heuet
ſine viant dat is dat lichaem d'
hi mede ſondighet in ſinre macht
Endair om iſt een ſalich knecht
dien die viant die in ſinre macht
ghepet is altoes gheuanghe hort
en hem wiſſeliken dair of wacht
tet want doet hi dat so en zel
gheen ander viant heymelic of
openbaer hem deren moghen

**hoe dat he myement vā eens an
ders exempel veraryghen en ſel**

En knecht gods en moet
gheen dinc miſſaghen
noch in ſinre onghenoechten
zetten dan allene die ponde En
die knecht gods die hem met en
vrouwt of en verſtoert om ve
ments willen die leuet recht
ſonder eyghenſcap en ſalich
is hi die hem ſeluen niet en
beſhout mer gheuet den key
ſer dat des keyſere is en gode

Dat gods is hoe datme bekennē
mach daer die gheest gods in is

Hoe machme den knecht
gods bekennen of hi den
gheest des heren heeft. So wan
meer die heer wat goets doer hem
werkēt en die natuer haer met
daer in en verheft. mer hē sel
uen snoder rekent en houet
dan ander lude hē goet datter
wert oec was dat hi wercht dat
is een goet teiken datter die
gheest gods in is **vander lnd**

Die knecht gods **samheit**
en mach met weten hoe
veel lndsamheden en oetmoe
dicheden hi heeft als men ouer
al hem voluet. mer als hem
die ghene misdoen die hem bel
doen souden also veel lndsamhe
den en oetmoedicheden als hi dā
heeft die heeft hi en met meer.

Salich sijn **vand armoeden**
die arme van gheest het
sijn veel menschen die lasten
en bidden en hem seluen veel
arbeits an doen. mer van ene
woord kenn dat hem conin is
of dat omrecht dact wesen.
daer worden si rechtouert of
ghesandaliseert en verstoert
Depe en sijn met arme van

gheeste want die arm vā geest
sijn die haten hem seluen en mī
nen die ghene diepe aen die kin
neback sijn **vanden vrede**

Salich sijn die vreedsamme
want si sellen kinder go
des hieten die sijn waerlic vreed
samme die om die minne ons
heren ihesu cristi in ziele ende
in hie vrede houden willen vā
alle dat si in deser werlt liden.

Salich sijn **vand reynheit**
si die reyn des herten
van herten sijn die sijn waer
lic reyn van herten die aerstige
dinghen vsnaden en hemelstige
dinghe begheeren en niet of en
laten mit reynz herten den le
uen den waerachtighen heren
god alsoes te aenbeden en te trou
wen **vand oetmoedige knechte**

Salich is die knecht gods
die hem van dien goeden
met meer en verheft dat god
doer hem spreect en werkēt
dan van dien dat god doer ene
anderen weret en spreect **vā**
den medeliden des ene menschen

Dat is een salich mensche
die sijn ene menschen
crancheit daer in liden daer hi
woude in de ghelike zake dat

men hem dede. **E**n salich is die knecht die alle goet den here gheeft. **W**ant so wie hem selue wat behout die verberghet sijn heren gheselt. en dat hi waende te hebben dit wort hem ofghenome

Vanden oetmoedighen knecht

Salich is die knecht gods die hem seluen niet beter en hout als hi vanden mensche vheuen en groot ghemaect wt dan als hi snode en simpel en versmaect gheacht wort. **W**ant al so groot als die mensche bou gode is. also groot is hi en niet meerre. **W**ee den gheestelike mensche die van anderen luden in dat hoghe gheset is. en ouermits sijn enghenen wille niet dullen en wil. **E**n salich is die knecht die niet hi sijn wille in dat hoghe gheset wort. en altoes onder ander lude voeten begheert te wesen **vande goeden en vanden ydelen religiosen**

Salich is die religiose die ghene blyscap noch vrolichheit en heeft dan inder heilighe scriften en in goeden werken en daer mede blidelicheit tider totter minne gods. **E**n wee den religiosen die sijn

ghenoecste in ydelen lichtuaderighen woorden settet. en daer mede den mensche tot ydelheden trect. **Dan berippinghe**

Salich is die knecht die die beriepinghe en berippinghe en auyringhe also gaerne van ene anden lidet als van hem selue. **S**alich is die knecht die die beriepinghe gaerne hout en scannel en peggelich is. en oetmoedelike behet. en gaerne ghenoech dan bou doet. **S**alich is die knecht die niet haestich en is hem selue te onsculdige en oetmoelic stande ende beriepinghe lidet van misdaden daer hi gheen scout an en heeft

Salich **vand' oetmoedicheit** is die knecht die also oetmoedich gheuonden wort onder zinen minne als hi onder sijn meerre is. **S**alich is die knecht die altoes onder die roede en onder die correctie bliuet. **D**at is een trouwe vizeit knecht die he van alle sijn scout niet en merret van binnen te behen mit berouwe en bute mit biechte en mit penitencie dan bou te doen. **S**alich waer die knecht die sijn vroeder also seer minne en

ansaghe al waer hi verre van hem als of hi bi hem waer. En met achter sinen rugge en seide dat hi beschoude die minnen met voer he segghen en woude. **Hoe dat die knechte gods priesten en clercken sellen ere**

Salich is die knecht gods die priesteren en clercken nader formen der heilighe kerken eert en we den gene die se vermaect. Want al sin si sondare nochtan en selse myment verordelen. Want die heer die wil alleen dat ondele ouer hem gheuen. Want hoe die dienst die hem banden lich aem ons heren ihesu cristi dat si selue ontfanghen en den anderen ministreren meere is. hoe die ponde meere is diene dactriegghens daet. dan tregghens alle die ander menschen vander werelt. **Vande dactriegghens die die ponde**

Swaer minne vdruen en wissheit is. daer en is vrese noch onbekentheit. Want lustspanckheit en oetmoedicheit is. daer en is noch tourne noch verstorminghe. Want armoede en blyscap is. daer en is begheerlicheit noch gheueicheit. Want

ruste en goede ghedachten sin. daer en is gheen omme potstouo dicheit. noch wissalen der zinnen. **Waer die vrese gods is.** daer en mach die diant niet in waer ontfermherticheit ende onderpeit is. daer en is gheen ouertallicheit noch vghartheit. **Hoe dat die goede verbergghen sel op dat niet met en vliepe**

Salich is die knecht die al dat goet dat hem die he hier beduyet recht als ene scut inden hemel vergadert. en dat den menschen om loons willen niet en begheert te openbaren. Want die heer selue sel zyn werken wel te witen doen. **Wien dat hi wil.** Salich is die knecht die die heymelike dinghen gods verbergghet in sinne herte.

Bide voer den scruer een aue maria om god

Dit boeck hoe.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

